

YOL DA

Yeraltı Edebiyatı

JACK KEROUAC

Ayrıntı Yayınları

YOLDA

BİRİNCİ BÖLÜM

1

Dean'le tanıştığımda karımdan ayrılalı çok olmamıştı. Sefalet derecesinde bezginlik yaratan ayrılıkla ve her şeyin ölü olduğu duygusuyla ilişkisi dışında konu etmeyeceğim ciddi bir hastalıktan yeni kalmıştım. Dean Moriarty'nin gelişiyle hayatımın "yolda" diyebileceğimiz bölümü başladı. Öteden beri batıya gidip ülkeyi tanıma hayalleri kurardım, bir türlü gerçekleşmeyen belirsiz planlarım vardı. Dean bu iş için eşi bulunmaz biriydi, çünkü yolda doğmuştu, 1926'da, Salt Lake City'de, ailecek bir külüstürle Los Angeles'a giderlerken. Adım ilk Chad King'ten duymuştum, bana onun New Mexi-co'daki ıslahevinden yazdığı birkaç mektubu göstermişti. Çok etkilenmiştim: tatlı bir üslupla, saf saf, Chad'in Nietzsche'yle ilgili her şeyi ve bildiği diğer tüm harika zihinsel şeyleri anlatmasını rica ediyordu. Bir ara Carlo'yla konuşurken laf açılmıştı da, şu garip Dean Moriarty'yle karşılaşabilecek miyiz acaba, demiştik. Bunlar Dean'in bugünkü gibi olmadığı, bilinmezde gizlenen bir ıslahevi çocuğu olduğu zamanlardan hatırladıklarım. Soma Dean'in ıslahevinden çıktığım ve hayatımın ilk New York yolculuğunu yapmaya hazırlandığım duyduk. Marylou diye bir kızla evlenmiş olduğu da söyleniyordu.

Bir gün kampüste dolaşırken Chad ile Tim Gray, Dean'in İspanyol Harlemi de denen Doğu Harlem'de, sıcak suyu olmayan izbe bir evde kaldığım haber verdiler. New York'a önceki gece gelmiş, hayatında ilk defa ve malın gözü karısı güzel Marylou'yla birlikte. 50. Caddede Greyhound otobüsünden inmişler ve karınlarım doyuracak bir yer aramrken köşede Hector'ın kafeteryasını keşfetmişler. Bu nedenle orası Dean'in New York'unun sembolüdür. Paralarım

cam gibi şeffaf turtalara, kremalı pastalara harcamışlar.

O günlerde Dean Marylou'ya "İşte canım, artık New York'tayız. Missouri'den, özellikle de bana tutukluluk meselemi hatırlatan Boonville ıslahevinin oradan geçerken düşündüklerimin hepsini sana anlatmamış da olsam, şimdilik aşkı meşki bir yana bırakıp birtakım iş planları yapmamız gerekiyor..." gibi şeyler söyleyip duruyormuş.

Çocuklara takılıp o soğuk sulu daireye gittim. Dean kapıyı donla açtı. Marylou divandan aşağı atlamaktaydı. Bizimki aşk meselelerine dalacağından öteki kiracıyı mutfığa yollamıştı, yanılmıyorsam kahve yapsın diye. Para kazanmak için lanet okuya okuya ter dökmek zorunda falan da olsa, seks hayatta önemli kabul ettiği tek şeydi, kutsaldı. Verilen talimatları dinleyen genç boksörler gibi önüne bakıp kafasını sallıyor, ardarda "Evet"ler ve "Oldü"larla insanda her söyleneni anladığı hissini uyandırıyor. İlk izlenimim onun genç bir Gene Autry olduğuydu: iki dirhem bir çekirdek hali, dar kalçaları, mavi gözleri ve su katılmamış Oklahoma aksanıyla, beyaz batının favorili kahramanı. Nitekim Marylou'yla evlenip doğuya gelmeden önce Colorado'da bir çiftlikte, Ed WalPun yanında çalışıyormuş. Marylou çok hoş bir sarışındı, başında altın buklelerden engin bir deniz, elleri kucağında, buğulu mavi taşra gözleri sabit bir noktaya dikili, divanın kenarında oturuyordu, batıdayken lafı geçen o kahrolası gri Nevv York apartman dairelerinden birindeydi işte, Modigliani'nin ciddi bir odada bir deri bir kemik kalıp yokolma-ya yüz tutmuş gerçeküstü kadım gibi bekliyordu. Fakat o küçük şirin kız görüntüsünün altında, hem inanılmaz derecede aptal, hem de korkunç şeyler yapabilen biri vardı. O gece bira içip hava aydın-lanana kadar muhabbet ettik. Sabahleyin kasvetli günün gri ışıklan altında, küllüklerde sessizce yanan izmaritlerin etrafında otururken, Dean sinirli bir tavırla kalktı, düşünceli düşünceli gezindi ve o anda yapılacak şeyin Marylou'ya kahvaltıyı hazırlatıp yerleri süpürtmek olduğuna karar verdi. "Bir başka deyişle, acele etmeliyiz sevgilim, kastettiğim şu, aksi takdirde planlarımız dalgalanmaya uğrar, hakiki bilgiden ya da somutluktan uzaklaşır..." Onları bırakıp çıktım.

Sonraki hafta Dean Chad King'e "yazmayı" mutlaka öğrenmesi gerektiğim itiraf etmiş ve Chad de ona benim yazar olduğumu, bana danışabileceğini söylemiş. O ara bir park yerinde çalışmaya baş-

ladığını da duymuştum. Bir gece, kimbilir nasıl düştükleri o Hobo-ken evinde Marylou'yla kavga etmişler, Marylou çılgına dönüp intikam arzusuyla polise histerikçe uydurma ihbarlarda bulunmuş, Dean de Hoboken'dan kaçmak zorunda kalmış ve gidecek yer ararken aklına benim New Jersey'de, Paterson'da halamla oturduğum ev gelmiş. Kapı çalındığında çalışıyordum. Dean selam vererek içeri daldı, kayıtsız bir tavırla sallana sallana ilerledi karanlık koridordan. "Merhaba, beni hatırladın mı? Dean Moriarty. Bana yazmayı öğretmeni isteyecektim," dedi.

"Marylou nerde?" diye sordum. "Görünüşe bakılırsa kendini birkaç dolara sattı ve Denver'a geri döndü. Orospu!" dedi. Sonra oturma odasında gazetesini okuyan halamın yanında istediğimiz gibi konuşamadığımız için birer bira içme bahanesiyle dışarı çıktık. Halam Dean'e bir kere baktı ve onun deli olduğuna karar verdi.

Barda Dean'e "Bana yutturamazsın oğlum, evime gelmenin tek nedeni yazar olmak istemen değil, ama neyse, şunu söyleyeyim, bu işe bir hap müptelası enerjisiyle bağlanmak zorundasın," dedim. O da "Ne demek istediğini elbette anlıyorum, aslında bütün o sorunlarla karşılaştım ben, fakat istediğim, Schopenhauer'deki ikiliğe dayandırılması gereken şu etkenlerin gerçekleşmesi, içsel olarak kavranan her türlü..." gibi, benim birazım anladığım, kendisinin ise hiç anlamadığı şeyler söyledi. O günlerde sahiden ne dediğini bilmiyordu: gerçek bir aydın olma yolunda mevcut imkanlara ulaşmaya çabalarken durmadan kösteklenmiş bir ıslahevi çocuğuydu o. "Gerçek aydınlar"ın vurgularıyla konuşmaktan, onlardan duyduğu kelimeleri kullanmaktan hoşlanıyor, ama her şeyi karmakarışık ediyordu, halbuki başka konularda bu kadar saf değildi, üstelik gerekli bütün terimleri ve jargonu öğrenip *işin içine girmesi* için birkaç ay Carlo Marx'la çalışması yeterli olacaktı. Yine de, diğer uçukluk düzeylerinde arılayabiliyorduk birbirimizi. Başka bir iş bulana kadar bende kalmasını kabul ettim, hatta birlikte batıya gitme planları yaptık. 1947 kışıydı.

Bir akşam Dean yemekten kalkıp - o sıralar New York'taki otopark işindeydi - yamma geldi, ben daktiloda hızla birşeyler yazıyordum, omzumun üstünden eğilip "Hadi oğlum, kızlar fazla beklemez, elini çabuk tut," dedi.

"Bir dakika bekle, şu bölümü bitirir bitirmez kalkacağım." O bölüm daha soma kitabın en iyi bölümlerinden biri oldu. Hemen giyindim ve kızlarla buluşmak üzere New York'un yolunu tuttuk. Lincoln Tünelinin fosforlu esrarengiz boşluğunda otobüsle ilerlerken birbirimize yaslanıp koyu bir sohbeta daldık. Bağıra çağıra konuşuyorduk, ellerimiz hep havadaydı. Ondaki heyecan beni de sarmaya başlamıştı. Hayattan korkunç zevk alan numaracı bir gençti Dean. Numara yapıyordu, çünkü doya doya yaşamak, başka türlü kendisine ilgi göstermeyecek olan insanlarla ilişki kurmak istiyordu. Beni de kandırıyordu (evin masrafları konusunda, yazar olma konusunda), bunu biliyordum, o da benim bildiğimi biliyordu (ilişkimizin temeli olmuştu bu), ama umurumda değildi, çok iyi geçiniyorduk, para konusu başımızı ağrıtsın istemiyorduk. Yeni ve kırılgan arkadaşlıklarda olduğu gibi birbirimizin çevresinde dans ediyorduk. O benden ne kadar çok şey öğreniyorsa ben de ondan o kadar çok şey öğreniyordum. İşim sözkonusu olduğunda, "Böyle devam et, yaptığın her şey mükemmel," diyordu. Hikayelerimi yazarken başımda durup "Evet! Doğru! Vay anasını! Hey oğlum!" diye bağıyor, mendilini çıkarıp yüzünü siliyordu. "Yapılacak ne çok şey var! Yazılacak ne çok şey var! Edebiyatın koyduğu yasaklar gibi, dilbilgisinin verdiği korkular gibi, yazı yazmaya musallat olan bütün o şeyleri, bütün o kısıtlamaları aşıp yazmaya *başlamak* bile ne büyük iş!" diyordu.

"Doğru, bak şimdi konuşun işte." Hayalleri ve coşkusu bir. çeşit ilahi ışık yansıtıyordu bana. Kendini öyle hararetle ifade ediyordu ki, otobüsteki herkes "Kim bu aşka gelmiş çatlak?" diye etrafına bakmıyordu. Hayatımın üçte biri bilardo salonunda, üçte biri kodeste, üçte bir de halk kütüphanesinde geçmişti. Onu kışın sokaklarda başı açık koştururken, bilardo salonuna kitap taşırken, birşeyler okumak ya da polislerden gizlenmek niyetiyle kapanıp günlerce dışarı çıkmamak üzere arkadaşlarının çatı katındaki odalarına ağaçlardan tırmanırken görürlermiş.

New York'a vardık. Durumu tam olarak hatırlamıyorum, sanırım iki zenci kızla buluşup yemek yiyecektik, ama kızlar gözükmedi. Bunun üzerine Dean yapacak işlerim var diyerek beni çalıştığı otoparka götürdü ve arkadaki kulübede üstünü değiştirip, çatlak bir aynada kendine çekidüzen verdi. Sokağa attık kendimizi. Carlo

Marx'la o akşam tanıştılar. Olağanüstü bir karşılaşma oldu. İki sezgili göz iki sezgili gözle bakıştı ve iki zeka âmında kaynaştı. Bir tarafta aydınlık zihinli ilahi sahtekar, yani Dean, öbür tarafta karanlık zihinli şair sahtekar, yani Carlo Marx. O geceden sonra Dean'i çok az görecektim ve üzülecektim. İkisinden de enerji fişkırıyordu, ben onlarla aşık atamazdım. Hayatımı altüst eden çılgın girdap işte o zaman ortaya çıktı, somadan arkadaşlarımı ve ailemi birbirine katacaktı, Amerika gecesinin üstünde kocaman bir toz bulutu gibi. Carlo Dean'e, Old Bull Lee'yi, Elmer HassePı, Jane'i anlatıyordu: Lee Texas'ta haşhaş yetiştiriyor; Hassel Riker's Island'ta; Jane ise, kucagında küçük kızı, amfetamin halüsinasyonları içinde, Times Meydam ile Bellevue arasında mekik dokuyor. Dean de Carlo'ya batımn meçhul adamlarım anlatıyordu: bilardo salonlanmn yamru yumru ayaklı, köpekbalığı dönlü fatihi, kumarbaz ve aziz Tommy Snark gibilerini. Roy Johnson'ı, Big Ed DunkeFı, çocukluk arkadaşlarım, sokak arkadaşlarımı, sayışım bilmediği sevgililerini, gittiği seks partilerim, gördüğü pornoları, hayranı olduğı kadın ve erkek kahramanları, yaşadığı maceraları. Caddelerde koşuyorlar, rastladıkları her şeyi keyifle didikliyordı, ama bu huyları somadan hüzne ve boşluk duygusuna dönüşecekti. Onlar dansedip eğlenirken ben de ilgimi çeken insanlar sözkonusu olduğunda hep yaptığım gibi peşlerinden sürükleniyordum.,Çünkü benim adam dediklerim sadece çılgınlardır, yaşama çılgınları, konuşma çılgınları, çok şey isteyen, hiç esnemeyen, beylik laflar etmeyen tipler, yıldızların arasında örümcekler çizerek paüayan ve en ortalarındaki mavi ışığı görenlere "Vay canına!" dedirten o muhteşem sarı maytaplara benzettiğim kişiler. Goethe'nin Almanya'sında böyle gençlere ne derlerdi acaba? Dean büyük bir içtenlikle Carlo gibi yazmayı öğrenmek istiyor ve ancak sahtekarlarda rastlanabilecek bir aşkla Carlo'yu sıkıştırıyordu. "Hadi Carlo, azıcık konuşayım, bak ne diyorum..." Aşağı yukarı iki hafta görmedim onları. Günlerce, gecelerce süren konuşmalarla arkadaşlıklarını sağlam temellere oturttukları dönemdi bu. Derken bahar geldi, gezinti mevsimi. Bizim dağınık gruptaki herkes biryerlere gitme telaşı içindeydi. Ben hâlâ romanımla meşguldüm. Bir ara halamla birlikte güneye, kardeşim Rocco'yu görmeye gittim. Döndükten soma romamı yarılardım ve hayatımın ilk ba-

ti yolculuğu için hazırlıklara giriştim.

Dean New York'tan erken ayrıldı. Carlo'yla 34. Caddedeki Greyhound istasyonundan uğurladık onu. Üst katta onbeş dakikada fotoğraf çektirip alabileceğiniz bir yer vardı. Carlo gözlüksüz poz verdi, fesat ifadeli çıktı. Dean profilden durdu, mahcup ifadeli çıktı. Ben ise annesinin adım ağzına alan herkesi boğazlayabilecek otuz yaşlarında bir İtalyan gibi çıktım. Dean'le Carlo benim resmimi ortadan jiletle kesip, parçaları cüzdanlarına koydular. Dean Denver'a dönüyor olmasının şerefine batılı işadamları gibi giyinmişti. İlk New York eğlencesi böylece sona ermiş oluyordu, eğlencesi diyorum ama aslında park yerlerinde köpek gibi çalışmaktan, hiçbir halt edememişti. Dünyamın en müthiş otopark görevlisiydi. Dar bir aralıktan geri viteste kırk mil hızla geçip tam duvar dibine yanaşıyor, oradan hemen başka bir arabaya atlayıp çamurlukları kıl payı sıyrarak ok gibi ileri fırlıyor, küçük bir alanda elli mil hızla daire çiziyor, *zınk* diye duruyor, inip kısa mesafe koşucuları gibi bir solukta gişeye varıyor, bileti veriyor, sonra hop, garaja yeni girmiş bir arabamın yanında, nerdeyse sahibinin altından kayarak koltuğa oturuyor, kapıyı kapamadan gaza basıp amnda uygun yere park ediyor. Yağlı ayaş pantolonu, lime lime olmuş kürk astarlı kabam ve ayağında durmayan eski ayakkabılarıyla, her gece sekiz saat çalışmıştı, aralıksız, herkesin işinden çıkıp evine gittiği ve tiyatroların boşaldığı vakitlerde. Denver'a dönerken giymek üzere Üçüncü Caddeden onbir dolara mavi çizgili bir takım elbise almıştı, yelekli falan, ayrıca bir saat, bir saat zinciri, bir de Denver'da iş bulur bulmaz pansiyonda başına oturacağı daktilo. Hep beraber Yedinci Caddedeki Ri-ker's'ta fasulye ve sosisten oluşan bir veda yemeği yedik. Sonra Dean Chicago otobüsüne bindi ve gecenin içinde kayboldu. Yaygaracı kovboyumuz. Ortalık iyice yeşillendiği zaman ben de yollara düşeceğim diye söz verdim kendime.

Yol hayatım böyle başladı işte. Ve olağanüstü, anlatılması güç şeyler yaşadım.

Dean'i daha yakından tanımak istemem, yazar olduğum için yeni deneyimlere ihtiyaç duymamdan ya da kampüsteki yaşantımın tekdüzeleşmesinden değildi, karakterlerimizin farklılığına rağmen

onun, nasıl bilmiyorum, bana uzun zaman önce kaybettiğim bir erkek kardeşimmiş gibi gelmesindendi. Acı çekiyor izlenimini uyandıran kemikli yüzü, uzun favorileri, gergin kaslı terli boynu, Pater-son'ın ve Passaic'in maden çöplüklerinde, su birikintilerinde, nehir kıyılarında geçen çocukluğumu hatırlatıyordu bana. Kirli iş tulumu üstünde öyle zarif duruyordu ki, herhangi bir terziden edinilemezdi, ancak Doğal Neşenin Doğal Terzisinden kazanılabilirdi, Dean bütün sıkıntılarına rağmen bu doğal neşeye sahipti. O heyecanlı konuşmalarını dinlerken, vaktiyle köprü altında, motosikletlerin arasında, çamaşır direkli bahçelerde, abilerin değirmenlerde çalıştıkları, küçüklerin gitar çaldıkları öğlesonralarının uykulu kapı önlerinde kulak verdiğim arkadaş ve kardeş seslerini duyar gibi oluyordum. Halihazırda arkadaşlık ettiğim kişiler ya entellektüeldi (Nietzsche-ci antropolog Chad, alçak sesle çatlak sürrealist söylevler çeken Carlo Marx, kelimeleri uzata uzata konuşan eleştirel Old Bull Lee) ya da suçlu (her şeyle alay eden külyutmaz Elmer Hassel, şark dokumasından koltuğuna yayılıp *New Yorkefi* didik didik eden Jean Lee). Oysa Dean'in zekası parlak ve bütündü. O usandırıcı en-tellektüellik yoktu onda. "Suçluluğu" diğerlerinininki gibi somurtuk ve alaycı değildi. Amerika coşkusunun evet evet diyen vahşi patla-masıydı o, batıydı, batının rüzgarıydı, düzlüklerin şiiriydi, yeni bir şeydi, gelişi çok önceden müjdelenmiş bir şey (sırf eğlenmek için araba çalışıyordu). New Yorklu dostlanm toplumu bezgin bir kitabı -likle politik ya da psikanalitik açıdan eleştirmekle uğraşırken kabus gibiydiler. Dean ise sadece çalışıyor, ekmek ve aşk istiyordu, onun için her yol mubahtı, "O yavruyu ve bacaklarının arasında zambak gibi açılan deliği bulduğum sürece... Karnımız doyduğu sürece... Anladın mı evlat? ^4Çım, *açlıktan* ölüyorum, hadi *hemen birşeyler yiyeelim*" diyordu ve koşarak *yemeğe* gidiyorduk, kilise vaizlerinin dediği gibi, "güneşin altında payımızı almak" üzere.

Dean, güneşin batılı akrabası. Halam onun başıma dert açacağını söylüyordu, ama ben yeni bir ses duyuyor, yeni bir ufuk görüyordum, o genç yaşımda inanç doluydum. Sıkıntıları umursamıyordum, o kadar ki, Dean'in sonradan beni arkadaş olarak hiçe saymasından, yollarda aç bilaç, hasta yatağında çaresiz bırakmasından bile etkilenmeyecektim. Genç bir yazardım ve hareket istiyordum.

Yolda kızlar, güzellikler ve daha neler neler vardı, biliyordum, yolun bir yerinde inciye tutuşturacaklardı elime.

2

1947 Temmuzunda, biriktirdiğim elli dolar kadar parayla Batı Kıyısına gitmeye hazırdım. Bir süre önce arkadaşım Remi Boncoeur San Francisco'dan bir mektup yazmış ve birlikte, dünyayı dolaşan bir gemiyle seyahat etmeyi önermişti. Seni makine odasında barındıracağım diye yemin ediyordu. Ona uzunca bir Pasifik gezisi yapmam ve kitabımı bitirene kadar yetecek miktarda parayla halamın evine dönmem mümkün olduğu takdirde eski veya yeni herhangi bir şilebe binebileceğim cevabım verdim. O da Mili City'de bir fakirhanesi olduğunu, kendisi gemiye binmeden yapılacak ıvırzıvır işlerle uğraşırken benim evde kalıp bütün vaktimi romanıma ayırabileceğimi bildirdi. Lee Ann diye bir kızla birlikte yaşıyordu ve söylediğine göre kız çok iyi aşıydı. Remi hazırlık sınıfından arkadaşımdı. Paris'te yetişmişti ve delinin tekiydi, ama deliliğinin halihazırdaki derecesini bilmiyordum. On gün içinde gel diyordu. Batıya gitme fikrimi halam da beğenmişti, bunun benim için iyi olacağını söyleyip duruyordu, ne de olsa kış boyunca evden çıkmamış, vaktimin çoğunu dört duvar arasında geçirmiştim, zaman zaman otostop yapmak zorunda kalacağımı söylediğimde bile sesini çıkarmadı, tek istediği sağ sağım geri d nmemdi. Böylece bir sabah, yarılanmış çalışmamı masamın üstünde bırakıp  arşaflarımı son kez katladım ve en gerekli eşyalarımı bez çantama koyup, cebimde elli dolarla, Pasifik okyanusuna doğru yola koyuldum.

Paterson'dayken aylarca Birleşik Devletler haritasını incelemiş, hatta Platte, Cimarron gibi, isimleri kulağa hoş gelen öncüler hakkında kitaplar okumuştum. Yol haritasında, Cape Cod'un ucundan doğruca Nevada'daki Eh/ye gidip, oradan da Los Angeles'a inen "6 numaralı karayolu" diye kırmızı bir hat vardı. Bu hattı Ely'ye kadar izlemeye karar verdim ve hiç duraksamadan harekete geçtim. 6'ya ulaşabilmek için Ayı dağına çıkmak gerekiyordu. Chicago'da, Denver'da ve San Francisco'da yapacaklarıma dair hayaller kura-

rak Yedinci Cadde metrosuna binip 242. Caddenin sonuna, oradan da tramvaya binip Yonkers'a gittim. Yonkers'ın merkezinden dış hat tramvayıyla çıkıp Hudson nehrinin doğu kıyılarındaki şehir sınırına vardım. Bu nehrin Adirondacks'teki gizemli kaynağına bir gül atın ve gülün denizi bulana kadar geçeceği yerleri düşünün, o olağanüstü Hudson vadisini düşünün. Otostopla, 6 numaralı karayolunun New England'tan gelirken içeri doğru kavis yaptığı Ayı dağı köprüsüne ulaştım. Arabadan indiğimde bardaktan boşamrcasına yağmur yağıyordu. Dağlık bir yerdi burası. 6 numaralı karayolu nehrin üstünden geçip bir trafik dairesinin etrafım dolaşarak vahşi bir görüntünün içinde kayboluyordu. Yoldan hiç araba geçmediği gibi, ortalığı sel götürüyordu ve benim çadırım bile yoktu. Korunmak için çam ağaçlarının altına koştum ama bir işe yaramadı. Bu kadar aptal olduğum için ağlamaya, kendime lanetler yağdırmaya başladım. New York'un kırk kilometre kuzeyindeydim, yolculuğumun ilk günüydü ve onca zamandır düşlediğim gibi batıya değil kuzeye gidiyordum. En kuzeydeki engele takılmıştım. Bir çeyrek mil kadar koşup, terk edilmiş, İngiliz tipi sevimli bir benzin istasyonu buldum ve sulu saçakların altına girdim. Büyük ve tehlikeli Ayı dağı, içime Tanrı korkusu salan gökgürültüleri yolluyordu aşağılara. Görebildiğim tek şey duman renkli ağaçlar ve göğe yükselen kasvetli vahşilikti. "Ne halt etmeye geldim buralara?" diye küfrettim kendime. Chicago'ya gitmek istiyordum. "Daha şimdiden çok iyi vakit geçiriyorlardır, ama ben orada değilim, ne zaman orada olacağım?" diye bağınıyor-dum. Neyse ki sonunda boş istasyonda bir araba durdu. İçinde bir adam, iki kadın vardı. Haritadan birşeyler sordular. Yanlarına gidip yağmurun altında işaretlerle cevap vermeye çalıştım. Birbirlerine baktılar. Islak saçlarımla, su almış ayakkabılarımla bir sapığa benziyor olmalıydım. Bitkilerden yapılmış elekleri andıran kahrolası Meksika ayakkabılarım Amerika'nın yağmurlu gecelerine, bozuk yollarına hiç de uygun değildi. Arabadakiler onlarla birlikte geriye, Newburgh'a gitmemi önerdiler. Bütün gece Ayı dağımn yabancıliğinde tıklıp kalmaktansa Newburgh'a dönmek daha iyiydi. Adam "6 numaralı karayolundan pek araba geçmez. Chicago'ya gitmek istiyorsanız New York'taki Hollanda geçidini aşp Pittsburgh'a yönelmelisiniz," dedi. Haklıydı tabii. Her şeyi berbat eden içimdeki ses

İmuştı, beni çeşitli tali yolları denemek yerine Amerika'yı boydan oya kateden büyük kırmızı hattı izlemeye teşvik ettiğı için.

Nevvburgh'ta yağmur kesildi. Nehre doğru yürüdüm. Haftasonu-u dağlarda geçirip New York'a geri dönen bir öğretmenler grubu-un otobüsüne binmek zorunda kaldım. Yol boyunca onlar çene çal-ı, ben de kaybettiğim zamana ve paraya lanetler yağdırdım. Batı-a gitmek istiyordum, ama bütün gün bozuk bir alet gibi bir yukarı ir aşağı, bir kuzeye bir güneye gidip gelip durmuştum. Ertesi gün "hicago'da olacağım diye yemin ettim. Bunun için paramın çoğunu erip, Chicago'ya giden bir otobüse binecektim.

Bebek ağlamaları, sıcak güneş, bir Pennsylvania şehrinde binip öterinde inen insanlar: sıradan bir otobüs yolculuğu. Yol Ohio düzlüğüne kadar döne döne ilerledi, geceleyin Ashtabula'nın yanından ve dümdüz Indiana'nın içinden geçti. Chicago'ya sabah çok erken vardık. Y'de bir oda kiraladım. Yatağa yattığımda cebimde sadece birkaç dolar vardı. İyi bir gündüz uykusu çektikten soma, Chicago kazan ben kepçe, dolaştım.

Michigan gölünden esen rüzgar, bop, Güney Halsted ve Kuzey Clark dolaylarında çıktığım uzun yürüyüşler, geceyarısından soma ormanda bir polis devriyesinin benden kuşkulanasına aldırınayarak yaptığım gezinti. 1947'de bop bütün Amerika'yı kasıp kavuruyordu, ama çalanlarda bir yorgunluk vardı, çünkü Charlie Parker Kuşbilimi evresi ile Miles Davis'in başlatacağı evre arasındaki dönem yaşanmaktaydı. Bopun hepimiz adına temsil ettiğı geceyi dinlerken, ülkenin bir ucundan öbür ucuna arkadaşlarımı düşündüm ve aynı geniş avluda, aynı şekilde kendilerinden geçtiklerini, aynı şekilde koşuşturduklarını hissettim. Ve ertesi gün öğlesonrası hayatımda ilk defa batı topraklarına ayak bastım. Otostop yapmaya uygun, güzel, sıcak bir gündü. Chicago'nun trafiğinden kurtulmak için Illi-nois'nin Joliet şehrine kadar otobüsle gittim. Hiç de emniyetli görünmeyen caddelerden yaya olarak şehir dışına çıkıp mevzilendim.

New York'tan Joliet'a yaptığım otobüs yolculuğu paramın yarısından çoğunu götürmüştü.

Bindiğim ilk araç kırmızı bayraklı bir patlayıcı madde kamyonuydu. Büyük ve yeşil Illinois'nin içlerine doğru otuz mil katettik. Şoför bizim izlediğimiz 6 numaralı karayolunun 66 numaralı karayoluyla kesiştiği yeri gösterdi. Bu iki yol daha soma batımın inanılmaz uzaklıklardaki noktalarına ulaşıyorlardı. Öğleden sonra saat üç gibi yol kenarında dondurma ve elmalı turta yerken bir kadın beni görüp durdu. İki kapılı arabaya doğru seğirtirken içim içime sığmıyordu. Fakat kadın orta yaşlıydı, hatta benim kadar bir oğlu bile olabilirdi. Kendisini Iowa'ya götürecek birine ihtiyacı vardı ve ben de bu iş için biçilmiş kaftandım. Iowa! Denver'a hiç de uzak değildi, oraya bir varsam rahatlardım. İlk birkaç saat arabayı kadın kullandı. Yolda onun ısrarı üzerine turistmiş gibi durup bir kiliseyi ziyaret ettik. İşimiz bitince direksiyona ben geçtim ve pek iyi şoför olmasam da Illinois'nin geriye kalan bölümünde arabayı hep ben kullandım. Böylece Rock Island üstünden Iowa'nın Davenport şehrine vardık. Ve burada, hayatımda ilk defa, yaz pusunda kurumuş, suları çekilmiş sevgili Mississippi nehrini gördüm. Boydan boya suladığı Amerika'nın ağır kokusunu taşıyordu. Rock Island: demiryolu rayları, derme çatma evler, küçük şehir merkezi. Davenport: orta batımın sıcak güneşinde talaş kokan yerleşim yerlerinden biri. Köprüde arabadan indim. Kadın başka bir yola sapacaktı.

Güneş alçalıyordu. Birkaç soğuk biradan soma şehrin sonuna kadar uzunca bir yürüyüş yaptım. Erkekler, herhangi bir kasabada görebileceğiniz gibi, iş çıkışı, demiryolu şapkalarıyla, beyzbol şapkalarıyla, bilumum şapkalarla arabalarına binmiş evlerine dönüyorlardı. Bir tanesi tepeye kadar götürdü beni, bir çayırın ucunda, ıssız bir yol ayrımında bıraktı. Güzel bir yerdin burası. Yoldan sadece çiftçi arabaları geçiyordu. Tangur tungur giderken meraklı gözlerle bana bakıyorlardı. İnekler de evlerinin yolunu tutmuşlardı. Bir tek kamyon bile rastlamadım. Üç beş araba hızla geçti, bir de boyun-bağı savrulan delikanlı. Güneş tamamen battığında mor karanlığın içinde kalakalmıştım. İşte şimdi korkuyordum. Iowa'nın kırları ışıksızdı, birkaç dakika sonra beni kimse göremeyecekti. Şans eseri Davenport'a giden bir adam durdu. Geri dönüyordum, ama haklıydım.

Otobüs garında oturup düşündüm. Bir elmalı turta ve bir dondurma daha yedim, yol boyunca yediklerim yalnız bunlardı, ama besleyiciydiler, üstelik ikisini de seviyordum. Kumar oynamaya karar verdim. Otobüs garındaki kafede yarım saat kadar garson kızı seyrettikten sonra, Davenport dışına giden bir otobüse atlayıp şehri geride bıraktım ve bu kez benzin istasyonlarına yakın bir yerde indim. Kocaman kamyonlar geçiyordu buradan kükreyerek. Bir iki dakika içinde bir tanesini durdurmayı başardım. İçimden çılgınlık atarak koştum. Ne şofördü ama: patlak gözlü, çatlak sesli bir kabadayı. Az önce birine sinirlenmiş ve önüne ne çıkarsa tekmeleyerek öfkesini güçbela yatıştırmış gibiydi, benimle hiç ilgilenmedi. Otostop yapmanın en büyük derdi, sayısız insanla konuşma zorunluluğudur, şoförün sizi aldığına pişman olmamasını, hatta eğlenmesini sağlama zorunluluğudur. Bu sefer yorgun ruhumu biraz olsun dinlendirebilecektim. Adam motorun gürültüsünü bastıran bir ses çıkardı, ben de bir çılgılık attım, sonunda ikimiz de rahatladık. Ardından, hız sınırı uygulamasını beğenmediği yerlerde nasıl aşın hız yapıp polisin elinden kurtulduğuna dair komik hikayeler anlatmaya başladı. "O kahrolası aynasızlar *benim* kıcıma sinek bile konduramazlar!" diyordu ikide birde. Tam Iowa Cit/ye dönerken arkamızdan başka bir kamyonun geldiğini gördü, arka farlarıyla ona işaret verip atlamam için yavaşladı. Iowa City son durağıydı çünkü. Öteki kamyon benim aktarma yapacağımı anlayarak durmuştu. Bir kez daha, gece yüzlerce mil yol katedecek devasa bir kamyondaydım ve mutluydum! Bu kamyon şoförü de en az öteki kadar deliydi ve onunki kadar korkunç bağırtilar kopanyordu. En iyisi arkama yaslanıp uyumaktı. Artık orada, yıldızların altında, Iovva'nın kırlarının, Nebraska'nın ovalarının ötesinde, Vaadedilmiş Topraklar gibi hayal meyal, Denver'ı görebiliyordum. Daha da ilerde, gecenin karanlığında mücevher gibi parlayan San Francisco vardı. Arabamız çalıntı bir Cadillac'a benzediği için yıllar sonra Dean'le bizi durduracakları bir Iowa şehrine varınca, adam kamyonu parkedip hikayeler anlatmaya başladı ve sonra yorgun düşüp koltukta uyuyakaldı. Ben de sızışım. Uyamınca inip tek bir lambayla aydınlatılmış kiremit duvarlar boyunca yürüdüm. Her küçük sokağın bitiminde karşıma bir çayır çıkıyordu. Gece, çiğ damlaları gibi ara ara burnuma çarpan mısır kokusuyla yüklüydü.

Şoför şafak sökerken uyandı. Yemden yola koyulduk. Bir saat soma yeşil mısır tarlalarının ötesinde Des Moines'in dumanlan güzüktü. Adam kahvaltı edecekti ve acelesi yoktu. Bunun üzerine ben de dört mil kadarlık bir yol için otostop yapıp Iowa Üniversitesinden iki delikanlının arabasıyla Des Moines'e kapağı attım. Gıcır gıcır ve rahat bir otomobilde gençlerin sınavlardan konuştuklarını duymak tuhafıma gitmişti. Artık doya doya uyumak istiyordum. Y'ye gittim, boş odaları yoktu, ben de içgüdüsel olarak demiryolu vagonlarına doğru yürüdüm, Des Moines'te çok vardı bunlardan. Sonunda eski bir otelin kasvetli bir odasında buldum kendimi. Başucundaki duvara belden aşağı laflar kazınmış, büyük, sert, beyaz, temiz bir yataкта güzel bir uyku çektim. Sisli demiryolu manzarasının üstüne eski sarı panjurlar çekilmişti. Güneş kızarmaya başlarken uyandım. Bu, hayatımın en değişik, en garip ânıydı: kim olduğumu bilmiyordum, evimden uzakta ve yol yorgunuydum, daha önce görmediğim ucuz bir otel odasında yatıyordum. Dışardaki buharın ısığını, otelin eski tahtalarının gıcirtısını, yukarı kattaki ayak seslerim, bütün kederli gürültüleri işitiyordum. Çatlamış yüksek tavana baktım. Yaklaşık onbeş saniye kim olduğumu hatırlayamadım. Korkmuyordum, sadece başka biriydim, bir yabancı. Ve tüm hayatım hayaletlere, ruhlara aitti. Amerika'nın ortasında, gençliğimin doğusu ile geleceğimin batışım ayıran çizginin üstündeyim. Belki de olanlar bu yüzden tam orada ve o zaman oldu, o garip kızıl öğlesonrasında.

Sızlanmayı bırakıp yola devam etmeliydim. Çantamı topladım, tükürük hokkasının başında oturan otel sahibine veda edip yemeğe gittim. Elmalı turta ve dondurma yedim gene. Iowa'nın içlerine doğru ilerledikçe turta daha büyük, dondurma daha zengin oluyordu. O akşamüstü Des Moines'te baktığım her yerde kızların en güzellerini gördüm. Okuldan dönüyordu hepsi. Fakat böyle şeyler düşünerek vakit kaybetmemeliydim. Denver'da doyasıya eğleneceğim diye söz verdim kendime. Carlo Marx epeydir Denver'daydı. Dean, Chad King, Tim Gray de oradaydı. Denver onların doğdukları yerd. Marylou da oradaydı. Ray Rawlins ile biriçimsu sarışın kızkarde-şi Babe Rawlins'in de dahil olduğu güçlü bir Denver ekibinden sözzediliyordu. Dean'in tanıdığı iki garson kız -Bettencourt kardeşler-hatta kolejden arkadaşım Roland Majör, hepsi oradaydı. Onları

görmek için sabırsızlanıyordum. Des Moines'te rastladığım güzel kızlarla -dünyanın en tatlı kızlarıyla- bu yüzden fazla ilgilenemedim.

Tekerlekli bir çeşit alet kulübesi, daha doğrusu içi alet dolu bir kamyon beni tepeye kadar götürdü. Adam kamyonun içinde modern sütçüler gibi ayakta duruyordu. Tepede Adel kasabasına giden bir çiftçiyle oğlunun arabasına bindim. Bu kasabada bir benzin istasyonunun yanında iri bir karaağacın altında bir başka otostopçuyla tanıştım. Tipik bir New Yorkluydu, çalışma hayatının büyük kısmım posta kamyonu kullanarak geçirmiş bir İrlandalı. Denver'da bir kıza gidiyordu, yeni bir hayata başlayacaktı. Sanırım bir şeyden kaçıyordu, belki de kanundan. Otuz yaşlarında, kırmızı burunlu bir ayyaştı. Her çeşit insanla arkadaşlık edebilen biri olmasaydım sıkardı aslında. Eski bir süveter ve çuval gibi bir pantolon giymiş, yanma bir diş fırçasıyla birkaç mendilden başka bir şey almamıştı. Birlikte otostop yapmamızı önerdi. "Hayır," demem gerekirdi, çünkü oldukça aptal görünüyordu. Yine de ayrılmadık. Stuart'a giden bir arabaya otostop yaptık. Adam yol boyunca ağzım açmadı. Stuart'ta gerçekten zor durumda kaldık. Tren bileti satan kulübenin önüne oturup, güneş gözden kaybolana dek, batı yönüne gidecek trafiği bekledik. Tam beş saat. Vakit geçirmek için önce ikimiz de kendimizden bahsettik, sonra o pis hikayeler anlattı, sonra da çakıl taşlarını tekmeleyerek anlamsız gürültüler çıkardık. Sıkılmıştık. Bir dolarımızı biraya harcama kararı alıp eski bir bar bulduk, bir iki şişe içtik. Yol arkadaşım Dokuzuncu Caddede içtiği gecelerdeki gibi zom oldu ve hayatımın bütün sefil hayallerini, neşeyi, bağıra bağıra sıraladı. Ondan hoşlanmışım galiba. Sonradan kamtlayacağı gibi iyi biri olduğundan değil, her şeye hevesli olduğundan. Karanlıkta yola geri döndük ve tabii bir Allanın kulu durmadı, hatta yavaşlayan bile olmadı. Sabahın üçüne kadar bu böyle devam etti. Demiryolu bilet gişesinin önündeki bankta uyumaya çalıştık, ama tıkırdayan telgraf aleti yüzünden gözümüze uyku girmede, dışarda da yük vagonları birbirine çarpıp duruyordu. Uygun bir katar bulup binemezdik; hayatımızda yapmamıştık böyle şeyler; hangisi batıya gider, hangisi doğuya, ondan bile haberimiz yoktu. Böylece, tanyeri ağarmadan az önce gelen Omaha otobüsüne atlayıp, uyuyan yolculara katıldık.

Onun bilet parasını da ben verdim. Adı caue yui. MUUUU UIUUA -taki kuzenine benziyordu. Onu bırakmamamın nedeni buydu. Hep gülümseyen, iyi huylu, ama salak bir eski arkadaşla beraberdim sanki.

Şafak vakti Council Bluffs'a vardık. Dışarı baktım. Bütün bir kış, Oregon ve Santa Fe hatlarını etkilemeden önce burada konsey kurmuş olan vagon örgütlerinin hikayelerini okumuştum; ama şimdi şehir kasvetli gri şafakta sıralanmış birtakım şirin banliyö evlerinden ibaretti. Sonra Omaha ve - aman Tanrım gördüğüm ilk kovboy: on galonluk şapkası ve Texas çizmeleriyle, toptancı et dükkanlarının çıplak duvarları boyunca yürüyordu; kıyafetine bakmazsanız, doğunun kiremit duvarlı şafağında ilerleyen herhangi bir asi karakterle karşılaştığınızı sanırdınız. Otobüsten indik; tepeye çıktık; kenarına Omaha'nın kurulmuş olduğu bu tepeyi güçlü Missouri yaratmıştı, asırlar süren çabaları sonucu. Arabalara işaret yapmaya başladık. On galonluk şapkalardan takmış zengin bir çiftlik sahibi durdu. Yolda Platte vadisinin Mısır'daki Nil vadisi kadar görkemli olduğunu söyleyince hak verdim ona: uzaktan, nehir yatağıyla beraber yılan gibi kıvrılan ağaçlıkları, kenarlarda uzanan geniş yeşil tarlaları görebiliyordum. İndik. Sapakta beklerken hava bulutlanmaya başladı. Bu sefer, yarım galonluk gösterişsiz bir şapka takmış, iki metre boyunda bir kovboy durdu. Araba kullanabiliyor musunuz, diye sordu. Eddie'nin ehliyeti vardı, o kullanabilirdi, benim yoktu. Kovboy iki arabayla Montana'ya dönüyordu, Kansı Grand Island'taydı, arabalardan birini oraya kadar götürmemizi istiyordu, sonra kuzeye gidecekti, dolayısıyla Montana'da ayrılacaktık. Nebraska içlerine doğru tam yüz mil ilerlemek demekti bu. Hemen atladık. Kovboyla ben, öteki arabayı kullanan Eddie'yi takip ediyorduk. Şehirden çıkar çıkmaz Eddie delice bir coşkuyla hızımı doksan mile çıkardı. 'Allah kahretsin! Ne yapıyor bu çocuk?!' diye bağırdı kovboy. Eddie'nin arkasından o da gazladı. Yolculuğumuz yarıya dönmeye başlamıştı. Bir an Eddie'nin arabayla kaçmaya çalıştığım düşündüm, davranışından anladığım buydu. Ama kovboy onu yakaladı ve dursun diye korna çalmaya başladı. Eddie yavaşladı. "Bu hızla gitmeye devam edersen lastik patlayacak evlat. Daha yavaş süremez misin?"

"Yok yahu, sahiden doksanla mı gidiyordum? Düz yol olduğu için anlamadım," dedi Eddie.

"Aceleimiz yok, yeter ki Grand Island'a salimen varalım."

"Ya, evet." Tekrar yola koyulduk. Eddie sakinleşmişti, muhtemelen uyukluyordu. Yeşil tarlaların kapladığı rüzgarlı düzlüğü izleyerek Nebraska topraklarında yüz mil katettik.

"Kriz yıllarında en az ayda bir kere yük katarlarına binerdim," dedi kovboy. "O günlerde yüzlerce insana rastlardın böyle. Yalnız otlakçılarla değil, işsiz kalmış türlü türlü adamla karşılaşırdın. Batının her yerinde böyleydi. Görevliler hiç sorun çıkarmazdı. Bugün nasıl bilmiyorum. Dokuzyüzotuzların ortalarında Nebraska göz alabildiğine toz bulutuydu. Nefes alamazdın. Yerler kapkaraydı. O günlerde buradaydım. Ben olsam Nebraska'yı kızılderililere geri veririm. Dünyada en nefret ettiğim yer burası. Şimdi Montana'da, Missoula'da oturuyorum. Bir ara gel de Tanrının ülkesini gör." Öğleden sonra adam konuşmaktan yorulunca uyudum biraz. İlginç bir konuşmacıydı.

Kısa bir yemek molası verdik. Kovboy yedek lastiği yamatmaya gitti, biz de Eddie'yle ev yemeği gibi birşeyler yemeye oturduk. Gürül gürül bir kahkaha duydum, dünyanın en müthiş kahkahası. Yanında bir grup delikanlıyla, görmüş geçirmiş ama ehlileşmemiş bir Nebraska çiftçisi belirdi kapıda. Kulak tırmalayan bağırmasını düzlüklerin ötesinden, onların gri dünyalarının ötesinden duyabilirdiniz. Onunla beraber herkes gülüyordu. Dünya umurunda değildi ve etrafındakiler ona büyük saygı duyuyorlardı. Kendi kendime, şu adamın gülüşüne kulak ver, işte batı, artık batıdasın, dedim. "Maw!" diye haykırarak girdi içeri. Maw, Nebraska'nın en nefis kirazlı turtasını yapan kadındı. Üstüne dağ gibi bir kaşık dondurma koydurarak ben de yemiştım bir dilim. "Maw! Kırım kaldır da birşeyler koy önüme! Yoksa kendimi yiyeceğim, tatsız tutsuz bir yemek olacak!" Kendini bir iskemleye atıp gülmeye başladı. "Ha ha ha! İçine birkaç tane de fasulye at." Bajının ruhuydu yanıbaşımdayı oturan. Hayatım öğrenmek, bunca yıl böyle gülüp böğürmenin dışında neler yapmış olduğunu bilmek istiyordum. Vay be, dedim kendi kendime, sonra kovboy geri geldi, kalktı.

Çabucak vardık Grand Island'a. Kovboy karısıyla buluşup kendi

kaderine yöneldi, biz de Eddie'yle yolculuğumuza devam ettik. Önce birkaç gence otostop yaptık. Parçalan oradan buradan toplanmış bir külüstürde, onsekiz ondokuz yaşlarında, şamatacı köy çocukları. Yolun bir yerinde indik. Yağmur çiseliyordu. Sonra yaşlı, hiç konuşmayan bir adam bizi alıp Shelton'a kadar götürdü, Tanrı bilir neden. İnce Eddie, yapacak hiçbir şeyleri, gidecek hiçbir yerleri olmayan, çömelmiş bize bakan bir grup bodur Omaha kızılderilisinin önünde dikildi kaldı ümitsizlik içinde. Yolun karşısında demiryolu ve bir su tankı vardı, su tankının üstünde SHELTON yazıyordu. Afal-lamıştı. "Anasını sattığımın!" dedi. "Bu kasabaya daha önce geldim ben. Yıllar önce, savaş zamanı, gece geç vakit. Herkes uyuyordu, sigara içmek için platforma çıkmıştım. Hiçliğin ortasındaydık, cehennem kadar karanlıktı etraf. Yukarı bakınca tankın üstündeki 'Shel-ton' yazışım görmüştüm. Pasifik'e gidiyorduk. Herkes horluyordu, bütün kan emiciler. Sadece beş dakika kalmıştık burada, kömür mü alınacaktı neydi. Soma yola koyulmuştuk. Allah cezasım versin! Shelton! O zamandan beri nefret ederim bu kasabadan." Ve Shel-ton'dan kurtulamadık. Davenport'ta olduğu gibi burada da bütün arabalar çiftçi arabasıydı. Az soma bir turist arabası gördük, ki bu daha da kötüydü, önde iki yaşlı adam, arkada da kah haritaları inceleyen kah tabelalara işaret eden ve aynı anda etrafa şüpheli gözlerle bakan karıları.

Yağmurun çiselemesi artmıştı, Eddie üstündekiler çok ince olduğundan üşüttü. Bez çantama elimi daldırıp kareli yün gömleğimi çıkardım. Eddie gömleği giydikten sonra kendini daha iyi hissetmeye başladı. Bu sefer de ben üşüttüm. Yıkık dökük bir kızılderili dükkanına girip öksürük pastili aldım. İrice bir sandık büyüklüğündeki postaneye uğrayıp halama bir penilik kartlardan attım. Gri yola geri döndük. Shelton yazısı tam önümüzde, su tankının üstünde duruyordu. Rock Island treni geçti, pulman yolcularının yüzleri yavaş yavaş bulanıklaşarak gözden silindi. Tren homurdanarak bizim gitmek istediğimiz düzlüklere doğru ilerliyordu. Yağmur şiddetlenmişti-

Yolun ters tarafında bir araba durdu ve içinden, bir galonluk bir şapka takmış, sırık gibi bir adam inip yammıza geldi, şerife benziyordu. Hikayelerimizi hazırlamaya vaktimiz oldu, çünkü çok ağır

yürüyordu. "Çocuklar, bir yere mi gidiyorsunuz, yoksa nereye olursa oraya mı?" dedi. Sorusunu anlamadık baştan, ama Allah kahretsin, iyi bir soruydu.

"Nasıl yani?" dedik.

"Şey, yolun birkaç mil aşağısında bir eğlence yerim var. Çalışıp para kazanmak isteyen, yaşı büyük oğlanlar arıyorum. Bir rulet bölümü için, bir tahta halka bölümü için, hani oyuncak bebeklere atarsınız da geçirince kazanırsınız ya, orası için. Benimle çalışmak ister misiniz? Hasılatın yüzde otuzu sizin olur."

"Kalacak yer? Yemek?"

"Yatak veririm, ama yemek yok. Yemeğinizi kasabada yiyeceksiniz. Arada bir seyahat de ediyoruz." Düşünmeye başladık. "İyi bir fırsat," dedi adam ve sabırla kararımızı beklemeye başladı. Kendimizi aptal gibi hissediyor, ne söyleyeceğimizi bilemiyorduk. Aslında ben bir karnavala bağlanmak istemiyordum. Denver'dakilerle buluşacağım diye telaştan geberiyordum.

"Bilmiyorum. Mümkün olduğu kadar çabuk gitmek istiyorum gideceğim yere. Vaktim olduğunu sanmıyorum," dedim. Eddie de buna benzer şeyler söyledi. Yaşlı adam elini sallayarak kayıtsızca arabasına döndü ve bindi gitti. İşte böyle. Bir süre güldük bu olaya, kabul etseydik nasıl olurdu diye fikir yürüttük. Düzlüklerde geçen karanlık ve tozlu geceler geliyordu gözümün önüne, her yere dalıp çıkan Nebraskalı aileler, her şeye hayran hayran bakan pembe yanaklı çocuklar. Onları ucuz karnaval hileleriyle üçkağıda getiren bir şeytan gibi hissedecektim kendimi. Karanlığın içinde devinen dön-medolap, atlıkarıncanın hüznü müziği ve ben, amacına ulaşmak isterken yaldızlı bir vagona tıklıp çuval bezinden bir yatakta uyuyan.

Eddie aniden hayli dalgın bir yol arkadaşı oluvermişti. Yaramızdan ihtiyar bir adamın kullandığı, komik, eski bir şey geçti yuvarla-na yuvarlana. Bir çeşit alüminyumdan, küp şeklinde bir kutuydu bu: bir römork, hiç şüphe yok, ama acayip, çılgın, elde yapılmış bir Nebraska römorku. Adam çok yavaş gidiyordu, sonra durdu. Hemen fırladık, ama sadece birimizi alabileceğini söyledi. Eddie tek laf etmeden römorka atladı ve ekoseli yün gömleğimle yavaş yavaş gözden kayboldu. Gömleğime bir veda öpücüğü gönderdim, neyse

ki sadece manevi değeri vardı. Bizim ürkütücü Shelton'da beklemeye başladım. Epey dikildim. Hava kararıyor diye endişeleniyordum. Aslında daha akşamüstüydü, ama hava karanlıktı. Denverî Denver! Nasıl kavuşacaktım oraya? Tam pes edip kahve içmeye gitmeyi tasarlarken yepyeni bir araba durdu, direksiyonda genç bir adam vardı.

"Nereye?"

"Denver'a."

"Tamam, yüz mil öteye götürebilirim."

"Sağolun, hayatımı kurtardınız."

"Ben de otostop yapardım eskiden, onun için herkesi alırım."

"Arabam olsaydı ben de aynı şeyi yapardım." Böylece konuşmaya başladık, bana hayatım anlattı, pek ilginç bir hayat değildi doğrusu, uyuyakalmışım, Gothenburg'un çıkışında uyamp indim.

Hayatımın en büyük otostopunu yapmak üzereydim. Arkası düz bir kamyon; açıkta sere serpe yatan altı yedi oğlan; içerde de, gördükleri herkesi alan Mirmesotalı iki sarışın genç çiftçi, hep rastlamak isteyeceğiniz, mutlu, yakışıklı, saf köylüler, ikisi de pamuklu gömlek ve tulum giymiş, ikisi de kalın bilekli ve içten, yolda karşılaştıkları her şeye, herkese sonsuz bir nasılsın gülümsemesiyle bakan. Koşup "Boş yer var mı?" dedim. "Tabii, atla, herkese yer var," dediler.

Ben daha binmeden kamyon hareket etti, sendeledim, oğlanlardan biri kolumdan tuttu, oturdum. Birazdan bir tanesi sert bir içki tutuşturdu elime, şişenin dibiydi. Nebraska'nın çisentili, şiirsel, vahşi havasında büyük bir yudum aldım. "Hey! Gidiyoruz!" diye bağırды beyzbol şapkası takmış bir çocuk. Gaza bastılar, herkesi geçmeye başladık. "Des Moines'ten beri bu orospu çocuğunun üstündeyiz. Herifler durmuyor. Çişin geldiği zaman çığlık atarak haber vermen lazım, yoksa havaya işersin. Sallan babam sallan."

Şöyle bir baktım. Kuzey Dakotalı çiftçi çocukların taktıkları standart kırmızı beyzbol şapkalarından takmış, Kuzey Dakotalı iki çiftçi çocuk: haşata gidiyorlarmış, yazı dolaşarak geçirelim diye büyükle-

rinden izin almışlar. Bir de Ohio'nun Columbus şehrinden, sakız çiğneyip göz kırpan, rüzgara karşı şarkı söyleyen iki liseli futbolcu çocuk: yaz boyunca otostop yapıp ülkeyi gezeceklermiş, "LA'e gidiyoruz!" diye bağırdılar.

"Ne yapacaksınız orada?"

"Bilmiyoruz, ama kim dert ediyor ki?"

Bir de yılan gibi bakan ince uzun adam vardı. "Nerelisiniz?" diye sordum. Onun yamna uzanmışım, oturmak mümkün değildi, kenarlarda tutunacak yer yoktu. Adam ağır ağır bana döndü, ağzım açtı ve "Mon-ta-na," dedi.

Son olarak Mississippi Gene ve sahiplendiği delikanlı vardı. Mississippi Gene ülkenin her yerinde yük vagonlarıyla dolaşan, ufak tefek, esmer bir *hobo*, bir berduştu. Otuz yaşlarındaydı ama canlılığı yüzünden yaşı belli etmiyordu. Tahtanın üstüne bağdaş kurmuştu, yüzlerce mil ağzım açmadan tarlaların ötelere baktı. Sonunda başım bana doğru çevirip "*Senin* yolun ne tarafa?" dedi.

Denver'a dedim.

"Orada bir kız kardeşim var, ama kaç yıldır görmedim," dedi. Konuşması ahenkli ve yavaştı. Sessizdi. Sahiplendiği delikanlı, onaltı yaşlarında, uzun boylu, sarışın bir çocuktı, o da berduşların çaputlarından giymişti, daha doğrusu vagonların kirinden, yerlerde yatmaktan, demiryolu isinden kararmış eski elbiseler. O da sessizdi ve kaçıyormuş gibi bir hali vardı. Uzaklara bakmasından, kaygılı ve düşünceli bir tavırla dudaklarım ıslatıp durmasından, kanundan kaçıyor olabileceğini düşündüm. Montana Slim arada sırada imalı ve alaycı bir tebessümle laf atıyordu onlara. Ama bizimkiler iplemiyorlardı. Slim hep imalıydı. İnsamn yüzüne budalaca sırtımasından ve geri zekalılar gibi ağzı açık öylece bakmasından ürkmüştüm.

"Paran var mı?" diye sordu.

"Maalesef hayır, Denver'a varmadan bir pintlik viski alabilecek kadar çıkar belki. Ya senin?"

"Nerden bulabileceğimi biliyorum."

"Nerden?"

"Herhangi bir yerden. Dar bir yolda bir adamı sıkıştırmak mümkün, öyle değil mi?"

"Anladım, eminim sen yapabilirsin."

"Paraya gerçekten ihtiyacım olduğu zaman yapacak başka şeyim yok. Babamı görmeye Montana'ya gidiyorum. Cheyenne'de inip başka bir yola sapacağım. Bu zirzoplar Los Angeles yolcusu."

"Dosdoğru?"

"Evet. LA'e gitmek istiyorsan bundan iyi fırsat bulamazsın."

Enine boyuna düşündüm. Gece Nebraska ve Wyoming, sabah Utah çölü, öğleden sonra Nevada çölü. Kısa zamanda Los Angeles'a ulaşma fikri az kalsın planlarımı değiştirmeme yol açıyordu. Ama ben Denver'a gitmeliydim. Cheyenne'de inip doksan mil güneye, Denver'a otostop yapmam gerekecekti.

Kamyonun sahibi Minnesotalılar Kuzey Platte'te yemek yemeye karar verince sevindim nedense. Dışarı atlayıp hepimize tek tek gülümsediler. "Çiş molası," dedi biri. "Yemek vakti," dedi öteki. Gelgelelim içimizde bir tek onların karınlarını doyuracak parası vardı. Peşleri sıra, birkaç kadının işlettiğı bir lokantaya sürüklendik ve onlar annelerinin mutfağındaymış gibi yemeklere saldırırken biz hamburger ve kahveyle yetindik. Kardeşiler, Los Angeles'tan Minnesota'ya çiftlik makineleri taşıyor ve iyi para kazanıyorlardı. Kıyıya yüksüz giderken de yoldaki herkesi topluyorlardı. Bu işi beş kere falan yapmışlardı. Hayatlarından pek memnundular. Hoşlanmadıkları şey yoktu. Gülümsemeden duramıyorlardı. Onlarla konuşmaya çalıştım. Benim açımdan gemimizin kaptanlarıyla arkadaşlık kurmaya çalışmak gibi aptalca bir girişimdi bu. Aldığım cevap iki cıvıl cıvıl gülümseme ve mısırla büyütölmüş iri beyaz dişler oldu.

Gezgin Gene'le yamndaki oğlan dışında herkes onlarla lokantaya gelmişti. Döndüğümüzde ikisi hâlâ kamyondaydılar, kimsesiz ve çaresiz. Karanlık çöküyordu. Şoförler birer sigara yaktılar. Ben de gecenin hızla akıp giden soğuk havasında üşümeden durabilmek için bir şişe viski olmalı düşüncesiyle ayaklandım. Onlara söyledim. Gülümseyerek "Hadi fırla!" dediler.

"Siz de eşlik edersiniz," dedim.

"Yo, hayır, biz içmeyiz. Hadi fırla sen."

Montana Slim'le iki liseli oğlan, Kuzey Platte'in sokaklarında viski satan bir dükkan bulana kadar benimle dolaştılar. Çocuklar ve Slim birer yudum içtiler, ben ise beş. Uzun boylu, suratsız adamlar gözleriyle bizi izliyorlardı. Ana caddenin iki yamna kutu gibi evler

sıralanmıştı. Her hüzünlü sokağı geçerken ötedeki sınırsız düzlükleri görüyorduk. Kuzey Platte'in havasında farklı bir şey hissediyor, ama ne olduğunu kestiremiyordum. Beş dakika sonra buldum. Kamyona geri döndük ve hemen hareket ettik. Hava çok çabuk kararmıştı. Şişeyi dolaştırdık. Etrafa baktım bir an. Platte'in geniş yeşil tarlaları gözden kayboluyor, yerlerim kumdan ve kokulu çalılardan oluşan, uzun, düz, boş arazilere bırakıyorlardı. Afallamıştım.

"Bu da ne Allah aşkına?" diye bağırdım Slim'e.

"Otlakların başlangıcı, oğlum. Biraz daha içki ver bana."

"Yaşasın!" diye bağırdı liselilerden biri.

"Hoşçakal Columbus! Bizim Sparkie'yle öteki çocuklar burada olsalar ne derlerdi acaba? Heyt!"

Önde şoförler yer değiştirdi. Direksiyona geçen kardeş sonuna kadar gaza bastı. Yol da farklılaşmıştı. Banketleri yumuşak, ortası tümsek ve yanlarında yaklaşık birer metre derinliğinde hendekler bulunan bir yolda ilerliyorduk artık. Kamyon bu yüzden hoplayıp zıplıyor, yolun bir o tarafına bir bu tarafına kaçıyor, ama mucize eseri, karşı taraftan araba gelmediği zamanlarda. Bir ara, hep birlikte takla atmak da var diye düşündüm. Ama bizim Minnesotalılar iyi şofördü. Yoksa hikayenin Nebraska kısmım nasıl atlardı bu kamyon? Colorado topraklarına yapışıp kalırdık. Az sonra anladım, en nihayet Colorado'ya ayak basmıştım, resmi olarak öyle sayılmasa bile. Birkaç yüz mil güneybatıda bulunan Denver'ı göreceğim âm iple çekiordum. Sevinçten bir çılgılık attım. Şişeyi bir kere daha dolaştırdık. Sonra iri parlak yıldızlar çıktı ve kum tepeleri uzakta kalıp belirsizleşti. Bir an kendimi, her şeyi delip geçen bir ok gibi hissettim.

O sırada Mississippi Gene bağdaş kurmuş olarak daldığı hayallerden sıyrılıp bana döndü, ağzım açtı ve eğilerek, "Bu düzlükler bana Texas'ı hatırlatıyor," dedi.

"Texaslı mısın?"

"Hayır bayım, Green-vell Muzzippiliyim." Aynen böyle dedi.

"Delikanlı nereli?"

"Başı derde girmişti Mississippi'de. Ben oradan ayrılmasına yardım ettim. Dışarı adımım atmamıştı bugüne kadar. Ne yapayım, ona göz kulak olmaya çalışıyorum işte. Daha çocuk." Gene, beyaz

olmasına rağmen içinde yaşlı, yorgun, bilge bir zenci taşıyor gibiydi. New Yorklu uyuşturucu müptelası Elmer Hassel'a benziyordu. Demiryollarında dolaşan Hassel'di o. Gezgın kahraman Hassel. Ülkeyi her yıl baştan başa, tekrar tekrar kateden, kışın güneyde, yazın kuzeyde olan Hassel. Sıkılmadan kalabileceği bir yer olmadığı için ve her yere gidebildiği için, yıldızların altında, genellikle de batı yıldızlarının altında kıvrılıp yatan Hassel.

"Birkaç kere Og-den'da bulundum. Oraya gitmek istersen yanlarına sığınabileceğimiz arkadaşlarım var."

"Cheyenne'den Denver'a gideceğim ben."

"Yok yahu, bu şekilde mi? Her gün böyle yolculuk yapılmaz."

Bu da akıl çelen bir öneriydi. Ogden'da ne vardı acaba? "Og-den neresi?" diye sordum.

"Bir sürü oğlamın gelip geçtiği, bulunduğu bir yer. Orada herkesi görmem mümkün."

Vaktiyle Big Slim Hazard ya da William Holmes Hazard adında, uzun boylu, iskelet gibi bir Louisianalı'yla deniz yolculuğu yapmışım. İsteyerek berduş olmuş biriydi Hazard. Küçükken annesinden bir dilim turta dilenen bir berduş görmüş, adam gittikten sonra annesiyle aralarında şöyle bir konuşma geçmiş: "Anne, bu adam kim?" "O bir berduş, oğlum." "Anne, ben de bir gün berduş olacağım." "Kapa çeneni, Hazardlar'a göre değil berduşluk." Hazard o günü hiç unutmamış ve büyüyünce kısa bir süre LSU'da futbol oynadıktan sonra berduş olmuş. İkimiz denizde birbirimize hikayeler anlatarak, tütün sararak nice akşamlar geçirmiştik. Mississippi Ge-ne'in tavırlarında onu hatırlatan öyle bariz şeyler vardı ki dayanamadım, "Sen hiç Big Slim Hazard diye biriyle karşılaştın mı?" diye sordum.

"Şu koca kahkahalı, uzun boylu adamdan mı bahsediyorsun?" dedi.

"Evet, olabilir. Louisianah. Ruston'dan."

"Tamam, Louisiana Slim de derler ona. Evet bayım, kendisini tanıyorum."

"Doğu Texas'ta, petrol havzalarında çalışırdı."

"Evet, Doğu Texas'ta. Şimdi sığır damgalıyor." Doğruydı, ama Gene'in nerdeyse yıllardır arayıp durduğum Slim'i tanıdığına hâlâ

inanamıyordum. "New York'tayken de römorkörlerde çalışırdı."

"Onu bilmiyorum."

"Herhalde onu yalnız batıdan tanıyorsun."

"Evet. New York'a hiç gitmedim ben."

"Onu tammana çok şaşırdım. Burası büyük bir ülke. Ama nasıl da tahmin ettim!"

"Evet bayım. Big Slim'i oldukça iyi tanırım. Parası olduğu zamanlar çok cömerttir. Zorludur da ha! Bir defasında onun Cheyenne'de depoların orada bir polisi dümdüz ettiğini görmüştüm, bir yumrukta hem de." Evet, Big Slim olmalıydı bu. Havaya yumruk atar dururdu antrenman olsun diye. Jack Dempseyye benzerdi, ama içkili ve genç haline.

"Lanet olsun!" Rüzgara karşı bağırdım. Bir fırtına daha aldım viskidenden. O ana kadar kendimi hep iyi hissetmiştim. Her yudum, kamyonun üstünden savrulan rüzgarla birlikte akıp gidiyor, kötü etkisi yok oluyor, iyi etkisi mideme çöküyordu. "Cheyenne, geliyorum," diye bir şarkı tutturdum. "Denver, bekle oğlunu."

Montana Slim bana döndü, ayakkabılarıma işaret etti ve hiç gülümsemeden, "Toprağa gömersen birşeyler yetişir diye mi hesaplıyorsun?" dedi. Öteki çocuklar bu yorumu duyup kıkırdamaya başladılar. Amerika'nın en gülünç ayakkabılarıydı ayağımdakiler. Onları özellikle yamma almıştım, çünkü sıcak yollarda ayaklarımın terlemesini istemiyordum. Ve Ayı dağındaki yağmur dışında bu yolculuğa gayet uygun olduklarını kanıtlamışlardı. Ben de onlarla beraber gülmeye başladım. Ayakkabılarım hakikaten felaket bir haldeydi: birbirine taze ananas dilimleri gibi yapışmış deri parçaları ve dışarı fırlamış parmaklarım. Neyse, birer yudum daha içip gülmeye devam ettik. Yol ayrımlarında kasabalar rüyadaymışız gibi karanlıktan çıkıp yüzümüze çarpıyorlardı. Aylak aylak gezinen hasat işçileri ve kovboylar başlarıyla bizim geçişimizi izliyorlardı. Kasabanın öteki tarafına akan karanlıkta ellerini uyluklarına vura vura güldüklerini görüyorduk. Komik bir gruptuk gerçekten.

O mevsim oralarda çok insan vardı. Hasat zamanıydı çünkü. Dakotalı çocuklar yerlerinde duramıyorlardı. "Galiba şimdiki çiş molasında ineceğiz. Bu civarda çok iş var anlaşılan."

"Burada iş bitince kuzeye gitmeniz lazım," diye akıl verdi Mon-

tana Slim, "Kanada'ya kadar haşatı takip edersiniz." Çocuklar belli belirsiz kafa salladılar. Verilen öğüde pek kulak asmamışlardı.

Sarışın genç kaçak hâlâ öyle oturuyordu. Mississippi Qene ara ara, akıp giden karanlık düzlükleri hedef alan o Budistçe trans halinden sıyrılıyor ve eğilip çocuğun kulağına usul usul birşeyler söylüyordu. Çocuk da başım sallıyordu. Gene ona, onun karamsarlıklarına, korkularına sahip çıkma çabasımdaydı. Nereye gideceklerini, ne yapacaklarını merak ediyordum. Sigaraları yoktu. Paketimi onlarla paylaşıyordum, ikisini de çok sevmiştim. Onurlu ve ince ruhluydular. Bir kere bile sigara istemediler, hep beri teklif ettim. Montana Slim'in de paketi vardı, ama o hiç teklif etmedi. Yol ayrımına kurulmuş bir kasabayı daha geride bıraktık, donuk bir çöl ışığının etrafında toplanmış pervaneleri andıran, kot pantolonlu, ince uzun adamlarıyla birlikte. Ve sonra yine o uçsuz bucaksız karanlığa daldık. Tepedeki yıldızlar, yüksekliği bir mil olduğu söylenen batı platosunun yukarılarında açılan hava nedeniyle net ve parlaktılar. Alçaktaki yıldızları görmemizi engelleyen ağaçlar da yoktu artık çevrede. Yol kenarındaki adaçaylarının arasında beyaz yüzlü bedbin bir sığır gördüm. Sanki bir tren yolculuğu yapıyordum, o kadar durağan, o kadar düz bir yolculuk.

Çok geçmeden bir kasabaya varıp yavaşladık. Montana Slim "Ah, çış molası," dedi. Ama Minnesotalılar durmadılar, devam ettiler. Slim "Hayallah, benim hemen su dökmem şart" diye söylendi.

"Arka taraftan yap," dedi biri.

"Evet, öyle yapacağım," dedi Slim ve biz bakaduralım, kıçüstü ağır ağır kasamn arkasına yaklaşp ayaklarını aşağı sarkıttı. Biri bu manzarayı kardeşler de görsün diye ön tarafın camına vurup duruyordu. Minnesotalılar arkalarına döner dönmez o kocaman gülümsemelerini koyuverdiler ve tam Slim işini görmek üzereyken kamyonu saatte yetmiş mil hızla zigzaglar çizdirmeye başladılar. Slim sırtüstü düştü, havada balina su püskürtüyor gibi bir çizgi gördük. Bizimki tekrar oturma pozisyonuna geçmeye çalışıyordu ki kamyonu savurdular, bu sefer de yana düştü ve üstünü ıslatmaya başladı. Gürültülerin arasından cılız bir sesle küfrettiğini duyduk, sanki karşı tepede bir adam sızlanıyordu: "Allah belasını versin... Allah belasını versin..." Bunu bilerek yaptığımızı düşünemiyordu, Hazreti Eyüp gi-

bi canını dişine takmış, mücadele ediyordu. İşini bitirdiğinde sırlıklamıldı. Mahzunlaşmış bir halde litreye titreye yerine döndü. Melankolik sarışın çocuk dışında hepimiz gülmekten kırılıyorduk. Minnesotalıların kahkahaları dışarı taşıyordu. Kendine gelsin diye şişeyi uzattım ona.

"Eşşoleşsekler," dedi, "mahsus mu yaptılar bunu?"

"Tabii ki."

"Lanet olsun, anlamadım. Nebraska'da da böyle olmuştu, ama bunun yansı kadar bile zorluk çekmemiştim."

Aniden Ogallala kasabasına girdiğimizi farkettim. Önden büyük bir keyifle "*Çiş molası!*" diye bağırıyorlardı. Slim fırsatı kaçırmış olmanın pişmanlığıyla aşağı atlayıp kamyonun yamna dikildi. Dakotalı iki oğlan herkesle vedalaşarak burada hasat işine kalacaklarını açıkladılar. Karanlığın içinde, ışıklı kulübelerin ve kot pantolonlu bir gece bekçisinin bulunduğu noktaya doğru ilerleyişlerini izledik. Sigaram bitmişti. Gene'le sansın "Blondey" çocuk bacaklarını esnetmek amacıyla peşimden geldiler. Dünyamın en sevimsiz yeri çıktı önüme: yörenin yeni yetme kız ve erkeklerinin buluştukları bir büfe. Birkaç müzik dolabından yayılan müzik eşliğinde dans ediyordu. Biz içeri girince bir sessizlik oldu. Gene'le Blondey kimsenin yüzüne bakmadan kenarda beklediler. İstedikleri tek şey sigaraydı. İçerde hoş kızlar vardı. Bir tanesi Blondey'ye göz kırptı, ama bizimki farketmedi. Farketse bile oralı olmazdı, çok üzgün ve bitkindi.

Onlara da birer paket aldım, teşekkür ettiler. Kamyon yola çıkmaya hazırды. Geceyansı yaklaşıyordu, hava soğumaya başlamıştı. Ülkeyi kaç kere dolaştığım saymaya el ve ayak parmakları yetmeyen Gene, muşambaya sarınmanın tek çare olduğunu, aksi halde donacağımızı söylüyordu. Onun dediğini yapıp viskinin geri kalanını içerek, kulaklanımızı kurşun gibi delen havada ısınmayı başardık. Yükseklerle tırmandıkça yıldızlar parlaklaşıyordu. Wyoming'teydik artık. Sırtüstü uzanıp o büyüleyici gökyüzüne baktım. Yaşadıklarım ve Ayı dağından buralara gelebilmiş olmamla övünüyordum. Denver'ı düşündükçe heyecandan kalbim duracak gibi oluyordu. Mississippi Gene şarkı söylemeye başlamıştı. Ahenkli, alçak sesi ve nehirli aksamıyla. Şarkımın sözleri basitti: "Küçük bir kızım vardı, onaltısında, dünya tatlısı bir kızdı." Aralarda, şimdi ne kadar uzak-

ta olduğunu, geri dönmeyi ne kadar istediğini anlatan, belki de onu bir daha göremeyeceğini vurgulayan bazı dizeler tekrarlanıyordu.

"Gene, bu duyduğum şarkıların en güzeli," dedim.

"Benim de bildiklerimin en güzeli," dedi gülümseyerek.

"Dilerim varmak istediğin^yere varır ve mutlu olursun."

"Her zaman beceririm bunu, bir şekilde."

Montana Slim uyuyordu. Uyandı ve "Hey, Blackie, Denver'a hareket etmeden benimle Cheyenne'i gezmeye ne dersin?" dedi.

"Tabii." Nereye götürürlerse giderdim, o kadar sarhoştum.

Kamyon Cheyenne'in banliyösüne ulaşmıştı. Yerel radyo istasyonunun yüksekte yanan kırmızı ışıklarını gördük. Ve aniden kendimizi, İki yandan kaldırımların kalabalığıyla kuşatılmış olarak ağır ağır ilerlerken bulduk. "Hayallah, Vahşi Batı Haftası," dedi Slim. Eski Cheyenne'in tahta kaldırımlarında, on galonluk şapkalar takmış, çizmeli, şişman işadamları, kovboy kız kılığına girmiş iriyan kanlarıyla oraya buraya koşturuyor, bağırıp çağırıyorlardı. Daha aşağıda, yeni Cheyenne'in merkezinde, caddenin üzerinde tellere asılmış lambalarla karşılandık. Fakat esas kutlamalar şehrin eski bölümündeydi. Kurusıkılar ateşleniyordu. Barlar hıncahınç doluydu. Etkilenmişim, ama aslında saçmaydı bunlar. Böylece batıya ilişkin İlk izlenimim, insanların geleneklerini koruma adına aptalca şeyler icadettikleri oldu. Artık kamyonlardan inip vedalaşmamız gerekiyordu. Minnesotahlar etrafı dolaşmak istememişlerdi. İçim fena oldu, bir daha hiçbirini göremeyecektim, ama bu iş böyleydi. "Kıçınız donacak bu gece," dedim ayrılırken, "yarın öğleden sonra çölde ısıtırsınız artık."

"Bu soğuk geceyi bir atlattık mı tamam," dedi Gene. Kamyon kalabalıkta kendine yol aça aça uzaklaştı. Bizimkilerin yorgana sarınmış bebekler gibi muşambanın altından etrafa bakınmalarını kimse garipsemedi. Gecenin içinde kaybolup gittiler.

Montana Slim'le beraber barlara dalıp çıkmaya başladık. Yedi dolar kadar param kalmıştı. Bunun beş dolarım o gece boktan yere sa-

çıp savurdum. Önce, kovboy elbiseleri giymiş turistler, petrolcüler ve çiftçilerle birlikte barlarda, kapı önlerinde, kaldırımlarda sürüklendik. Sonra Slim'i bira ve viskiden iyice sersemlemiş vaziyette caddede gezindiği sırada kısa süreliğine de olsa ekmeyi başardım. Slim ilk yudumu alır almaz gözleri parlayan, hiç tanımadığı insanlara hayatım anlatmaya başlayan içkicilerdendi. Çili yenen pis bir yere girdim. Garson kız Meksikalıydı ve nefisti. Yemeğimi bitirdikten sonra hesap kağıdının arkasına küçük bir aşk notu yazdım. Lokantada kimseler yoktu, herkes içki içmeye başka yerlere gitmişti. Kıza kağıdın arkasını çevirmesini söyledim. Okudu ve gülmeye başladı. Geceyi benimle yaşamayan için neler vermezdim diye küçük bir şiir yazmıştım.

"İsterdim Chiquito, ama erkek arkadaşımın randevum var."

"Atlatamaz mısın?"

"Hayır," dedi üzüntüyle. Bunu söyleyiş tarzı hoşuma gitmişti.

"Başka bir zaman yine gelirim," dedim. Kız da "Ne zaman istersen canım," dedi. Onu seyretmekten kendimi alamadığım için lokantadan ayrılamıyordum. Bir fincan kahve daha içtim. Sonunda asık suratlı erkek arkadaşı geldi ve işinin ne zaman biteceğini sordu. Kız bir an önce çıkmak için koşuşturuyordu. Gitme zamanı gelmişti. Ayrılırken kıza gülümsedim. Dışardaki vahşi eğlence devam ediyordu. Geçiren şişkolar zilzurna sarhoş olmuşlardı ve eskisinden daha yüksek sesle nara atıyorlardı. Komikti. Ortalıkta kocaman başlıklı kızılderili reisleri dolaşıyordu, içkili kırmızı suratların arasında gerçekten ciddi ve heybetliyidiler. Slim ilişti gözüme, yalpalıyordu, yamna gittim.

"Montana'ya, Pavv'ıma bir kart yazdım. Bir posta kutusu bulup atabilir misin?" diye sordu. Garip bir ricaydı. Kartı verdi ve barın iki tarafa da açılan kapısından sendeleye sendeleye geçip içeri girdi. Kartı alıp yakındaki posta kutusuna gittim ve şöyle bir göz attım yazdıklarına: "Sevgili Paw, çarşambaya evdeyim. Her şey yolunda. Umarım senin için de öyledir. Richard." Slim hakkındaki düşüncelerim bir anda değişmişti: babasına karşı ne kadar da nazikti! Bara gidip yamna oturdum. Hemen iki kız ayarladık: genç, hoş bir sarışın ve tombul bir esmer. Budala ve somurtkandılar, ama biz yine de onlarla yatmak istiyorduk. Kapanmak üzere olan salaş bir gece külü-

büne gittik. İki dolar da orada, onlara iskoç viskisi, kendimize rjira alarak harcadım. Sarhoş olmaya başlamıştım, ama aldırımyordum, keyfim yerindeydi. Her şeyimle küçük sarışına yönelmiştim. Var gücümle içine girmeyi düşünüyordum. Sarıldım ona, aklımdan geçenleri anlatmak istedim. Derken gece kulübü kapandı ve hep birlikte bakımsız, tozlu sokaklarda dolaşmaya başladık. Başımı kaldırıp gökyüzüne baktım. O pırıl pırıl, görkemli yıldızlar hâlâ oradaydılar, yanıyorlardı sanki. Kızlar otobüs garına gidelim dediler, gittik. Anladığım kadarıyla orada kendilerini bekleyen bir denizci vardı, şişman kızın kuzeniydi, arkadaşlarıyla gara gelecekti. "Ne oldu?" diye sordum sarışına. Evine gitmek istediğim, Cheyenne'in güneyinden geçen yolda oturduğunu söyledi.

"Seni bir otobüse bindireyim," dedim.

"Hayır, otobüs anayolda duruyor, o iğrenç çayırı kendi başıma geçmek zorunda kalırım yoksa. Bütün öğleden sonra o boktan yere bakıyorum zaten, bir de bu gece yürürken, bakamam."

"Ah, dinle, kır çiçekleri arasında güzel bir gezinti yaparız."

"Orada çiçek miçek yok... Ben New York'ta yaşamak istiyorum. Buradan bıktım artık. Cheyenne'den başka gidilecek yer yok, Cheyenne'de de hiçbir şey yok."

"New York'ta da yok."

"Cam cehenneme, evet, yok," dedi dudaklarım büzerek.

Otobüs garı kapılara kadar doluydu. Her türlü insan vardı içerde, otobüs bekliyorlar ya da boş boş dolaşıyorlardı. Kaya gibi sefirt bakışlarla etrafı gözleyen bir sürü kızılderili dikkatimi çekti. Kız beni bırakıp denizciyle arkadaşlarının yamna gitti. Slim bankın birinde uyukluyordu, yamna oturdum. Otobüs garlarının zemini ülkenin her yerinde aynıdır, izmarit ve tükürük dolu, yalnız otobüs garlarında hissedilen bir hüznün verirler insana. Bir an için, dışarda varolan o çok sevdiğim büyüklük hariç, burasımın Newark'tan hiç de farklı olmadığı düşündüm. Yolculuğumun kutsallığı bozduğum için pişmanlık duydum: tutumlu olamadığım, orada burada oyalamp doğru dürüst eğlenemediğim, şu somurtkan kıza takılıp bütün paramı harcadığım için. Bu düşünce hasta etti beni. Ne zamandır uyumuyordum. İnce ince düşünemeyecek, lanetler yağdıramayacak kadar yorgundum, gözlerim kapanıyordu. Bez çantamı yastık yapıp, oturdu-

ğum yere kıvnhverdim. İstasyonun ve yürüyen, dikilen yüzlerce insa-
nın kulağıma rüyada gibi gelen gürültüleri, uğultuları arasında sabah
sekize kadar uyumuşum.

Korkunç bir baş ağrısıyla gözümü açtım. Slim gitmişti. Herhalde
Montana'ya. Dışarı çıktım. Ve orada, uzaklarda, maviliğin içinde, ilk
defa Rocky dağlarının karlı tepelerim gördüm. Derin bir soluk aldım.
Hemen Denver'a gitmeliydim. Tost, kahve ve yumurtayla mütevazı bir
kahvaltı yaptıktan sonra anayola çıkmak üzere şehirden ayrıldım.
Vahşi Batı Festivali devam ediyordu, bir rodeo vardı, bağışmalar ve
atlayıp zıplamalar başlamak üzereydi. Rodeo'yu da bıraktım.
Denver'dakilere kavuşmak istiyordum. Tren yolunun üstündeki geçidi
aşıp, Denver'a giden iki yolun birbirinden ayrıldığı noktadaki
kulübelere vardım. Dağlan görebileyim diye onlara yakın olan yolu
seçtim ve oraya yöneldim. Dağıldı dağılacak bir arabayla ülkeyi
dolaşıp resim yapan Connecticutlı genç bir adama otostop yaptım.
Doğudan bir editörün oğlu olduğunu söyleyerek konuşmaya başladı
ve susmak bilmedi. Yükseklik ve akşamki içkiler yüzünden hasta
olmuştum. Bir ara az kalsın çıkarıyordum. Colorado'nun Longmont
şehrinde beni indirmesine yakın, normale döndüm, hatta ona
yolculuklanmı anlatmaya bile başladım. Bana şans diledi.

Longmont şahane bir yerdi. Önüme çıkan ulu yaşlı ağacın altım,
benzin istasyonunun yeşil çimenlerinden bir yatak olarak gördüm.
İstasyondaki adama orada uyuyup uyuyamayacağımı sordum, elbette
dedi. Altıma bir yün gömlek yayıp, dirseğimin biri dışarda, yüzü-
koyun yattım. Gözüm sıcak güneşin altındaki karlı Rocky dağlarına
takıldı bir an. Sonra kayıp gittim. İki saat güzel bir uyku çektim, ra-
hatsız edici tek şey arada bir varlığım hissettiren bir Colorado karın-
cası oldu. Colorado'daydım ya! Düşünmeye devam ettim keyifle. Hey
gidi hey! Hey gidi hey! Bu işi beceriyordum! Hayatımın doğuda
geçen kısmına ilişkin karmakarışık rüyalarla dolu bir Uyku daha çekip
kendime geldim. İstasyondaki erkekler tuvaletinde elimi yüzümü
yıkadıktan soma, zinde ve son derece sağlıklı bir halde, uzun
adımlarla yürümeye koyuldum. Yol üstünde bir lokantadan, acı acı
yanan mideme iyi gelecek koyu bir muzlu süt aldım.

Tesadüf bu ya, sütü Coloradolı bir fıstık çırpıtı, üstelik durma-

dan gülümseyerek. Ona minnettar kaldım, akşam düştüğüm durumu telafi ettiği için. Vay be, dedim kendi kendime, demek *Denver* böyle olacak. Kızgın asfalta çıktım. Son model bir araba buldum. Kullanan, otuzbeş yaşlarında Denverlı bir işadamıydı. Yetmişle gidiyorduk. Heyecandan azap çekiyordum adeta: dakikaları sayıyor, milleri toplayıp çıkarıyordum. Birazdan, karlı Estes'in altında akıp giden altın renkli buğday tarlaları bitecekti ve eski Denver'ı görecekdim. Kendimi bizim takımla beraber Denver'da bir barda otururken hayal ettim. Onlara yabancı, pejmürde kılıklı, esrarlı sözcüğü getirmek için kıtayı boydan boya yürüyerek katetmiş bir ermiş gibi görünecektim, getirdiğim sözcük ise "Vay!" olacaktı. İşadamıyla uzun uzun, tatlı tatlı sohbet ettik. Birbirimize hayatla ilgili planlarımızı anlattık. Bu arada Denver'ın girişindeki toptancı meyve dükkanlarına varmıştık bile. Fabrika bacaları, dumanlar, demiryolu, kırmızı tuğlalı evler ve uzakta şehir merkezi, gri taş binalar: Denver'daydım artık. Adam beni Larimer Caddesinde indirdi. Suratımda dünyanın en şeytani sevinç sırtışı, Larimer Caddesinin ihtiyar serserileri ve asi kovboyları arasında tökezleye tökezleye yürümeye koyuldum.

O günlerde Dean'i şimdiki kadar iyi tanıımıyordum. İlk işim Chad King'i bulmak olmalıydı. Evine telefon edip annesiyle konuştum. "Hayrola Sal, Denver'da ne arıyorsun?" diye sordu. Chad uzun boylu, zayıf, şansındır. Yüzü, tarihöncesi kızılderililerine ve antropolojiye duyduğu ilgiye uyan, tuhaf bir büyücü-doktor yüzüdür. Alev gibi saçlarının altında burnu hafif kemerli ve pürüzsüz, göz kamaştırır. Batımın, gece kulüplerinde dansetmiş, biraz da futbol oynamış ağır toplarının güzelliğine ve zerafetine sahiptir. Konuşurken sesi genzinde titrer. "Sal, ova kızılderililerinin sevdiğim yanı, yüzdükleri kafa derilerinin sayısını hesaplayıp söyledikten sonra kapıldıkları utançtı. Ruxton'ın *Uzak Batıda Yaşam'mda*, yığınla kafa derisi yüz-müş olduğu için kulaklarına kadar kızaran bir kızılderili vardır ve bu kızılderili avdaki basanlarını ovalarda koşarak kutlar. Allah kah-

retsin, içim burkuluyor aklıma geldikçe."

Chad'in annesi oğlunu nerde bulabileceğini söyledi: Denver'ın bu uyku getiren öğlesonrasında yerel müzede kızılderililerin sepet örme sanatını araştırıyormuş. Oraya telefon ettim, bir zamanlar kı-zılderili eşyası aramak üzere dağlara tırmandığı eski Ford arabasıyla beni almaya geldi. Yüzünde kocaman bir gülümseme ve kışında bir kotla otobüs garında bitiverdi. Ben yere, çantamın üstüne oturmuş, Cheyenne otobüs garında tanıştığım ve az önce tekrar karşılaştığım denizciyle konuşuyordum. Sarışından ne haber diye sordum laf arasında. Cam öyle sıkıydı ki cevap vermedi. Chad'in iki kapılı küçük otomobiline bindik. İlk işi eyalet binasından harita almak olacaktı, sonra eski bir öğretmenini ziyaret etmesi gerekiyordu, falan filan. Benimse tek istediğim bira içmekti. Zihnimin gerilerinde. o vahşice düşünce vardı: Dean nerdeydi ve ne yapıyordu? Chad birtakım saçma sapan şeyler yüzünden Dean'le arkadaşlığım kesmişti, nerde olduğunu bile bilmiyordu,

"Carlo burada mı?"

"Evet." Ama artık onunla da görüşmüyordu. Chad King'in grubumuzdan çekilmesinin başlangıcıydı bu. Öğleden sonra onun evinde kestirebilecektim. Söylediğine göre Tim Gray'in Colfax Bulvarındaki dairesi beni bekliyordu, Roland Majör da oraya taşınmıştı ve birlikte oturmamızı öneriyordu. Havada bir komplo kokusu sezmeye başlamıştım, grubu ikiye bölen bir komplo. Roland Majör, Tim Gray, Chad King ve Ravvinsler birlik olmuşlar Dean Moriarty'yle Carlo Marx'ı dışlıyorlardı. İlginç bir savaşın ortasında kalmıştım.

Bu çekişmenin toplumsal boyutları vardı. Dean Larimer Caddesinin hep yalpalayarak gezen ayyaşlarından birinin oğluymuş, Larimer Caddesi ve çevresinde büyümüş. Daha altı yaşındayken babası serbest bırakılsın diye mahkemelerde yargıçlara yalvarıp yakarır ve Larimer'in ara sokaklarında dilenip, topladığı parayı, eski bir arkadaşıyla beraber kırık şişeler arasında onu beklemekte olan babasına götürürmüş. Büyüyünce Glenarm bilardo salonlarına takılmaya başlamış, adı Denver'da araba hırsızlığından sabıka kayıtlarına geçince de ıslahevine gönderilmiş. Onbir yaşından onyediy yaşına kadar genellikle ıslahevindeymiş. Uzmanlık alam, otomobil çalmak, öğleden somaları okuldan çıkan kızları o arabalarla dağlara götür-

mek, orada becermek, sonra da şehrin herhangi bir oteline kapağı atıp küvette uyumakmış. Babası önceleri saygı duyulan çalışkan bir tenekeciyken zamanla şarapçı olup çıkmışmış, biliyorsunuz şarapçılık viski alışkanlığından da kötüdür, artık tek faaliyeti yük trenleriyle kışın Texas'a gidip yazın Denver'a dönmekmiş. Dean'in anne bir baba ayrı erkek kardeşleri vardı, annesi o küçükken ölmüştü ve kardeşleri hoşlanmazlardı ondan. Yegane arkadaşları bیلardo salonlarından tanıdıklarıydı. Yeni tip bir Amerikalı azizin inamlmaz enerjisine sahip olan Dean, Carlo ve bیلardo salonlarında yetişenler, Deriye r'da dönemin yeraltı canavarlarıydı. Carlo bunu simgelercesine, Grand Caddesinde bodrum katında bir ev tutmuştu. Kaç kere sabahladık orada. Carlo, Dean, ben, Tom Snark, Ed Dunkel ve Roy Johnson. Ama üçümüz dışındakiler sonradan eklendi.

Denver'da ilk öğleden sonramı Chad King'in odasında yatarak geçirdim, bu arada Chad kütüphanede çalıştı, annesi de aşağı katta ev işi yaptı. Yüksek ovalara özgü sıcak temmuz günlerinden biriydi. Chad King'in babasının buluşu olmasaydı uyuyamazdım. Sevimli bir ihtiyardı Chad King'in babası: yetmiş yaşlarında, zayıf, dermansız, yıpranmış bir adam. Tatlı bir yavaşlıkla, Kuzey Dakota düzlüklerinde zevk için sopayla çakal kovaladığı, eyersiz midillilere bindiği seksenli yılları anlatırdı. Hikayelerinin hepsi çok güzeldi. Önce Oklahoma'da bir kasabada öğretmenlik yapmış, sonra Denver'da alet edavat satıcılığına başlamış. Caddenin aşağı kısmında, garajın üstünde açmış olduğu yazıhaneyi muhafaza ediyordu hâlâ, üstü kıvrılıp açılan eski yazı masasıyla ve o günlerin heyecanını, hesaplarını taşıyan sayısız tozlu kağıtla beraber. Özel bir havalandırma cihazı geliştirmişti: pencere çerçevesine alelade bir pervane koyup, vızıldayan bıçakların önündeki halkalarda soğuk su dolaştırıyordu. Sonuç mükemmeldi, ama yaklaşık bir metre çapındaki çevre bölge için, sonra su buhara dönüşüyor ve evin alt katı her zamanki kadar sıcak oluyordu. Chad'in yatağı pervanenin hemen altındaydı, ben de orada yatıyordum, karşımda kocaman bir Goethe büstü, gözlerini dikmiş bana bakıyordu. Çabucak dalmışım. Yirmi dakika sonra, donarak ölmek üzereyken uyandım. Bir battaniye bulup örtündüm, ama hâlâ üşüyordum. Sonunda öyle soğuk geldi ki uyuyamayıp alt kata indim. Chad King'in babası buluşunun nasıl çalıştığını sordu.

Çok iyi dedim kendimi tutup. Ondan hoşlanmıştım. Anılarına dalmıştı adamcağız. "Vaktiyle leke çıkaran bir madde yapmıştım, doğudaki büyük firmalar taklit ettiler. Yıllardır geri almaya çalışıyorum onu. Keşke iyi bir avukat tutacak param olsa..." Fakat iyi bir avukat tutmak için çok geçti. Hevesi kırılmış, küskün, evinde oturuyordu. Akşam Chad'in amcasının dağlarda vurup getirdiği geyikten annesinin pişirdiği nefis bir biftek yedik. İyi ama Dean nerdeydi?

Sonraki on gün, W. C. Fields'in dediği gibi "seçkin tehlikelerle dolu" ve çılgınca geçti. Roland Major'ın yanına, Tim Gray'in akrabalarına ait olan o şık daireye taşındım. Ayrı odalarımız, buzluğu yiyecek dolu küçük bir mutfagımız ve kocaman bir oturma odamız vardı. Majör ipek robdöşambıyla, son Hemingwayvari hikayesini kaleme alıyordu o odada. Kırmızı suratlı, tıknaz bir barut fıçısıydı Majör, her şeyden nefret ederdi, ama gece olup da gerçek hayatın hoş yönleriyle karşılaşınca yüzünde dünyamn en tatlı, en sıcak gülümsemesi belirirdi. O robdöşambıyla iskemlesinde otururken ben, sadece pantolon giymiş olarak, kalın yumuşak halının üstünde oradan oraya atlardım. Majör kısa bir süre önce, hayatında ilk defa Den-ver'a gelen bir adam üzerine bir hikaye yazmıştı. Adı PhiPdi adamın. Sam diye, esrarlı ve sessiz bir yol arkadaşı vardı. Phil Den-ver'da dolaşmaya çıkar ve iddialı tiplerle muhatap olur. Otel odasına dönünce sıkıntılı bir tavırla "Sam, burada da onlardan var," der. Bu sırada Sam hüzünlü hüzünlü camdan dışarı bakmaktadır. "Evet, biliyorum," diye cevap verir. Burada anlatılmak istenen, Sam'in bunu bilmesi için dışarı çıkıp böyle bir şey yaşamak zorunda olmamasıydı. İddialı tipler Amerika'nın her yerinde vardı ve onun kamm emiyorlardı. Major'la canciğer dost olmuştuk. Benim bu tip insanlarla taban tabana zıt olduğum kanısındaydı. O da Hemingway gibi iyi şaraptan hoşlanıyordu. İkide birde son Fransa gezisini yadedip, "Sal, benimle Bask ülkesinde, yükseklerde, bir şişe soğuk Poignon Dixneuf le oturmuş olsaydın, hayatta yük vagonlarından başka şeyler de olduğunu anlardın," diyordu.

"Zaten anlıyorum. Yük vagonları hoşuma gidiyor sadece. stle-
rinde yazan Missouri Pacific, Great Northern, Rock Island Line gibi
isimleri okumayı seviyorum. Otostopla buraya gelirken olardan bir
anlatsam sana..."

Rawlinsler birkaç blok ötede oturuyorlardı. şirin bir aileydiler:
kimsenin uğramadığı bir kasabadaki eski bir otelin hissedarlarından
genç bir anne, beş oğlan, iki de kız. Evin asi oğlam Ray Raw-lins'ti,
Tim Gray'in çocukluk arkadaşı. Çığlıklar atarak beni almaya geldi,
hemen kaynaştık, çıkıp Colfax barlarında içtik. Kız kardeşlerinden
Babe nefis bir sarışındı: tenis oynayan, srf yapan batılı bir bebek.
Tim Gray'in dalgasıydı. Denver'da geçici olarak bulunduğunu
söyleyen ve kaldığı evde de misafir gibi davranan Majör ise Tim
Gray'in kız kardeşi Betty'yle çıkıyordu. Sevgilisi olmayan bir tek ben
vardım. Önüme gelene "Deannerde?" diye soruyordum. Bilme-
diklerini söylüyorlardı gülümseyerek.

Sonunda bir gelişme oldu. Telefon çaldı. Arayan Carlo Marx'tı.
Bana bodrum katındaki dairesinin adresini verdi. "Ne yapıyorsun
Denver'da? Demek istediğim, ne *yapıyorsun*? Neler oluyor?" diye
sordum.

"Anlatırım, sabret biraz."

Koşa koşa gittim Carlo'yu görmeye. Geceleri May'in marketinde
çalışıyormuş. Kaçık Ray Rawlins bardan arayıp bir arkadaşımız öldü
diye marketin kapıcılarını Carlo'nun peşine salmış, Carlo ölenin ben
olduğumu sanınca da, "Sal Denver'da," deyip ona adresimi ve
telefonumu vermiş.

"Peki Dean nerde?"

"Denver'da. Bırak da anlatayım." Ve Dean'in aynı anda iki kızı
birden idare ettiğini, birinin eski karısı Marylou olduğunu ve De-an'i
her gün bir otel odasında beklediğini, öbürünün ise Camille diye yeni
bir kız olduğunu ve onun da Dean'i her gün bir otel odasında
beklediğini söyledi. "İkisinden de kurtulunca, bitmemiş işimizi
tamamlamak üzere bana koşuyor."

"Ne işi bu?"

"Dean'le harika bir döneme girdik. Kafamızdan geçen her şeyi tam
bir dürüstlük ve bütünlükle birbirimize iletmeye çalışıyoruz. Bunun
için benzedrin içmemiz gerekiyor. Yzlerimiz birbirine dönük,

bağdaş kurup yatağa oturuyoruz. Sonunda Dean'e istediği her şeyi yapabileceği fikrini aşıladım. Denver'ın belediye başkam olabilir, milyoner bir kadınla evlenebilir, Rimbaud'dan sonra dünyanın en büyük şairi olabilir. Fakat o hâlâ kalitesiz otomobil yarışlarını izlemeye gidiyor. Ben de onunla gidiyorum. Atlıyor, zıplıyor, bağınıyor, çağırıyor. Bilirsin, deli olur böyle şeylere," Sonra bir "Hımm" çekti ve düşüncelere daldı.

"Program nedir?" diye sordum. Dean'in hayatında hep bir program olurdu.

"Program şöyle: Yarım saat önce işten geldim. Bu dakikalarda Dean otelde Marylou'yla işe girişmiş olur, ben de üstümü değiştiriyor olurum. Soma Dean, hop, Marylou'dan Camille'e geçer. Ne olup bittiğim ikisi de anlamaz tabii. Camille'le bir kere yatar, benim birbuçukta orada olacağımı düşünerek. Soma beraber çıkarız. Bunun için önce, bana şimdiden dış bileyen Camille'den özür dilemesi gerekir. Ve nihayet, sabah altılara kadar konuşmak üzere buraya geliriz. Genelde daha uzun sürüyor, ama artık karmaşıklıkmaya başladı bu iş, hem çocuğun zamanı da yok. Altıda Marylou'ya geri gidiyor. Yarın bütün gün boşanma kağıtlarının peşinde koşturacak. Marylou tam bir baş belası, ille de yatmak istiyor Dean'le, onu sevdiğini söylüyor. Camille de öyle."

Soma Dean'le Camille'in nasıl tanıştıklarını anlattı. Bilardo salonundan yetişme Roy Johnson kızı barın birinde bulup otele götür - müşmüş. Gururu duygularına baskın çıkınca, bütün arkadaşlarını otele çağırması kızı görsünler diye. Hep birlikte Camille'in etrafını sanp konuşmaya başlamışlar. Dean bu süre içinde pencereden dışarı bakmış ısrarla. Ve herkes gittikten sonra kıza dönüp kolunu göstererek parmaklarıyla dört işareti yapmış (saat dörtte geleceğim anlamında) ve çıkmış. Kapı saat üçte Roy Johnson'a açılmamış, dörtte Dean'e açılmış. Bu çatlak herifi görmek için daha fazla bekleyemezdim. Hem bana birini ayarlayacağına söz vermişti, Denver'daki bütün kızları tamyordu.

Denver gecesinde kargacık burgacık sokaklarda yürümeye başladık Carlo'yla. Hava yumuşak, yıldızlar güzel mi güzeldi. Parke taşları dar yollar öyle şeyler vaadediyorlardı ki, bir an kendimi rüyada gibi hissettim. Az soma, bir odasında Dean'le Camille'in güreşmek-

te oldukları pansiyona vardık. Ahşap garajların ve çitlere yapışmış yaşlı ağaçların çevrelediği, kırmızı tuğlalı, eski bir binaydı. Halı kaplı merdivenlerden yukarı çıktık. Carlo kapıyı çaldı ve hızla geri çekilip kayboldu. Camille'e görünmek istemiyordu. Ben bekledim. Dean anadan doğma kapıyı açtı. Yatakta esmer bir dilber gördüm: siyah dantelli, kaymak gibi bir but, tatlı bir merakla bakan gözler.

"Aaa! Sa-a-al!" dedi Dean. "Evet, geldin demek, tabii, geldin ya, seni bunak piçkurusu, bize döndün işte, evet, şimdi şey yapmalıyız, evet, hemen, şey, gerçekten, Camille, biz şimdi..." Camille'in etrafında dönmeye başladı. "Sal geldi, New Yor-r-k'tan eski bir ah-babımdır, bu Denver'da ilk gecesi, çıkıp ona bir kız bulmamız lazım derhal."

"Ne zaman dönersin peki?"

"Şu anda saat (saatine bakarak) biri tam ondört geçiyor. Üçü tam ondört geçe dönerim, o hayal gibi anlar için yavrum, o doyumsuz anlar için. Sonra, hani sana söylemiştim ve sen de tamam demiştin ya, şu kağıtlar konusunda bizim tek bacaklı avukatla görüşmeye gideceğim, gece vakti, garip, ama açıklamıştım sana." (Hâlâ dışar-da saklanmakta olan Cario'yla randevusunu kastediyordu.) "Şimdi toparlanıp pantolonumu giymeli ve dışardaki hayata dönmeliyim, caddelere vesaire. Kararlaştırdığımız gibi. Şu anda saat bir *onbeş*. Zaman nasıl da akıp gidiyor..."

"Tamam Dean, ama lütfen geç kalma, üçte gel."

"Söylediğim gibi hayatım, ama unutma, üçte değil, üç ondörtte. Kalplerimizin en derin, en harika noktalarıyla da anlaştık mı?" Sonra eğilip onu birkaç kez öptü. Duvarda Dean'in Camille tarafından çizilmiş çıplak bir resmi asılıydı, o iri tokmağıyla. Etkilenmiştim doğrusu. Her şey öyle deliceydi ki...

Kendimizi geceye attık. Carlo dışarda katıldı bize. Meksika kasabalarını andıran Denver'ın göbeğinde, ömrümde gördüğüm en dar, en garip, en çarpık sokakta yürümeye başladık. Uykulu sessizlikte bağıra bağıra konuşuyorduk. "Sal, şu anda seni bekleyen bir kız var," dedi Dean ve saatine bakarak ekledi: "İşten çıkmışsa tabii. Bir garson kız, Rita Bettencourt, hoş bir yavru, yalnız bazı cinsel sorunlar yüzünden kafası karışık, ben düzeltmeye çalıştım ama olmadı, sanırım sen halledebilirsin, seni moruk tilki seni. Önce ora-

ya gideceğiz. Bira götürelim, ama gerek yok, onlarda bulunuyordu." Avcunu yumrukladı. "Bu gece kız kardeşi Mary'yle de ilgilenmem lazım."

"Ne?" dedi Carlo. "Ben oturup konuşacağımızı sanıyordum."

"Evet, tabii, ama daha sonra."

"Ah bu Denver sıkıntısı!" diye bağırdı Carlo göğsüne doğru.

"Dünyanın en sevimli, en hoş a-da-mı, sence de öyle değil mi?" dedi Dean kaburga kemiklerini yumrukluyarak. "Şuna bak, şuna bak!" Carlo, onu New York'un bilumum yerlerinde defalarca yaparken seyrettiği maymun dansına başlamıştı hayatın sokaklarında.

"Lanet olsun, Denver'da ne işimiz var peki?" demekten başka bir şey gelmezdi elimden.

"Sal, sana nerde iş bulacağımı biliyorum, yarın gideriz," dedi Dean işadamı edasıyla. "Marylou'dan ayrılır ayrılmaz size gelirim, Majör'a bir merhaba dedikten sonra seni tramvayla Camargo marketlerine götürürüm (anasını satayım, bir arabam olamadı). Hemen çalışmaya başlayıp cumaya çekini alırsın. Hepimiz sıfırı tüketmiş durumdayız. Haftalardır çalışacak zaman bulamıyorum. Cuma akşamı mini oto yarışlarına gitmeliyiz, tabii yalnız üçümüz, yani eski üçlü, Carlo, Dean ve Sal. Şehirde tanıdığım bir adam var, bize bir yarış ayarlamasını isteyebilirim ondan..." Böyle böyle, gecenin içinde ilerledik.

Garson kızların evine geldik. Benimki hâlâ isteydi, Dean'in istediği ise içerde. Divana oturduk. O saatlerde Ray Rawlins'i arayacaktım. Aradım. Hemen oraya geldi. Kapıda gömleğim, iç gömleğini çıkardı ve hiç tanımadığı Mary Bettencourt'u kucakladı. Şişeler yerlerde yuvarlanmaya başlamıştı. Derken saat üç oldu. Dean Camille'le geçireceği hayal gibi saati düşünerek fırladı ve tam zamanında döndü. Bu arada öteki kız kardeş de ortaya çıkmıştı. Şimdi bir araba lazımdı işte. Çok da gürültü yapıyorduk. Ray Rawlins arabası olan bir arkadaşım çağırdı. Hemen geldi çocuk. Arabaya doluştuk. Carlo arkada Dean'le planladığı konuşmayı yapmaya çalışıyordu ama müthiş bir kargaşa vardı. "Hadi benim eve gidelim!" diye bağırdım. Gittik. Araba durur durmaz atlayıp çimenlerde amuda kalktım. Bütün anahtarlarım döküldü ve bir daha da kavuşamadım onlara. Çığlıklar atarak eve koştuk. Roland Majör ipek robdöşambı-

rıyla kapıda dikiliyordu. Yolumuzu kesti.

"Tim Gray'in evine bu şekilde girmenize izin veremem!" "Ne?" diye bağırdık hep bir ağızdan. Bir patırtıdır başlamıştı. Rawlins garson kızlardan biriyle çimenlerde yuvarlanıyordu. Majör bizi içeri sokmayacaktı. Tim Gray'i arayıp izin alalım, hatta partimize onu da davet edelim dedik. Fakat nedense, Denver'ın merkezinde biryerlere takılmak üzere geri döndük. Bir süre soma kendimi caddede yalmz ve beş parasız dikilirken buldum. Son dolarım da gitmişti.

Colfax'e, rahat yatağıma ulaşabilmek için beş mil taban teptim. Majör beni içeri aldı. Acaba Dean'le Carlo o içten sohbetlerini yapabilmişler miydi? Daha soma öğrenecektim. Denver'da geceler soğuk oluyordu, kütük gibi uyumuşum.

Herkes dağlara büyük bir gezi yapmayı düşlüyordu. Planlar, sabah işleri karıştıran bir telefonla başladı. Arayan, yol arkadaşım Eddie'ydi. Şans işte, ona saymış olduğum isimlerin bir kısmım hatırlayıp izimi bulmuştu. Artık gömleğimi geri alabilirdim. Kız arkadaşıyla beraber Colfax dışında bir evde kalıyormuş. Nerde iş bulabileceği konusunda bir fikrim olup olmadığını soruyordu. Gel dedim, De-an'in yardımı dokunabilir diye düşünerek. Biz Major'la ayaküstü kahvaltı ederken Dean geldi. Acelesi vardı, oturmadı bile. "Çok meşgulüm bugün, seni Camargo'ya götürecek vaktim bile yok aslında, hadi hemen gidelim."

"Yol arkadaşım Eddie'yi bekleyelim."

Majör bizim telaşımıza bakıp eğleniyordu. Denver'a sakın sakın oturup hikaye yazmaya gelmişti. Dean'e aşırı hürmetkar davranıyordu, ama Dean'in aldırdığı yoktu. "Moriarty, duyduğuma göre aym anda üç kızla birden yatıyormuşsun, nasıl oluyor bu?" Dean halının üstünde ayaklarını sürüyerek "Oh evet, 'oh evet, şeklinde oluyor," deyip saatine baktı. Majör burnunu çekti. Kendimi Dean'in peşisıra sürüklenen bir koyun gibi hissediyorum. Majör onun ahmağın teki olduğunu iddia ediyordu. Tabii ki değildi. Bunu herkese kanıtla-

mak istiyordum, nasıl kanıtlayacaksam.

Eddie'yle buluştuk. Dean onu da önemsemedi. Sıcak Denver öğlesonrasında hep birlikte tramvaya binip iş bulmaya gittik. Çalışmanın düşüncesinden bile nefret ediyordum. Eddie her zamanki gibi yol boyunca konuştu durdu. Marketlerin orada ikimize de iş verecek bir adam bulduk. İş sabah dörtte başlayıp akşamüstü altıda bitiyordu. Adam "Çalışmayı seven çocukları severim," dedi.

"Aradığınız adamları buldunuz," diye cevap verdi Eddie, ama ben pek emin değilim, en azından kendi adıma. "Uyumam," diye karar verdim içimden. Yapacak başka bir dolu ilginç şey vardı.

Ertesi sabah Eddie gitti, ben gitmedim. Bir yatağım vardı ve Majör buzluğu hiç boş bırakmıyordu. Ben de karşılığında yemekleri pişirip bulaşıkları yıkıyordum. Bu arada her şeyden de haberim oluyordu. Bir gece Rawlinsler'de büyük bir parti verdik. Anne Ravvlins seyahatçiydi. Ray Ravvlins tanıdığı herkesi çağırıp, gelirken viski getirilmesini şart koştu. Sonra, davet edilecek kızlar için adres defterini taradı. Konuşmaların çoğunu bana yaptırdı. Yığınla kız geldi partiye. Dean ne alemdeydi, merak ediyordum, Carlo'ya telefon ettim ve sabah üçte onda olacağını öğrendim. Partiden sonra oraya gittim.

Carlo'nun dairesi, Grant Caddesinde bir kilisenin yanında, kırmızı kiremitli, eski, büyük bir apartmanın bodrum katındaydı. Dar bir geçitten geçip birkaç taş basamak indikten sonra eski bir kapıdan mahzen gibi bir yere giriyor ve bir süre ilerliyordunuz, sonunda karşınıza Carlo'nun tahta kapısı çıkıyordu. İçersi sanki bir Rus azizinin odasıydı: bir yatak, yanan bir mum, rutubetli duvarlar ve daha iyisini bulamadığı için kendisinin yapmış olduğu komik bir ikon. Bana bir şiirini okudu "Denver Sıkıntısı" diye. Sabah uyanınca hücrelerinden, sokakta "bayağı güvercinler"in gevezelik edip saçma sapan şeylere güldüklerini duyuyor, dallarda "hüzünlü bülbüller"in durmadan kafa salladıklarını görüyordu, bu bülbüller annesini hatırlatıyorlardı ona. Batıda uzanan, şehrin her yerinden seyredebildiğimiz o muhteşem Rocky dağları, "mukavva" gibiydiler. Evren, çılgın, horoz gözlü ve son derece acayıpti. Dean, ıstırabım cinsel organında taşıyan bir "gökkuşağı çocuğu'ydu ya da "pencere camına yapışmış balonlu çikleti çıkarmak zorunda olan Oedipus Eddie". Carlo'nun

bir de günlüğü vardı: bodrumunda otururken gündelik olayları, yani Dean'in yaptığı, söylediği her şeyi bu muazzam günlüğe kaydediyordu.

Dean program uyarınca Carlo'ya geldi. "Her şey tamam," diye haber verdi. "Marylou'dan ayrılıp Camille'le evleneceğim. San Francisco'ya yerleşeceğiz. Ama sen ve ben, sevgili Carlo, beraber Texas'a gidip Old Bull Lee'yi bulduktan sonra yapacağız bunu. Hiç karşılaşmadığım, ama ikinizden de hakkında çok şey dinlediğim o kayıp delikanlıyı bulduktan sonra."

Ardından işe giriştiler. Yatağın üstüne bağdaş kurup gözlerini birbirlerine diktiler. Ben de yakındaki bir iskemleye yayılıp seyretmeye başladım. Ortaya bir fikir atıp tartışmaya koyuldular. Sonra olayların akışı içinde unutulmuş soyut bir noktayı birbirlerine hatırlattılar. Dean özür diledi ve hatasını telafi etme vaadinde bulundu örneklerle.

"Wazee'den geçerken tam senin ıvır zıvır şeylere olan delice merakın konusunda neler hissettiğimi anlatacaktım ki sen o bolparitalonlu yaşlı serseriye gösterip tıpkı babam diye bağırdın, hatırlıyor musun?" dedi Carlo.

"Evet, evet, hatırlıyorum tabii, sadece o değil, ben başlattım, sana anlatmam gereken vahşice bir şey, unutmuşum, hatırlattığın iyi oldu..." Böylece ortaya iki konu daha çıktı ve onları ele aldılar. Sonra Carlo Dean'e, dürüst olup olmadığını, özellikle de *ona* yönelik derinlemesine bir dürüstlük taşıyıp taşımadığını sordu.

"Neden bu konuyu açtın gene?"

"Bilmek istediğim son bir şey var..."

"İyi ama... Salağım, oturmuş bizi dinliyorsun... Sal'a soralım. Bakalım ne diyecek?"

"Son şey ulaşamayacağımız şeydir Carlo. O son şeye kimse erişemez. Onu ilk ve son olarak yakalama umuduyla yaşamayı sürdürürüz," dedim.

"Hayır, hayır, hepsi zırva söylediklerinin. Wolfçu romantizm modası!" dedi Carlo.

"Benim kastettiğim öyle bir şey değildi kesinlikle. Ama bırakalım Sal kendisi karar versin. Aslında orada oturup bizi anlamaya çalışmasında bir asalet yok mu Carlo? Deli oğlan ülkeyi aşmış geldi.

Moruk Sal konuşmayacak, konuşmayacak," dedi Dean.

"Konuşmayacağımı falan söylemiyorum," diyerek karşı çıktım. 'Sizin ne yapmaya çalıştığınızı, nereye varmak istediğinizi hâlâ anlayabilmiş değilim. Ama bu işin herkese ağır geleceği belli."

"Ağzından çıkan her söz olumsuz."

"Peki ne yapmaya çalışıyorsunuz?"

"Söyle ona."

"Hayır, sen söyle."

"Söyleyecek bir şey yok ki," diyerek güldüm. Carlo'nun şapkasını takıp gözlerime kadar indirdim ve "Uyumak istiyorum," dedim.

"Zavallı Sal, hep uyumak ister zaten." Sesimi çıkarmadım. Tekrar başladılar. "Kızarmış tavuk bifteklerinin parasını ödemek için borç alırken..."

"Hayır oğlum, çiliydi o! Teksas Yıldızı'nı hatırlamadın mı?"

"Hayallah, salı günüyle karıştırdım. Neyse, parayı alırken dedin ki, dinle bak, dedin ki, Carlo bu son, artık hiçbir şeyi sana zorla kabul ettirmeye çalışmayacağım. Sanki, yani gerçekten, artık beni hiçbir şeye zorlamayacağına inandığımı düşündün."

"Hayır, hayır, öyle düşünmedim. Sevgili dostum, şimdi istersen asıl konumuza, Marylou'nun odada ağladığı geceye dönelim. Sana bakıp, kurmaca olduğunu ama bir amaca hizmet ettiğini senin de bildiğin o abartılı kibar ses tonunu kullanarak, yani rol yaparak ima ettiğim şey... ama dur, öyle değil..."

"Tabii ki öyle değil! Çünkü unutuyorsun! Tamam, seni suçlamaktan vazgeçiyorum. Söylediğim söz evetti..." Bütün gece buna benzer şeyler konuştular. Gün ışıırken kulak verdim, sabahki son meseleyi halletmeye çalışıyorlardı. "Sana, Marylou *yüzünden*, yani sabah saat onda onu göreceğim için uyumam lazım, derken, senin uykunun gereksizliği hakkında söylemiş olduğun şeylere itiraz etmiyordum. *Sadece*, dikkat et, gayet basit, açık ve kesin, uyumak zorundayım, diyordum. Baksana oğlum, gözlerim kapamıyor, yamyor, acıyor, yorgun, isyan ediyor..."

"Ah yavrum," dedi Carlo.

"Uyumamız lazım artık. Motorları durduralım."

Sesinin en yüksek perdesiyle "Motorları durduramazsın!" diye bağırdı Carlo. İlk kuşlar ötmeye başlamıştı.

"Şimdi elimi kaldıracağım ve konuşmayı keseceğiz," dedi Dean, "lamı cimi yok, ikimiz de görüyoruz, konuşmayı bırakıp uyumamız şart."

"Motorları durduramazsın böyle."

"Durdurun şu motorları," diye araya girdim. İkisi de bana baktı.

"Hep uyanıktı, bizi dinliyordu. Eee, ne diyorsun Sal?" Onları eğlenceli manyaklar olarak gördüğümü ve konuşmalarını, Berthoud geçidinin tepesine kadar erişen gövdesine rağmen dünyanın en hassas ölçüm aleti olan bir saatin işleyişini adım adım izler gibi, bütün gece kulak kesilerek dinlediğimi söyledim. Gülümsediler. Parmağımı sallayarak "Böyle devam ederseniz ikiniz de kafayı üşütürsünüz, ama vazgeçmeyeceğiz diyorsanız, bari neler olduğunu bileyim."

Çıkıp bir tramvaya bindim eve gitmek üzere. Carlo Manc'ın mukavva dağları, o koskocaman güneş doğudaki düzlüklerden yükseldikçe kızarıyordu.

Akşam, dağlara yapacağımız gezinin hazırlıklarına daldım. De-an'le Carlo'yu tam beş gün görmeyecektim. Babe Rawlins haftaso-nu için patronunun arabasını almıştı. Elbiselerimizi arabamın camlarına astık ve Central City'ye doğru yola koyulduk. Arabayı Ray Rawlins kullanıyordu, Tim Gray arkaya, Babe öne oturmuştu. Rocky dağlarının iç kısımlarım ilk görüşümdü bu. Central City, bir zamanlar "Dünyanın En Zengin Mil Karesi" adıyla amlan, kocamış şahinlerin tepelerde aylak aylak gezerken sahici bir gümüş katmam buldukları eski bir maden kasabasıydı. Adamlar bir gecede zengin olmuşlar ve dik yamaca inşa edilmiş kulübelerinin arasına küçük, güzel bir opera binası yaptırmışlardı. Lillian Russell da gelmişti buraya, Avrupalı opera yıldızları da. Fakat somaları şehir ıssızlaşmış ve yeni batımn enerjik Ticaret Odası tipleri bölgeyi yeniden canlandırmaya karar verene kadar da öyle kalmıştı. Canlanma döneminde yenilenen opera binasında artık her yaz Metropolitan yıldızları oluyordu. Şahane bir tatil yeri idi burası. Her taraftan turist yağıyordu, etrafta Hollywood yıldızlarını görmek bile mümkündü. Dağlara

ırmandıkça dar sokakların cakalı turistlerle dolup taşıtığım farket-ik. Majör'm Sam'ini düşündüm bir an. Majör haklıydı. Geziye o la katılmıştı. Herkese toplumsal gülücüğünden yolluyor, her şeye >üyük bir içtenlikle ah, oh diyerek tezahürat yapıyordu. "Sal!" diye laykırdı bir defasında, kolumu sımsıkı kavrayarak. "Şu eski kasaba-ı'a bir bak! Bundan yüz yıl, ne yüz yılı, seksen ya da altmış yıl önce ıasıl bir yermiş, düşünsene! Operaları bile varmış!"

Karakterlerinden birini taklit ederek "Evet, ama *onlar* burada," diye cevap verdim.

"Alçaklar!" diye küfretti. Ama soma Betty Gray'i koluna takıp ^ğlencesine daldı gitti.

Babe Rawlins girişimci bir sarışındı. Kasabamn sınırında, grubun erkeklerinin haftasonu boyunca kalabilecekleri eski bir maden-;i evi biliyordu. Yapacağımız tek şey evi silip süpürmektir. Orada 3Üyük partiler bile verebilirdik. Her tarafı iki parmak tozla kaplı esri bir kulübeydi, önde bir verandası, arkada da bir kuyusu vardı, rim Gray ile Ray Ravvlins kolları sıvayıp temizliğe giriştiler. Öğle-iensonranın tamamım, akşamın da bir bölümünü aldı bu iş. Ama yanlarında bir kasa bira duruyordu ve her şey yolundaydı.

Bana gelince, o öğleden sonra Babe'i koluma takıp operaya konuk olma programı yaptım. Tim'in takım elbiselerinden birini giydim. Birkaç gün önce Denver'a serseri gibi gelmişim. Şimdi ise, üstümde jilet gibi bir takım elbise, kolumda güzel ve şık bir sarışın, lobide avizelerin altına dikilmiş, önemli kişileri selamlıyor, hoşbeş ediyordum. Mississippi Gene beni böyle görse ne derdi acaba?

Sahnelenen opera *Fidelio*'ydu. "Ne kasvet!" diye haykırıyordu bariton, inleyen bir taşın altındaki zindandan. Bir ah çektim. Ben de hayatı böyle görüyordum. Eserden o kadar etkilendim ki, bir süre için, yaşadığım hayatın çılgınlığım unutup Beethoven'in kederli seslerinde ve hikayesinin zengin Rembrandt renklerinde kayboldum.

Dışarda Denver D. Doll "Eee Sal, bu yılki gösteriyi nasıl buldun?" diye sordu gururla. Operayla bağlantısı vardı.

"Ne kasvet! Ne kasvet!" dedim. "Tek kelimeyle muhteşem." O resmi havasıyla "Şimdi de sanatçılarla tanışmaksın," diye ekledi, ama neyse ki başka şeylerin telaşı içinde söylediğini unuttu ve gitti.

Babe'le madenci kulübesine döndük. Elbiselerimi çıkarıp temizlik yapanlara katıldım. Korkunç bir işti. Roland Majör, temizliği bitmiş olan ön odamn ortasında gamsız gamsız oturuyordu. Önünde ufak bir masa vardı, üstünde de birasıyla bardağı. Biz süpürgeler ve kovalarla koşuştururken "Ah, bir gün gelip benimle Cinzano içseniz ve Bandol müzisyenlerini dinleseniz, yaşadığınızı anlarsınız. Yazları Normandiya, tahta pabuçlar, o eski güzel Calvados," diyordu. Bir ara "Hadi Sam," diye seslendi görünmez yoldaşına, "bir şişe şarap çıkar sudan, bakalım biz balık tutarken ne kadar soğumuş." Tamamen Hemingvay'dendi bu.

Sokaktan geçen kızlara seslendik. "Gelip şu fakirhanenin temizliğine yardım etsenize, akşamki partiye herkes davetli," didik. Kabul ettiler. Bizim için çalışan kalabalık bir ekip oluşmuştu. En son, opera korosundan şarkıcılar, çoğu yeniyetme, kapımızı çalıp işe sarıldılar. Güneş batmıştı.

Temizlik bitince Tim, Ravvlins ve ben büyük geceye hazırlık olsun diye kendimize bir kıyak çekmeye karar verdik. Opera sanatçılarının kaldığı pansiyona gittik. Gecenin içinde, akşam gösterisinin başladığına işaret eden sesler duyuyorduk. "Tamam işte," dedi Rawlins, "şimdi şu ustura ve havlulardan birer tane kapıp kendimize çekidüzen vereceğiz," ve yammıza saç fırçalan, kolonyalar, traş losyonları da alıp doğru banyoya girdik. Şarkılar söyleyerek yıkandık. "Ne hoş değil mi?" deyip duruyordu Tim Gray. "Opera yıldızlarının banyolarım, havlularını, traş losyonlarım, elektrikli traş makinaları-m kullanmak..."

Harika bir geceydi. Central City deniz seviyesinden iki mil kadar yükseğe kurulmuştu, bu yükseklikte önce sarhoş oluyor, sonra bitap düşüyor ve ruhunuzda bir ateş hissediyordunuz. Dar ve karanlık sokaktan aşağıya, opera binasının ışıklarına doğru ilerleyip sağa döndük. Kapıları çift kepenkli birkaç eski bar çıktı karşımıza. Turistlerin çoğu operadaydı. Büyük biralarla açılışı yaptık. İçerde bir otomatik piyano vardı. Arka kapıdan, üstlerine ayışığı vurmuş dağlar görünüyordu. Bir keyif nidası koyuverdim. Gece başlamıştı.

Kulübemize koştuk hemen. Büyük partinin hazırlıkları tamamlanmıştı. Kızlar, Babe ile Betty, bezelye ve sosisten hafif bir yemek hazırlamışlardı. Dansedip bira içtik biraz. Opera biter bitmez, genç

kızlardan oluşan büyük bir kalabalık doldu eve. Rawlins, Tim ve ben yalanıp duruyorduk. Birer kız kapıp dansa başladık. Evde adım atacak yer kalmamıştı. Gelen, içkisini de getiriyordu. Barlar kapanmadan dışarı fırladık ve koşarak geri döndük. Gece giderek çılgın-laşıyordu. Keşke Dean'le Carlo da olsaydı dedim kendi kendime, ama sonra onların bu ortama ayak uyduramayıp mutsuz olacaklarını düşündüm. Zindan taşlarının, kasvetin adamıydı onlar: Amerika'nın, yeraltından çıkmış son moda sefil insanları, yavaş yavaş benim de karıştığım yeni bir asi kuşak.

Derken korodaki çocuklar gözüktü. "Tatlı Adeline" sarkışım söylediler. *Birayı uzatsana", "Hayrola, suratın pek asık?" gibi lafları da şarkılaştırıyor, arada "Fi-de-liol!" diye uzun bariton inlemeler koyuveriyorlardı. "Yazık bana, bu ne kasvet!" diye bir şarkı söyledim ben de. Kızlar müthişti. Birlikte arka bahçeye çıkıyor, öpüşüp koklaşıyorduk. Temizlenmemiş odalarda yataklar vardı. Ben bir tanesiyle bu yataklardan birine oturmuş konuşurken operamn yer göstericileri güruh halinde kulübeye daldılar ve merhaba bile demeden kızlara saldırdılar. Bu sarhoş, savruk ve heyecanlı yeni yetmeler yüzünden partimiz piç oldu. Beş dakika içinde kavalysesiz kızların hepsi dağıldı ve büyük bir dayanışma partisi şeklinde süren eğlencemiz, bira şişesi şangırtılanıyla, gümbürtülerle son buldu.

Ray ve Tim'le beraber barlara takılmaya karar verdik. Majör gitmişti, Babe ile Betty de gitmişti. Yalpalaya yalpalaya geceye daldık. Operamn kalabalığı barların duvarları arasına sıkışıp kalmıştı. Majör kafaların üstünden bağıırıyordu. Hırslı Denver D. Doll, gözünde gözlükleri, herkesle el sıkışıyor, "İyi günler, nasılsınız?" diyordu, geceyarısından sonra da "İyi günler, nasılın/uz?" demeye devam etti. Bir ara önemli biriyle bardan ayrıldığımı gördüm. Birazdan orta yaşlı bir kadınla geri geldi. Somaki dakikada caddede yer gösterici iki gençle konuşuyor, daha sonraki dakikada ise beni tanımadan elimi sıkıyor ve "Mutlu yıllar oğlum," diyordu. İçkiden sarhoş olmamıştı, birbirlerine sokulup kendi etraflarında dönen insanların meydana getirdiği sürüden sarhoş olmuştu, bu sürüye zaafı vardı. Herkes tanyordu onu. Dostlarına bazen "Mutlu yıllar," bazen de "İyi Noeller," diye sesleniyordu. Gece boyunca sürdü bu. Noelde de "Cadılar Bayramımız kutlu olsun," diyecekti herhalde.

Barda herkesin saygı duyduğu bir tenor vardı. Denver Doll seni tanıştırayım diye ısrar ediyordu, ben kaçıyordum. Adı D'Annunzio ya da onun gibi bir şeydi. Karısıyla beraber gelmişti. Herkese ters ters bakarak oturuyorlardı masada. Tabureli kısımda Arjantinli turistlere benzeyen biri dikiliyordu. Rawlins kendine yer açmak için onu ittirdi, o da dönüp köpek gibi hırladı. Bunun üzerine Rawlins bardağım bana verip adamı bir yumrukta pirinç parmaklığın üstüne devirdi. Adam çabucak nakavt olmuştu. Birtakım çığlıklar duyunca Tim'le elele verip Rawlins'i dışarı çıkardık. Ortalık o kadar karışmıştı ki şerif kalabalığı yarıp kurbana ulaşamadı. Rawlins'i kimse teşhis edemeyecekti. Çıkıp öbür barları dolaştık. Majör karanlık sokakta sendeleyip duruyordu. "Allanın cezaları, mesele nedir? Kavga falan mı? Bana seslenin yeter." Dört bir tarafta kahkahalar çınliyordu. Dağın Ruhunun aklından neler geçirdiğini merak ediyordum, yukarı baktım, aydaki kuklaları gördüm, yaşlı madencilerin hayaletlerini gördüm ve düşündüm. O gece ortadaki sınırın karanlık doğu duvarında sessizlik ve rüzgarın fısıltısı vardı, bizim koyakta çıkardığımız gürültüleri saymazsak. Sınırın öteki tarafı Batı Yamacıydı, Steamboat Springs'e ulaştıktan sonra alçalıp Doğu Colorado çölüne, Utah çölüne varan geniş platoydu. Uçsuz bucaksız karanlığın içinde, dağdaki köşemizde bağırıp çağırıyorduk: güçlü toprakların üstünde uçuk sarhoş Amerikalılar. Amerika'mn damındaydık ve yapabildiğimiz tek şey haykırmaktı. Samrım doğudaki düzlüklerden geceyi yara yara beyaz saçlı bir ihtiyar yaklaşıyordu o "sözcük"le, bir an gelecek, bizi susturacaktı.

Rawlins kavga ettiği bara geri dönmekte ısrar ediyordu. İstemesek de peşine takıldık. Gidip tenor D'Annunzio'nun suratına müthiş bir yumruk attı. Sürükleyerek dışarı çıkardık. O arada yammızda korodan bir bariton belirmişti. Hep beraber doğru düzgün bir Central City barına gittik. Ray garson kıza orospu dedi. Barın önüne bir grup asık suratlı adam sıralanmıştı, turistlerden nefret eder gibi bir halleri vardı. Bir tanesi "Bana bakın çocuklar, ona kadar sayacağım, size tavsiyem burayı derhal terketmeniz," dedi. Terkettik. Düşe kalka kulübeyi bulup sızdık.

Sabah uyanıp sırtüstü döndüğümde odadaki paspastan bir toz bulutu yükseliyordu. Kalkıp panjura asıldım, ama çivilemişlerdi. Tim

Gray de yataktaydı. Hapşırmaya, öksürmeye başladık. Kahvaltıda bayatlamış bira vardı. Babe otelden geldi, kasabadan ayrılmak üzere eşyalarımızı topladık.

İşler ters gidiyor gibiydi. Arabaya doğru ilerlerken Babe kayıp yüzüstü düştü. Sinirleri bozulmuştu. Kardeşi, Tim ve ben toparlanmasına yardım ettik. Arabaya bindik, uğrayıp Major'la Betty'yi de aldık. İç karartıcı Denver yolculuğumuz başlamıştı.

Dağdan çok çabuk indik, o muhteşem Denver deniz-düzlüğü kuşbakışı seyrederek. Hava fırından çıkıyormuşçasma sıcaktı. Şarkılar söylemeye başladık. Canım San Francisco'ya gitmek istiyordu.

O gece Carlo'yu buldum, Dean'le birlikte Central City'ye gitmiş olduklarım söyledi, çok şaşırdım.

"Ne yaptınız?"

"Oooh, barları dolaştık, sonra Dean bir araba çaldı ve saatte doksan mil hızla dağdan aşağı indik."

"Sizi görmedim."

"Senin orada olduğunu bilmiyorduk."

"Şey, ben San Francisco'ya gidiyorum."

"Dean bu gece için Rita'yı ayarlamıştı sana."

"Ertelerim o zaman." Param yoktu. Halama uçak postasıyla bir mektup gönderip bana elli dolar yollamasını rica ettim, bunun ondan istediğim son para olduğunu, gemiye biner binmez borcumu ödeyeceğimi de belirterek.

Sonra Rita Bettencourt'la buluştuk. Alıp eve getirdim onu. Ön odamın karanlığında yaptığımız uzun konuşmadan sonra benim odaya geçtik. Tatlı bir kızdı, gencecik, sade ve dürüst. Seksten çok korkuyordu. Harika olacak, dedim. Kamtlamamı istedi ve kendini bıraktı. Ama ben sabırsız davrandım ve hiçbir şey kamtlayamadım. Karanlıkta içini çekti. "Hayattan ne bekliyorsun?" diye sordum, bu soruyu hep sorardım kızlara.

"Bilmiyorum," dedi. Sonra esneyerek, "Masaların başında dikilmek ve buna alışmaya çalışmak," diye ekledi. Elimi ağzına kapatıp

esnememesini söyledim ve hayatı, beraber yapabileceğimiz şeyleri düşünmenin bana ne kadar büyük bir heyecan verdiğini anlatmaya çabaladım kendimce. Sonra da iki güne kadar Denver'dan ayrılacağımı açıkladım. Bezgin bir tavırla arkasını döndü. Gözlerimiz tavanda, Tanrı hayatı neden bu kadar keder verici kılmış olabilir, diye kafa yorduk ve Frisco'da buluşmak üzere birtakım belirsiz planlar yaptık.

Denver'da son saatlerimdi. Onun evine yürürken hissettim bunu. Dönüşte eski bir kilisenin bahçesine, bir grup berduşun yanına uzandım. Konuşmaları, bu yoldan geri dönme isteği uyandırdı içimde. İkide birde kalkıp para dileniyorlar, haşatın kuzeye ilerlediğinden söz ediyorlardı. Hava sıcak ve yumuşaktı. Dönüp Rita'yı tekrar görmek, bir sürü şey söylemek, onunla gerçekten sevişmek ve erkeklerle ilgili korkularım yatıştırmak istedim. Amerika'da kızlarla erkekler birlikte böyle üzücü saatler yaşıyorlardı işte: çokbilmişlikleri, konuşmadan sekse boyun eğmelerini gerektiriyordu. Sekse hazırlık anlamına gelen konuşmaları kastetmiyorum, iki kişinin ruhları hakkında dürüstçe yaptıkları gerçek konuşmaları kastediyorum, çünkü hayat kutsaldır ve her âm değerlidir. Denver-Rio Grande lokomotifinin iniltisini duydum, dağlara çıkmaya hazırlanıyordu. Yıldızımın peşinden daha uzaklara gitmeye karar verdim.

Major'la efkarlı efkarlı konuşarak geceyarısına kadar oturduk. *"Afrika'nın Yeşil Tepeleri'm* okumuş muydun? Hemingway'in en güzel eseridir." Birbirimize şans diledik. Frisco'da buluşacaktık. Raw-lins'i caddede karanlık bir ağacın altında gördüm. "Hoşçakal Ray. Bir daha ne zaman görüşeceğiz?" Sonra Carlo ile Dean'i bulmaya gittim. Bulamadım. Tim Gray bana eliyle nişan alarak "Demek gidiyorsun ahbap," dedi. Birbirimize "ahbap" diye hitap ediyorduk. "Yaa," dedim. Birkaç gün Denver civarında sürttüm. Larimer Caddesinde rastladığım her serseri Dean'in babası gibi göründü gözüme, Tenekeci İhtiyar Dean Moriarty. İkisinin baba oğul yaşamış oldukları Windsor Oteline gittim. Aym odada kalan bacaksız adam bir gece Dean'i korkutup uykusundan uyandırmıştı burada. Tahtasının korkunç tekerleklerini takırdata takırdata yaklaşmış, ona dokunmak istemişti. Curtis'le 15. Caddenin kesiştiği köşede gazete satan o ufak tefek, kısa bacaklı kadını gördüm. Curtis Caddesindeki mah-

zun tavernaların etrafında gezindim. Kotlu, kırmızı tişörtlü gençler, fıstık kabukları, sinema afişleri, atış salonları. Işıltılı caddenin ötesinde karanlık vardı, karanlığın ötesinde ise batı. Gitmeliydim.

Şafak sökerken Carlo'yu buldum. O müthiş günlüğünün bir bölümünü okuyup uyudum. Ertesi sabah hava gri ve çisentiliydi. De-an'ın boylu boslu arkadaşı Ed Dunkel çıkageldi, yanında yakışıklı Roy Johnson ve bilardo salonlarının yamru yumru ayaklı köpekbalığı Tom Snark da vardı. Oturup Carlo Mara'ın kahince, abuk sabuk şiirlerini dinlediler, gurur kırıcı gülümsemelerle. Ben iskemleye yığılıp kalmıştım. "Sizi gidi Denver kuşları sizi!" diye bağırdı Carlo. Şiirler bitince, çöplerin yakıldığı makinelerden çıkan dumanlar arasında, parke taşlı tipik bir Denver sokağına çıktık. "Çemberimi bu sokakta çevirirdim," demişti Chad King. Onu çember çevirirken görmek isterdim. Denver'ı on yıl önce, bizimkiler Rocky dağlarından doğan güneşli, kızıl, çiçek açmış bahar sabahlarında, vaat ve neşe yüklü sokaklarda çember çevirirken görmek isterdim. Bütün takımı ve hep birşeylerle meşgul olan coşkusuyla etrafta kendi kendine sinsice gezinen pis ve pejmürde Dean'i.

Roy Johnson'la çiseleyen yağmurda yürüdük. Shelton gömleğimi, yani ekoseli yün gömleğimi almak için Eddie'nin kız arkadaşına uğradım. Oradaydı gömlek, iliklenmiş olarak, bir gömleğin bütün hüznüyle. Roy Johnson Frisco'da buluşuruz dedi. Herkes Fris-co'ya gidiyordu. Eve döndüğümde param gelmişti. Sonra güneş doğdu. Bir trolleybüse atladım. Tim Gray otobüs garına kadar eşlik etti bana. Elli dolarımın yansım verip San Fran'a bilet aldım. Öğleden sonra ikide hareket ettik. Tim Gray el salladı. Otobüs canlı Denver sokaklarını geçmişe gömerek ilerliyordu. "Geri döneceğim. Daha neler olacak bakalım?" diye geçirdim içimden. Dean'le son dakikada telefonlaşmış ve Carlo'yla kıyıda bana katılabileceklerini öğrenmiştim. Bunu düşünürken, o ana kadar Dean'le beş dakikadan fazla konuşmamış olduğumu farkettim.

Remi Boncoeur'le buluşmakta iki hafta geç kalmıştım. Yolculuğum, saatler ilerledikçe tüm benliğimin Frisco'ya yönelmesi dışında

Olaysız geçil. IIHC v^neycunt; ama uu j^i/i ugiwut/u LIW<UM, ^MM>»M

otlaklan, geceyansı Creston'daki sınır, şafak sökerken Salt Lake City, her köşesine yağmur yağdırılan, Dean'in doğum yeri olduğunu hiç belli etmeyen şehir, kızgın güneşte Nevada, hava kararırken Reno ve pırıltılı Çin sokakları, sonra Sierra Nevada, çam ağaçları, yıldızlar, Frisco romanslarını anlatan dağ evleri, arka koltukta "Anne, evimize ne zaman varacağız? Truckee'ye?" diye ağlayan küçük bir kız ve Truckee, huzur dolu Truckee, ardından da tepelerden aşağı Sacramento düzlükleri. California'da olduğumu farkettim birden. Ilık palmiye havası, öpebileceğiniz bir hava, palmyeler. Otoban boyunca Sacramento nehri, sonra yine tepeler, bir yukan, bir aşağı ve aniden (günün ağarmasına yakın) göz alabildiğine uzanan körfez, kenarında da Frisco'nun krepon kağıdından yapılmış süsleri andıran uyuklu ışıkları. Oakland Bay Köprüsünde Denver'dan beri ilk defa olarak derin bir uyku çektim. Market'taki otobüs garında şiddetle sarsılarak uyandım ve halamın Paterson'daki evinden, yani New Jer-sey'den tam üçbinikiyüz mil uzakta olduğumu kavradım. Pestili çıkmış bir hortlak gibi inip dolaştım biraz. Frisco önümde duruyordu: beyazlığa ve sise gömülmüş, trolleybüs kablolarıyla dolu, uzun, kasvetli sokaklar. Sendeleyerek birkaç blok yürüdüm. Gün doğarken acayip görüşlü birkaç serseri para istedi. Biryerlerden müzik sesi geliyordu. Kendi kendime "Oğlum, bütün bunları sonra araştırırsın. Şimdi Remi Boncoeur'ü bulman lazım," dedim.

Remi'nin yaşadığı Mili City bir vadiye kurulmuştu, savaş zamanı bir proje çerçevesinde donanma çalışanları için yapılmış kulübelere dönüşüyordu. Her tarafı ağaçlandırılmış derin bir kanyonun içindeydi. Projenin kapsadığı insanların ihtiyaçları için açılmış özel bakkal dükkanları, berber dükkanları, terzi dükkanları vardı. Dediklerine göre, Amerika'da beyazlarla zencilerin isteyerek birarada yaşadıkları tek yerleşim yeri burasıymış. O güne kadar gördüğüm en yabani, en keyifli kasabaydı. Remi'nin kulübesinin kapısında üç hafta öncesine ait bir not buldum:

Sal Paradise! [koskocaman harflerle] *Evde kimse yoksa pencereye tırman. İmza - Remi Boncoeur.*

Havamn etkisiyle bozulup grileşmişti not.

Tırmanıp içeri girdim, evdeydi, bir ticaret gemisinden yürütmüş

olduğunu sonradan öğrendiğim yatakta kız arkadaşı Lee Ann'le beraber uyuyordu. Bir güverte mühendisinin gece vakti yanında bir yatakla saklana saklana yürüyüp yatağı suya attığım ve sonra inip kıyıya kürek çektiğini tasavvur edebiliyor musunuz? Bu Remi Boncoe-ur'dü işte.

San Fran'da olan her şeyi anlatıyorum, çünkü bir sürü meseleyle ilgisi var. Remi'yle yıllar önce hazırlık okulunda birlikteydik. Ama esas bağlantımız eski karımdı. Aslında Remi bulmuştu onu. Bir gün yatakhanedeki odama gelip "Paradise, hadi kalk, yılların üstadı seninle konuşmak istiyor," demişti. Kalkmıştım. Pantolonumu giyerken birkaç peni düşmüştü yere. Saat öğleden soma dörttü. Okulda hep uyurdum. "Tamam, tamam, altınlarım yerlere saçma. Dünyanın en aşka susamış kızım buldum, bu gece birlikte Lion's Den'e gidiyoruz." İkimizi tanıştırmak için sabırsızlanıyordu. Bir hafta sonra kız benimle çıkmaya başlamıştı. Remi, uzun boylu, esmer, yakışıklı bir Fransızdı (yirmi yaşlarında bir Marseille kasaborsacısı gibi dururdu). Fransız olduğundan, Amerikan caz diliyle konuşmak zorundaydı. İngilizcesi mükemmeldi, tabii Fransızcası da. Çarpıcı giyinmekten hoşlanırdı, pek üniversite öğrencisi havasında değildi yani, süslü sarışınlarla çıkar, dünya kadar para harcardı. Sevgilisini elinden aldığım için beni yıllardır suçluyordu, ama mesele bu değildi, sözkonusu olay sayesinde birbirimize kopmamacısına bağlanmıştık. Bu herif çok vefalıydı ve beni cidden seviyordu, Tamı bilir neden?

Onu Mili City'de bulduğumda, yaşı yirmibeş civarında olan her erkeğin yaşadığı o kötü ve asi döneme girmişti. Gemi bekleyerek sağda solda dolaşüyor, geçimini sağlamak için de kanyonun öbür tarafındaki barakalarda özel koruyuculuk yapıyordu. Sevgilisi Lee Ann'in dili pek sivriydi, her gün azarlıyordu onu. Bütün hafta peni sayıyorlar ve cumartesi günleri, biriktirdikleri elli doları üç saatte tüketmek üzere gezmeye çıkıyorlardı. Remi, komik bir asker şapkası ve bir şortla dolamyordu kulübenin çevresinde. Lee Ann ise kafasından bigudilerini hiç eksik etmiyordu. Bütün hafta birbirlerine bağırıp duruyorlar (hayatımda böyle hırlaşma görmedim), cumartesi akşamları da karşılıklı sıcak ve içten gülücüklerle, başarılı Hollyvwood karakterleri gibi şehre iniyorlardı.

Remi uyandı, pencerede beni gördü ve o muhteşem kahkahası

gürledi kulaklarımda. "Aaaaah Paradise! Pencerelelerden girermiş, talimadara harfiyen uyarmış! Nerelerdesin? İki hafta geciktin." Benim sırtıma vururken Lee Ann'in de kaburgalarına bir yumruk savurdu. Duvara yaslanıp gülmeye, çığlıklar atmaya başladı. Elinin masada çıkardığı ses Mili City'nin her yerinden duyulabilirdi. O uzun "Aaaaah"ı kanyonda yankılandı. "Paradise!" diye haykırdı. "Tek ve vazgeçilmez Paradise!"

Ufak balıkçı köyü Sausalito'dan henüz gelmiştim, ettiğim ilk laf "Sausalito'da yığınla İtalyan vardır herhalde," oldu.

"Sausalito'da yığınla İtalyan vardır herhalde!" diye bağırdı ciğerlerinin tüm gücüyle. "Haaaah!" Göğsünü yumrukluyordu, yatağın üstüne düştü, yere yuvarlanacaktı az kalsın. "Paradise, ne dedi, duydun mu? Haah! Haah! Hooh! Hooh!" Pancar gibi kızarmıştı gülmekten. "Ah, beni mahvediyorsun Paradise, sen dünyamn en komik adamısın ve nihayet buradasın, geldin. Pencereden girdi, gördün mü Lee Ann? Talimatlara uydu ve pencereden girdi. Haah! Hooh!"

Şu tesadüfe bakın, Remi'nin bitişiğinde Mr Snow diye bir zenci oturuyordu ve İncil üzerine yemin ederim ki dünyamn en gürültülü gülen adamıydı. Akşam yemek yerken yaşlı karısı tuhaf bir şey söyler, Mr Snow da gülmeye başlardı: boğulacak gibi ayağa kalkıp duvara yaslanır, kafasını kaldırıp gökyüzüne bakar, sendeleyerek kapıya çıkar ve komşusunun duvarlarına tutunurdu. Gülmekten sarhoş olurdu, Mili City'de gölgelerin arasında yalpalayarak yürüdüğü ve kendisini böyle davranmaya itmiş olan kötü ruha muzafferane çığlıklarla seslendiği görülürdü. Yemeğini bitirebilir miydi bilmiyorum. Sanırım Remi farkında olmadan bu komik adamdan birşeyler kapmıştı. İşinde sorunları olmasına ve sivri dilli bir kadınla kötü bir aşk hayatı yaşamasına rağmen, gülmeyi nerdeyse dünyadaki herkesten daha iyi öğrenmişti. Frisco'da ne kadar eğleneceğimizi tahmin edebiliyordum.

Savaş taktiği şöyleydi: Remi Lee Ann'le duvar tarafındaki yatakta yatacaktı, ben de pencerenin önündeki portatif karyolada. Lee Ann'e yaklaşmamam gerekiyordu. Remi daha ilk gün bir nutuk çekti bana: "Sen bakmadığımı sanırsın^ ama ben görürüm oynadığınızı, böyle olsun istemiyorum. Yılların üstadına ders veremezsin. Benim

tarzım budur." Lee Ann'e baktım. Alımlı bir parçaydı doğrusu, bal rengi bir yaratık, ama gözlerinde ikimize karşı da nefret vardı. Zengin bir adam bulup evlenmek istiyordu. Oregon'un bir kasabasında doğup büyümüştü. Remi'yle geçirdiği zamana acıyordu. Remi hayatının gösterişli haftasonlarından birinde kendisi için yüz dolar harcayınca, bir mirasyedi bulduğunu sanmıştı. Ama nerde? Bir kulübeye tıklılıp kalmıştı ve kurtulacağı falan yoktu. Frisco'da çalışıyordu, her gün kavşaktan Greyhound otobüsüne binmek ve o yolu çekmek zorundaydı. Bunun yüzünden Remi'yi asla affetmiyordu.

Ben kulübede oturup Hollyvwood stüdyolarına parlak bir özgün hikaye yazacaktım. Remi onu kolunun altına sıkıştırıp bir stratosfer uçağına binecek ve üçümüzü de zengin edecekti. Lee Ann'i de götürmeyi ve bir arkadaşımın babası, W. C. Fields'ın da dostu olan ünlü yönetmenle tanıştırmayı planlıyordu. Böylece ilk haftayı Mili City'deki kulübede, Hollyvwood yönetmenlerine hitap edeceğini düşündüğüm, New York'la ilgili sıkıcı bir hikaye karalayarak geçirdim. Sorun hikayenin fazla dokunaklı olmasıydı. Remi sonuna kadar zor okuduysa da, iki hafta sonra alıp Hollyvwood'a götürdü onu. Lee Ann çok sıkılmıştı, bizden hikayeyi okuma zahmetine katlanmayacak derecede nefret ediyordu. Kahve içerek ve birşeyler çizik-tirerek sayısız yağmurlu saat geçirdim. Sonunda Remi'ye, böyle olmayacak, ben bir iş bulayım, dedim. Sigara için bile onlara bağımlı hale gelmiştim. Remi'nin yüzünden bir hayal kırıklığı gölgesi geçti. En komik şeyler sözkonusuyken nedense böyle hayal kırıklığına uğradı. Altın bir kalbi vardı.

Bana da kendisinininki gibi bir koruyuculuk işi ayarladı. Gidip başvurdum. Hiç beklemiyordum, ama alçaklar, tamam dediler. Yerel polis şefinin huzurunda yemin ettikten sonra bir sopa ve bir rozet teslim aldım. Barakalarda özel polistim artık. Dean, Carlo, Old Bull Lee falan duysalar ne derlerdi acaba? Siyah cekete ve aynasız şapkasına uyacak, donanma mavisi bir pantolon giymem gerekiyordu. İlk iki hafta Remi'nin pantolonuyla idare ettim. Remi hem çok uzun boyluydu, hem de sıkıntıdan abur cubur yiye yiye göbek salmıştı, bu yüzden ilk iş gecemde Şarlo gibiydim. El fenerini ve otomatik otuzikiliğini de verdi Remi.

"Nerden buldun bu silahı?" diye sordum.

"Geçen yaz kıyıya giderken Nebraska'dan aldım. Kuzey Plat-te'te trenden atlamaya hazırlanıyordum, karşiki vitrinde bu eşsiz minik silahı görmeyeyim mi! Hemen aldım ve tabii trene zor yetiştim."

Kuzey Platte'in bendeki anısını anlatmaya çalıştım, çocuklarla gidip viski alışımızı falan. Sırtıma küt diye vurarak dünyanın en komik adamı olduğumu söyledi.

Elimde önümü aydınlatan fener, güneydeki kanyonun dik duvarlarına tırmanıp, Frisco'ya giden arabalar nedeniyle gece vakti bile vızır vızır işleyen otoyola çıkıyor, hızla karşıya geçiyor, ezilmekten kıl payı kurtuluyordum. Ardından, her Allahın cezası gece aym köpeğin havladığı, dibinde bir dere ve ufak bir çiftlik evi bulunan koyağa iniyordum. Sonra tozlu gümüşü yolda, California'nın simsiyah ağaçları altında hızlı bir yürüyüş. *Zoro'nun* Mfam'ndaki ya da wes-ternlerdeki gibi bir yol. Silahımı çıkarıp karanlıkta kovboyculuk oynuyor ve barakaların bulunduğu tepeye tırmanıyordum. Bu barakalar denizaşırı ülkelere giden inşaat işçileri gemilerini beklerken kalsınlar diye yapılmıştı. İşçilerin çoğu Okinavva'ya gider ve bir şeyden, genellikle de kanundan kaçıyor olurdu. Alabamalı çeteler, New Yorklu düzenbazlar vardı aralarında, kısacası her yerden her tür insan. Okinavva'da bir yıl çalışmanın ne demek olduğunu öğrenmişlerdi, oturup içerlerdi. Özel koruyucunun görevi bu insanların barakalara zarar vermelerini önlemektir. Ana binada bir karargahımız vardı, panolarla bölünmüş odalardan oluşan ahşap bir yer. Burada masanın etrafına dizilir, esneyerek bellerimizdeki tabancalarla oynar ve kıdemli polislerin anlattığı hikayeleri dinlerdik.

Ekip korkunçtu. Bizden başka herkes polis ruhu taşıyordu. Remi'nin derdi geçimini sağlamaktı o kadar, benim de öyle. Ama ötekiler birilerini tutuklayıp kasabadaki polis şefinin gözüne girme çabasıydılar. Hatta ayda bir kişi yakalayamazsak kovuluruz diyorlardı. Ben kimseyi tutuklayamazdım. Nitekim, barakalarda işin çığımdan çıktığı bir akşam herkes gibi zom olmaktan başka bir şey gelmedi elimden.

Programa göre bölgeyi altı saat tek başıma denetlemem gereken gecelerden biriydi. Barakalarda herkes zilzurna sarhoştı. Çünkü gemileri ertesi sabah hareket ediyordu. Demir alınacak günün

arifesinde ölesiye içen denizciler gibiydiler. Ofiste, ayaklarım masanın üstünde, Oregon'u ve kuzeyi konu alan macera romanı *Mavi Ki-tap'ı* okuyordum. Birden, gecenin alışılmış sessizliğini büyük bir uğultunun bozmakta olduğunu farketdim. Dışarı çıktım. Kahrolası kulübelerin hepsinde ışık vardı. Adamlar bağıyor, şişeler kırılıyordu. Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık. El fenerini aldım ve gidip en gürültülü kapıyı çaldım. Biri açtı, ama sadece onbeş santim kadar.

"Ne istiyorsun?"

"Bu gece barakaları ben denetliyorum. Sizin de olabildiğince sessiz olmamz gerekiyor," gibi saçma sapan bir laf ettim. Kapıyı çat diye yüzüme kapattı. Burnumun ucunda duran tahtaya bakakaldım. Sanki bir westerndeydim. Kendimi kanıtlamamın zamanı gelmişti. Tekrar çaldım kapıyı. Bu sefer ardına kadar açtılar. "Beyler, bana bakın," dedim, "başımızı ağrıtmak istemiyorum, ama böyle gürültü yapmaya devam ederseniz işimi kaybedeceğim."

"Kimsin sen?"

"Burada bekçiyim."

"Seni hiç görmedim."

"İşte, rozetim."

"Kıçında ne arıyor o tabanca?"

"Benim değil," diye özür diledim. "Ödünç aldım."

"Gel bir içki iç Allah aşkına..." İçsem ne olurdu sanki? İki kadeh içtim.

"Tamam mı çocuklar? Sessiz olacaksınız, değil mi çocuklar? Biliyorsunuz, camma okurlar," dedim.

"Tamam evlat," dediler. "Sen çık devriyene. Bir tane daha içmek istersen biz buradayız."

Bu şekilde kapı kapı dolaştım. Kısa bir süre soma herkes kadar sarhoş olmuştum. Şafakta onsekiz metrelik bir direğe bayrak çekmem gerekiyordu, o sabah ters çekmişim. Soma eve yatmaya gittim ve akşam ofise dönünce her zamanki polisleri beş karış suratla oturur buldum.

"Söyle bakalım, dün geceki gürültü neydi? Kanyonun öbür tarafındaki evlerde oturanlardan şikayet geldi."

"Bilmem," dedim. "Şimdi her yer sakin gibi."

"Bütün grup gitti. Dün gece burada düzeni sağlaman gerekiyordu. Şef köpürüyor. Ayrıca bir şey daha var, Amerikan bayrağım devletin direğine ters astığın için kodese girebilirsin."

"Ters mi?" Dehşet içindeydim, her sabah mekanik olarak yapıyordum bu işi, herhalde farkına varmamıştım.

"Anlaşıldı," dedi Alcatraz'da yirmiiki yıl gardiyanlık yapmış şişko aynasız. "Suçtur bu. Hapsi boylarsın." Ötekiler başlarını salladılar. Hep kışklarının üstünde oturuyorlardı, yaptıkları işten gurur duyarak. Tabancaları kurcalıyorlar, habire silah lafı ediyorlardı. Bi-rilerini vurmaya can atıyorlardı. Belki Remi'yi ve beni de.

Alcatraz'da gardiyanlık yapmış olan polis, altmış yaşlarında, göbekli bir adamdı. Emekli olmuş, ama o yavan ruhunu besleyen atmosferden ayrılamamıştı. Her gece 35 model Ford'uyla tam saatinde ofise gelir, masaya kurulur ve üstüne o akşamın devriyelerini, nöbetlerini, olaylarını falan işlediğimiz basit formu kılı kırk yararak doldurduktan sonra arkasına yaslanıp hikayelerini anlatmaya koyulurdu. "İki ay önce burada olmalıydın. Sledge'le birlikte..." (Sledge, Texas Korucusu olmak isteyip baraka bekçiliğiyle yetinmek zorunda kalmış genç bir polisti) "...G barakasında bir sarhoş tutukladık. Her yer kan içinde kaldı. Bu gece oraya gidelim de barakadaki lekeleri gör. Duvarlara çarptık herifi, bir Sledge, bir ben. Hemen pes etti tabii. Hapisten çıkınca ikinizi de öldüreceğim diye yemin etti. Otuz gün yatacaktı. Aradan *altmış* gün geçti, ama ortalarda yok." Hikayenin canahcı noktası buydu. Adamın içine öyle bir korku salmışlardı ki, geri dönüp onları öldürememekteydi.

Yaşlı polis Alcatraz'ın korkunçluklarını o akşam da anlattı ballandıra ballandıra: "Kahvaltıya asker taburu gibi yürüttükdük onları. Bir teki bile adımım şaşırmazdı. Her şey saat gibi işlerdi. Görmeliydin. Tam yirmiiki yıl kaldım orada. En ufak sorun çıkmadı. Bizim ciddiyetimizin farkındaydılar. Bazı gardiyanlar suçlulara yumuşak davramr, ama başı derde girenler de hep onlar olur. Şimdi kendini düşün, gördüğüm kadarıyla pek ince ruhlusun." Puposunu kaldırdı ve dikkatle yüzüme baktı. "Bunu kullanırlar biliyorsun." .

Biliyordum. "Ben polis olacak şekilde yetiştirilmemişim," dedim.

"Evet ama *başvurduğun* iş buydu. Kararım vermelisin artık, şöy-

le ya da böyle, yoksa bir yere varamazsın. Bu senin işin. Yemin ettin. Böyle şeyleri hafife alamazsın. Kamın ve düzen korunmalı."

Ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Haklıydı. Tek istediğim oradan sıvışıp biryerlere kaybolmak, gidip elalemin neler yaptığına bakmaktı.

Öteki aynasız Sledge, uzun boylu, adaleli biriydi. Siyah saçları asker gibi traş edilmişti ve boynunda bir damar sinirden seğirir dururdu. Habire yumruk sallayan boksörleri hatırlatıyordu insana. Kıdemli bir Texas Korucusu gibi geziyordu: cephaneliği, aşağı sarkan revolveri ve kısa kamçısıyla. Her tarafından deri parçaları fişkırıyordu. Yürüyen bir işkence odası gibiydi. Parlak papuçlar, daha doğrusu çizmeler, uzun bir ceket, cıcaflı bir şapka. İkide birde kuvvet gösterisi yapıyor, beni kasıklarımın tutup havaya kaldırıyordu. Mesele kuvvetse, ben de alıp tavana yapıştırabilirdim onu. Ama benimle güreşmeye kalkışmasından korktuğum için bunu bilmesini istemiyordum. Böyle biriyle güreşecek olursanız sonunda silahlar konuşurdu. Onun benden daha iyi nişancı olduğundan kuşku yoktu, çünkü ben hayatımda silah kullanmamıştım. Doldurmaktan bile ürkerdim. Sledge ille de birilerini tutuklamak istiyordu. Bir gece ikimiz birlikte görev yaparken, öfkeden suratı kıpkırmızı olmuş bir halde çıka-geldi.

"Şuradaki heriflere sessiz olmalarını söyledim, ama hâlâ gürültü yapıyorlar. Gidip iki defa uyardım. Bir adama iki defa şans tanırım ben, üç defa değil. Benimle gel, tutuklayacağım onları."

"Şey, üçüncü şansı da ben vereyim," dedim. "Onlarla konuşurum."

"Hayır efendim, ben şimdiye kadar kimseye ikiden fazla şans tanımadım."

İçimi çektim. Yola düştük. Suç mahalline gittik. Sledge kapıyı açıp, herkes toplansın dedi. Utanç verici bir durumdu. Her birimizin yüzüne kan hücum etmişti. İşte Amerika'nın hikayesi. Herkes yapması gerektiğini düşündüğü şeyi yapıyor. Birileri yüksek sesle konuşup içki içse ne olur yani? Ama Sledge birşeyler kanıtlamak istiyordu. Üstüne atlarlar diye beni de yanına almıştı. Atlayabilirlerdi de. Alabamalı kardeşlerdi bunlar. Sledge önde ben arkada, adamları gezdire gezdire merkeze götürdük.

İçlerinden biri, "Söyle şu göt herife, yakamızı bıraksın," dedi. "Yoksa işimizden olacağız, Okinawa'ya gidemeyeceğiz."

"Tamam, konuşurum."

Merkezde Sledge'e onları affetsek dedim. Sinirden kıpkırmızı olmuş bir suratla, herkesin duyabileceği şekilde "Ben kimseye ikiden fazla şans tanımam," diye cevap verdi.

"Allahın belası," dedi Alabamalı, "ne farkedeki? İşimizi kaybedebiliriz." Sledge tek laf etmeden tutuklama formlarını doldurdu ve sadece birini tutuklayıp kasabadan ekip arabasını çağırdı. Gelip götürdüler adamı. Öbür kardeşler gerilmiş sinirlerle merkezden ayrılırken kendi aralarında "Annemiz ne diyecek şimdi?" diye mırıldanıyorlardı. Bir tanesi geri geldi: "Söyle o Texas piçine, kardeşimiz yarına kadar serbest bırakılmazsa biz yapacağımızı biliriz." Tarafsız bir şekilde Sledge'e aktardım bunu, hiçbir şey söylemedi. Tutuklanan Alabamalı hemen salıverildi ve mesele kapandı. O vahşi grup gitti, başka vahşi grup geldi. Remi Boncoeur olmasaydı bu işte iki saat bile durmazdım.

Remi Boncoeur'le birçok gece birlikte görev yaptık ve her defasında ortalığı karıştırmayı başardık. Sakin sakin gecenin ilk turunu atarken Remi kapıların kilitli olup olmadıklarını kontrol ediyordu, kilitlenmemiş bir kapı bulmayı umarak. "Yıllardır şu adamların odalarına girip ceplerinden dolarianm aşırarak süper bir hırsız köpek yetiştirmeyi hayal ediyorum. Sadece yeşil paraları alacak şekilde eğitirdim onu, hatta mümkün olsa yirmiliklere koşullandırırdım. Bütün gün dolar koklatırdım ona." Remi'nin kafası çılgınca planlarla doluydu, haftalarca bu köpekten bahsetti. Yalnız bir kere kilitlenmemiş bir kapı buldu. Ben huzursuz olduğum için aşağıdaki holde beklemeye karar vermiştim. Remi hissettirmeden kapıyı açtı ve barakaların sorumlusuyla burun buruna geldi. Bu adamın suratından oldum olası nefret ederdi. "Hep sözünü ettiğin şu Rus yazarın adı neydi, hani ayakkabısına gazete koyar ve çöplükte bulduğu silindir şapkayla gezermiş?" diye sormuştu bir defasında. Bu, Remi'ye Dostoyevski hakkında anlattıklarımın abartılmışıydı. "Ah, evet o, Dostioffski. Baraka sorumlusu bu suratıyla ancak Dostioffski adına layık olabilir." Ve o güne kadar kapışım açık bulduğu tek oda da Dostioffski'nin çıkmıştı. D. kapının tokmağıyla oynandığım duyup uyan-

miş, ayağa fırlamıştı. Pijamalıydı. Her zamankinden iki kat daha çirkin görünüyordu. Remi kapıyı açınca, onun nefret ve öfke dolu vahşi suratını bulmuştu karşısında.

"Ne demek oluyor bu?"

"Kapıyı açmaya çalışıyordum sadece. Buranın, hayallah, bez odası olduğunu sanmıştım. Bez arıyordum da..."

"Bez arıyordum da ne *demek*?"

"Eee..."

Hemen merdivenleri çıktım ve "Üst kattaki salonda adamın biri kustu, yeri silmemiz gerekiyor," dedim.

"Burası bez odası *değil*. Burası *benim* odam. Eğer bir daha böyle bir şey olursa beyler, hakkımızda soruşturma açtırır ve kovdururum sizi! Anladınız mı?"

"Üst katta biri kustu," dedim yine.

"Bez odası aşağıdaki holde! Orada, aşağıda!" diye bağırarak alt katı işaret etti ve biz bir bez bulup -bulduk tabii- aptal aptal tekrar yukarı çıkıncaya kadar kapıda bekledi.

"Allah cezam versin! Senin yüzünden hep başımız derde giriyor. Neden vazgeçmiyorsun bu huyundan? Neden hep çalacak bir şey arıyorsun?" dedim.

"Dünyanın bana borcu var da ondan. Yılların üstadına ders veremezsin. Böyle konuşmaya devam edersen sana da Dostioffski diyeceğim."

Çocuk gibiydi. Geçmişinin bir yerinde, Fransa'da tek başına yaşadığı okul günlerinde, her şeyi alınmıştı elinden. Üvey annesiyle babası evden uzak olsun diye onu bir o okula bir bu okula yollamışlar, hiç arayıp sormamışlardı. Yılmıştı Remi. Her gittiği okuldan atılmıştı. Geceleri masum kelime hazinesinin elverdiğince küfürler türeterek Fransa'nın yollarını arşınlamıştı. Kayıplarını telafi etme derdindeydi, yenilgilerinin sonu yoktu, hayat böyle devam edecekti.

En büyük zevkimiz barakaların kafeteryasına girmektir. Kimseye gözükmediğimizden emin olmak, özellikle de polis dostlarımızın denetim amacıyla bize pusu kurmuş olabilecekleri kuşkusundan kurtulmak için etrafı kolaçan ettikten sonra ben çömelirdim, Remi de omuzlanma çıkıp pencereyi açardı. Bu pencerenin akşamları kilitli olmadığına deneye deneye öğrenmiştim. Unlu mamuller masasının üs-

tüne inerdi. Ben biraz daha çeviktim, sıçrayıp kendimi içeri çekebiliyordum. Birlikte büfeye yönelirdik. Ben burada çocukken düşlediğim bir şeyi gerçekleştirirdim: çikolatalı dondurmanın üstündeki kapığı kaldırır, elimi bileğime kadar içeri daldırıp bir avuç dondurma çıkarır ve yalamaya başlardım. Sonra boş dondurma kutuları bulup doldurur, üstlerine çikolata sosu dökerdik, çilek koyduğumuz da olurdu. Ardından mutfakları dolaşır, buzdolaplarını açardık, ceplerimize sokuşturup eve götürebileceğimiz ne var bakalım diye. Ben çoğu kez bir parça biftek koparıp peçeteye sarardım. "Başkan Tru-manne demiş biliyorsun," diye hatırlatırdı Remi. "Kemerleri sıkma-lıyız."

Bir gece uzun süre onun kocaman bir kutuyu bakkal mallarıyla doldurmasını bekledim. Kutuyu pencereden çıkaramadık tabii. Remi paketleri açıp her şeyi yerine yerleştirmek zorunda kaldı. Onun nöbeti bitmişti. Ben yalnız başıma devriyeye devam edecektim. İlerleyen saatlerde garip bir şey oldu. Eski kanyon patikasında bir geyiğe rastlamayı umarak yürürken (Remi civarda geyikler görmüştü, düşünün, bu yöre 1947'de bile yabaniliğini koruyordu) ürkütücü bir ses duydum. Homurdanmayı andırıyordu. Bir gergedan bana doğru geliyor diye düşündüm ve hemen silaha davrandım. Kanyonun karanlığında uzun bir silüet belirdi. Son derece iri bir kafası vardı. Biraz daha yaklaşınca bu yaratığın Remi olduğunu anladım. Omzunda dev gibi bir bakkaliye kutusu taşıyordu. Yükünün ağırlığı yüzünden inlemekteydi. Bir yerden kafeteryanın anahtarını bulmuş ve topladıklarını ön kapıdan çıkarmıştı. "Remi, sen evde değil miydin? Burada ne anyorsun Allah aşkına?" dedim.

"Paradise, sana kaç kere söyledim, Başkan Truman'ın sözünü unutmamalı ve *kemerleri sıkmalıyız*," dedi ve oflaya poflaya karanlığa karıştı. Bizim kulübeye giden o berbat patika hâlâ gözlerimin önündedir, dere tepe düz giden bir yol. Remi malları uzun otların arasına bırakmış olarak yanıma döndü: "Sal, bu işi tek başıma yapamam. Kutuyu ikiye böleceğim, sen de bana yardım edeceksin."

"Ama ben görevdeyim."

"Sen yokken ben gözlerim etrafı. İşler giderek zorlaşıyor. Yapabileceğimizin en iyisini yapmalıyız. Başka da bir şey yok." Yüzünü sildi. "Aaah! Sana defalarca söyledim Sal. arkadaşız biz. bu iste. be-

raberiz. Başka yol yok. Dostioffski'ler, aynasızlar, Lee Ann'ler, bu dünyanın bütün çirkin kafatasları derimizi yüzmek için fırsat kolluyorlar. Biz istemezsek arkamızdan dolap çeviremez kimse. Onların yenlerinin içinde kirli kollarından başka şeyleri de var. Unutma bunu. Yılların üstadına ders veremezsin."

"Buradan nasıl kurtulacağız?" diye sordum. On haftadır bu işi yapıyorduk. Haftada ellibeş dolar kazamıyor, bunun ortalama kırk dolarım halama gönderiyordum. Geldiğimden beri sadece bir akşam San Francisco'ya inmiştim. Hayatım kulübeye, Remi'nin Lee Ann'le kavgalarına ve barakaların etrafında geçen gecelere sıkışıp kalmıştı.

Remi başka bir kutu bulmak için ayaklandı. Eski Zoro yolunda epey debelendik ve sonunda mallan Lee Ann'in mutfağına getirmeyi başardık. Hepsini masanın üstüne yığdık. Lee Ann uyandı, gözlerini oğuşturdu.

"Başkan Truman'ın ne dediğini biliyor musun?" Kızın ağzı kulaklarındaydı. İşte o zaman anladım Amerika'da herkesin doğuştan hırsız olduğunu. Ben de aym yolun yokuşuydum. Kapıların kilitlerini kurcalamaya başlamıştım bile. Öteki aynasızlar bizden kuşkulanıyorlardı: şaşmaz bir içgüdüyle, kim olduğumuzu gözlerimizden okuyor, kafamızdan geçenleri seziyorlardı. Yılların deneyimi, Remi ve ben gibilerinin özelliklerini öğretmişti onlara.

Gündüzleri silahlarımızı alıp tepelere bıldırcın vurmaya çıkıyorduk. Remi gıdaklayan kuşlara doğru sessizce ilerliyor, tam bir metre kala otuzikiliğini ateşliyor, ısıkalıyor ve o müthiş kahkahasını koyuveriyordu, California ormanlarını aşmış Amerika'nın dört bir tarafında gürleyen kahkahasını. "İkimizin de Banana King'i görmesinin zamanı geldi."

Bir cumartesi günü süslenip püslenip kavşaktaki otobüs garına indik. San Fransisco'ya gittik ve caddelerde turlamaya başladık. Remi'nin kahkahası geçtiğimiz her yerde yankılanıyordu. "Banana King'le ilgili bir hikaye yazmalısın," diyordu. "Yılların üstadına yutturamazsın bu numaraları, biraz da başka şeyler karala. Banana King'ten iyi malzeme mi olur? İşte Banana King." Banana King köşede muz satan yaşlı bir adamdı. Çok sıkılmıştım. Remi kaburgalarıma vuruyor, yakamı çekştirip duruyordu. "Banana King'le ilgili

bir şey yazarsan insanların hayattaki çıkarlarını anlatmış olursun." Sonunda dayanamayıp "Bana ne Banana King'ten?" dedim. "Banana King'in önemini kavramadan insanların dünyadaki çıkarlarının neler olduğunu öğrenemezsin," diye cevap verdi üstüne basa basa.

Körfezde, şamandıra olarak kullanılan, eski, paslanmış bir şilep vardı. Remi oraya kadar kürek çekebilecek güçteydi. Bir öğleden-sonra Lee Ann yemek hazırladı ve sandal kiralayıp gittik. Remi yanına bazı aletler almıştı. Lee Ann güneşlenmek istiyordu, bütün elbiselerini çıkarıp güverteye uzandı. Ben de kıçtan onu seyretmeye koyuldum. Remi aşağıya, farelerin cirit attığı kazan dairesine inmişti. Olmayan bakır kaplamayı çekiçle kırmaya çalışıyordu. Vaktiyle görevlilerin yemek yedikleri harap bir oda buldum. Her köşesine ahşap süslemeler yapılmış, duvarlarına gemici sandıkları raptedilmiş, çok güzel, eski mi eski bir gemiydi bu. Jack London'ın San Francisco'sunun hayaletiydi. Güneşli yemek odasında hayal kurdum biraz. Fareler kilerin altım üstüne getiriyorlardı. Bir zamanlar burada mavi gözlü bir kaptan yemek yemişti.

Aşağıya, Remi'nin yamna indim. Boşta duran ne görse tutup çeki-yordu. "Hiçbir şey yok. Bakır bulurum sanıyordum. Bari bir iki tane eski İngiliz anahtarı olsaydı. Hırsızlar burada çöp bırakmamış." Gemi yıllardır körfezdeydi. Bakır, artık el olmayan bir el tarafından sökülüp götürülmüştü.

"Sisli bir gecede bu eski gemide olup uyumak isterdim, gıcırtilar ve şamandıraların BO sesleri arasında," dedim.

Remi çok etkilendi, bana duyduğu hayranlık iki katına çıktı. "Sini- nirlerin o kadar sağlamsa sana beş dolar veririm. Eski kaptanların ruhları ziyaret edebilir burayı, iyi düşün. Dayanırım diyorsan beş do- lar. Seni sandalla getirmek ve öğle yemeğini, battaniyem, mumunu temin etmek de benden."

"Tamam," dedim. Remi koşup Lee Ann'e anlattı. Bir direğe çıkıp Lee Ann'in üstüne iniş yapmak geliyordu içimden, ama Re-mi'ye verdiğim sözü tutup gözlerimi başka tarafa çeviriyordum.

Bu arada Frisco'ya daha sık gider olmuştum. Yatacak bir kız bu- labilmek için kitaplarda yazan her yolu deniyordum. Bir defa bütün gece parkta oturup kızın birine dil döktüm, gün ışıyana kadar, ama olmadı. Minnesotah bir sarışındı. Kızlarla uğraşırken ortalığın ibne-

den geçilmediğini farkettilim ve San Fran'a inerken tabancamı da götürmeye başladım. Bir kere bir bar tuvaletinde yanıma yaklaşan ibneye tabancayla "Derdin ne senin?" dedim, adam fırladı gitti. Bunu neden yaptım bilmiyorum, tanıdığım bir sürü ibne vardı, sebep herhalde San Francisco yalnızlığı ve silah taşıma ayrıcalığıydı. Birine göstermeliydim tabancamı. Mücevher dükkanlarının yamndan geçerken içimden bir ses, dağıt şu vitrini, en güzel yüzük ve bilezikleri alıp Lee Ann'e götür, sonra birlikte Nevada'ya kaçarsınız, diyordu. Frisco'dan ayrılmamın zamanı gelmişti, yoksa tozutaçaktım.

Dean'le Carlo'ya ardarda uzun mektuplar yazdım. O sıralar Old Bull'un Texas'ta nehir ağzında bulunan kulübesindeydiler. Şunlar şunlar olur olmaz San Fran'a geleceğiz, diyorlardı. Bu arada evde ilişkiler bozulmaya başlamıştı. Bir yandan eylül yağmurları, bir yandan acı konuşmalar. Remi benim aptal senaryoyu alıp Lee Ann'le Hollywood'a gitti, bir bok olmadı. Tanıdıkları ünlü yönetmen ayyaşın tekiymiş ve onlarla hiç ilgilenmemiş. Adamın Malibu sahilindeki yazlığında boş boş dolaşmışlar, öteki misafirlerin önünde dalaşmışlar ve geri dönmüşler.

Son lüksümüz at yarışları oldu. Remi yaklaşık yüz dolar biriktirmişti. Şık görüneyim diye bana elbiselerinden verdi, Lee Ann'i koluna taktı ve hep birlikte, körfezin karşı tarafına, Richmond civarındaki Golden Gate pistine gittik. Bu herifin nasıl bir kalbi olduğunu söylemiştim: o gün çalıntı mallarımızın yansım kocaman kahverengi bir kesekağıda doldurup yamna aldı, California güneşi altında bizimkine benzer bir evde yaşayan gariban bir dula vermek için. Üstü başı dökülen üzgün çocukları vardı kadının. Teşekkür etti. Remi'nin uzaktan tanıdığı bir denizcinin kardeşiydi. "Bir şey değil Mrs Carter," dedi Remi en nazik, en ince sesiyle. "Bunlardan daha çok var bizde."

Sonra piste attık kendimizi. Remi yirmi dolar gibi inanılmaz bir meblağ yatırdı ve daha yedinci yarışa gelmeden bütün parasım kaybettim. Yemek için ayırdığımız son iki dolar da gidince San Francisco'ya otostop yapmak zorunda kaldık. Yine yoldaydım. Afili bir araba durdu, direksiyondaki beyefendi tipli biriydi. Ben öne, adamın yamna oturdum. Remi yarışları izlerken cüzdanımı kaybettim gibilerinden bir hikaye uydurmaya çabalıyordu. "Gerçek şu ki," diye ara-

ya girdim, "bütün paramızı yarışlara yatırıp sıfırı tükettik, bundan böyle pistten eve dönerken otostop yapmak zorunda kalmayalım diye müşterek bahis oynayacağız, değil mi Remi?" Remi kulaklarına kadar kızardı. Sonunda adam Golden Gate tesisinde görevli olduğunu açıkladı. Bizi şık bir otelin, Palace Hotel'in önünde indirdi, arkasından baktık, cebi dolu, başı dik, avizelerin altında gözden kayboldu.

O akşam Remi Frisco'nun caddelerinde "Haah! Hooh!" diye uludu durdu. "Paradise yarışları yöneten adamın arabasına biniyor ve artık müşterek bahisçileri tercih edeceğini *açıklıyor* Lee Ann, Lee Ann!" Yumruklarıyla sarsıyordu kızı. "Dünyanın en komik adamı! Kesinlikle! Sausalito'da yığınla İtalyan vardır herhalde. Haah! Haah!" Karnını tuta tuta gülüyordu, gidip bir direğe sarıldı.

Gece yağmur başladı. Lee Ann ikimize de pis pis bakıyordu. Evde bir sent bile kalmamıştı. Yağmur damı dövüyordu. "Bir hafta sürer," dedi Remi. Şık takımım çıkarmıştı, üstünde gene o sefil şortu ve gömleği vardı, başında da kasketi. İri üzgün kahverengi gözlerini döşemenin tahtalarına dikmişti. Silah masada duruyordu. Mr Snobun yağmurlu gecenin biryerlerinde, kafasım yukarı uzatarak güldüğünü duyar gibi oluyorduk.

"Bu orospu çocuğundan bıktım usandım artık," diye dişlerini gıcırdattı Lee Ann. Belli ki hırlaşmak istiyordu. Remi'yi iğnelemeye başladı. Remi, çoğunluğu denizci olan ve kendisinden aldıkları borçları ödememekte direnen ahabplarım kaydettiği kara kaplı defterine dalmıştı. Bütün adların yamna kırmızı mürekkeple küfürlü nodar düşüyordu. Benim adım ne zaman geçecek bu deftere acaba diye tedirgin oldum bir an. Son zamanlarda halama çok fazla para gönderdiğim için eve haftada ancak dört beş dolarlık yiyecek alabiliyordum. Bir süre önce Başkan Truman'ın öğüdüne uyarak birkaç dolar daha kısmıştım. Remi bunun benim payıma düşenden az olduğunu görüyor, arılayayım diye de banyo duvarına satış fişleri, fiyat şeritleri asıyordu. Lee Ann Remi'nin paralarım gizlediğinden emindi, hatta benim için de aym şeyi düşünüyordu. Birden Remi'yi terkeceği yolunda bir tehdit savurdu.

Remi dudak büktü. "Nereye gideceğini sanıyorsun?"

"Jimmy'ye."

"Jimmy'ye mi? Yarışlarda kasada duran bir adama yani? Sal, duyuyor musun? Lee Ann gidip yarışlarda kasiyerlik yapan adamı kafesleyecekmiş. Süpürgeni götürmeyi unutma tatlım, bu hafta atlar benim yüz dolar sayesinde çok yulaf yiyecekler."

Durum giderek kötüleşiyordu. Yağmur gürüldüyordu. Evde önceden Lee Ann tek başına yaşıyormuş. Buna dayanarak Remi'ye, eşyalarını toplayıp defol, dedi. Kendimi yağmurlu kulübede bu şirret kadınla yalnız kalmış olarak gözümün önüne getirdim. Araya girmeye çalıştım. Remi Lee Ann'i itti. Lee Ann silaha doğru bir hamle yaptı. Remi silahı kapıp bana verdi ve saklamamı söyledi. Sekiz kovanlık bir şarjör vardı tabancamın içinde. Lee Ann feryat etmeye başladı ve sonunda yağmurluğunu giyip çamurun içinde polis aramaya gitti. İşallah Alcatrazlı yaşlı dostumuzu bulmazdı. Şans eseri evde yokmuş bizimki. Sırılsıklam geri döndü. Kafam dizlerimin arasında, köşeme çekildim. Tanrım, evimden üçbin mil uzakta ne yapıyordum? Neden gelmiştim buraya? Çin'e gidecek sakın tekne ner-deydi?

"Bir şey daha var, pis herif!" diye bağırdı Lee Ann. "O iğrenç yu-murtalı beynini ve o iğrenç koyun etli pilavım son yapışımı bu! Artık gözümün önünde o iğrenç göbeğini şişirip yağ bağlayabilir ve istediğin kadar küstahlaşabilirsin!"

"Tamam," dedi Remi sessizce. "Hiçbir itirazım yok. Güllük gülistanlık bir ilişki hayal etmemiştim zaten. Şimdi de şaşırmadım. Senin için birşeyler yapmaya çalıştım. İkiniz için de birşeyler yapmaya çalıştım, elimden geleni esirgemedim, ama ikiniz de kırdınız beni, ikiniz de müthiş, müthiş hayal kırıklığına uğrattınız." Ve büyük bir içtenlikle devam etti: "Üçümüz birşeyler yapabiliriz sandım, hoş ve kalıcı şeyler, uğraştım, Hollywood'a gittim, Sal'a iş buldum, sana güzel elbiseler aldım ve San Francisco'nun en nezih insanların kapılarını açtım. Oysa sen, siz, benim en küçük isteklerimi bile geri çevirdiniz. Şimdi son bir ricam var, bir daha da bir şey istemeyeceğim. Önümüzdeki cumartesi akşamı üvey babam geliyor. İstedğim, yammda olmamz ve her şey ona mektupta yazdığım gibiymiş gibi davranmanız. Yani, Lee Ann, sen sevgilimsin, Sal, sen de arkadaşım. Birinden yüz dolar borç alacağım. Babamın iyi vakit geçirdiğini ve buradan içi rahat ayrıldığını görmek istiyorum."

Ağzım açık kaldı. Remi'nin üvey babası Viyana'da, Paris'te, Londra'da bulunmuş seçkin bir doktordu. "Üvey baban için yüz dolar harcayacaksın, öyle mi?" dedim. "Senin hayatta sahip olamayacağın kadar çok parası var adamın! Gırtlığına kadar borca batacaksın! "

"Önemli değil," dedi Remi sakın sakın. Sesinde yenilgi vardı. "Son bir şey istiyorum sizden: hiç olmazsa her şeyin normal gözükmesini sağlamaya *çalışın*, iyi bir izlenim bırakmaya *çalışın*. Üvey babamı sever ve sayarım. Genç karısıyla beraber geliyor. Saygıda kusur etmemeliyiz." Remi'nin gerçekten de dünyamn en ince ruhlu inşam haline geldiği zamanlar oluyordu. Lee Ann çok etkilenmişti, üvey babayla tamşacağı âm dört gözle bekliyordu. Adam iyi bir av olabilirdi, oğlu olmasa da.

Cumartesi akşamı gelip çattı. İşe gitmiyordum, yeterince tutuklama yapmadığım için kovulmama ramak kalmışken istifa etmişim, bu son cumartesi akşamım olacaktı. Önce Remi'yle Lee Ann çıktılar üvey babamn oteldeki odasına. Ben ise, cebimde yolculuk param, aşağıdaki bara takıldım ve bir türlü kalkamadım. Yanlarına gittiğimde feci geç olmuştu. Kapıyı Remi'nin babası açtı: kelebek gözlüklü, uzun boylu, seçkin bir adam. İlk lafım "Ah, Mösyö Bon-coeur, nasılsınız?/e *suishautl*" oldu. "Kafam iyi, epeydir demleniyorum," demek istemişim, ama bu kelimeler Fransızca'da yanyana kullanılınca bir şey ifade etmiyordu. Doktorun kafası karıştı. Re-mi'yi utandırmıştım. Kıpırmızı olmuştu çocuk.

Yemeğe şık bir lokantaya, kuzey sahilindeki Alfred'in Yeri'ne gittik. Zavallı Remi beşimiz için, içkiler miçkiler, tam elli dolar bayılacaktı. Ve o gece olabilecek en kötü şey oldu. Lokantamn barında kim oturuyordu dersiniz? Dostum Roland Majör! Denver'dan henüz gelmiş ve bir San Francisco gazetesinde iş bulmuştu. Hali perişandı. Traş bile olmamıştı. Koşup geldi ve tam viskimi ağzıma götürürken sırtıma bir yumruk indirdi. Sonra da kendini Dr Boncoe-ur'ün yamndaki boş yere attı ve benimle adamın çorbasımn üstünden konuşmaya başladı. Remi pancar gibi kızarmıştı.

"Arkadaşım bizimle tanıştırmayacak mısın Sal?" dedi, belli belirsiz bir gülümsemeyle.

"San Francisco *Argus'u* Roland Majör." Güvenilir bir yüz ifade-

siyle söylemeye çalışmışım bunu. Lee Ann sinirlenmişti.

Majör mösyönün kulağının dibinde saçmalayıp duruyordu. Bir ara "Lisede Fransızca dersi vermek nasıl bir şey?" diye bağırdı adama.

"Afedersiniz ama ben lisede Fransızca dersi vermiyorum!"

"Hayallah, ben sizin lisede Fransızca dersi verdiğinizi sanıyordum." Kasıtlı olarak kabalaşmıştı. Denver'da partimize engel olması aklıma geldi, ama bağışladım onu.

Herkesi bağışladım, kendimi bıraktım, sarhoş oldum. Doktorun genç karısına güllük gülistanlık hayatlardan sözettim. O kadar çok içmiştim ki iki dakikada bir tuvalete gitmem gerekiyordu, bunun için de Dr Boncoeur'ün kucağından atlamak zorundaydım. Olan olmuştu artık. San Francisco'daki günlerim sona ermek üzereydi. Remi bir daha benimle konuşmayacaktı. Bu korkunç bir şeydi, çünkü Remi'yi sahiden çok seviyordum ve onun ne kadar candan, ne kadar baba biri olduğunu bilen sayılı insanlardandım. Kırgınlığının geçmesi yıllar sürecekti. Ona 6 numaralı kırmızı karayolunu izleyerek Amerika'yı gezmeyi planladığıma dair Paterson'dan yazdıklarımı düşünüyordum da, şu halimiz tam bir felaketti. Burada Amerika'nın sonundaydım, artık kara yoktu, gidecek yer yoktu, ancak geri dönülebilirdi. Bari yolculuğum daire şeklinde olsun deyip, Holly-wood'a gitmeye karar verdim, bizimkileri nehir ağzında yakalamak için Texas üstünden geri dönecektim, sonra ne olursa olurdu.

Major'ı Alfred'in Yeri'nden attılar. Neyse ki yemek bitmişti. Ben de Major'la beraber çıktım. Aslında bunu Remi önermişti. İçmeye devam edecektik. Iron Pofa gidip bir masaya oturduk. Majör bağırarak "Sam, bardaki ibneden hiç hoşlanmadım," dedi.

"Eee, Jake?" dedim.

"Gidip kafasına bir tane indireceğim."

"Olmaz Jake," dedim Hemingvayciliği sürdürerek. "Buradan niyet et ve gör ne olacağım." Bir sokağın köşesinde birbirimizin üstüne yıkılır vaziyette geceyi bitirdik.

Sabah, Remi ile Lee Ann uyurlarken, Remi'yle kulübenin arkasındaki Bendix makinesinde yıkamayı planladığımız çamaşır yığınının kederli kederli bakıp (biz bu işi yaparken civardaki zenci kadınlar pek eğlenirlerdi, Mr Snow da kafasını arkaya atarak gülerdi) git-

meye karar verdim. Verandaya çıktım. "Hayır, Allah belasını versin, hani şu dağa tırmanmadan burayı terketmeyecektim?" diye söylendim kendi kendime. Kastettiğim yer, kanyonun gizemli bir şekilde Pasifik okyanusuna ulaşan yüksek tarafıydı.

Böylece bir gün daha kaldım. Pazardı. Birazdan müthiş bir sıcak çökecekti. Harika bir gündü. Saat üçte güneş kızardı. Dağa tırmanmaya başladım ve dörtte zirveye vardım. O tatlı California okalip-tüsleri ve pamuk ağaççıkları sarmıştı her yam. Zirveye yakın yerlerde ağaç yoktu, sadece kayalar ve çimenler vardı. Kıyının yüksek yerlerinde sığırlar otliyordu. Pasifik oradaydı, birkaç tepe ötede, Frisco sisinin doğduğu o masal gibi patates tarlası lekelerinden başlayan büyük beyazlık duvarıyla, uçsuz bucaksız, mavi Pasifik. Bir saat daha geçsin, Golden Gate'i aşırp şu romantik şehri örtecekti beyazlık. Sonra genç bir adam, cebinde bir şişe Tokay, sevgilisiyle ele-le tutuşup uzun beyaz kaldırımlarda yürümeye başlayacaktı. Frisco buydu işte: beyaz kapı önlerinde erkeklerini bekleyen güzel kadınlar, Coit Kulesi, Embarcadero, Market Caddesi ve onbir bereketli tepe.

Başım dönünceye kadar dolaştım. Sanki rüyadaydım da uçurumdan yuvarlanıyordum. İçimden ah, sevdiğim kız nerde, diye geçirdim, aşağıdaki küçük dünyada bakmdığım gibi bakındım etrafa. Önümde Amerika kıtasının büyük doğal girinti çıkıntıları, uzaklarda biryerlerde de havaya toz bulutu ve kahverengi duman püskürten manyak, heybetli New York. Doğuda bir kahverengilik ve bir kutsallık vardı, California ise badana yapılmış gibi beyaz ve boşkafalıydı, en azından o sıralar böyle düşünüyordum.

Ertesi sabah Remi ile Lee Ann uyurlarken sessizce eşyalarımı toplayıp, geldiğim gibi pencereden dışarı süzüldüm ve elimde bez çantam, Mili City'yi terkettim. Böylece o eski hayalet gemide, *adıAdmiral Freebee'ydi*, kalamamış oldum ve Remi'yle birbirimizi kaybettik.

Oakland'ta, önüne vagon tekerleği konmuş bir barda serseriler-

le bira içtim. Yine biryerlere gidiyordum. Fresno yoluna çıkmak için Oakland'ta dümdüz yürüdüm. İki kere otostop yaparak dört yüz mil güneydeki Bakersfield'a vardım. İlki akıl almaz bir şeydi: canavar gibi bir arabada, iri yarı, sarışın bir çocuk. "Ayak başparmağımı görüyor musun?" diye lafa girdi, hız ibresini seksene nişanlayıp yoldaki herkesi geçerken. "Bak şuna." Ayağı bandajlıydı. "Bu sabah kestirdim. Hayvan herifler! Hastanede kalmam gerektiğini söylüyorlardı. Çantamı toplayıp çıktım. Alt tarafı bir parmak." Evet, doğru ya, dedim kendi kendime. Tetikte olmalıydım. Koltuğa yapıştım. Hayatımda böyle deli şoför görmemiştim. Çabucak Tracy'ye vardık. Tracy bir demiryolu kasabasıdır. Akşamları frenciler rayların kenarında her zamanki yemeklerim yerler, trenler inleyerek vadiyi geçer, güneşin batması uzun sürer ve kırmızı olur. Vadinin sihirli isimleri birer birer akıp gidiyordu yammızdan: Manteca, Madera ve ötekiler. Birazdan alacakaranlık çöktü, üzüm gibi bir alacakaranlık, mor bir alacakaranlık, uzun kavun tarlalarının ve mandalina bahçelerinin üstünde. Güneş, ezilmiş üzüm rengi, Burgonya şarabı kırmızısıyla çizgi çizgi yarılmış. Tarlalar aşk rengi, İspanyol esrarı rengi. Başımı pencereden dışarı çıkardım, mis gibi kokan havayı derin derin soludum. Bundan daha güzel bir an yaşayamazdım. Deli şoför North Pacific'in frencilerindendi ve Fresno'da oturuyordu. Babası da frenciydi. Ayak parmağım Oakland'taki manevra yerlerinde makas değiştirirken kaybetmişti, ama nasıl, pek anlamadım. Beni uğuldayan Fresno'ya kadar götürüp güneyde indirdi. Ayaküstü bir kola içmek için, rayların kenarında gördüğüm küçük dükkana girdim. Kırmızı vagonların oradan melankolik bir Ermeni genci yaklaşıyordu, tam o anda bir lokomotif inleyerek hareket etti ve işte, dedim kendi kendime, işte burası Saroyan'ın şehri.

Güneye inmem gerekiyordu, yola koyuldum. Yepyeni bir pikap durdu, bindim. Adam Texas'ın Lubbock şehrindendi ve römork işi yapıyordu. "Bir römork almak ister misin?" diye sordu. "Almak istediğin zaman ara." Lubbock'taki babası hakkında hikayeler anlattı. "Bir akşam benim ihtiyar o günün hasılatım kasamın üstünde bırakmış ve hepten unutmuş. Ne oldu dersin? Gece hırsızın biri aletlerle gelip kasayı kırmış, kağıtları karıştırmış ve birkaç iskemle devirip gitmiş. O bin dolar kasamın üstünde duruyordu. Ne dersin buna?"

Beni Bakersfield'in güneyinde indirdi. Maceram başlamak üzereydi. Hava soğuyordu. Oakland'tan üç dolara aldığım ordu malı ince yağmurluğu giydim, tir tir titriyordum. Mücevher gibi ışıktandırılmış, İspanyol tipi şatafatlı bir otelin önündeydim. LA'e doğru vızır vızır arabalar geçiyordu. Kendimi kaybetmiş bir halde el kol sallıyordum. Çok soğuktu. Geceyarısına kadar orada dikildim, küfrederek, lanetler yağdırarak, tıpkı Stuart'taki gibi. İki dolardan biraz fazla para verip, kalan yolu otobüsle gitmekten başka çarem yoktu. Geriye, Bakersfield'a yürüyüp otogara vardım ve bir banka oturdum.

Biletimi almış LA otobüsünü beklerken dünya tatlısı bir kız takıldı gözüme. Meksikalıydı. Pantolon giymişti. Havalı frenleri uğuldamakta olan, garaja henüz girmiş otobüslerden birindeydi. Mola verilmişti, diğer yolcularla beraber iniyordu. Göğüsleri dışarı fırlayacak gibi dimdikti, bel kısmı nefis görünüyordu, saçları uzun ve parlak siyahtı, gözleri iki kocaman mavi şeydi, ürkek ürkek bakıyorlardı. Neden onun otobüsünde değildim sanki? Yüreğime bir sızı saplandı, beğendiğim bir kıza rastlamışsam ve kız bu koca dünyada ters yöne gidiyorsa böyle olurdu. LA otobüsü anons edildi. Çantamı alıp bindim. İçerde kim vardı dersiniz? Benim Meksikalı kız! Hemen çaprazına oturdum ve plan yapmaya başladım. Öyle yalnız, öyle üzgün, öyle titrek, öyle kırgın ve öyle asiydim ki, yabancı bir kıza yaklaşmak için gereken cesareti toplamam zor olmayacaktı. Ama gene de otobüsün hareket etmesinden somaki ilk beş dakikayı karanlıkta uyluklarıma vurarak geçirdim.

Hadi, hadi, ölüm kajım meselesi bu! Salak herif, konuşsana! Derdin ne? Hâlâ bıkmadın mı şu halinden? Ve pat diye koridordan kıza doğru eğilip (uyumaya çalışıyordu) "Bayan, yağmurluğumu yastık yapmak ister misiniz?" dedim.

Gülümseyerek yüzüme baktı ve "Hayır, teşekkür ederim," dedi.

Koltuğuma çekildim, elim ayağım titriyordu, bir sigara yaktım ve bekledim, ta ki kız bana yandan hüzünlü bir sevgi bakışı alıncaya kadar, ve birazdan ayağa kalkıp "Yaranıza oturabilir miyim bayan?" dedim.

"Nasıl isterseniz."

Ve oturdum. "Nereye gidiyorsunuz?"

"LA'e." Ne hoş söylemişti! Kıyıda yaşayan herkesin "LA" deyişine bayılırdım zaten. LA onların altın şehirleriydi, LA bir yana, dünya bir yana.

"Ben de oraya gidiyorum!" diye bir çılgılık attım. "Yanınıza oturmama izin vererek sevindirdiniz beni. Çok yalnızdım, dünya kadar da yol katettim." Birbirimize hikayelerimizi anlatarak sakinleştik. Onunki şöyleydi: Evliymiş ve bir çocuğu varmış. Kocasını dövülmüş, o da evi terketmiş. Fresno'nun güneyinde bulunan Sabinal'dan geliyormuş, bir süre LA'de kız kardeşinin yanında kalacaktı. Küçük oğlunu üzüm toplayıcılığı yapan ve bağda bir kulübede yaşayan ailesine emanet etmiş. Düşüne düşünce bunalımdan başka bir şey gelmiyormuş elinden. Onu kollarıma alıvereceğimi hissettim. Konuştuk, konuştuk. Bir süre sonra benimle sohbet etmekten hoşlandığını belirtti, hemen sonra da New York'a gitmek istediğini. Güldüm ve "Beraber gideriz belki de," dedim. Otobüs homurtular çıkarak Grapevine geçidine tırmanıyordu, birazdan aşağıda ısıltılı bir şehir göründü. Sözlü bir anlaşmaya varmadan elele tutuştuk ve yine aym sessizlik, aym güzellik, aynı saflıkla, onun LA'de tutacağım otel odasına gelmesini kararlaştırdık. Her tarafıma ateş basmıştı. O harika saçlarına yasladım başımı. Küçük omuzları çıldırtıcıydı. Sarıldım, bir daha sarıldım. Hoşuna gitti.

Gözlerini kapayarak "Aşkını seviyorum," dedi. Ona güzel bir aşk vaadettim. Şeytanca bir zevkle. Hikayelerimiz anlatılmıştı. Sessizliğe ve gelecek hakkında tatlı düşüncelere daldık. Mesele bu kadar basitti işte. Sizin Peach'leriniz, Betty'leriniz, Marylou'lannız, Rita'-lanmız, Camille'leriniz, Inez'leriniz olabilir, ama bu benim sevgilim, benim hayalimdeki ruhu taşıyor, bunları söyledim ona. Otobüs garında kendisini gözlediğimi anladığım itiraf etti. "Hoş bir üniversiteli çocuk diye düşünmüştüm," dedi.

"Üniversiteliyim ben," diye temin ettim. Hollywood'a varmıştık. Gri, kirli şafakta -*Sullivan'ın Seyahatleri* filminde Joel McCrea'mın vagon restoranda Veronica Lake'le karşılaştığı sahnedeki gibi bir şafakta- sevgilim kucağımda uyudu. Pencereden dışarı baktım açgözlülükle: kum, kireç ve çimento karışımıyla sıvanmış evler, palmye ağaçları, araba lokantaları, bilumum uçuk şeyler, altüst olmuş kutsal toprak, Amerika'nın fantastik ucu. Ana caddede otobüsten in-

dik, ama Kansas City'de ya da Chicago'da ya da Boston'da inmiş gibi olduk: kırmızı tuğlalar, pislik, aylaklık eden tipler, ümitsiz gündöğümünde birbirlerine sürtünerek ilerleyen trolleybüsler, büyük şehrin orospu kokusu.

İşte tam bu noktada sapıtmaya başladım, neden bilmiyorum, birden aptalca paranoyak görüntüler belirdi gözümün önünde: Teresa ya da Terry - sevgilimin adı buydu - orta malı bir yosmaydı, otobüslerde çalışıyordu bir herif için, LA'de bizimki gibi randevular ayarlıyordu, tavladığı enayileri kahvaltı edilen bir yere götürüp pezeven-gine gösterdikten sonra, herifin silahıyla baskın yapacağı bir otel odasına sürüklüyordu. Bunlardan asla bahsetmedim ona. Kahvaltımızı ettik, pezevingin biri gözünü bizden ayırmadı, sanki Terry de çaktırmadan ona bakıyordu. Yorgundum. Kendimi cehennemin dibinde, iğrenç bir yerde, yabancı ve kaybolmuş biri gibi hissediyordum. Kapıldığım ahmakça korku beni adi ve ucuz davranmaya itti. "Şu adamı tanıyor musun?" dedim.

"Hangi adamı ca-nım?" Konuyu kapattım. Terry çok ağırkanlıydı, her hareketi yavaştı. Kahvaltı etmesi saatler sürdü: lokmaları uzun uzun çiğniyor, gözlerini boşluğa dikeyor, sigara içiyor, sohbet ediyordu. Onun her hareketinden şüphelenen, zaman kazanmaya çalıştığım düşünen yabani bir hortlağa dönmüştüm. Bir hastalık nöbetiydi bu. Caddede elele yürürken terliyordum. Karşımıza çıkan ilk otele girdik, boş oda vardı. Ben farkında olmadan kapıyı kilitlerken o yatağa oturmuş, pabuçlarını çıkarıyordu. Uysalca öptüm onu. Bir şey bilmesin daha iyiydi. Sinirlerimizin gevşemesi için birer kadeh viski içmeliydik, hele benim içmem şarttı. Dışarı fırladım, oni-ki blok ötedeki gazete bayiinde bir pintlik viskilerden buldum ve aynı enerjiyle geri döndüm. Terry banyoda yüzüyle uğraşıyordu. Su bardağına boca ettim şişeyi. Hemen kafayı bulduk. Enfesti, hatta şu hüznümlü yolculuğuma bedel olduğunu bile söyleyebilirdim. Terry'-nin arkasına dikildim. Banyoda, aynamın karşısında dansettik. Doğudaki arkadaşlarımı anlatmaya başladım.

"Dorie diye müthiş bir kız var. Mutlaka tanışmalısın. Bir seksenlik, kıvıllı saçlı bir hatun. New York'a gelersen iş bulmana yardım eder," dedim.

"Kim bu bir seksenlik, kıvıllı saçlı hatun?" diye sordu kuşkuyla.

"Neden anlatıyorsun bana bunu?" O yalın ruhuyla benim neden hem mutlu hem sinirli bir havada konuştuğumu anlayamazdı. Sorusunu geçiştirdim. Banyoda sarhoş olmuştu.

"Yatağa gel," diye seslendim.

"Bir seksenlik, kızıl saçlı bir hatun ha? Ben de senin hoş bir üniversiteli çocuk olduğumu sanmıştım. O güzel süveterinle bana baktığını görmüş ve kendi kendime, hımm, pek de sevimli, demiştim. Hayır! Hayır! Hayır! Sen de diğerleri gibi kahrolası bir pezevenk-sin!"

"Ne diyorsun sen Allah aşkına?"

"Orada durup o bir seksenlik, kızıl saçlı hatunun mama olmadığım söyleme bana, çünkü mamalardan bahsedildiğini hemen anlarım. Sen, sen de karşıma çıkan diğer herifler gibi pezevenğin tekisin. Herkes pezevenk."

"Dinle Terry, ben pezevenk filan değilim. İncil üzerine yemin ederim ki değilim. Hem neden pezevenk olayım ki? Benim ilgilenmediğim sensin."

"İyi birine rastlamış olduğumu sanıyordum. Çok mutluydum. Sevinçten ellerimi göğsüme bastırıp, hımm, pezevenk değil, gerçekten iyi çocuk, diyordum."

"Terry," diye yalvardım bütün kalbimle. "Lütfen dinle beni, anla beni. Ben pezevenk değilim." Bir saat önce ben de *onun* bir yosma olduğunu düşünmüştüm. Ne kadar acıklıydı! Zihinlerimiz, gizli delilikleriyle aykırı düşmüşlerdi birbirlerine. Ey hayat, iğrenç hayat, diye inledim, yerlerde süründüm ve sonra sapıttım. Kuş beyinli bir Meksikalı orospu için değmezdi. Böyle söyledim ona. Kendimi kaybetmiş bir halde kırmızı bağciksız pabuçlarım kaldırıp banyo kapısına fırlattım ve defol git dedim. "Siktirol git hadi!" Uyuyup bu işi unutacaktım. Kendi hayatım vardı benim, her zaman hazin ve pürüzlü olan hayatım. Banyoda ses kesilmişti. Soyunup yattım.

Terry, gözlerinde yaşlar, dışarı çıktı. O basit, komik, küçük beyniyle, pezevenkler kadınların pabuçlarını kapıya fırlatmaz, defol git demez, sonucuna varmıştı. Huşu dolu, tatlı bir sessizlikle üstündekileri çıkardı ve minicik gövdesiyle yorgamn altına giriverdi. Üzüm gibi esmerdi. Karımm gördüm, zavalılık, bir sezaryen izi taşıyordu orada. Kalçaları o kadar dardı ki ameliyatsız çocuk doğuramazdı.

Bacakları çöp gibiydi. Bir elli boyunda ya var ya yoktu. Bezgin sabahın tatlılığında seviştik ve uykuya daldık, LA'ın ücra bir köşesinde unutulmuş ve birlikte hayatın en mahrem, en zevkli şeyini bulmuş iki yorgun melek gibi. Öğleden sonra geç saatlere kadar uyumuşuz.

Somaki onbeş gün iyi kötü birlikteydik. Uyamınca otostopla New York'a gitmeye karar verdik. Terry benim şehirdeki sevgilim olacaktı. Dean, Marylou, ötekiler: bir sürü karışık şey geldi aklıma. Yeni bir mevsim başlıyordu. Önce yolculuk için para biriktirmemiz lazımdı. Terry'ye kalsa, bendeki son yirmi dolarla hemen yola çıkabilirdik. Hiç hoşuma gitmiyordu bu. Ne halt edeceğiz diye iki gün aptal gibi kafa yordum. Kafeteryalarda, barlarda o güne kadar hiç yapmadığım bir şey yapıp uçuk LA gazetelerinin iş ilanlarına baktım. Tabii bu arada benim para on doların az üstüne inmişti. Küçük otel odamızda pek mutluyduk. Bir gece uykum kaçtı, kalktım, bebeğimin esmer çıplak omzunu örttüm ve pencereden LA gecesini seyre daldım. Ne zalim, ne sıcak, ne siren sesli gecelerdi! Caddenin karşı tarafında bir şey olmuştu. Eski, yıkık dökük pansiyonda bir trajedi yaşıyordu. Devriye arabası kapıya dayanmıştı, polisler kır saçlı bir ihtiyarı sorguya çekiyorlardı. İçerden hıçkırık sesleri geliyordu. Bizim otelin neon gürültüsü de dahil her şeyi duyabiliyordum. Hayatımda bu kadar hüznlendiğimi hatırlamıyorum. LA Amerikan şehirlerinin en ıssızı, en zalimidir. New York kışın korkunç soğuk olur, ama caddelerinde zaman zaman tuhaf bir kardeşlik hissi doğar içinize. LA ise yabaml bir ormandır.

Terry'yle sosisli sandviçlerimizi alıp yürüdüğümüz Güney Ana Cadde, büyüü bir ışık ve vahşet karnavalıydı. Her köşe başında postallı polisler dikiliyor, insanların üstünü arıyorlardı. Ülkenin en asi tipleri kümelenmişti kaldırımlarda. Devasa çöl kampı LA'ın kahverengi ışığında kaybolmuş yumuşacık Güney California yıldızlan. Çay, marijuana, çili ve bira kokuyordu hava. Bopun o muhteşem vahşi sesi birahanelerden dışarı taşıyor, Amerika gecesinde dans müziğine, kovboy ritmine karışıp çeşitleniyordu. Herkes Hassel'a

benziyordu. Bop şapkalı, keçi sakallı azgın zenciler geçiyordu güle-
rek; soma, 66 numaralı karayoluyla New York'tan gelmiş, uzun saçlı,
bezgin hippiler; soma, eşyaları ellerinde, Plaza'da bir park bankı
arayan yaşlı çöl fareleri; soma, elbiselerinin kollan sökülmiş Metodist
papazlar; arada bir de, sakallı, sandallı aziz Doğa Çocuk-lan. Hepsiyle
tamşmak, herkesle konuşmak istiyordum. Ama Terry'yle para
kazanma derdine düşmüştük, çok meşguldük.

Hollyvwood'a gittik, Vine ve Sunset'teki mağazalarda çalışmayı
deneyecektik. Şimdi bir köşe bulmuştuk işte! Burada külüstürlerle ta
nerelerden gelmiş kalabalık aileler bir film yıldızı görebilmek için
kaldırımlarda dikilip kendilerine yol açmaya çalışıyorlar, ama kimseyi
göremiyorlardı. Ne zaman bir limuzin geçse hırsla kaldırım kenarına
yanaşıp kafalarını sağa sola uzatıyorlardı, limuzinde siyah gözlüklü
bir tip oturuyor oluyordu, yanında da takıp takıştırmış bir sarışın,
onları seçer seçmez "Don Ameche! Don Ameche!" "Hayır, George
Murphy! George Murphy!" diye bağırmaya başlıyorlardı.
Hollyvwood'a kovboy olmak için gelmiş yığınla yakışıklı ibne vardı
etrafta, kaşlarını parmak uçlarıyla ıslatarak dolaşıyorlardı. Dünyanın
en genç, en güzel kızları, yıldız adayı olabilmek için pantolonla-rını
giyip buraya gelmişler, ama kendilerini arabada yemek yenen
lokantalarda bulmuşlardı. Biz de Terry'yle oralarda iş bulmaya ça-
lıştık, olmadı. Hollyvwood Bulvarı kocamandı ve vınlıyarak geçen
arabalarla doluydu, dakika başı ufak bir kaza oluyor, herkes en
uzaktaki palmye ağacına koşuyordu. Daha ötede çöl ve hiçlik vardı.

Hollywood'un Sam'leri gösterişli lokantaların önünde tartışıyor-
lardı, Broadway Sam'leri New York'taki Jacobs Beach'te nasıl tartı-
şıyorlarsa öyle. Yalnız buradakilerin elbiseleri daha hafif, konuşmaları
daha bayağıydı. Sağımızdan solunuzdan uzun boylu, ölü gibi vaizler
geçiyordu titreyerek. Şamatacı şişman kadınlar koşarak bulvarı aşır,
eğlence şovları için kuyruğa giriyorlardı. Jerry Colonna'yı Buick
Motors'tan araba alırken gördüm, geniş dökme camın arkasında
bıyıklarıyla oynuyordu. Terry'yle yeraltı mağarasına benzetilmiş bir
kafeteryada yemek yedik, her taraftan metal baştankara kuşları ve
tanrılara, duygulu Neptün'e ait iri taş butlar fişkırıyordu. İnsanlar akan
suların başında, suratları denizin kederinden yeşermiş,

tıkmıyorlardı. LA'deki bütün polisler sanki yakışıklı jigololardı, belli ki film çevirmek için gelmişlerdi buraya. Zaten herkesin LA'e gelme nedeni buydu, benim bile. Sonunda Terry'yle, Güney Ana Caddede, asi garson çocuklar ve asi olduklarım açık açık söyleyen bulaşıkçı kızlar arasında çalışmaya bile razı olduk. Ama oradan da elimiz boş döndük. Hâlâ on dolarımız vardı.

"Kardeşimden elbiselerimi alacağım, sonra da New York'a otostop yapacağız," dedi Terry. "Hadi oğlum, sen dansetmeyi bilmiyorsan ben biliyorum." Bu son kısım, hep söylediği bir şarkıdandı. Ala-meda Bulvarının ilersinde biryerlere inşa edilmiş ince uzun Meksika kulübelerinde oturan kız kardeşine gittik. Ben mutfakların arkasında, karanlık bir geçitte bekledim, kardeşine görünmemem gerektiği için. Yanımda köpekler havlıyordu. O daracık fare geçitleri ufak lambalarla aydınlatılmıştı. Yumuşak, ılık gecede Terry ile kız kardeşinin tartıştıklarını duyabiliyordum. Her şeye hazırdım.

Terry geldi ve elimden tutup LA'in en renkli bölgesine. Merkez Bulvarına çıkardı beni. Tuhaf yerdı doğrusu: oraya buraya bir müzik dolabının ancak sığabileceği büyüklükte kümesler yerleştirilmişti ve müzik dolapları yalnız blues, bop, jump dinletiyorlardı. Bir apartmanın kirlı merdivenlerini tırmanıp Terry'nin arkadaşı Margarina'nın kapışım çaldık. Terry'nin bir eteği ve bir çift ayakkabısı da ondaymış. Sevimli bir melezdı. Maça papazı kadar kara ve son derece nazık bir adam olan kocası beni en iyi şekilde ağırlayabilmek için hemen çıkıp bir pintlik viskilerden aldı. Paramın bir kısmım vermek istedim, kabul etmedi. İki küçük çocukları vardı, yatağın üstünde zıp zıp zıplıyorlardı, yatak onların oyun köşesiydi. Boynuma sarılıp merakla incelediler beni. Dışarda Merkez Bulvarının uğultulu vahşı gecesi -Hamp'in "Merkez Bulvarı Çöküntüsü'nün gecesi- büyümekteydi. Salonlarda, pencerelerde şarkılar söyleniyordu: Terry elbiselerini aldı, vedalaşıp çıktık. Bir kümese girip müzik dolabında plak çaldık. Birkaç zenci yamma yaklaşp çay diye fısıldadı. Bir dolar. Tamam dedim, getirin. Birazdan satıcı göründü ve bodrumda bir tuvalete indirdi beni. Çıt çıkarmadan beklemeye başladım, "Hadi oğlum, al şunu," dedi. Neyi alayım?"

Parayı cebine atmıştı. Bana döşemeyi göstermeye çekiniyordu.

Aslında döşeme falan yoktu, sadece zemin vardı ve bir yerinde, küçük, kahverengi, boka benzer bir şey duruyordu. Saçma bir ihtiyatlılık içindeydi adam. "Kendimi kollamam lazım, geçen hafta ortalık pek sakin değildi," dedi. Eğilip, bok sandığım şeyi aldım, kahverengi kağıda sarılmış bir sigaraydı. Terry'nin yanına döndüm. Kafayı bulmak üzere otele gittik. İşe yaramadı. Bull Durham tütünüydü. Paramla rezil olmuşum.

Terry'yle ne yapacağımız konusunda acil ve kesin bir karar almamız gerekiyordu. Kalan paramızla New York'a otostop yapalım dedik sonunda. Terry o akşam kardeşinden beş dolar almıştı. Bu durumda onüç dolarımız vardı ya da biraz daha azı. Odanın ertesi günkü kirası işlemeye başlamadan pilimizi pırtımızı toplayıp, kırmızı bir otomobille Arcadia'ya kapağı attık. Santa Anita yarış pisti uzanıyordu tepesi karlı dağların altında. Geceydi. Amerika kıtasına yönelmiştik. Elele tutuşup, yerleşim bölgesinden dışarı birkaç mil yürüdük. Günlerden cumartesiydi. Bir lambamn altında durduk. Birden, zıpır yeniyetmelerle dolu bayraklı arabalar belirdi. "Yaşasın! Yaşasın! Kazandık! Kazandık!" diye bağırıyorlardı. Geçerken bize laf attılar, yolda bir adam ve bir kızla karşılaşmış olmamn sevinciyle. Genç yüzler ve şu "genizden gelen genç sesler" eşliğinde böyle düzinelerce araba izledi birbirini. Hepsinden nefret ediyordum. Kendilerini ne sanıyorlardı? Liseli piçler! Aileleri her pazar öğleden sonra kızarmış biftek yiyor diye yolda rastladıkları insanlara laf atmaları mı lazımdı? Zor koşullar altında yaşayan bir kızla onu sevmek isteyen bir adam görünce gülmeleri mi lazımdı? Bizim derdimiz bize yeterdi. Bir Allanın kulu durup binin demiyordu. Sonunda kasabaya geri döndük ve maalesef, kahve içmek için civarda bulduğumuz tek açık yer de liselilerin takıldığı bir büfe çıktı. Yoldaki bütün çocuklar oradaydılar, bizi hatırlayıp süzdüler. Kız Meksikalı, bir Pachuco yabankedisi, erkek arkadaşı ise ondan da beter, diye düşündüler.

Terry'nin o şahane burnu kokuyu hemen aldı. Dışarı çıktık ve karanlık otoyolun kenarında yürümeye başladık. Çantaları ben taşıyordum. Soğuk gece havasındaki sisi çekiyoorduk ciğerlerimize. Onunla bir geceyi daha dünyadan gizlenerek geçirmeye karar verdim. Sahah ne olursa olurdu. Bir motele gidin dört dolara küçük, ra-

hat bir oda tuttuk: duş, banyo havluları, duvar radyosu ve daha bir sürü şey. Birbirimize sınıksız sarıldık. Uzun ve ciddi konuşmalar yaptık, yıkandık, ışıklar açıkken ve kapalıyken çeşitli konularda tartıştık. Bir şey kanıtlanıyordu, ben bir şey iddia ediyordum, o kabul ediyordu. Ve mhayet karanlıkta bir anlaşmaya vardık, önce nefes nefese, sonra hoşnut, kuzular gibi.

Sabah büyük bir hevesle yeni planımızı uygulamaya koyduk: otobüsle Bakersfield'a gidecek, üzüm toplama işine girecek ve birkaç hafta soma en uygun şekilde, yani otobüsle New York'un yolunu tutacaktık. Harika bir öğlesonrasıydı. Bakersfield'a otobüse bindik. Arkaya oturduk, gevşedik, konuştuk, yammızdan akıp giden kır manzarasını seyrettik, hiçbir şeyi dert etmedik. Akşamüstü Bakersfield'a vardık. Planımız, şehirdeki her meyva toptancısına uğramaktı. Terry iş bulduğumuz zaman pekala çadırdaki yaşayabileceğimizi söylüyordu. Çadırdaki yaşama ve serin California sabahlarında üzüm toplama fikrine bayılmışım. Gelgelelim iş yoktu, onun yerine müthiş bir hengame vardı: herkes sayısız öneride bulunuyor, ama elle tutulur bir iş gösteremiyordu. Oturup bir Çin yemeği yedik ve kuvvetimizi toplamış olarak yeniden harekete geçtik. SP raylarını aşır Meksikalıların mahallesine vardık. Terry hızlı hızlı konuşarak yurttaşlarına iş sordu. Akşam olmuştu. Küçük Mextown caddesi ısılsı: sinema afişleri, manav tezgahları, ucuzcu çarşılar, pazarlıklar, kenarlara parketmiş yüzlerce döküntü kamyon ve çamurlu külüstür otomobil. Meyva toplayan bütün Meksikalı aileler oradaydı, patlamış mısır yiye yiye geziyorlardı. Terry herkesle konuşuyordu. Ümitsizliğe kapılmaya başlamışım. Bizi ancak içki kendimize getirebilirdi. Otuzbeş sente bir quartlık California şarabı alıp tren yolunun oraya gittik. Berduşların ateş üstünde oturabilmek için yaptıkları sandıklardan bulduk. Yerleşip şarabımızı açtık. Solumuzda yük vagonları, ayışığı altında hazin ve isli kırmızı, önümüzde Bakersfield'ın ışıkları ve havaalanı kazıkları, sağımızda da alüminyumdan devasa bir ambar. Ah, ne güzel bir geceydi, ılık bir gece, şarap içilecek bir gece, mehtaplı bir gece, sevgilinize sarılabileceğiniz, konuşabileceğiniz, kendinizi cennette hissedebileceğiniz bir gece. Biz de gerekeni yaptık. Terry iyi içiyordu, benden geri kalmıyordu, o akşam beni solladı ve geceyarısına kadar konuştu. Sandıkların üs-

tünden bir yere kımıldamadık. Ara sıra serseriler geçti yanımızdan, çocukların ellerinden tutmuş Meksikalı anneler geçti, polis arabaları geçti, ama çoğunlukla yalnızdık, ruhlarımız öylesine kaynaştı ki ayrılmanın ikimize de çok güç geleceği bir noktaya ulaştık. Geceyarısı toparlamp otoyola çıktık.

Terry'nin bir fikri vardı. Onun doğup büyüdüğü yere, Sabinal'a otostop yapacak, erkek kardeşinin garajında kalacaktık. Benim için farketmezdi. Yolda Terry'yi dertli bir kadın gibi görünsün diye çantanın üstüne oturttum, hemen bir kamyon durdu, kıkırdarak koşup bindik. Adam iyi biriydi, ama kamyon dökülüyordu, homurdanarak vadiyi tırmanmaya koyuldu. Gün ağarmadan Sabinal'a vardık. Giderken Terry uyumuştı, ben de şarabı bitirip körkütük sarhoş olmuştum. Önce bu küçük California kasabasının sessiz, bol yapraklı meydanında turladık. SP hattı üstünde, trenlerin ancak işaret verildiği zaman durdukları bir kasabaydı burası. Soma Terry'nin erkek kardeşinin nerde olduğunu tahmin edebilecek bir arkadaşım aradık. Evde kimse yoktu. Şafak sökerken kasaba meydanındaki çimenliğe sırtüstü uzandım, "Weed'te ne yaptı? Söylemeyeceksin demek? Weed'te ne yaptı? Söylemeyeceksin demek? Weed'te ne yaptı?" diye zırvalamaya başladım. Bu sözler *Fareler ve İnsanlar* filmindendi, Burgess Meredith'in çiftliğin kahyasıyla konuştuğu sahneden. Terry kıkırdadı. Her davranışımı hoş karşılıyordu. Orada yatıp, kiliseye giden hanımefendiler sükün edinceye kadar bu şekilde söylenmeye devam edebilirdim ve o huzursuz olmazdı. Birazdan, yakında nasılsa kardeşi nedeniyle seferber olacağız diye karar verdim ve onu tren yolunun yanında bulunan eski bir otele götürdüm. Yatağa gömüldük.

O pırıl pırıl ve güneşli gün Terry erkenden kardeşini bulmaya gitti, ben de öğleye kadar uyudum. Kalkar kalkmaz pencereden dışarı baktım. Bir SP yük treni geçiyordu. Yüzlerce berduş vardı açık vagonların içinde; yastık yerine kullandıkları paketler ve burunlarının dibinde tuttıkları komik çizgi romanlarla keyif çatarak yuvarlanıyorlardı; kimisi yolun kenarından topladığı güzel California üzüm-lerini kütürdetmekteydi. "Vay be!" diye bağırdım. "İşte *burası* vaa-dedilmiş toprak!" Hepsi Frisco'dan geliyordu, bir hafta soma yine böyle şaşaa içinde geri dönüyor olacaklardı.

Terry, yanında kardeşi, kardeşinin arkadaşı, çocuğu, kapıyı çaldı. Kardeşi, içkiye düşkün, yerinde duramayan bir Meksikalıydı, müthiş baba bir herif. Kardeşinin arkadaşı, aksam pek belli olmayan, sıska bir Meksikalı, çok yüksek sesle ve karşısındakini memnun etme dürtüsüyle konuşan, sevgilimde gözü olduğunu açık eden bir herif. Oğlu Johnny ise, yedi yaşında, kara gözlü, tatlı bir çocuk. Neyse, buradaydık ve bir çılgın gün daha yaşayacaktık.

Terry'nin kardeşinin adı Rickey'ydi. 38 model bir Chevy'si vardı. Onun içine doluşup, bilinmeyen yerlere doğru yola çıktık. "Nereye gidiyoruz?" diye sordum. Açıklamayı arkadaşı yaptı, adı Ponzo'y-du, herkes onu böyle çağırıyordu. Üstünden pis bir koku yayıldığım farkettim. Nedeni çiftçilere gübre satıyor olmasıydı. Bir kamyonu vardı. Rickey, cebinde her zaman üç dört doları bulunan, her şeye gülüp geçen biriydi. "Ya işte böyle oğlum, ya işte böyle," diyordu durmadan. Ve aynen öyle oluyordu. Saatte yetmiş mil hızla gidiyorduk. Sonunda Fresno'nun ilersindeki Madera'ya vardık, gübre işi için birkaç çiftçiyle konuşacaktık.

Rickey şişesini de almıştı. "Bugün içeriz, yarın çalışırız. Ya işte böyle oğlum, fırtlan hadi." Terry çocuğuyla arkada oturuyordu. Dönüp baktım, yüzünde yuvaya kavuşmuş olmanın sevinci vardı. Cali-fornia ekiminin güzel yeşil kırları taklalar atıyordu yanımızda. Kendimi yeniden kuvvetli ve cesur hissediyordum, yolculuğa hazırdım.

"Şimdi nereye gidiyoruz?"

"Civarda gübresi olan bir çiftçiyi bulmaya. Yarın kamyonla gelip toplarız. Çok para kazanacağız. Merak etme."

"Bu işte ortağız!" diye bağırdı Ponzo. Böyle olduğunu anlamıştım zaten, herkes her şeye karışıyordu. Fresno'nun delidolu sokaklarında uçarcasına ilerleyip vadiye tırmandık ve arka yollardaki çiftçilere ulaştık. Ponzo arabadan inip yaşlı Meksikalı çiftçilerle anlaşılmaz konuşmalar yaptı. Bir şey çıkmadı tabii.

"Bize içki lazım!" diye haykırdı Rickey. Kavşakta bir bara girdik. Amerikalılar her pazar öğledensonra kavşaklardaki barlarda içerler, çocukları da yanlarındadır, biralarım yudumlayıp gevezelik ederler, gürültü patırtı içinde, memnun mesut. Gece çocuklar ağlamaya başlar, ana babalar ise sarhoştur. Zıgzaglar çizerek evlerine dönerler. Amerika'nın her yerinde ailecek kavşak barlarına giden-

ler gördüm. Çocuklar patlamış mısır ve cips yiyerek arka tarafta oynuyorlardı. Biz de o aileler gibi yaptık. Rickey, ben, Ponzo ve Terry oturup içtik, müzikle birlikte bağırıp çağırdık. Ufaklık da müzik dolabının etrafında aptal aptal diğer çocuklarla oynadı. Güneş kızarmaya başlamıştı. Hiçbir şey elde edememiştik. Elde edilecek ne vardı ki? "*Manana*," dedi Rickey. "*Manana* oğlum, halledeceğiz, bir bira daha iç, ya işte böyle oğlum, *ya işte böyle*"

Yalpalayarak dışarı çıkıp arabaya bindik ve bir otoban barında aldık soluğu. Ponzo, San Joaquin vadisinde herkesi tanıyan gürültücü bir tipti. İkimiz bardan ayrılıp bir çiftçiye bulmaya gittik. Ama Madera Mextown'da takıldık kaldık. Ona ve Rickey'ye kız arıyorduk. Sonra, üzüm ülkesine mor alacakaranlık çökerken, arabada sükunet içinde oturur buldum kendimi. Ponzo bir evin mutfak kapısında yaşlı bir Meksikalıyla pazarlık etmekteydi, adamın arka avluda yetiştirdiği karpuzlardan almak için. Sonunda bir tane aldık ve hemen orada yedik, kabuklarını da ihtiyarın pis kaldırımına attık. Kararan sokakta türlü türlü güzel kızlar görünüp kayboluyordu. "Ner-deyiz biz Allah aşkına?" dedim.

"Boşver oğlum," dedi koca Ponzo. "Yarın para kazanacağız, bu gece boşverelim." Geri döndük. Terry'yi, çocuğunu ve kardeşini alıp otobanın ışıklarında Fresno'ya yöneldik. Açlıktan ölüyorduk. Rayların üstünden hoplayıp Fresno Mextown'ın vahşi sokaklarına saldırdık. Pencereelerde garip Çinliler vardı, dışarı sarkmış, pazar gecesini kolaçan ediyorlardı, dizi dizi Meksikalı piliçler pantolonla-rıyla kasılarak yürüyorlardı, mambo müzik dolaplarını zangırdatıyordu, her yer Cadılar Bayramıymış gibi ışıklarla süslenmişti. Bir Meksika lokantasına girip takos ve fasulye lapalı tortula yedik, tad-ları nefisti. Beni New Jersey kıyısına bağlayan son bütün beş dolara el atıp Terry'yle ikimizin hesabım ödedim. Cebimde dört dolar bozukluk kalmıştı. Terry'yle bakiştık.

"Bu gece nerde yatacağz yavrum?"

"Bilmem."

Rickey zom olmuştu, artık sadece "Ya işte böyle oğlum, ya işte böyle Oğlum," diyordu yumuşak ve yorgun bir sesle. Uzun bir gün geçirmiştik. Ne olup bittiğini ya da Tanrı'nın bizi- nereye sürüklediğini bilen yoktu. Zavallı Johnnycik kolumda uyuyakalmıştı. Sabi-

nal'a geri dönmeye karar verdik. 99 numaralı karayoluna çıktık ve bir kafeteryanın önünde zıncı diye durduk. Rickey son bir bira içmek istiyordu. Kafeteryanın arkasında karavanlar, çadırlar ve birkaç uyduruk motel odası vardı. Fiyatlarımı sordum, iki dolardı. Terry'ye damşım, iyi dedi, çünkü artık bir çocuk gezdiriyorduk yanımızda, onu rahat ettirmek zorundaydık. Somurtkan Okilerin kovboy müziği eşliğinde dansettikleri barda birer bira daha içtikten sonra Terry, ben ve Johnny bir motel odasına girdik, hemen yatacak-, tık. Ponzo ortalıkta dolaşıyordu, kalacak yeri yoktu. Rickey babasının bağdaki kulübesine gitmişti uyumaya.

"Nerde kalıyorsun sen Ponzo?" diye sordum.

"Hiçbir yerde bayım. Big Rosey'yle oturuyordum ama geçen gece kapı dışarı etti beni. Kamyonumu getirip içinde uyuyacağım."

Gitarlar tınılıyordu. Terry'yle yıldızlara bakıp öpüştük. "*Manana*" dedi. "Yarın her şey düzelecek, değil mi hayatım? Ha Sal?"

"Tabii yavrum, *manana*." Hep *mananaydı*. Somaki hafta tek duyduğum sözcük bu oldu. Hoş bir sözcüktü ve samırım cennet anlamına geliyordu.

Küçük Johnny elbiseleriyle yatağa atladı ve sızdı, ayakkabılarından kumlar dökülüyordu, Madera kumu. Terry'yle gecenin bir vakti yataktaki kumları temizledik. Sabahleyin kalkıp elimi yüzümü yıkadım ve etrafta şöyle bir turladım. Sabinal'dan beş mil uzakta, pamuk tarlaları ve üzüm bağları arasındaydık. Kampın sahibi olan şişman kadına boş çadır bulunup bulunmadığımı sordum. En ucuzu, yani günlüğü bir dolar olam boştu. Parayı çıkarıp çadıra daldım. Bir yatak, bir soba ve direğe asılmış çatlak bir ayna. Şirindi. İçeri girerken eğilmem gerekiyordu. Sevgilim ve oğlum da geldiler. Rickey'y-le Ponzo kamyonu almaya gitmişlerdi, onları bekliyorduk. Az soma bira şişeleriyle sökün ettiler ve çadırda içmeye başladılar.

"Gübreden ne haber?"

"Bugün olmaz artık. Yarın çok para kazanacağız, bugün biraz bira içeceğiz. Ne dersin?" Ben dünden razıydım buna. "Ya işte bööle! *Ya işte bööle!*" diye bağıırıyordu Rickey. Gübre kamyonu ile para kazanma planlarımızın hiç gerçekleşmeyeceği belliydi. Kamyonu çadırın yanına parketmişlerdi. O da Ponzo gibi kokuyordu.

O gece Terry'yle nemli çadırımızda tatlı havayı soluyarak uyu-

duk. Tam dalarken Terry "Sevişmek ister misin?" dedi.

"Ya Johnny?" dedim.

"O dert değil. Uyuyor zaten." Johnny uyumuyordu, ama hiç sesini çıkarmadı.

Ertesi gün çocuklar gübre kamyonu kampa gelip viski aramaya çıktılar ve döndükten soma çadırda pek eğlendiler. Gece Ponzo soğuğu bahane edip bizim çadırda, yerde, sığır kokan büyük bir muşambaya sarınarak uyudu. Terry nefret ediyordu ondan. Ponzo'nun kendisine yakın olmak için erkek kardeşine takıldığını söylüyordu.

Bu gidişle Terry ve ben açlık çektiğimizle kalacaktık. Sabah çıkıp sağa sola pamuk toplama işi sordum. Herkes anayolun karşı tarafındaki çiftliğe gitmemi önerdi. Gittim. Çiftçi kadınlarıyla beraber mutfaktaydı. Dışarı çıktı, hikayemi dinledi ve yüz pound pamuğa üç dolar veriyorum dedi. Günde en az üçyüz pound pamuk toplayabileceğimi düşünüp kabul ettim. Ahırdan birkaç tane büyük bez torba çıkardı ve işin gün doğarken başladığını söyledi. Terry'ye koştum hemen. Eteklerim zil çalıyordu. Yoldan geçen bir üzüm kamyonu tümsekte hoplayıp sıcak katramın üstüne koca koca üzüm salkımları düşürdü. Hepsini toplayıp çadıra götürdüm. Terry çok mutlu olmuştu. "Johnny'yle ben de gelip sana yardım ederiz."

"Yok canım!" dedim. "Olmaz öyle şey!"

"Bilmiyorsun, pamuk toplamak zor iştir. Ben sana öğretirim."

Üzümleri yedik. Akşam Rickey göründü, bir somun ekmek ve bir poundluk kara üzümle. Piknik yaptık. Bitişikteki büyükçe çadırda pamuk toplayan bir Oki ailesi yaşıyordu. Büyükbaba bütün gün bir iskemlede oturuyordu, çalışamayacak kadar yaşlıydı. Kızıyla oğlu her sabah güneş doğarken çocuklarını da alıp benim çiftçinin tarlasına işe gidiyorlardı. Ertesi gün ben de katıldım onlara. Pamuğun şafakta çiğ yüzünden daha ağır çektiğini, dolayısıyla sabah erken toplamca daha çok para getirdiğini söylüyorlardı. Buna rağmen gündeğumundan günbatımına aralıksız çalışıyorlardı. Büyükbaba otuzlardaki buhranda ailesini toplayıp, benim Montanalı kovboyun anlattığı toz bulutlu Nebraska'yı terketmişti külüstür bir kamyonla. O zamandan beri California'daydılar. Çalışmayı seviyorlardı. İhtiyarın oğlu on yılda çocuklarının sayışım dörde çıkarmıştı, bir kısmı pamuk toplayabilecek yaşıydı şimdi ufaklıkların. Aile o günden bugü-

ne Simon Legree tarlalarındaki sefaletten, daha iyi çadırlarda yaşamının verdiği mutlu saygınlığa erişmişti, hepsi o kadar. Çadırlarından gurur duyuyorlardı.

"Nebraska'ya hiç dönmeyecek misiniz?" "Ne yapalım dönüp de? Tek istediğimiz bir karavan almak." Eğilip pamuk toplamaya koyulduk. Çok güzeldi. Tarlanın karşısında çadırlar, daha ötede göz alabildiğine uzanan sararmış pamuk tarlaları, daha ötede kahverengi kurak dağ etekleri, sonra da sabahın mavi göğünde tepeleri karlı Sierralar. Güney Ana Caddede bulaşık yıkamaktan çok daha iyiydi bu iş. Gelgeldim pamuk toplama konusunda feci cahildim. Beyaz topu çitirdayan yatağından ayırınca-ya kadar akla karayı seçiyordum. Benden başka herkesin eli çabuktu. Parmaklarım kanamaya başlamıştı, ya eldivenlerim olmalıydı ya da daha çok deneyimim. Tarlada bizimle çalışan yaşlı bir zenci çift vardı. Pamuğu dedelerinin iç savaştan önce Alabama'da gösterdikleri o kutsal sabırla topluyorlardı. Aym çizgide ilerliyor, eğilip mo-rarıyor, doğrulup torbalarını dolduruyorlardı. Sırtıma bir ağrı girmişti. Ama bu toprağa diz çökmek, saklanmak çok güzeldi. Dinlenme ihtiyacı hissettiğimde yüzümü kahverengi nemli topraktan yastığa gömüp öyle dinleniyordum. Kuşlar bir şarkı tutturmuş, bize eşlik ediyorlardı. Hayatımın işini bulduğumu düşünüyordum. Sıcak, uyuşuk öğle vakti tarlamın karşısından el sallayarak Terry'yle Johnny geldiler ve pamuklara saldırdılar. Küçük Johnny bile beni sollama-dıysa canım çıksın! Terry'nin hızı ise malum. Benim önümdeydiler, torbama ekleyeyim diye yerde ayıklanmış pamuk öbekleri bırakıyorlardı, Terry gerçek işçi öbekleri, Johnny ufak çocuk öbekleri. Üzüntüyle ilerliyordum peşlerinden. Ne biçim adamdım ben? Kendi kıcımı toplayamıyordum ki onlara bakayım! Bütün öğleden sonra benimle geçirdiler. Güneş kızırırken üçümüz de pestil gibiydik. Tarlanın çıkışında yükümü bir kantarın üstüne indirdim. Elli pound çekti, birbuçuk dolar aldım. Sonra Okilerden birinin bisikletine atlayıp 99 numaralı karayoluna çıktım, kavşaktaki marketten pişmiş spagetti, köfte, tereyağı, ekmek, kahve ve kek aldım, çantayı gidonlara asıp geri döndüm. LA'e giden arabaların ardı arkası kesilmiyordu. Fris-co'ya akan trafik epey zor anlar yaşattı bana. Sövüp saydım. Karanlık gökyüzüne bakıp Tanrı bana daha iyi bir hayat ve sevdiğim in-

sancaklar için birşeyler yapabilme şansı versin diye dua ettim. Kim-
senin dikkatini çekmiyordum burada. Akıllanmış olsa gerektim. Ru-
humu geri getiren Terry'ydi. Çadırın sobasında yemeği ısıttı, haya-
tımda yediğim en güzel yemek oldu bu. Öyle aç, öyle yorgundum ki...
Pamuk toplayıcılığı yapan yaşlı bir zenci gibi içimi çekerek yatağa
uzandım ve bir sigara yaktım. Serin gecede köpekler havlıyordu.
Rickey'yle Ponzo akşamları uğramaz olmuşlardı, bundan mem-
nundum. Terry yamma kıvrıldı, Johnny göğsüme oturdu, defterime
hayvan resimleri çizdiler. Ürkütücü ovada bizim çadırın ışığı yanı-
yordu. Yoldaki lokantada tınlayan kovboy müziği tarlalara yayılıyor-
du olanca hüznüyle. Daha ne isterdim ki? Sevgilimi öptüm, ışıkları
söndürdük.

Sabahleyin çadırımız çiyden sarkmıştı. Havlumu ve dış fırçamı
alıp elimi yüzümü yıkamaya motelin tuvaletine gittim, dönüp panta-
lonumu giydim, yere diz çökmekten yırtılmıştı pantolonum, akşam
Terry onarmıştı, aslında Johnny'nin oyuncak şapkası olan eski püs-kü
hasır şapkayı da takıp, bez torbamla otoyolu aştım.

Her gün yaklaşık birbuçuk dolar kazamyordum. Akşamları bisik-
lete atlayıp yiyecek birşeyler getirmeme yetecek kadar yani. Günler
geçip gidiyordu. Doğuyu, Dean'i, Carlo'yu ve o kahrolası yolu
tamamen unutmuştum. Johnny'yle sürekli oyun oynuyorduk, onu ya-
takta havaya fırlatıyor, düşerken tutuyordum, bayılıyordu buna. Terry
yırtık sökülük dikiyordu. Paterson'dayken düşlediğim gibi bir toprak
adamı olmuşum. Bu arada Terry'nin kocasının beni aradığı
söyleniyordu. Karşılaşmaya hazırdım. Bir gece yoldaki lokantada azan
komşu Okiler bir adamı ağaca bağlayıp sopalarla öldüresiye
dövmüşler. Ben uyuyordum, olayı somadan öğrendim. Ve olur da siz
Meksikalılar bizim karavan kampımızı kirletiyorsunuz gibi bir fikre
kapılırlar diye çadırdaki büyük bir sopa bulundurmaya başladım. Benim
Meksikalı olduğumu sanıyorlardı kuşkusuz, ki bir bakıma öyleydim.

Ekim ayı gelmişti, artık geceler daha da soğuk oluyordu. Okile-rin
bir odun sobalan vardı, kışı da burada geçirmeyi planlıyorlardı. Bizim
hiçbir şeyimiz yoktu, üstüne üstlük çadırın kira süresi de dolmuştu.
Terry'yle oradan ayrılmaya karar verdik acı acı. "Ailenin yanına dön,"
dedim. "Johnny gibi ufak bir çocukla çadırlarda sürüne-

mezsın. Üşüyor yavrucak." Terry ağlıyor, onun annelik içgüdülerini eleştirdiğimi zannediyordu, derdimi anlatamamıştım. Gri bir öğleden sonra kamyonla Ponzo geldi. Sorunu çözmek için Terry'nin ailesini bir ziyaret edelim dedik. Ben ortalıkta gözükmeyecek, bağda saklanacaktım. Sabina'nın yolunu tuttuk. Giderken kamyon bozuldu, hemen ardından da şiddetli bir yağmur bastırdı. Küfür ede ede o harap kamyonun içinde beklemeye koyulduk. Ponzo çıkıp yağmurda ter döktü. Baba adamdı vesselam. Bir kez daha kafaları çekmeye karar verdik. Sabinal Mextown'daki salaş barlardan birine girip bir saat bira üstüne bira içtik. Pamuk tarlasındaki gündelik işim sona ermişti. Hayatımın beni geri çağırdığım hissediyordum. Uzaklardaki halama bir penilik kartlardan atıp elli dolar daha istedim.

Terry'nin ailesinin kulübesine gazladık. Bağların arasından geçen eski bir yoldaydı kulübe. Vardığımızda hava kararmıştı. Beni çeyrek mil geride indirip devam ettiler. Az sonra evin kapısından dışarı sıcak bir ışık süzüldü. Terry'nin diğer altı erkek kardeşi gitar çalıp şarkı söylüyorlardı. İhtiyar şarap içiyordu. Birazdan şarkıya tartışma sesleri karışmaya başladı. Terry'ye o beş para etmez kocasını terkedip LA'ye gittiği, Johnny'yi de onlara bıraktığı için orospu diyorlardı. İhtiyar bağıyordu. Ama kederli, şişman, esmer anne galip geldi, dünyanın bütün yüce esmer uluslarında olduğu gibi. Ve Terry'nin eve dönmesine izin verildi. Biraderler neşeli bir şarkı tutturdular. Soğuk, yağmurlu rüzgarın altında büzülüp vadideki mahzun ekim bağlarım seyre daldım. O muhteşem "Lover Man" şarkısı geldi aklıma, Billie Holiday'in söylediği şekliyle. Çalıkların arasında kendi konserimi verdim. "Bir gün karşılaşacağız ve sen tüm göz-yaşlarımı kurutacaksın, kulağıma tatlı şeyler fısıldayacaksın, sarılıp öpeceksin beni, ah, neler kaçırıyoruz, Lover Man, ah, nerdesin kim-bilir..." İnşam etkileyen, sözlerden çok armonik yapıydı, Billie'nin söyleyişiydi, sanki bir kadın yumuşak abajur ışığında erkeğinin saçlarım okşuyordu. Rüzgar uğuldadı. Üşüyordum.

Terry'yle Ponzo dönünce eski kamyonu atlayıp Rickey'yle buluşmaya gittik. Rickey bir süredir Ponzo'nun kadını Big Rosey'yle beraber yaşıyordu. Bizi duysun diye korna çala çala o daracık sokaklarda dolaştık. Big Rosey sonunda onu da kapı dışarı etti. Her şey kötüye gidiyordu. O gece kamyonda uyuduk. Terry sınıksız sarıldı

boynuma, beni terketme diye yalvardı. O üzüm toplayarak ikimize de yetecek kadar para kazamış, ben de onların evinin aşağısında, çiftçi Heffelfinger'ın ambarında yatıp kalkar, bütün gün çimenlerin üstünde oturup üzüm yemişim. "Hoşuna gitmez mi?"

Sabah kuzenleri başka bir kamyonla bizi almaya geldiler. Anladım ki civarda ne kadar Meksikalı varsa hepsi ikimizin ilişkisini biliyor ve bu cazip, romantik konuyla yakından ilgileniyor. Kuzenler çok nazik ve sevimliydi. Gülümseyerek, espriler yaparak kamyonda oturdum, savaş sırasında nerde olduğumu, nasıl bir taktik izlendiğini falan anlattım onlara. Birbirinden hoş beş kuzen. Terry'nin ailesinin, erkek kardeşi gibi yaygaracı olmayan tarafındandılar galiba. Ama ben o vahşi Rickey'ye bitiyordum. New York'a gelip seni bulacağım diye yeminler ediyordu. Onu New York'ta gözümün önüne getirdim, her şeyi *mananaya* bırakırken. O gün de tarlamların birinde küfeli olmuştu.

Yol ayrımında kamyonlardan indim, kuzenler Terry'yi eve götürdüler. Kapıdan bana el kol işaretleri yaptılar, anneyle baba evde yokmuş, üzüm toplamaya gitmişler. O öğlesonrasım evde geçirmem mümkün oldu böylece. Dört odalı bir kulübeydi, o koca aileyi nasıl barındırıyordu bilmem. Lavaboda sinekler uçuşuyordu. Camlarda perde yoktu, hani şu şarkıdaki gibi: "Kırılan pencere o, içeri giren yağmur o." Terry artık evindeydi, ortalıkta geziniyor, kapı kaçığı yerleştiriyordu. İki kız kardeşi kıkırdarak beni gözlemleydiler. Yolda çocuklar oynuyordu bağırış çağırış.

Güneş, vadide geçirdiğim son öğlesonrasımın bulutları arasında kızılışırken, Terry beni Heffelfinger'ın ambarına götürdü. Adamın çiftliğinde her şey boldu. Sandıkları birleştirdik, Terry evden battaniye getirdi, yaydık, bir de tavandaki delikten sarkan o iri, tüylü ta-rantula olmasaydı! Terry dokunmazsan zarar vermez diyordu. Sırtüstü yatıp gözlerimi ona diktim. Sonra dışarı çıktım, mezarlığa gidip bir ağaca tırmandım, "Blue Skies" şarkısını söyledim. Terry'yle Johnny çimenlerde oturuyorlardı. Yammıza üzüm almıştık. California'da üzümün suyunu emip kalanını tükürebiliyordunuz, bu gerçek bir lükstü. Akşam oluyordu. Terry yemeğe eve gitti, saat dokuzda nefis tortillalar ve fasulye lapasıyla geri geldi. Ambarı aydınlatmak için çimento zeminde ateş yaktım. Sandıkların üstünde seviştik.

Terry kulübeye döndü sonra. Babası bağırıyordu, ta ambardan duyuyordum. Bebeğimin üşümeyeyim diye bırakmış olduğu pelerini omzuma attım ve etrafı kolaçan etmek üzere ayışığında bağın derinliklerine süzıldüm. Asma sıralarından birinin sonuna kadar ilerleyip pis ılık toprağa diz çöktüm. Beş erkek kardeş kulağa çok hoş gelen İspanyolca şarkılar söylüyorlardı. Yıldızlar küçük dama doğru eğilmişlerdi, bacadan sobanın dumanı çıkıyordu, fasulye lapası ve çili kokusu vardı havada. Yaşlı adam homurdanıyordu. Kardeşler şarkılarına devam ediyorlardı. Anne sessizdi. Johnny'yle diğer çocuklar yatak odasında kıkırdayarak oyun oynuyorlardı. Bir California evi. Bense asmaların arasında gizleniyor, bir milyon dolar bulacakmışım gibi diplerini kazıyordum. Delidolu bir Amerika gecesinde macera yaşıyordum.

Terry kapıyı çarparak dışarı çıktı. Karanlık yolda yamna yaklaştım. "Ne oldu?"

"Hep böyle kavga ediyoruz. Çalış diyor. Boş boş dolaşmayacakmışım. Sallie, senle New York'a gelmek istiyorum."

"İyi ama nasıl?"

"Bilmiyorum hayatım. Seni özleyeceğim. Seni seviyorum."

"Ben gitmek zorundayım ama."

"Biraz daha idare edelim böyle, sonra gidersin, olmaz mı?" Ambara dönüp tarantulanın altında seviştik. Ne yapıyordu tarantula? Ateş sönerken sandıkların üstünde uyuyakalmışız. Terry geceyarısı eve döndü. Babası sarhoştı, kükremel erini duyabiliyordum, o sızınca ortalık sakinleşti. Uyuyan kırların üstü yıldız doluydu.

Sabah çiftçi Heffelfinger kafasını pencereden içeri sokup "N'a-ber

evlat?" dedi.

"İyilik. Burada kalmamın bir sakıncası yoktur işallah?"

"Ne sakıncası olacak? Şu küçük Meksikalı şıfıntıyla berabersin ha?"

"O çok iyi bir kız."

"Çok da güzel. Demek malı götürdün. Mavi gözleri var..." Sonra çiftliğinden konuştuk.

Terry kahvaltımı getirdi. Bez çantam hazırды, SabinaPdān paramı çeker çekmez hareket edecektim, havalenin gelmiş olması lazımdı. Gidiyorum dedim. Bütün gece bunu düşünmüş ve kendini

alıştırmıştı. Bağda duygusuz duygusuz öptü beni. Asma sırasının yarandan ilerlemeye koyuldu. Birkaç adım attıktan soma dönüp son kez birbirimize baktık, aşk bir düellodur çünkü.

"New York'ta görüşürüz Terry," dedim. Bir ay soma kardeşiyle New York'a gelecekti. Ama bu hayalin gerçekleşmeyeceğini ikimiz de biliyorduk. Otuz metre kadar gidip arkama baktım tekrar. Elinde benim kahvaltı tepsisi, kulübeye yönelmişti. Başımı eğip onu izledim. Heyhat, gene yoldaydım!

Ceviz ağacından topladığım kara cevizleri yiye yiye Sabinal yoluna çıktım. SP raylarının üstünde dengemi korumaya çalışarak yürüdüm. Bir su deposu ve bir fabrika geçtim. Bir son yaşıyordum. Paramın gelip gelmediğini öğrenmek için demiryolu telgraf ofisine gittim. Kapalıydı. Bir küfür savurup merdivenlere oturdum ve beklemeye başladım. Az soma bilet kesen adam döndü, beni içeri çağırdı. Param gelmişti, halam tembel kıcımı kurtarmıştı yine. Zayıf, yaşlı biletçi "Dünya kupasım bu yıl kim kazanacak sizce?" dedi. Sonbaharın geldiğini ve New York'a dönmekte olduğumu ancak o zaman idrak ettim.

Vadinin uzun, hüznü ekim aydınlığında raylar boyunca ilerledim, bir SP yük vagonu geçsin de üzüm yiyen berduşların arasına karışıp onlarla birlikte gazeteden çizgi roman okuyayım diye. Ama olmadı. Otobana çıkıp hemen bir araba buldum. Hayatımın en hızlı, en heyecanlı yolculuğuydu. Şoför, kovboy müziği yapan Californi-alı bir topluluğun kemancısıydı. Son model bir arabası vardı ve hızını seksen milin altına düşürmüyordu. "Araba kullanırken içmem," diyerek elime bir şişe tutuşturdu. Bir yudum alıp ona da teklif ettim. "Cam cehenneme," dedi ve dikti. Sabinal'dan LA'e yaklaşık 250 mil katettik: çok eğlenceli bir dört saat. Beni Hollywood'ta, tam Columbia Pictures'ın önünde indirdi. Hemen içeri dalıp, reddedilen özgün senaryoma kavuştum. Soma Pittsburgh otobüsüne bilet aldım. Doğrudan New York'a gidecek kadar param yoktu. Ne yapacağım diye kara kara düşünmeyi Pittsburgh'a varışıma bıraktım.

Otobüs onda kalkacaktı, dolayısıyla Hollyvwood'un keyfini çıkarmak için dört saatim vardı. Ekmek ve salam alıp, ülkenin öbür ucuna kadar atıştırırım diye on tane sandviç yaptım. Geriye bir dolarım kalmıştı. Bir park yerinin arka tarafındaki alçak beton duvara otura-

rak hazırladım sandviçleri. Ben bu saçma sapan işle uğraşırken bir Hollyvwood gala gecesinin görkemli Klieg ışıkları gökyüzüne -uğultulu Batı Kıyısı gökyüzüne- fışkırıyordu. Dört bir yammı bu altın kıyıda çılgın şehrin gürültüsü sarmıştı. Benim Hollyvwood deneyimim de buydu işte: orada geçirdiğim son saatlerdi ve bir park yeri helasının arkasında kucağıma hardal döküyordum.

Gün doğarken otobüsüm Arizona çölünden geçiyordu: Indio, Blythe, Salome (dansettiği yer), güneyde Meksika dağlarıyla birleşen geniş kuru düzlükler. Sonra kuzeye, Arizona dağlarına, Flagstaff e, uçurum şehirlerine yöneldik. Alain-Fournier'nin *Le Grand Meaulnes*'ü vardı yanımda, Hollywood'ta küçük bir dükkandan aşırımtım, ama ben Amerika'nın kır manzaralarını okumayı tercih ettim. Yol boyunca gördüğüm her tümsek, her yükselti, her genişlik özlemimi derinleştiriyordu. Gecenin mürekkep gibi karanlığında New Mexico'yu geçtik, gri şafakta Texas'ın Dalhart şehrini, kasvetli pazar öğlesonrasında birbiri ardından Oklahoma'mn düz kasabalarını, akşam olurken de Kansas'ı. Otobüs homurdanıyordu. Ekimde yuvaya dönüyordum. Ekimde herkes yuvaya döner.

Öğle vakti St Louis'e vardık. Mississippi kıyısında yürüyüş yaptım. Kuzeyden, Montana'dan yüzerek gelmiş ağaç kütüklerini seyrettim: kıtayı kucaklayan düşümüzün ulu Odyssea kütükleri. Kıvrımlarla süslü eski buharlı gemiler, hava koşullarından büsbütün kıvrım kıvrım olup çürümüş bir halde, içi fare kaynayan çamurda yatıyorlardı. Öğleden sonra kocaman bulutlar kapladı Mississippi vadisini. Otobüs o gece Indiana mısır tarlalarının yamndan yoluna devam etti. Ay, hayaletler gibi kafa kafaya vermiş mısır saplarını aydınlatıyordu. Cadılar Bayramına çok az kalmıştı. Bir kızla tanıştım, Indianapolis'e kadar öpüşüp koklaştık. Miyoptu. Birşeyler yemek için otobüsten inerken elinden tutup yol göstermem gerekti. Yemeğimi o ısmarladı, bütün sandviçlerim bitmişti çünkü. Karşılığında ben de ona uzun hikayeler anlattım. Washington eyaletinden geliyordu, bütün yaz elma toplamıştı. New York yakınlarında bir çiftlikte yaşıyor-

du. Beni evine davet etti. Her neyse, New York'ta bir otelde buluşmayı kararlaştırdık. Ohio'nun Columbus şehrinde indi, Pittsburgh'a kadar uyudum ben de. Kendimi yıllardır hissetmediğim kadar bitkin hissediyordum. New York'a otostopla gidecektim, önümde daha üçyüzaltmışbeş mil vardı, cebimde ise on sent. Pittsburgh'tan çıkmak için beş mil yürüdüm ve iki kere otostop yaptım, önce bir elma kamyonuna, sonra büyük bir damperli kamyonu. Yağmurlu, yumuşak pastırma yazı gecesinde Harrisburg'a vardım. Evime kavuşmak istiyordum artık.

O gece Susquehanna Hortlağı gecesiydi. Hortlak, "Canady"ye gittiğim iddia eden, evrak çantası taşıyan, zayıf nahif, yaşlı bir adamdı. Çok hızlı yürüyordu. Onu takip etmemi emretti ve ilerde geçebileceğimiz bir köprü olduğunu söyledi. Altmış yaşlarındaydı. Yediği yemekleri, gözlemesine ne kadar tereyağı sürdüklerini, önüne fazladan kaç dilim ekmek koyduklarım, Maryland'teki hayirevi-nin verandasından birtakım ihtiyarların haftasonunu bizimle geçir diye nasıl seslediklerini, hayirevinden ayrılmadan önce yaptığı o ılık banyonun ne kadar dinlendirici olduğunu, kafasında gördüğüm o yepyeni şapkayı Virginia'da nasıl bulduğunu, her şehrin Kızıl Haçını nasıl ziyaret ettiğini, onlara nasıl Birinci Dünya Savaşı evraklarını gösterdiğini, Harrisburg Kızıl Haçının nasıl adına layık olmadığı ve kendisinin bu zor dünyaya nasıl katlandığını anlattı. Hikayesine bakılırsa, kah Kızıl Haç bürolarına başvurarak kah ana caddelerde dilenerek doğunun tüm vahşetini katetmiş, ama kısmen de olsa saygıdeğerliğini korumuş bir berduştı. İkimiz birlikte sürünüyorduk şimdi. Yaşlı Susquehanna boyunca yedi mil yürüdük. Ürkütücü bir nehirdi. İki tarafında, bilinmeyen sulara eğilmiş kıllı hayaletleri andıran çalılık uçurumlar vardı. Gece zifiri karanlıksa hepsim örter. Arada bir, nehrin karşı yakasındaki demiryolundan, o korkunç uçurumları aydınlatan büyük kırmızı bir lokomotif alevi yükselir. Küçük adam çantasında güzel bir kemer olduğunu söylüyordu. Durduk. Çantasını karıştırdı. "Buralarda bir yerde güzel bir kemer olacaktı. Maryland'ten, Frederick'ten aldım. Hayallah, Fredericksburg'taki dükkanda mı bıraktım acaba?"

"Frederick'teki dükkanda demek istiyorsun herhalde."

"Hayır, hayır! Fredericksburg'taki, *Virginia'dakil*" Sürekli Mary-

land'teki Frederick'ten, Virginia'daki Fredericksburg'tan bahsediyordu. Trafiğe rağmen yoldan yürüyordu, kaç kere ezilme tehlikesi atlattı. Ben ise kenardaki hendekte düşe kalka ilerlemeye çalışıyor¹ dum. Bu üşütük adamcağızın karanlıkta havaya fırlayıp paramparça olmaması bir mucizeydi. Köprü möprü çıkmadı önümüze. Bir demiryolu altgeçidinde ondan ayrıldım. Yürürken ter içinde kalmıştım, gömleğimi değiştirip üstüste iki süveter giydim, yol kenarındaki lokanta benim bu acıklı debelenişime ışık tutuyordu. Karanlık yolda bir aile belirdi, merakla baktılar bana. Çok tuhaf ama, bu Pennsylvania taşra lokantasında bir tenor blues söylüyordu. Çok güzeldi, İç geçirdim. Derken bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladı. Adamın biri yanlış yolda olduğumu söyleyerek beni Harris-burg'a geri götürdü. Arabadan benim küçük berduş ilişti gözüme, başparmağı havada, hüznü bir sokak lambasının altında dikiliyordu: zavallı kimsesiz, kayıp oğlan, açlıktan nefesi kokan yabanilerin gariban hortlağı. Yammdaki adama hikayeyi anlattım, konuşmak üzere durdu.

"Baksana ahbap, sen doğuya gitmiyorsun, batıya gidiyorsun."

"Ha?" dedi küçük hortlak. "Buralarda yolu bilmediğimi kimse söyleyemez bana. Yıllardır bu topraklarda dolaşıyorum. Şimdi hedefim Canady."

"İyi ama bu yol Kanada'ya gitmez. Pittsburgh'a ve Chicago'ya gider." Küçük adam öfkelenerek uzaklaştı yanımdan. Son gördüğüm, sallanarak kederli Allegheny dağlarının karanlığına karışan ufak beyaz çanta oldu.

Susquehanna Hortlağım tanımadan önce Amerika'nın tüm vahşiliğinin batıda toplanmış olduğuna inanırdım. Hayır, doğuda da bir vahşilik vardı: Ben Franklin'in postane müdürüyken öküz arabalarıyla cebelleştiği, George Washington'in yabani geyik avlar gibi kızıl-derili avladığı, Daniel Boone'un Pennsylvania kandillerinin başında hikayeler anlatıp geçidi bulacağına söz verdiği, Bradford'un yol yaptığı ve insanların kütüklerden inşa edilmiş kulübelere coşkuyla bağırarak zamanlardakine benzeyen bir vahşilik. Küçük adam için geniş Arizona arazileri yoktu; Doğu Pennsylvania'nın, Maryland'in, Virginia'nın çalı kaplı yabaniliği vardı; arka yollar vardı; Susquehanna, Monongahela, eski Potomac ve Monocacy gibi yaşlı nehirle-

rin arasından kıvrıla kıvrıla giden kara katranlı yollar.

O gece Harrisburg'ta tren istasyonunda bir bankta uyumak zorunda kaldım. Gün doğarken istasyon görevlileri beni dışarı attılar. Hayata babamızın çatısı altında her şeye inanan tatlı bir çocuk olarak başlarız, öyle değil mi? Sonra Laodiceanların günü gelir: lanetlenmiş, sefil, zavallı, kör ve çıplak olduğunuzu anlarsınız; ıstırap veren korkunç bir hortlak belirmiştir; kabus dolu bir hayatı tüyleriniz ürpererek yaşamaya başlarsınız. Yorgunluktan tökezleyerek istasyondan çıktım, hareketlerimi kontrol edemiyordum artık. Sabah bir beyazlıktan ibaretti gözümden: mezarlarındaki gibi bir beyazlık. Açlıktan ölüyordum. Yanımda aylar önce Nebraska'dan, Shelton'dan almış olduğum öksürük pastillerinden başka bir şey yoktu kalori sağlayabilecek, şekerleri işe yarasın diye çıkarıp emdim. Nasıl dilenilir bilmiyordum. Şehrin bittiği yere varmama yetecek enerjiyi güçbela toplayıp yürümeye koyuldum. Harrisburg'ta bir gece daha geçirir-sem tutuklanırdım. Kahrolası şehir! Bu sefer sağlık için kontrollü açlık çekilmesi gerektiğine inanan, iğne ipliğe dönmüş birinin arabasına bindim. Doğuya yöneldik. Açlıktan ölmek üzere olduğumu söyledim adama. "İyi ya işte, daha ne istiyorsun? Ben de üç gündür bir şey yemiyorum. Yüzelli yaşına kadar yaşayacağım," dedi. Bir kemik torbasıydı sanki, oynak bir kukla, kırık bir baston, yani bir manyak. "Şu lokantada birşeyler yiyelim," diyen şişman ve bonkör bir adamın arabasına binemez miydim? Hayır, o sabah sağlık için kontrollü açlık çekilmesi gerektiğine inanan bir manyakla yolculuk etmem gerekiyordu. Yüz mil gittikten sonra adam yumuşadı ve arabanın arkasından tereyağlı sandviçler çıkardı. Pazarladığı malların örnekleri arasına gizlemişti sandviçleri. Pennsylvania bölgesinde su tesisatı satıyordu. Ekmekleri anında silip süpürdüm. Sonra birden gülmeye başladım: arabada yalnızdım, adam A)lentown'dan iş telefonları etmekle meşguldü. Güldüm, güldüm. Bıkmıştım bu hayattan. Ama kaçık adam beni New York'a kadar götürdü.

Aniden kendimi Times Meydanında buldum. Amerika kıtasında sekizbin mil yol katetmiş ve Times Meydamna dönmüştüm, hem de en yoğun saatte. Yola almış masum gözlerim, üç beş dolar uğruna tepişen milyonlarca insanın yaşadığı New York'un kesinlikle çılgın ve fantastik olan hırğürünü görüyordu. Delice bir düştü onlarınki:

gaspetmek, almak, vermek, ah çekmek, ölmek, hepsi de Long Is-land City'nin ötesindeki şu berbat mezarlık şehirlerine gömülebil-mek için. Dünyanın en yüksek kuleleri, dünyanın öbür ucu, Kağıt Amerika'nın doğduğu yer. Bir metro girişine dikildim, kuvvetimi toplamaya çalıştım, belki yerde güzel bir izmarit bulabilirim diye, ama ne zaman bir tane görüp eğildiysem, dışarı fırlayan korkunç kalabalık yüzünden kaybettim. Otobüse binecek param yoktu. Pater-son, Times Meydamna epey uzaktır. O halimle Lincoln Tünelinden ya da Washington Köprüsünden geçip New Jersey'ye kadar olan son birkaç millik yolu da yürüyerek katedebilir miydim sizce? Akşam karanlığı çökmüştü. Hassel nerdeydi? Ona rastlar mıyım diye meydanı dolaştım, yoktu, Riker's Island'ta, bar tezgahlarındaydı mutlaka. Dean nerdeydi? Herkes nerdeydi? Hayat nerdeydi? Gidecek bir evim, başımı dinlendirebilecek, kayıplarımı ve kazançlarımı gözden geçirebilecek bir yerim vardı Allahtan. Otobüse binecek-sem dilenmem gerekiyordu. Sonunda köşede Yunanlı bir papazla karşılaştım. Sinirli bir bakış fırlatarak çeyrek dolar tutuşturdu elime. Hemen otobüse koştum.

Eve varınca buzlukta ne bulduysam yedim. Halam kalkıp baktı. İtalyanca olarak "Zavallı Salvatorecik," dedi. "Çok zayıflamışsın. Bunca zamandır nerdeydin?" Üstümde iki gömlek ve iki süveter vardı, pamuk tarlasında giydiğim pantolonu ve parçalanmış ayakkabılarımı yırtık bez çantama tepmişim. Halamla oturup ona Califor-nia'dan gönderdiğim parayla elektrikli bir buzdolabı almaya karar verdik: ailemizin ilk elektrikli buzdolabı olacaktı bu. Halam yatmaya gitti. Ben de gece geç saatlere kadar yatakta sigara içtim, uyku tutmadı bir türlü. Yansı bitmiş olan romanımın müsveddesi masanın üstünde duruyordu. Yeniden ekim ayı, ev, çalışma. İlk soğuk rüzgarlar cama vurmaya başlamıştı bile, tam zamanında dönmüştüm. Dean sık sık ziyaretime gelmiş; bazı geceler beni beklerken uyuyakalmış; ve halam ailenin eski kumaşlarından, şimdi benim yatak odamda serili duran, deseni zamamn geçişi kadar karmaşık ve zengin olan o büyük kilimi dokurken sohbet etmişler. Ama ben gelmeden iki gün önce San Francisco'ya dönmüş, muhtemelen Pennsylvania'nın ya da Ohio'nun bir yerinde bana teğet geçerek. Dean'in hayatı da San Francisco'daydı. Camille'in bir daire almış olduğunu

öğrendim. Mili City'deyken onu aramak hiç aklıma gelmemiştir. Artık çok geçti, hem Dean'i de kaçırmışım.

İKİNCİ BOLUM

Dean'i görmeyeli bir yıldan fazla oluyordu. O zamandan bu zamana evde oturup kitabımı bitirmiş ve burs alarak okula devam etmişim. 1948 Noelinde halamla elimiz kolumuz hediye dolu olarak Virginia'ya erkek kardeşimi görmeye gittik. Dean'le mektuplaşmıştık; bir ara doğuya geleceğini söylemişti; Noel ile yılbaşı arasında Virginia'da, Testament'ta olacağımı, gelirse beni orada bulabileceğini bildirmiştim ben de. Bir gün, eski güneyli oldukları gözlerinden anlaşılan, avurtları çökmüş akrabalarım, kadın erkek hep birlikte salonda oturmuş, alçak ve içli seslerle havadan, hasattan, çocuğu olanlardan, yeni ev alanlardan bahsederlerken, evin önündeki pis yolda 49 model, çamurlu bir Hudson durdu. Kim olabilirdi? Hiçbir fikrim yoktu. Atletik yapılı, tişörtlü, paspal, traşsız, gözleri kızarık, yorgun bir genç adam verandaya çıkıp zili çaldı. Kapıyı açtım ve Dean'i buldum karşımda. Ta San Francisco'dan buralara, Virginia'ya, kardeşim Rocco'nun evine gelmişti, üstelik şaşılacak kadar kısa bir zamanda, çünkü nerde olacağımı ona yeni haber vermiştim. Arabada iki kişi daha vardı, uyuyorlardı. "Olur şey değil! Dean! Arabadaki-ler kim?"

"Merhaba, merhaba oğlum, biziz, ben, Marylou ve Ed Dunkel. Yıkanacak bir yer bulmalısınız hemen. Cammız çıktı."

"İyi de, nasıl bu kadar çabuk geldiniz?"

"Ah oğlum, Hudson gidiyor işte!"

"Nerden buldun onu?"

"Biriktirdiğim parayla aldım. Demiryolunda çalışırken ayda dört-yüz dolar biriktiriyordum."

Bir saat sonra ortalık karışmış durumdaydı. Güneyli akrabaları-

mın neler olup bittiği ya da Dean'in, Marylou'nun, Ed Dunkel'in kim oldukları hakkında hiçbir fikirleri yoktu, aval aval bakıyorlardı. Halamla kardeşim Rocky konuyu görüşmek üzere mutfağa kapandılar. O küçük güney evinde tam onbir kişiydik. Üstüne üstlük kardeşim kısa bir süre önce taşınmaya karar vermiş ve eşyalarının yarısını yükleyip götürmüştü, karısı ve çocuğuyla Testament kasabasına daha yakın bir yerde oturacaktı. Yeni bir koltuk takımı almışlardı, eskisi halamın Paterson'daki evine gidecekti, ama nasıl gideceğini kararlaştırmamıştık henüz. Dean bunu öğrenir öğrenmez bize Hudson'ıyla yardım edeceğini söyledi. Eşyaları iki posta halinde çabucak Paterson'a atacaktık. İkincide halam da gelecekti. Böylelikle hem paradan tasarruf etmiş olacak, hem de bir sürü sıkıntıdan kurtulacaktık. Herkes tamam dedi. Kardeşimin karısı yiyecek birşeyler hazırlayıp üç bitkin yolcuyu sofraya buyur etti. Marylou Denver'dan beri uyumamıştı. Yaşı daha büyük, yüzü daha güzel görünüyordu.

Dean'in 1947 sonbaharından sonra San Francisco'da Camillele mutlu bir hayat sürdürdüğünü öğrendim. Demiryolunda bir iş bulmuş vö çok para kazanmış. Minik bir kızı varmış şimdi: Amy Moriarty. Bir gün caddede yürürken tepesi atmış, satılık 49 model bir Hudson bulup bankadan bütün parasını çekmiş ve arabayı almış. Ed Dunkel'la birlikteymişler. Beş parasız eve dönmüşler. Dean bir ay içinde geri geleceklerini söyleyerek yatıştırmış Camille'i. "Sal'ı buraya getireceğim," demiş. Kız pek memnun olmamış buna.

"Niyetin ne? Niye yapıyorsun bana bunu?"

"Bir şey yok sevgilim... yani... eee... Sal gelip beni al diye yalvardı, kesinlikle gitmem gerekiyor, şimdi ayrıntıya girmeyelim, sonra anlatırım neden böyle olduğunu... Yok, hayır, şimdi anlatayım." Ve anlatmış, ama Camille bir şey anlamamış tabii.

O cüsseli Big Ed Dunkel da demiryolunda çalışıyormuş yakın zamanlara kadar. İşçi sayışım yarıya indirme politikası sonucu yaşça büyük olanlar işten çıkarılırken o da Dean gibi kapı dışarı edilmiş. Soma, biriktirdiği parayla kendi başına San Francisco'da yaşamaya çalışan Galatea diye bir kızla tanışmış. Ve bizim iki aşâğılık, kızı doğuya götürüp parasını yemek için faaliyete geçmişler. Ed kızın önünde diz çökmüş, yalvarıp yakarmış, fakat kız evlenmedikleri takdirde bir yere gitmeyeceğini söylüyormuş. Dean oradan oraya koşuş-

turarak gerekli kağıtları hazırlatmış, hemen evlenmişler. Ve Noel-den birkaç gün önce hep beraber San Francisco'dan ayrılmışlar, LA'e, güneyin karsız yollarına doğru. Saatte 70 mil yaparak LA'e varmışlar. Önce bir seyahat acentesinde gördükleri denizciyi arabaya alıp ondan onbeş dolarlık benzin parası koparmışlar. Indiana'ya gidiyormuş adam. Sonra bir ana kız almışlar, kız geri zekalıymış, onların verdiği dört dolarla da depoyu Arizona'ya kadar yetecek miktarda benzinle doldurmuşlar. Dean kızı yamna, öne oturtmuş ve incelemiş. "Düşünebiliyor musun oğlum, bütün *yol* boyunca! Öyle minik, öyle gariban, öyle tatlı bir ruhu vardı ki... Konuştuk da konuştuk, ateşten, cennete dönen çölden, onun İspanyolca küfreden papağanından." Sonra onları indirip Tucson'a devam etmişler. Gala-tea Dunkel yorgunum diye mızıldanıp duruyor, bir motele girip uyuyalım diyormuş. Bunu kabul etseler kızın parası Virginia'dan çok önce suyunu çekermiş. Gene de iki gece onun zoruyla konaklamışlar, motellere vermişler paralan. Tucson'a ulaştıklarında kız meteliksizmiş. Ve onu bir otel lobisinde ekip denizciyle birlikte şehirden ayrılmışlar, hiç yürekleri sızlamadan hem de.

Ed Dunkel uzun boylu, sakın yaradılışlı, düşünmeyen bir adamdı, Dean'in söylediği her şeyi yapmaya hazırdı, Dean de vicdan azabı çekemeyecek kadar meşguldü hep. New Mexico'nun Las Cruces kasabasından geçerlerken bizimki birden ilk karısı güzel Mary-lou'yu özlediğini hissetmiş. Marylou Denver'daymış. Denizcinin itirazlarına aldırmadan kuzeye yönelmişler ve akşam olurken Den-ver'a varmışlar. Dean Marylou'yu bir otel odasında bulmuş. Tam on saat deli gibi sevişmişler. Her şeye yeniden başlayacaklar, hiç ayrılmayacaklarmış. Dean Marylou'nun gerçekten sevdiği tek kız olduğunu anlamış, onun yüzünü tekrar görünce pişmanlıktan hasta olmuş ve tıpkı eski günlerdeki gibi, onun varlığının verdiği sevinçle ayaklarına kapamp beni affet diye yalvarmış. Marylou duygulanarak Dean'in saçlarını okşamış, biliyormuş onun çılgının teki olduğunu. Dean denizciyi yatıştıracak bir kız ayarlamış, hatta eski bilardo arkadaşlarının takıldıkları barın üstünde bir oda bile tutmuş. Ama denizci kızı reddetmiş ve çekip gitmiş. Bir daha da gözükmemiş. Bir Indiana otobüsüne binmiş muhtemelen.

Dean, Marylou ve Ed Dunkel, Colfax boyunca doğuya doğru

ilerleyip Kansas düzlüklerine çıkmışlar. Birkaç kere şiddetli tipiye yakalanmışlar. Missouri'de ön camları bir parmak buzla kaplanmış ve Dean, gece vakti, kardan elyazmalarını incelemeye dalmış bir keşiş benzemesine neden olan kar gözlükleriyle, atkıya sarılı başını camdan dışarı uzatarak araba kullanmak zorunda kalmış. Hiç düşünmeden gaza basarak, doğduğu toprakları bir uçtan bir uca katetmiş. Sabahleyin karlı bir tepede kayıp hendeğe yuvarlanmışlar. Bir çiftçi yardıma gelmiş, kurtulmuşlar. Yolda bir otostopçu, beni Memphis'e götürürseniz size bir dolar veririm, demiş. Kabul etmişler. Memphis'te adam evine girip para aramaya başlamış, bir süre sonra da küfelik olmuş bir vaziyette dönüp, evde para bulamadığını söylemiş. Oradan Tennessee'ye geçmişler. Arabanın mil yatağının kazada hasar görmüş olduğu belliymiş, Dean önceden rahat rahat doksan yaparken artık yetmişten yukarı çıkamıyormuş, yoksa hep beraber vıjt diye dağın yamacından aşağı uçarlarmış. Büyük Smoky dağlarım da geride bırakmışlar. Kardeşimin kapışım çaldıklarında yemek saykılıyorlarmış, otuz saat boyunca yalnız peynirli kraker ve şeker girmiş midelerine.

Müthiş bir açgözlülükle tıkıyorlardı. Dean, elinde sandviç, yeni aldığım vahşi bop plağım dinliyordu büyük pikabın önünde hoplayıp zıplayarak: Dexter Gordon ile Wardell Gray, çığlıklarıyla plağın büyüleyici ve kuduruk havasını artıran bir dinleyici kitlesinin karşısında coşkuyla "The Hunfı seslendiriyorlardı. Bizim güneyliler birbirlerine bakıp dehşet içinde kafalarını sallamaktaydılar: "Sal'ın ne biçim arkadaşları var böyle?" Kardeşim ne cevap vereceğini bilemiyordu. Güneylilerin taşkınlığa hiç tahammülü yoktur, hele Dean'inki gibisine. Dean onları kesinlikle kaale almıyordu. Çılgınlığı esrarengiz bir çiçek gibi açmıştı görüşmeyeli. Bunu, Hudson'la şöyle bir tur atma bahanesiyle dördümüz beraber dışarı çıktığımızda anladım, saatler sonra ilk defa yalnız kalıyorduk, istediğimiz şeyleri konuşabilecektik. Dean direksiyona yapıştı, düşündü ve ani bir karar vermiş gibi arabayı vahşice, jet gibi ileri fırlattı.

"Şimdi," dedi burnunu kaşıyarak, durumun aciliyetini daha iyi hissetmek için eğilip gözden sigara çıkardı, bütün bunları yaparken ileri geri sallanıyor ve arabaya gaz veriyordu. "Şimdi önümüzdeki hafta neler yapacağımızı kararlaştıracamız çocuklar. Çok önemli,

çok önemli, eveet!" Bir traktörü solladı, ihtiyar bir zenci oturuyordu direksiyonda, zahmetle ilerliyordu. "Hah işte!" diye bağırdı Dean. "Şu adama takılalım! Ruhunu bir an için dondurduğumuzu tasavvur edelim." Yavaşladı, teri caz kokan yaşlı adama bakalım diye. "Hah şöyle! Tatlı tatlı keşfedelim ihtiyarı. Şu anda o kafadan neler geçtiğini öğrenmek için ömrümün beş yılını verirdim, oraya tırmanıp içerde bu yılki şalgamlar ve domuzlar hakkında ne gibi düşünceler bulunduğunu görmek için. Sal, sen bilmezsin, tam bir yıl Arkan-sas'ta bir çiftçinin yanında kaldım ben. Onbir yaşındaydım. Korkunç işler yaptım. Ölü bir atın derisini yüzmek zorunda kaldığım bile oldu. Dokuzyüzkırk üç Noelinden beri Arkansas'a gitmedim, beş yıl oluyor, Ben Gavin'le beraber bir araba çalmaya kalkışmıştık, adam silahıyla kovalamıştı bizi, işte o zamandan beri. Bunları güneye dair birşeyler söyleyebileceğimi göstermek için anlatıyorum sana. Güneyi tanırım ben oğlum, bilirim, hem de avcumun içi gibi. Senin yazdığın mektupları yutar gibi okudum bu yüzden. Ah! Ah!" Sesini alçattı, sustu, sonra aniden direksiyona abamp hızı tekrar yetmişe çıkardı. Gözlerini yola dikmişti. Marylou sessiz sessiz gülümsüyordu. Yeni Dean'di bu: gelişimini tamamlamış, olgunluğa erişmiş Dean. Tanırım, değişmiş bu herif, dedim kendi kendime. Nefret ettiği bir şeyden bahsederken gözlerinden öfke saçıyor, birden mutlu olduğunda bu öfkenin yerini ıslıl ıslıl bir sevinç alıyordu, vücudundaki her kasın yaşamak için seğirdiğini görüyordum. "Ah oğlum, sana neler anlatabilirim neler," diyordu dürterek. "Ah oğlum, zaman olmalı, zaman. Sahi, Carlo ne alemde? Yarın ilk iş olarak hep birlikte Carlo'yu görmeye gideriz çocuklar. Şimdi, Marylou, New York yolculuğumuz sırasında yemek için ekmek ve et alıyoruz. Sende kaç para var Sal? Her şeyi arka koltuğa koyarız, Mrs P'nin mobilyalarını yani, biz de önde kucak kucağa oturup muhabbet ederiz. Marylou, sen yanıma oturursun, o nefis bacaklarınla, soma Sal, soma da Ed, koca Ed, cam kenarına, rüzgarı kesecek şekilde, atkısını boynuna dolayarak. Ve tatlı hayata dalarız, çünkü artık zamam geldi, üstelik *hepimiz biliyoruz zamanın ne olduğunu*." Sert bir hareketle çenesini oğuşturdu, gaza bastı, öndeki üç kamyonu sollayarak Testa-ment'in merkezine girdi. Bu arada, başım hiç oynatmadan, sadece gözlerini döndürerek, 180 derecelik görüş açısı içinde kalan her şe-

yi inceliyordu. Anında uygun bir yer bulup arabayı parketti ve dışarı attı kendini. Milleti itip kakarak tren istasyonuna daldı, biz de çekine çekine peşinden. Sigara aldı. Hareketleri tozutmüş birinin hareketleriydi kesinlikle. Her şeyi aynı anda yapar gibiydi. Başım aşağı yukarı, sağa sola sallaması, ellerinden taşan enerji, hızlı hızlı yürümesi, oturup bacak bacak üstüne atması, bacaklarım indirip ayağa kalkması, ellerini oğuşturması, pantolonunun fermuarım kapaması, yukarı bakıp "hım" demesi, olup bitenleri kaçırmamak için aniden gözlerini devirmesi ve kaburgalarım vurup vurup konuşması, konuşması...

Testament çok soğuktu, mevsimsiz kar yağmıştı. Dean demiryolu boyunca ilerleyen kasvetli uzun caddenin ortasında dikiliyordu, bir tişört ve kemeri çözözü duran bol bir pantolonla, birazdan pantolonunu indirecek hissini uyandıran bir pozda. Sonra arabaya döndü, Marylou'yla konuşmak için başım içeri soktu ve ellerini kızın önünde titreterek geri çekildi. "Ah, evet, biliyorum, *seni* biliyorum, *seni* biliyorum sevgilim!" Manyak gibi gülüyordu, alçak sesle başlayıp yüksek sesle bitirerek, bir radyo manyağı gülüyor samrdımz, tek fark onunkinin biraz daha hızlı olması ve kıkırdamayı da andırma-sıydı. Sonra işadımı tavrına büründü. Kasabaya inişimizin belli bir nedeni yoktu, ama o amnda birtakım amaçlar icadedip hepimizi işe koştu: Marylou'yu yiyecek sorununu halletmekle, beni hava durumunu öğrenmek üzere bir gazete bulmakla, Ed'i de puro almakla görevlendirdi. Puroya bayılıyordu. Bir tane yaktı ve gazeteye bakarak konuşmaya başladı: "Bak sen, Washington'daki kutsal Amerikalı köpekbalıklarımız yeni münasebetsizlikler peşindeler demek... Ooo! Ooo! Öf be!" Ve istasyonun oradan geçen zenci kızı görmek için fırladı. "Şuna bakın!" diye bağırdı parmağıyla kızı işaret ederek. Ardından ahmakça bir gülüşle parmağım kendine doğru çevirdi ve "Kaybettim kahverengi fıstığı! Ah! Ah!" diye hayıflandı. Soma arabaya doluşup, uçarcasına kardeşimin evine döndük.

Kapıdan içeri adımımı atıp da Noel ağacım, armağanları, kızaran hindinin kokusunu, akrabalarımın konuşmalarım algılayınca farkettim ne kadar sakın bir Noel geçirmekte olduğumu. Ama virüs gene gelip kanıma girmişti, adı Dean Moriarty'ydi ve yeni bir yol serüvene atılıyordum.

Kardeşimin eşyalarını arabamn arkasına yükledik ve karanlıkta yola koyulduk, otuz saat içinde önce kuzeye sonra güneye toplam bin mil katedip geri dönecektik, Dean öyle planlamıştı. Zor bir yolculuk oldu, ama hiçbirimiz anlamadık. Kalorifer çalışmıyordu, ön cam buğu ve buz yaptı. Dean yetmiş mil hızla giderken camı silip gözünün hizasında bir delik açtı. "Ey kutsal delik!" Hudson'ın ön koltuğu dördümüzü de alacak genişlikteydi. Kucağımıza bir battaniye örtmüştük. Radyo da bozuktur. Bu arabamn beş gün önce alınmış ve daha sadece ilk taksidi ödenmiş son model bir otomobil olduğuna kimse inanmazdı. 301 numaralı karayolundan Washington'ın kuzeyine doğru ilerliyorduk, iki şeritli düz bir otobandı 301, pek işlek sayılmazdı. Dean konuşuyordu, biz susuyorduk. Öfkeli el kol hareketleri yapıyor, bazen bir noktaya açıklık getirmek için ta bana kadar eğiliyor, bazen de direksiyonu bırakıyordu, ama araba yine de ok gibi dümdüz gidiyordu, ortadaki beyaz çizgiyi bir kere bile aşmadı, sol ön tekerleğimiz hep o çizgiyi kolluyordu.

Dean'in gelip beni bulması ne kadar abesse benim de onun peşine takılmam o kadar abesti. New York'ta okula devam ediyor ve Lucille diye bir kızla romantik bir ilişki yaşıyordum. Saçları bal rengi bir İtalyan dilberiydi Lucille, onunla evlenebilirdim. Yıllardır evleneceğim kadını aramıyor muydum? Ne tip bir eş olur bu acaba, sorusunu kendime sormadan ilişki kurduğum kız olmamıştı hiç. Dean ile Marylou'ya Lucille'den bahsettim. Marylou onun hakkında her şeyi öğrenmek istedi, tanıştı bizi, dedi. Richmond, Washington ve Baltimore'u geride bırakmıştık, rüzgarlı taşra yolunda Philadelp-hia'ya doğru ilerliyorduk. Koyu bir sohbete dalmıştık. "Evlenmek istiyorum ben," diye itirafta bulundum onlara. "Evlenirsem, yaşlanıp ölene kadar ruhum dingin kalır. Bu hayat böyle geçmez, bu çılgınlıkla, bu nerde akşam orda sabah tavrıyla. Biryerlere gidip birşey-ler bulmak zorundayız."

"Ah oğlum," dedi Dean, "ben yıllardır senin evlilik ve yuva hakkındaki düşüncelerini kurcalıyorum, senin ruhuna ait bütün o harika

şeyleri yakalamaya çalışıyorum." Gece hüznü doluydu, ama keyifliydi de. Philadelphia'da yemek parası olarak ayırdığımız son dolarla hamburger yedik. Saat sabahın üçüydü. Kasadaki adam bizim hesap yaptığımızı duyunca, hemen işe koyulup arka taraftaki bulaşıkları yıkadığımız takdirde bize bedava hamburger, üstüne de bol kahve verebileceğini söyledi, işçisi o gün ortalıkta gözükmemişti. Balıklama atlادık bu teklife. Ed Dunkel vaktiyle denizden inci çıkardığını söyleyerek uzun kollarım bulaşıkların içine daldırdı. Dean ile Marylou önce ellerine birer havlu alıp şamata yaptılar, sonra tavalarla çaydanlıkların arasında arzuyu öpüşmeye başladılar, soma da kilerin karanlık bir köşesine çekildiler. Kasadaki adam bulaşıkları Ed'le ikimizin yıkamasına memnun oldu. Tam onbeş dakikada işimizi bitirdik. Hava aydınlanırken New Jersey'deydik. Karşımızda, karlı bir uzaklıkta dev metropoliten New York bulutu uzanıyordu. Dean kulakları üşüdüğü için başına süveterini sarmıştı. Bizim New York'a fırtına gibi esmeye gelen bir Arap müzik topluluğu olduğumuzu söylüyordu. Lincoln Tünelinden süzülüp Times Meydamna çıktık, Marylou öyle istemişti.

"Ah, keşke Hassel'ı bulabilsek. Hadi, herkes gözünü açsın, belki rastlarız ona." Hızla kaldırımları taramaya koyulduk. "Zavallı bitkin ihtiyar Hassel. Ah, onu Texas'ta görmeliydiniz."

Böylece Dean dört gün içinde aşağı yukarı dörtbin mil yol katetmiş oluyordu, Frisco, Arizona, Denver, New York, bir yığın da macera. Ve bu daha başlangıçtı.

Paterson'a, bizim eve gidip yattık. İlk ben uyandım, öğleden sonra geç bir vakitte. Dean ile Marylou benim yatağıma yatmışlardı, Ed'le ikimiz de hâlamınkine. Dean'in hırpalanmış, menteşeleri açılmış bavulu yerde, ayak altında duruyordu, içinden çoraplar fıskırıyordu. Aşağı kattaki dükkandan telefona çağırdılar. Hemen indim. New Orleans'tandı, bir süre önce oraya taşınmış olan Old Bull Lee arıyordu. Bağıra çağıra yakınmaya başladı: Galatea Dunkel diye bir kız evlerine gelmiş, Ed Dunkel diye bir herifi soruyormuş,

kendisinin bu insanların kim oldukları hakkında en ufak bir fikri yokmuş. Galatea Dunkel mağlubiyeti kabul etmeyen bir mağluptu anlaşılan. Kıza DunkeFin bizim yanımızda olduğunu ve Batı Kıyısına giderken büyük olasılıkla New Orleans'a uğrayıp onu da alacağımızı söyle, dedim BulFa. Sonra telefonu kız aldı. Ed nasıl, diye sordu. Onun mutluluğundan başka bir şey düşünmüyordu.

"Tucson'dan New Orleans'a nasıl gittiniz?" dedim. Eve telgraf çekip para istediğini, para gelince de otobüse bindiğini söyledi. Ed'i bulmaya kararlıymış, çünkü onu seviyormuş. Yukarı çıkıp bunları Big Ed'e anlattım. Kaygılı bakışlarla koltukta oturdu kaldı, bir melekti bu adam aslında.

O sırada Dean uyandı ve "Tamam, şimdi," diyerek yataktan fırladı. "İlk yapmamız gereken şey karmmızı doyurmak. Marylou, koş bir mutfağı karıştır bakalım, neler var. Sal, biz de aşağıdan Car-lo'yu arayalım. Ed, sen de evi derleyip topla." O önde, ben arkada, alelacele indik merdivenleri.

Dükkanındaki adam "Sizin kata bir telefon daha geldi az önce, San Francisco'dan, Dean Moriarty diye birini istiyorlardı, ben de sizin evde o isimde biri olmadığımı söyledim," dedi. Dünya tatlısı Camille'di arayan. Dükkanın sahibi Sam ahababımdı, uzun boylu, kendi halinde biri. Bana baktı ve kafasını kaşıyarak "Hayrola? Uluslararası bir kerhane mi işletiyorsun?" dedi.

Dean manyak gibi kıkırdadı. "Sevdim seni evlat!" Telefon kabine koşup ödemeli olarak San Francisco'yu bağlattı. Sonra Car-lo'yu Long Island'taki evinden aradık ve bize çağırdık. İki saat sonra geldi. O arada Dean'le ikimiz eşyaların geri kalan kısmım ve halamı almak üzere yalmz olarak Virginia'ya yapacağımız yolculuğun hazırlıklarım tamamladık. Carlo Marx kapıyı çaldı, koltuğunun altında şiirlerle. Rahat bir koltuğa oturup, boncuk gibi gözleriyle bizi izlemeye başladı. İlk yarım saat ağzım açmadı, dünya yıkılsa teslim olmayacak gibiydi. Denver Bunalımından soma huzura kavuşmuş, bunu Dakar Bunalımlarına borçluymuş. Dakar'da sakal bırakmış ve bütün gün ufak çocuklarla arka sokaklarda dolaşmış, çocuklar onu bir büyücü-doktora götürmüşler, geleceğini öğrenmiş adamdan. Dakar'ın ottan kulübelerle dolu en çılgın sokaklarının, en ücra köşelerinin fotoğraflarım çekmiş. Dönüşte az kalsın Hart Crane gibi deni-

ze atlıyormuş. Dean yanına müzik kutusunu alıp yere oturmuş, çalan minik şarkıyı, "Hoş Bir Romans"ı dinliyordu büyük bir hayranlıkla. "Dönen, çingırdayan, uçan çancıklar. Hey! Dinleyin! Hep beraber eğilip müzik kutusunun içine bakalım, sırlarını öğrenelim. Çingir çingir çanlar! Hey!" Ed Dunkel da yerdeydi, benim davul sopalarımı almıştı eline, hafif hafif vurmaya başladı, çıkardığı sesleri duyabilmek için nefesimizi tuttuk. "Tik... tak... tiktik... taktak." Dean bir elini kulağına koymuştu, ağzı açıktı, "Vay be!" diye bir çığlık attı sonunda.

Carlo bu aptalca zirzopluğ u kısık gözlerle izledi. Sonra dizlerine vurarak "Bir duyuru yapacağım," dedi.

"Evet? Evet?"

"Bu New York yolculuğunun anlamı ne? Ne haltlar karıştırıyorsunuz gene? Demek istediğim, beyler, bu gidiş nereye? Bu gidiş nereye Amerika, gece vakti, o parlak arabanla?"

Dean, afallamış, "Bu gidiş nereye?" diye tekrarladı. Olduğumuz yerde kalakalmıştık, ne söyleyeceğimizi bilemiyorduk, konuşulacak bir şey yoktu artık. En iyisi kalkıp gitmekti. Dean fırlayıp "Virginia'ya dönmeye hazırız!" dedi ve duşa girdi. Ben de evdeki son pirinçle koca bir tabak yemek pişirdim. Marylou Dean'in çoraplarım tamir etti. Her şeyimiz tamamdı. Dean, Carlo ve ben New York'a indik. Otuz saat içinde, yılbaşından önce görüşürüz, dedik Carlo'ya. Gece olmuştu. Onu Times Meydamnda bırakıp pahalı tünelden tekrar New Jersey'ye çıktık, oradan da otobana. Arabayı nöbetleşe kullanarak on saatte Virginia'ya vardık.

Dean "Yıllardır ilk defa başbaşa kalıyoruz, dertleşebiliriz artık," dedi. Sonra da susmak bilmedi. Washington'in uykusuna, Virginia'mn vahşiliğine geri döndük rüyada gibi. Güneş doğarken Appomat-tox nehrini geçtik, sabah sekizde de kardeşimin kapışım çaldık. Bütün bu süre boyunca, gördüğü her şey, bahsettiği her şey, yaşadığı her şey her ayrıntısıyla müthiş bir heyecan verdi Dean'e. İnancı yüzünden aklım oynatacak gibiydi. "Tanrı'nın varolmadığım kimse iddia edemez. Her biçimde yaratıldık. New York'a ilk geldiğim günleri hatırlıyor musun? Chad King'in bana Nietzsche'yi öğretmesini istediğim günleri? Ne kadar zaman oldu, değil mi? Dünya güzel, Tamı var ve zamam biliyoruz. Eski Yunanlılardan bu yana her şey hakkında yanlış hükme varıldı. Geometriyle, geometrik düşünce sistemleriyle yapamazsın. Mesele bu!" Yumruğuyla parmağım kavradı, araba çizginin yanından dümdüz ilerliyordu. "Yalnız bu değil. İkimiz de biliyoruz ki Tanrı'nın varolduğunu nerden anladığımızı açıklayacak zaman bulabilirim pekala." Bir ara ben de hayatta çektiğim sıkıntıları konu ettim, ailemin ne kadar yoksul olduğunu, Lu-cille'e ne kadar çok yardım etmek istediğimi falan, Lucille de yoksuldu ve bir kızı vardı. "Görüyorsun ya, sıkıntı Tanrı'nın içinde varolduğu şeyi ifade etmek üzere geliştirilmiş bir sözcük. Orada takılıp kalmamak lazım. Kafamda şimşekler çakıyor!" diye haykıra-rak kafasını tuttu. Ve sigara almak için fırladı arabadan, tıpkı Gro-ucho Marx gibi, yere sınıksı basarak, telaşla, bir tek etekleri uçuşan ceketi eksikti. "Denver'dan ayrıldıktan soma çok düşündüm, çok. Hep ıslahevinde kalmıştım, kendini ispatlamaya çalışan cahil bir gençtim, araba çalarak kendimi ifade ediyordum, psikolojik durumum böyle gerektiriyordu. Hapishaneyle ilgili sorunlarım halloldu artık. Bir daha kodese düşmemek için elimden geleni yapacağım. Ondan ötesi benim suçum değil." Yoldan geçen arabalara taş atan küçük bir çocuk gördük. "Şöyle düşün," dedi Dean. "Bir gün şu çocuğun attığı taş bir arabamn ön camına isabet edecek ve adam kaza yapıp ölecek, tamamen şu ufaklık yüzünden. Anlatabiliyor muyum? Şüphesiz Tanrı var. Eminim ki biz şu yolda ilerlerken her şeyimiz gözetiliyor, hatta bu direksiyon korkusuyla arabayı sen kullanırken bile (araba kullanmaktan nefret ediyordum, çok dikkatli bir şofördüm) her şey kendiliğinden hallolacak, yoldan çıkmayacaksın, ben de uyuyacağım.

Üstelik Amerika'nın yabancıısı değiliz, ben Amerika'nın neresine gidersem gideyim işimi hallederim, çünkü her köşesi aynı, insanların tanıyorum, neler yaptıklarını biliyorum. Hepimiz dört bir tarafa inanılmaz derecede karışık ve tatlı zigzag-lar çizerek yaşıyoruz." Sözlerinden pek bir şey anlaşılmıyordu, ama ne kastettiği belliydi. "Saf kelimesini çok kullanıyordu. Dean'in mistik olabileceği aklıma hayalime gelmezdi. Mistisizminin ilk günleriydi bunlar, somadan o garip ve paspal W. C. Fields azizliği aşamasına tamk olacaktık.

Aym gece arkamızda eşyalarla kuzeye, New York'a dönerken halamın bile ilgisini çekti konuşmalarımız. Ama arabada o da oldu-

ğu için Dean birazdan konuyu değiştirip San Francisco'daki iş hayatım anlatmaya başladı. Frencilerin görevlerini en ince ayrıntısına kadar tarif etti, manevra alanlarından geçtikçe örnekledi, hatta bir ara arabadan inip, iki tren karşılaştığı zaman verilen işareti bizzat gösterdi. Halam arka koltuğa çekilip uyumuştu. Sabah dörtte Washington'dan tekrar Frisco'yu, Camille'i aradık demeli. Tam şehirde çıkarken bir devriye arabası siren çalarak yolumuzu kesti. Otuzla gitmemize rağmen hız sınırını aşma cezası verdiler. California plakalı olmamız yol açmıştı buna besbelli. "Californialı olduğunuz için buradan bu hızla geebileceğinizi mi sandınız?" dedi polis.

Karakolda avuşun masasına gidip hiç paramız olmadığım anlatmaya çalıştık. Cezayı demezsek Dean'in geceyi nezarethane de geçireceğini söylediler. Halamda o kadar para vardı, yani onbeş dolar, ama bütün parası yirmi dolar olduğundan cezayı verirse darda kalırdı. Biz içerde tartışaduralım, polislerden bir tanesi çaktırmadan halama bakmak üzere dışarı ık mış, halam arabanın arkasında battaniyeye sarın mış oturuyordu, aynasız görmüş tabii.

"Merak etmeyin, gangster falan değilim. Gelip arabayı aramak istiyorsamz buyurun içeri. Yeğenimle eve gidiyoruz, bu eşyalar da alıntı değil, öbür yeğenimin, yeni çocuğu oldu, evini taşıyor." Sherlock morarmış vaziyette karakola döndü. Halam Dean adına cezayı ödemek zorundaydı, yoksa buradan kurtulamayacaktık, çünkü benim ehliyetim yoktu. Dean halama onbeş dolarım iade edeceğine söz verdi ve sözünü tuttu, tam birbuçuk yıl soma, halamı şaşırtarak ve memnun ederek. Bu kederli dünyayla başetmeyi öğrenmiş saygıdeğer bir kadındı halam. Hayatı tamyordu. Bize polisi anlattı. "Ağacın arkasına saklan mıştı, benim neye benzediğimi görmeye çalışıyordu. Ona dedim ki, eğer arabayı aramak istiyorsan ara, aynen böyle söyledim. Utamlacak bir tarafım yok benim." Dean'in utanılacak tarafları olduğunu biliyordu, benim de tabii, Dean'in yamnda dolaşmam nedeniyle. İkimiz de üzüntüyle kabul ettik bunu.

Bir keresinde halam, erkekler kadınlarının ayaklarına kapamp af dilemedikçe dünya sükun bulmaz, demişti. Dean bunu bilir, sık sık sözünü ederdı. "Marylou'ya, hırgrden arın mış, ebedi, huzur dolu, tatlı, saf bir sevgi ortaklığımız olsun diye yalvarıyorum. Tamam diyor, ama aklı başka yerde, bana hükmetmek istiyor, onu ne kadar

çok sevdiğimi asla anlamayacak, mezarımı kazıyor."

"Şurası bir gerçek ki kadınlarımızı anlamadan suçluyoruz, hata bizde," dedim.

"O kadar basit değil," diye uyarıda bulundu Dean. "Huzur aniden gelecek, geldiğim farketmeyeceğiz, anlıyor musun oğlum?" İnatla sıkıntı karışımı bir tavırla sürmeye başladı arabayı. Sonra direksiyona ben geçtim, o uyudu. Şafak sökerken Paterson'daydık, sabah sekizde de evde. Marylou ile Ed Dunkel salona yayılmışlar, küllüklerden topladıkları izmaritleri içiyorlardı, ayrıldığımızdan beri ağızlarına lokma koymamışlardı. Halam yiyecek birşeyler alıp mükellef bir kahvaltı hazırladı.

Batılı üçlü Manhattan'ın merkezinde yeni bir mesken edinmeliydi artık. Carlo'nun York Bulvarında bir dairesi vardı, o akşam oraya taşınacaklardı. Dean ve ben bütün gün uyuduk. 1949'a gireceğimiz akşam müthiş bir kar fırtınası başlamışken uyandık. Ed Dunkel benim rahat iskemleme kurulmuş, geçirdiği son yılbaşı gecesini anlatıyordu. "Chicago'daydım. Meteliğim yoktu. Kuzey Clark Caddesine bakan otel odamın penceresinde oturuyordum, aşağıdaki fırından nefis kokular geliyordu burnuma. İnip kızla konuştum. Bana parasız ekmek ve kahveli kek verdi. Odaya dönüp hepsini yedim ve gece boyunca çıkmadım otelden. Bir keresinde de Utah'ta, Forming-ton'da, Ed WalPla beraber çalıştığım günlerde, Ed Wall'u tanırırsınız, Denver'daki çiftçinin oğludur, yatağımda yatarken rahmetli annem her tarafı ışıklar içinde köşede beliriverdi. 'Anne!' diye seslendim. Kayboldu. Hep olur bana böyle şeyler," dedi başım sallayarak.

"Galatea meselesi ne olacak?"

"Ah, evet. New Orleans'a gidince hallederiz. Olmaz mı sence, ha?" Artık benim de fikrimi soruyordu, Dean'le yetinmez olmuştu. Ama Galatea'ya aşıkta besbelli. Aklı ondaydı.

"Sen ne yapmayı düşünüyorsun Ed?" diye sordum. Bilmiyorum," dedi. "Geçinip gidiyorum işte. Hayata takılıyorum." Dean'in peşinden sürükleniyordu. Kendi yönü yoktu. Chica-

go'daki o geceyi, ıssız otel odasındaki sıcak kahveli kekleri anarak oturuyordu.

Dışarda kar bastırdıkça bastırıyordu. New York'ta büyük bir parti vardı, hepimiz oraya gidiyorduk. Dean bozulmuş valizim topladı, arabaya yerleştirdi ve büyük geceyi yaşamak üzere yola koyulduk. Halam, kardeşimin ertesi hafta onu ziyarete geleceği düşüncesinin verdiği mutlulukla gazetesini açmış, Times Meydamndan yayınlanacak yılbaşı programım beklemeye başlamıştı. Buzda bir o yana bir bu yana kayarak New York'a vardık. Dean direksiyondayken korkmuyordum, her koşulda idare edebiliyordu arabayı. Radyo açıktı, gece boyunca dinleyip azacağımız vahşi bir bop parçası çalıyordu. Bizi nelerin beklediğini bilmiyordum, ama umurumda değildi.

İşte o anda tuhaf bir hisse kapıldım: bir şey unutmuştum. De-an'le karşılaşmadan önce vermek üzere olduğum bir karar vardı, aklımdan çıkmıştı ve o anda geri geliverecek gibiydi. Parmaklarımı çıtırdatıp hatırlamaya çalıştım. Ondan birilerine bahsetmişim hatta. Ama şimdi gerçek bir karar mı, yoksa bir düşünce mi olduğunu bile söyleyemezdim. Beni yakalamış, şaşırtmış ve kederlendirmişti. Kefenli Gezgin'le ilgiliydi. Carlo Marx'la karşılıklı iki iskemleye oturmuştuk, diz dize, ona bir rüyamı anlatmışım, çölde garip bir Arap beni takip ediyordu, kaçmaya çalışıyordum, ama Koruyucu Şehre ulaşmadan beni yakalıyordu. "Kim o?" demişti Carlo. Birlikte kafa yormuştuk. Ben, benim, diyordum. Ama değildi. Bir şey, birisi, bir ruh, hayat çölünden geçen herkesi izliyordu, cennete ulaşmadan yakalayacaktı bizi. Düşündüm, ölümden başka bir şey değildi o: ölüm cennetten önce bizi ele geçirecek. Yaşarken özlem, acı ve ıstırap çekmemize neden olan, her çeşit bulantıya katlanmamızı sağlayan şey, muhtemelen ana rahminde yaşadığımız ve kabul etmeye yanaşmasak da ancak ölümden tekrarlanabilecek olan birtakım kayıp mutlulukların hatırlanmasıdır. Ama kim ölmek ister ki? Olayların hızlı akışı içinde zihnimin derinliklerinde bunu düşünüp durmuştum. Dean'e söyledim, bunun saf ölüme duyulan yalın bir özlem olduğunu hemen anladı, hiçbirimiz tekrar hayata dönmeyeceğimiz için yapabileceği bir şey yoktu haklı olarak. Ben de onunla aynı kamdaydım.

New York'taki arkadaşlarımı aramaya çıktık. Çılgın çiçekler

orada da açıyordu. Önce Tom Saybrook'a gittik. Tom hüzünlü, yakışıklı bir çocuktur. Tatlı, eli açık ve uysal. Zaman zaman durgunlaşır ve kimseye haber vermeden ortadan kaybolurdu. O akşam aşın neşeliydi. "Sal, bu harika tipleri nereden buldun? Onlar gibisine hiç rastlamadım."

"Batıda buldum onları."

Dean kurtlarını döküyordu. Bir caz plağı koyup Marylou'ya yapışmış, müziğin vuruşlarına uyarak karşısında sıçramaya başlamıştı. Marylou da sıçırıyordu. Tam bir aşk dansıydı bu. Ian MacArthur arkasında bir orduyla geldi. Yeniydin kutlanacağı haftasonuna girmiştik, üç gün üç gece eğlenecektik. Kalabalık gruplar Hudson'a atlayıp karlı New York caddelerinde o parti senin bu parti benim dolaşacaklardı. En büyük partiye Lucille'le kız kardeşim de götürdüm. Lucille beni Dean ve Marylou'yla birlikte görünce sinirlendi, ikisinin bende yarattığı kudurukluk gözünden kaçmıyordu.

"Onların yanında olduğun zaman senden hoşlanmıyorum."

"Tamam, tamam, sadece heves. Dünyaya bir kere geliyoruz. İyi vakit geçirmeliyiz."

"Hayır, üzücü bir şey, canımı sıkıyor."

Soma Marylou benimle oynamaya başladı, Dean Camille'le kalacakmış, ben de onunla olmalıymışım. "Bizimle San Fransisco'ya dön. Birlikte yaşarız. İyi bir sevgili olurum sana." Dean'in Marylou'yu sevdiğini biliyordum, üstelik Marylou bunu Lucille'i kıskandırmak için yapıyordu, böyle bir şey istemezdim. Ama öte yandan bu afet sansın aklımı başımdan alıyordu. Lucille Marylou'nun beni köşeye çekip konuştuğunu ve öpücüklere boğduğunu görünce Dean'in arabayla gezme davetim kabul etti. Ama sadece sohbet edip, benim bıraktığım South Moonshine'dan içmişler. Ortalık karışıyordu, gidişat kötüydü. Lucille'le olan ilişkimin fazla sürmeyeceğini biliyordum. Lucille *onun gibi* olayım istiyordu. Bir liman işçisiyle evliydi, adam hayatı zehir ediyordu ona. Boşanabilseler evlenirdik, çocuğuna babalık ederdim. Ama boşanma işlemleri için gerekli para yoktu, durum ümitsizdi. Hem Lucille beni anlamazdı, çünkü hoşuma giden bir sürü şey vardı benim, kafam karışık, daldan dala konuyordum bitap düşene kadar. Bu geceyi j'aşamaya bakmalı, diyordum. İnsanlara kendi şaşkınlığımdan başka verecek şeyim yoktu.

Partiler olağanüstüydü. West Nineties'deki bodrum katında en azından yüz kişi toplanmıştı. Ocağın yamndaki kilere kadar doluydu ev. Her köşede, her yatakta, her koltukta birşeyler oluyordu: sefahat alemleri değil, delice radyo müziği ve uçuk çılgınlıklar eşliğinde bir yılbaşı partisi. Çinli bir kız bile vardı. Dean tıpkı Groucho Marx gibi bir gruptan ötekine koşuyor, herkesle tanışıyordu. Daha çok insan bulmak için belli aralıklarla arabaya atlayıp turluyorduk. Dami-on da geldi. Dean batı ekibinin baş kahramamysa Damion da New York ekibinin önderiydi. Dolayısıyla aralarında hemen bir soğukluk oldu. Damion'un kız arkadaşı sağ dirseğiyle Damion'un çenesine vurdu. Sersemleyip kalakaldı oğlan. Kız onu eve götürdü. Birtakım zirzop gazeteci arkadaşlarımız işyerlerinden çıkıp şişelerle geldiler. Dışarda inanılmaz güzellikte bir tipi vardı. Ed Dunkel Lucille'in kız kardeşiyle tamıştı, birlikte ortadan kayboldular. Ed Dunkel'ın kadınlarla arasının gayet iyi olduğunu söylemeyi unutmuşum. Bir seksenbeş boylarında, nazik, uyumlu, yumuşak ve şirindir. Kadınların mantolarım falan tutar. Başarının yoludur bu. Sabah saat beşte bir apartmanın arka tarafına dolaşmış, içinde büyük bir partinin sürmekte olduğu dairenin penceresine tırmanıyorduk. Gün ağarırken Tom Saybrook'un evine geri döndük. İnsanlar resim çiziyor, bayat bira içiyorlardı. Kollarımda Mona diye bir kız, divanda uyuyakal-dım. Eski Columbia kampus barından bir yığın tip sükün etti. Hayattaki her şey, hayatın bütün yüzleri aynı küf kokulu odada toplanıyordu. Parti lan MacArthurlar'da devam etti. lan MacArthur gözlüklerinin arkasından dünyaya keyifle bakan müthiş bir çocuktü. De-an'ın yaptığı gibi o da her şeye hiç durmaksızın "Evet!" demeyi öğrenmeye başlamıştı. Wardell Gray ile Dexter Gordon'ın vahşi "The Hunt"ı eşliğinde Marylou, Dean ve ben divanın üstünde kovalamaca oynadık, Marylou hiç de masum bir yavrucak sayılmazdı. Dean çamaşırsız ve yalınayak geziyordu, bir tek pantolonuyla, arabaya atlayıp insan toplamaya çıkması gerekince giyiniyordu. Neler olmuyordu ki! Uçuk Rollo Greb'i bulduk ve onun Long Island'taki evine gidip gecenin geri kalan kısmım orada geçirdik. Rollo teyzesiyle beraber güzel bir evde yaşıyordu, kadın ölünce bütün ev onun olacaktı. Teyze Rollo'nun isteklerine karşı çıkıyor, arkadaşlarından nefret ediyordu. Rollo, Dean, Marylou, Ed ve benden oluşan derbederler

grubunu eve sokar sokmaz çılgın bir parti başladı. Kadın üst katta sinsi sinsi dolaşıyor, bizi polis çağırmakla tehdit ediyor, Greb de "Kapa çeneni moruk!" diye bağıırıyordu. Böyle bir kadınla böyle bir hayat yaşamr mıydı? Hayatımda görmediğim kadar çok kitabı vardı Rollo'nun: iki kitaplık, dört duvarı yerden tavana raflı iki oda ve on ciltlik Apokripha Cart Curt gibi kitaplar. Verdi'nin operalarını çaldı ve pandomim yaparak sahneledi bize, arkasında aşağı doğru kocaman bir yırtık bulunan pijamalarıyla. Hiçbir şeyi takmazdı o. Kolunun altında müzik üzerine orijinal onyedinci yüzyıl elyazmalarıyla, sallana sallana, bağıra çağıra New York limanına inen büyük bilgin. İri bir. örümcek gibi ağır ağır ilerlerdi caddelerde. Heyecanı şeytani bir ışık olup gözlerinden fışkırırdı. Boynunu spastikler gibi kendinden geçmiş şekilde döndürür dururdu. O gece de peltek peltek konuştu, debelendi, düştü, inledi, uludu, sonra da ümitsizce arkaya devrildi. Hiç sesi çıkmıyordu, hayat ona öyle büyük bir heyecan veriyordu ki! Dean, başı eğik, onun önünde durup tekrar tekrar "Evet... Evet... Evet..." dedi. Beni bir köşeye çekti. "Şu Rollo Greb rastladığım en büyük, en baba adam! Sana söylemeye çalıştığım buydu işte! Ben böyle olmak istiyorum. Asla bir yere takılıp kalmaz, her yöne gider, her şeyi olurluna bırakır, yaşadığı ânı bilir, ileri geri sallanmaktan başka işi yoktur. Oğlum, bu adam son nokta! Hep onun gibi olursan sonunda sen de yakalarsın."

"Neyi?"

"ONU işte! ONU! Sonra anlatırım, şimdi vakit yok, vaktimiz yok." Rollo Greb'i biraz daha seyredebilmek için telaşla geri döndü.

Dean büyük caz piyanisti George Shearing'in tıpkı Rollo Greb gibi biri olduğunu söyledi o gece. Uzun ve çılgın haftasonunun ortasında Birdland'te çalan Shearing'i dinlemeye gittik. Kimseler yoktu, ilk müşteriler biz olduk, saat onda. Birazdan Shearling çıktı, kördü, piyanosunu el yordamıyla buldu. Seçkin görünümlü bir İngiliz, beyaz gömleğinin yakası sımsıkı iliklenmiş, irice, sarışın. Başçımın saygıyla ona doğru eğilerek başlattığı ilk parçada tatlı bir İngiliz yaz gecesi havası yayıldı etrafa. Davulcu Denzil Best hafif bilek hareketleri dışında kımıltısız duruyordu. Derken Shearing sallanmaya başladı, kendinden geçmişti, yüzünde bir tebessüm belirdi, oturduğu yerde sallanıyordu, ileri geri, yavaş yavaş, sonra tempo hızlandı,

o da hızlı hızlı sallanmaya başladı, sol ayağı her vuruşta havaya fırlıyordu, başını öne eğdi, tuşlara kadar indirdi, saçlarını geri itti, taralı saçları bozuldu, terlemişti. Müzik hızlanıyordu. Başçı aletine eğilmiş vuruyor da vuruyordu, giderek daha hızlı, daha hızlı. Shearing kendi akorlarına geçti, sağanak gibi boşanıyordu notalar piyanodan, bir insan bunları kafasında bu hızla sıralayamaz diye düşünürdünüz. Deniz gibi gürliyorlardı. Dinleyenler "Devam!" diye çığlıklar atıyorlardı. Dean ter içindeydi, yakasından aşağı iniyordu damlalar. "İşte! Bu o! İhtiyar Tanrı! İhtiyar Tanrı Shearing! Evet! Evet! Evet!" Shearing arkasındaki çılgın adamın farkındaydı. Dean'in her soluğunu, her lanetini duyabiliyordu, görmese de hissediyordu. "Doğru!" dedi Dean. "Evet!" Shearing gülümsedi, sallanmaya devam etti. Ve nihayet, terden sıırılsıklam, piyanodan kalktı. O günler Shearing'in coşkusunu yitirip işi ticarete dökmesinden önceki büyük 1949 günleriydi. O gittikten sonra Dean piyanonun önündeki tabureyi işaret ederek "Tanrı'nın boş iskemlesi," dedi. Piyanonun üstünde bir boru duruyordu. Altın gölgesi, davulların arkasındaki duvara çizilmiş çöl kervanı resminde garip bir yansıma yapıyordu. Tanrı gitmişti, ardında bir sessizlik bırakarak. Yağmurlu bir akşamdı. Yağmurlu akşamın efsanesi. Dean'in huşudan gözleri dışarı uğramıştı. Bu delilik bir yere varmayacaktı. Bana ne olmuştu peki? Hemen aydım: Dean'in New York'tan aldığı çaydan tıttırmekteydik ne zamandır. Her şeyin açıklığı kavuştuğunu düşündürmüştü bana. Her şeyi bildiğiniz, her şeyin ebedi olarak hükme bağlandığı âm yaşatmıştı.

Herkesi bırakıp dinlenmeye eve döndüm. Halam, Dean ve şürekasına takılarak vaktini boşa harcıyorsun, dedi. Ben de biliyordum öyle olduğunu. Hayat hayattı, mizaç mizaç. İstedğim, Batı Kıyısına bir büyüleyici yolculuk daha yapmak ve bahar döneminde okula dönmekti. Ne yolculuk olacaktı ama! Dean'in daha neler yapacağını görmek ve o Frisco'da Camille'in yanında kalınca Marylou'yla işi pişirmek istiyordum. İstirap çeken kıtayı tekrar geçmek üzere hazır-

lıklara başladık. Burs çekimi bozdurup Dean'e onsekiz dolar verdim karısına yollasın diye, kız onun eve dönmesini bekliyordu, meteliksizdi. Marylou neler tasarlıyordu bilmiyorum. Ed Dunkel ise her zaman olduğu gibi peşimizden sürükleniyordu.

Ayrılmadan önce Carlo'nun evinde uzun eğlenceli günler geçirdik. Carlo bornozuyla geziniyor ve yarı alaycı nutuklar çekiyordu bize: "Şekerlemelerinizi elinizden almaya çalışmıyorum, ama bence ne olduğunuza ve ne yapacağınıza karar vermenizin zamanı geldi." Carlo bir ofiste yazmanlık yapıyordu. "Bütün gün evde oturmakta amacınız ne, bilmek istiyorum. Bütün bu konuştuklarınız ne? Ne yapmaya çalışıyorsunuz? Dean, neden Camille'i bırakıp Mary-lou'ya döndün?" Cevap yok. Kıkırdamalar. "Marylou, neden böyle şehir şehir dolaşıyorsun? Kefenle ilgili kadınca niyetlerin neler?" Cevap aym. "Ed Dunkel, Tucson'da evlendiğin kadını ne diye ter-kettin ve burada o koca kıçının üstünde oturmuş ne yapıyorsun? Evin nerde senin? İşin ne?" Ed Dunkel içten bir utançla başım öne eğiyordu. "Sal, nasıl oldu da böyle avarelik edecek noktaya geldin? Lucille'le ne halt ettin?" Bornozunu düzeltip, yüzü bize dönük oturuyordu. "Gazap günleri yakın. Balon daha fazla taşıyamayacak sizi. Aym zamanda soyut bir balon bu. Hep birlikte Batı Kıyısına uçacak ve sendeleye sendeleye geri dönüp mezar taşımızı aramaya koyulacaksınız."

O günlerde Carlo "Taş Sesi" dediği yeni bir ses tonu geliştirmişti. Amacı çevresindekilerin başlarına taş düşmüşçesine sersemlemelerini sağlamaktı. "Şapkalarınıza birer ejderha iştirin," diye uyarıyordu bizi, "yarasalarla birlikte tavanarasındasınız." Çıldırılmış gibi bakan gözlerini üstümüze dikiyordu. Dakar Bunalımından sonra Kutsal Bunalım ya da Harlem Bunalımı adım verdiği korkunç bir dönem daha geçirmişti: yaz ortasında Harlem'de yaşarken, geceleyin ıssız odasında uyanır, gökyüzünden inen "yüce makine"ye kulak verir, 12. Caddeye çıkıp diğer balıklarla beraber "suyun altından" yürürmüş. Beynini aydınlatan parlak fikirlerin isyam olmalıydı bu. Marylou'yu kucağına oturtup sakinleşmeye zorluyordu. Dean'e "Neden bir köşeye çekilip gevşemiyorsun? Neden habire hoplayıp zıplıyorsun?" diyordu. Dean yine koşuşturuyor ve kahvesine şeker koyarken "Evet! Evet! Evet!" diye söyleniyordu. Gece Ed Dunkel yerde

şiltelerin üstünde uyuyakalıyor, Dean ile Marylou Carlo'yu yatağından atıp kendileri yatıyorlar, Carlo da mutfakta oturup taşın kehanetlerini mırıldanmaya başlıyordu. Her gün onları ziyarete gidiyor, hiçbir şey kaçırmıyordum.

Ed Dunkel bir gün "Geçen akşam dosdoğru Times Meydamna yürüdüm, tam vardığım anda anladım bir hayalet olduğumu. Kaldırımında yürüyen benim hayaletimdi," dedi. Hiç yorum yapmadan, anlamlı anlamlı başını sallayarak anlattı bunları. On saat sonra, başka birinin konuşmasının orta yerinde, "Düşünsene, kaldırımında yürüyen benim hayaletimdi," diye ekledi.

O sırada Dean içten bir tavırla omzuma yaslanarak, "Sal, senden bir şey rica edeceğim, benim için çok önemli bir şey... Nasıl algılayacağım merak ediyorum... Biz dostuz, değil mi?" diye sordu.

"Elbette Dean." Yüzü kızardı. Sonunda söyledi. Benim Marylou'yla yatmamı istiyordu. Nedenim sormadım, çünkü biliyordum onun Marylou'yu başka bir adamla sevişirken görmeyi arzuladığım. Bu fikri ortaya attığında Ritzy's Bar'daydık, Times Meydamında bir saat Hassel'ı aramıştık. Ritzy's Bar, Times Meydam civarındaki caddelerde yatıp kalkan serserilerin mekanıdır, ismi her yıl değişir. İçerde bir tek kıza rastlayamazsınız, pavyon kısmında bile. Etraf, üstlerinde kırmızı tişörtlerden tutun da, göz alıcı renklerde, bele oturan, vatkalı uzun ceketlere ve bol paçalı pantolonlara kadar ayaktakımının rağbet ettiği her türlü giysiyi görebileceğiniz genç erkeklerden geçilmez. Burası aynı zamanda, Sekizinci Cadde gecelerinde yaşlı ve mahzun homolar arasında hayatım kazanmaya çalışan oğlanların da barıdır. Dean, gözleri fıldır fıldır girmişti içeri. Kabasaba zenci ibneler; asık suratlı, silahlı batakcılar; sustalı denizciler; suya sabuna dokunmayan sıksa uyuşturucu müptelaları; ve hem ziyaret hem ticaret diyerek oraya gelmiş olup, müşterek bahis-çi ayağına yatmakta olan, orta yaşlı, iyi giyimli bir dedektif. Dean ricasını dile getirmek için buradan iyi yer bulamazdı. Ritzy's Bar'da bilumum pis işler tezgahlanır, bunu havadan hissedersiniz, seks trafiği de tahmin edilebileceği gibi hayli yoğundur. Kasa hırsız, gözüne kestirdiği serseriye 14. Caddede bir çatıarasını soymayı teklif ederken, yatalım da der. Kinsey bu oğlanlarla konuşabilmek için Ritzy's Bar'a epey geldi gitti, yardımcısının devreye girdiği ge-

ce ben de oradaydım, 1945 yılıydı. Hassel ve Carlo'yla da görüştüler.

Dean'le eve döndüğümüzde Marylou yataktaydı. Dunkel New York'ta hayaletini dolaştırıyordu. Dean verdiğimiz kararı aktardı. Marylou memnun olduğunu söyledi. Bense pek emin değildim. Ama bu işin altından kalkabileceğimi kanıtlamalıyım. Yatak vaktiyle iriyarı bir adamın ölüm döşeği olmuştu, dolayısıyla ortası çöküktü. Marylou ikimizin arasına yattı, biz de Dean'le şiltenin çıkıntı yapmış taraflarına uzandık, denge kurmaya çalışıyor, ne söyleyeceğimizi bilemiyorduk.

"Allah kahretsin! Ben bu işi yapamam!"

"Hadi oğlum! Söz verdin bir kere!" dedi Dean.

"Ya Marylou?" dedim. "Marylou, söyle, sen ne düşünüyorsun?"

"Başla hadi."

Sarıldı bana. Dean'in orada olduğunu unutmaya çalıştım. Ama onun karanlıkta her çıkan sese kulak kabarttığım farkettiğim an gülmekten başka bir şey yapamaz oldum. Korkunçtu.

"Hepimizin gevşemesi lazım," dedi Dean.

"Galiba beceremeyeceğim. Biraz mutfığa gitsene sen."

Dediğimi yaptı. Marylou çok tatlıydı, ama "San Francisco'da başbaşa kalana kadar bekle, şimdi kendimi veremiyorum," diye fısıldadı kulağına. Haklıydım, kabul etti. Gecenin ortasında bir şey kararlaştıran ve önlerindeki karanlıkta geçmiş yüzyılların ağırlığım taşıyan üç yeryüzü çocuğuyduk biz. Evde garip bir sessizlik vardı. Kalkıp Dean'in omzuna vurdum dostça. Marylou'nun yamna git, dedim. Sonra da divana uzandım. Dean'in neşeyle gevezelik ettiğim, kendinden geçmiş bir halde sallandığım duyabiliyordum. Ancak ömrünün beş yılını içerde geçirmiş biri böyle manyakçasına çaresiz uçlara gidebilirdi: hemen açılıveren kapıların önünde yalvarır; yaşama mutluluğunun kaynakları fiziksel olarak gerçekleşsin diye deli olur; geldiği yolu, geri dönmek üzere, görmeyen gözlerle arardı. Bar tezgahlarının arkasında asılı açık saçık resimlere bakmakla, çok satan dergilerin yayınladıkları kadın bacağı ve kadın göğsü fotoğraflarını incelemekle, çelik duvarların sertliğini ve yanında olmayan kadının yumuşaklığını ölçmekle geçen yılların sonucuydu bu. Hapishane kendinize yaşama hakkı tanıdığınız yerdir. Dean annesi-

nin yüzünü görmemişti. Her yeni kız, her yeni eş, her yeni çocuk onun korunmasız yoksunluğuna ekleniyordu. Babası nerdeydi? Yük katarlarına binen, demiryolu mutfaklarında bulaşıkçılık yapan, yalpalayarak yürüyen, ayyaş gecelerde dar sokaklarda sürünen, kömür yığınlarının üstünde sızıp kalan, sararmış dişlerini birer birer batının su yollarına düşüren ihtiyar serseri Tenekeci Dean Moriarty. Dean Marylou'suna olan kusursuz aşkının tatlı ölümlerinde ölebilir-di, sonsuz hakkı vardı buna. Karışmak istemiyordum, sadece izlemek istiyordum.

Carlo sabaha karşı geldi ve hemen bornozunu sırtına geçirdi. O günlerde artık hiç uyumaz olmuştu. "Öf!" diye haykırdı. Yerdeki reçellere, oraya buraya fırlatılmış pantolonlara, elbiselere, sigara izmaritlerine, kirli tabaklara, açılıp bırakılmış kitaplara baktıkça aklını oynatacak gibi oluyordu. Oysa biz büyük bir forum yapmaktaydık. Dünya dönerken her gün acıyla inliyordu, biz de geceye özgü dehşetengiz işlerimizi hallediyorduk. Marylou'nun her tarafı Dean ile bir şey yüzünden ettikleri kavga nedeniyle mosmordu, Dean'in suratında da tırnak izleri vardı. Gitmemizin zamanı gelmişti.

On kişi arabaya doluşup benim eve, çantamı almaya gittik. Dean'in yıllar önce ona yazmayı öğretmemi istemek için kapımı çaldığı akşam oturup ilk sohbetimizi yaptığımız bardan, New Orleans'a, Old Bull Lee'ye telefon ettik ve yüzseksen mil uzaktan BulPun sızlanan sesini duyduk. "Söyleyin çocuklar, bu Galatea DunkeFı ne yapayım? İki haftadır burada, odasında gizleniyor, ne Janeie konuşuyor, ne benle. Ed Dunkel denen herif sizin oralarda mı? Allah aşkına onu buraya getirin de kurtulalım şu kızdan. En güzel odamızda yatıyor ve paramızı yiyor. Burası otel değil." Bull'u ah vah diyerek yatıştırdık. Dean, Marylou, Carlo, Dunkel, ben, lan MacArthur, karısı, Tom Saybrook ve daha kimbilir kim, telefonda hep bir ağızdan bağırıyor, bira içiyorduk. Bull serseme dönmüştü, karışıklığa hiç tahammül edemezdi. "Evet, belki de buraya geldiğinizde, yani buraya gelerseniz, durumu daha iyi değerlendirirsiniz," dedi. Halamla vedalaştık. İki hafta içinde döneceğim diye söz verdim ona. Tekrar California yokuşuydum.

Yolculuğumuzun başında yağmur çiseliyordu ve esrarengiz bir hava vardı. Büyük bir sis destamna tanık olacaktık anlaşılan. "Hey!" diye bağırdı Dean. "Gidiyoruz işte!" Direksiyona abanıp gazladı. Havaasını bulmuştu, hemen farkediliyordu. Hepimiz keyiflenmiştik, karmaşayı ve anlamsızlığı arkada bıraktığımızı, zamanla ilgili tek ve yüce işlevimizi yerine getirmekte olduğumuza inamyorduk: *hareket etmek*. Hareket ediyorduk! Gece New Jersey'de biryerlerde, okla GÜ-NEY'i ve BATI'yı gösteren gizemli beyaz tabelalar parladı. Güneye saptık. New Orleans! Harfler beyinlerimizde ışıldadı. Dean'in dediği gibi, "dondurucu ve yorucu şehir New York"un kirli karlarından, Amerika'nın sellerle oluşmuş çukurunda uzanan eski New Orle-ans'ın yeşilliklerine ve nehir kokularına, sonra da batıya. Ed arka koltuktaaydı. Marylou, Dean ve ben de önde, hayatın güzelliğine ve zevkine dair hoş bir sohbete koyulmuştuk. Dean birden munisleşti. "Boşverin şimdi bunları da dinleyin, hepiniz, her şeyin güzel olduğunu, dünyada dert edecek bir şey bulunmadığım kabul etmeli ve HİÇ-BİR ŞEY hakkında GERÇEKTEN kaygı duymadığımızı ANLAMAK bizim için ne demek bilmeliyiz. Haksız mıyım?" Haklıydı. "Gidiyoruz işte, hep beraber... New York'ta ne yaptık? Unutalım." Herkes yediği silleleri arkasında bırakmıştı. "Geride kaldı. Arada miller, iniş ve yokuşlar var. Şimdi Old Bull Lee'yi bulmaya New Orleans'a gidiyoruz, ne heyecanlı değil mi? Şu yaşlı tenoru en kral parçasını söylerken dinler misiniz?" Radyonun sesini arabayı zangırdatacak kadar açtı. "Hikayeyi anlatışına, hakiki sükunet ve bilgiyi ifade edişine bakın."

Müziğe daldık ve ona hak verdik. Yolun saflığı. Otobamn ortasındaki beyaz çizgi düzleşti ve sol ön tekerleğimizi sımsıkı sardı, sanki lastiğin yivlerine yapışmıştı. Dean kaslı boynunu öne doğru eğdi. O kış akşamı üstünde yalnız bir tişört vardı. Gaza bastı. Şoförlük deneyimim artsın diye Baltimore'da arabayı benim kullanmamı istedi. Buna bir itirazım yoktu, yalnız Dean ile Marylou öpüşüp koklaşırlarken benim yola devam etmemi beklememeliydiler. Delice

bir yolculuktu bu. Radyo sonuna kadar açıktı. Dean kontrol paneli yamulana kadar üstünde davul çaldı, ben de peşinden. Zavallı Hudson: Çin'e giden yavaş gemi, yenilgisini kabul ediyordu.

"Ah çocuklar, ne zevk!" diye bağırdı Dean. "Şimdi, Marylou, dinle beni. Biliyorsun ben aym anda bir sürü şey birden yapabiliyorum, sınırsız bir enerjim var. San Francisco'da beraber yaşamaya devam edebiliriz. Senin kalacağın yeri biliyorum. İki günde bir, normal mahkum koşusunun bitiminde oraya gelir, oniki saat kalırım. Oniki saatte neler yapılır *oğlum*, düşünsene. Ben gene Camille'le oturuyor olurum, bir şey çaktırmam. Bunu becerebiliriz sevgilim, eskisi gibi." Marylou dünden razıydı. Camille'in camna okumak istiyordu. Frisco'da benimle olacağım söyleyip durmuştu, fakat belli ki Dean'den ayrılmayacaktı ve ben kıtanın öbür ucunda kırımın üstünde tek başıma kalakalacaktım. Ama önünüzde şu altın topraklar dururken, türlü türlü umulmadık olay sizi şaşırtmak ve yaşama sevinciyle doldurmak için pusu kurmuş beklerken ne diye bunları düşünün-siniz ki?

Şafak sökerken Washington'a vardık. O gün Harry Truman'ın ikinci görev döneminin başladığı gündü. Hırpalanmış tekneyle ilerlerken savaşın Pennsylvania Bulvarında gerçekleşen ihtişamlı gövde gösterisini izledik. B-29'lar, PT botları, ağır silahlar ve daha bir yığın savaş malzemesi, karlı çimenlerin üstünde ölüm saçar gibiydi. En arkadan aptal görünüşlü, ufak, gariban bir cankurtaran sandalı geliyordu. Dean ona bakmak üzere yavaşladı. Kafasım sallayıp duruyordu dehşet içinde: "Derdi ne bu insanların? Harry şehrin bir yerinde uyuyor... Kocamış Harrycik... Missouri, benim gibi... Onun kendi sandalı olmalı bu."

Dean arka koltuğa geçip yattı, yerine Dunkel oturdu. Yavaş gitsin diye kesin talimat verdik. Ama Dunkel biz uyur uyumaz o berbat mil yataklarıyla seksene çıkmış ve bununla da kalmayıp, yolun kenarında bir aynasız motosikletlinin biriyle tartışmaktayken, otobanın birinci şeridinden dördüncü şeridine geçivermiş. Tabii polis sirenini açıp peşimize takıldı. Durduk. Onu karakola kadar takip etmemizi söyledi. Karakolda adi bir aynasız vardı, Dean'e taktı, ondaki kodes kokusunu hemen almıştı. Beni ve Marylou'yu özel olarak sorguya çekmek üzere yardımcısını dışarı yolladı. Marylou'nun kaç ya-

şında olduğunu öğrenmek istiyorlardı, bizi kız kaçırma suçundan içeri atmak için, ama Marylou'nun evlenme cüzdanı vardı. Beni bir kenara çekip, onunla hangimizin yattığını sordular. "Kocası," dedim. Kuşku içindeydiler. Belki dilimiz sürçer diye aym soruyu tekrarladılar, amatörce Sherlockçuluk oynuyorlardı. "Bu iki adam Cali-fornia'ya, demiryolundaki işlerine dönüyorlar, kız kısa boylu olamn karısı, ben de üniversitede okuyan bir arkadaşlarıym, iki haftalığına onlarla tatile çıktım," dedim.

Polis gülümseyerek, "Bu gerçekten senin cüzdanın mı?" dedi.

Sonunda içerdeki aşağılık polis Dean'e yirmi dolar para cezası verdi. Sadece kırk dolarımız olduğunu ve bu parayla Batı Kıyısına ancak varabileceğimizi söyledik. Bizi ilgilendirmez, dediler. Dean karşı çıkınca da, onu Pennsylvania'ya götürüp bambaşka şekilde cezalandırmakla tehdit ettiler.

"Ne şekilde?"

"Boşver, dert etme sen *onu*, uyanık."

Yirmibeş doları vermek zorundaydık. Gelgelelim sanık Ed Dun-kel kodese girmeyi önerdi. Dean düşünmeye başladı. Bunun üzerine polis öfkeden kudurarak, "Eğer arkadaşımın deliğe girmesine izin verirsen seni derhal Pennsylvania'ya götürürüm. Duyuyor musun?" diye bağırdı. Hepimizin istediği buradan kurtulmaktı. "Virgi-nia'da bir hız cezası daha alırsanız arabanızdan olursunuz," dedi aşağılık polis, veda küfürü olarak. Dean'in yüzü kıpkırmızıydı. Sessizce yola koyulduk. Yolculuk paramızın tamamına el koysunlar diye davetiye çıkarmamalıydık. Durup kapışım çalacak ya da telgraf çekerek para isteyecek kimsemiz olmadığı biliyorlardı. Amerikan polisi etkili kağıtlar ve tehditlerle korkutamadıklarına psikolojik savaş açar. Kraliçe Viktorya'mn polisleri gibidir: her şeye burnunu sokar, hatta suç yoksa suç yaratır ki içi rahat etsin. Louis-Ferdinand Celine, "Suçun dokuz yolundan biri can sıkıntısıdır," demiş. Dean hop oturup hop kalkıyordu, eline bir silah geçirir geçirmez Virgi-nia'ya geri dönüp o adi aynasız temizleyeceğini söylüyordu.

"Pennsylvania!" dedi küçümseyerek. "Cezanın ne olduğunu tahmin edemem sanki! Bütün paramı alacaklar ve toplum düzenini bozduğum gerekçesiyle içeri tıklılacağım. Gözlerini kırpmadan yaparlar bunu, orospu çocukları! Şikayet edecek olursan vururlar da."

Bu olayın üstüne bir sünger çekmekten başka çare yoktu. Rich-mond'ı geçerken meseleyi unutmaya başladık ve az sonra her şey yoluna girdi.

Onbeş dolarla Batı Kıyısına kadar idare etmek zorundaydık. Yoldan otostopçu toplayıp benzin parasının bir kısmını onlardan çıkarabilirdik. Virginia'nın vahşiliği içinde yürüyen bir adam gördük birden. Dean yavaşlayıp durdu. Arkaya baktım, adam serserinin tekiydi ve muhtemelen bir senti bile yoktu.

"Gırgır olsun diye alalım şunu!" dedi Dean gülerek. Adam, pejmürde kılıklı, gözlüklü, tozutuk bir tipti. Yol kenarında bir hendekte bulunduğu çamurlu kitabı okuyarak yürüyordu. Arabaya bindi ve okumaya devam etti. İnaniılmaz derecede pisti ve her tarafında kabuk bağlamış yaralar vardı. Adının Hyman Solomon olduğunu, Yahudilerin kapılarını çalarak, bazen de tekmeleyerek, "Karnım aç, para verin, Yahudiyim ben," diyerek Amerika'yı şehir şehir dolaştığını söyledi.

Yöntemi işe yarıyormuş, iyi kötü geçindiriyormuş onu. Ne okuduğunu sorduk. Bilmiyordu. Kitabın adının yazılı olduğu sayfaya bakma zahmetine katlanmamıştı. Gerçek Tevrat'ı ait olduğu yerde, vahşiliklerde bulmuş gibi, yalnız sözcüklere bakıyordu.

Dean dirseğiyle kaburgalarına vurarak kesik kesik güldü. "Görüyor musun? Görüyor musun? Görüyor musun? Gırgır olacak dememiş miydim? Herkesle kafa bulabilirsin oğlum!" Solomon'u Testament'a kadar götürdük. Kardeşim şehrin öteki tarafındaki yeni evine taşınmış olmalıydı. Ortasından demiryolu geçen o uzun, kasvetli caddeye geri dönmüştük: hırdavat ve tuhafiyeye dükkanlarının önlerinde vakit öldüren kederli, somurtkan Güneylilerin mekânı.

Solomon "Yolunuz uzun, paraya ihtiyacımız vardır sizin, bekleyin, bir Yahudi evinden üç beş dolar toplayıp geleyim, Alabama'ya kadar götürürsünüz beni," dedi. Dean sevinçten uçuyordu. İkimiz hemen fırlayıp, arabanın içinde yiyeceğimiz öğle yemeği için peynir ekmek aldık. Marylou ile Ed arabada beklediler. O gün iki saat Testament'ta Hyman Solomon'un yolunu gözledik. Kasabamın bir yerinde ekmek parasını çıkarıyordu, ama nerde? Güneş batmak üzereydi, geç olmuştu.

Solomon gözükmedi, biz de Testament'tan ayrıldık. "Sal, dinle,

bence Tanrı var, çünkü niyetimiz ne olursa olsun hep bu kasabada takılıp kalıyoruz, kutsal adının farkındasındır herhalde, bu kutsallık bir kez daha durdurdu bizi burada, her şey birbirine bağlı, hani yağmur yeryüzündeki herkesi zincir gibi birbirine bağlar ya..." Dean buna benzer şeyler saçmaladı, aşırı neşeli ve coşkuluymuş. İkimiz bütün ülkeyi önümüzde açılıveren bir istiridye olarak algıladık aniden. Ve inci oradaydı, içerde duruyordu. Güneye yöneldik. Başka bir otostopçu aldık. Bu seferki üzgün görünümlü bir yeniyetmeydi. Teyzesine gittiğini söyledi. Teyzesi Kuzey Carolina'daki Fayetteville'in hemen dışında bulunan Dunn adlı kasabada bir bakkal dükkanı işletiyormuş. "Oraya varınca teyzenden bir dolar kapabilir misin? Tamam! Çok iyi! Gidelim!" Bir saat sonra, karanlık basarken Dunn'a vardık ve çocuğun dükkanın bulunduğunu söylediği yola daldık hemen. Burası daracık, zavallı bir çıkmaz sokaktı, sonunda bir fabrika duvarıyla karşılaşıyordunuz. Dükkan oradaydı ama teyze meyze yoktu. Çocuğun derdi neydi, merak ettik. Nereye gittiğini sorduk, bilmiyordu. Büyük oynamıştı: arabaya binerken aklına, günün birinde bir arka sokak macerası sırasında Dunn'da keşfettiği dükkan gelmiş ve o karmakarışık, uçuk zihniyle teyze hikayesini uy-duruvermişti. Sosisli sandviç aldık ona. Dean yola birlikte devam etmemizin mümkün olmadığını, arabada uyuyacak ve paralı otostopçuları oturtacak yer bulundurmamız gerektiğini söyledi. Acı ama gerçektir. Çocuğu akşam karanlığında Dunn'da bıraktık.

Birazdan Dean, Marylou ve Ed uyudular. Güney Carolina'yı bir uçtan bir uca katettim, Georgia topraklarına girdim, Macon'ı geçtim. Gece boyunca yalnız ve düşüncelerimle başbaşıyım. Arabayı kutsal yolun üstündeki beyaz çizgiden ayırmadım. Ne yapıyordum? Nereye gidiyordum? Yakında görecektim. Macon'ın ilersinde, pestilim çıkmış bir halde Dean'i uyandırdım direksiyona geçsin diye. Biraz hava alalım dedik, arabadan çıktık ve karanlıkta yeşil çimenlerin, taze gübrenin, ılık suyun mis gibi kokusuyla çevrili olduğumuzu anlayınca ikimiz de neşeye boğulduk. "Güneydeyiz! Kış geride kaldı!" Belli belirsiz günışığı yol kenarındaki yeşil filizleri aydınlatıyordu. Derin bir nefes aldım, karanlığın içinde bir lokomotif inledi, Mobile'a gidiyordu. Biz de öyle. Gömleğimi çıkardım, içim içime sığmıyordu. Dean on mil ötedeki benzin istasyonuna yaklaşırken

motoru durdurdu. Görevli masada horul horul uyuyordu. Hemen fırlayıp depoyu doldurduk, zili çaldırmamayı başararak. Ve Araplar gibi kutsal hedefimize yöneldik, beş dolar değerinde bir depo benzinle.

Uyumuşum. Dangır dungur bir müzikle uyandım. Dean ile Marylou konuşuyorlardı. Geniş yeşil bir arazide ilerliyorduk. "Nerdayiz?"

"Florida burnunu geçtik demin. Flomaton derler buraya." Flori-da! Kıyı düzlüğüne, Mobile'a iniyorduk. Ötede Meksika körfezinin yüksekleri seven görkemli bulutları geziniyordu. Kuzeyin kirli karları arasında dostlarımıza veda edeli daha otuziki saat olmuştu. Bir benzin istasyonunda durduk, Dean ile Marylou tankların etrafında "Ebe!" diye bağırarak birbirlerini kovalarlarken Dunkel içeri girip üç paket sigara yürüttü, kendimize geldik. Alçalıp yükselen otobanı takip ederek Mobile'a vardık ve üstümüzdeki kışlıkları atıp güneyin sıcaklığının tadım çıkardık. Mobile'ı geçtikten soma, tam Dean hayat hikayesini anlatmaya koyulmuşken, bir kavşakta durmuş arabalara rastladık, kavga ediyorlardı. Dean yavaşlayarak yanlarından geçeceğine, hızım yetmiş milde tutarak sağdaki benzin istasyonuna dalıp oradan otobana çıktı. Adamlar, ağızları bir karış açık, arkamızdan bakakaldılar. Hikayesine döndü Dean. "Yalan atmıyorum, dokuz yaşında başladım, Milly Mayfair diye bir kızla, Grant caddesinde, Carlo'nun Denver'dayken oturduğu caddede, Rod'un garajının arkasında. Babamın hâlâ hurdacıda çalıştığı günlerdi. Halamın pencereden 'Ne yapıyorsunuz garajın arkasında?' diye avaz avaz bağırduğım hatırlıyorum. Marylou, seni o zaman tanımalıydım! Öf! Dokuz yaşında ne fistiktin kimbilir." Manyak gibi kıkırdadı, parmağım Marylou'nun ağzına soktu, sonra çıkarıp yaladı, kızın elini tutup vücuduna sürdü. Marylou sessizce gülümsüyordu.

Koca Ed Dunkel dışarıyı seyreterek oturuyor ve "Evet bayım, o gece bir hortlak olduğumu sandım," diye mırıldanıyordu kendi kendine. Bir yandan da New Orleans'ta olacakları düşünüyordu: Gala-tea Dunkel ona ne diyecekti acaba?

Dean devam etti: "Bir gün yük treniyle New Mexico'dan LA'e giderken, yan hatlardan birinde babamı kaybettim, onbir yaşındaydım o sıralar, berduşların arasında, Big Red diye bir adamla bera-

berdim, babamı bulduk, zilzuma sarhoş bir halde vagonun birinde yatıyordu, fakat biz tam içeri girerken vagon hareket etti, yetişemedik ve sonra aylarca göremedim babamı. Bir kere de upuzun bir katarla gittim California'ya, uçuyordu mübarek, birinci sınıf bir katardı, yol boyunca kolların ve çengellerin üstündeydim, ne kadar tehlikeli olduğunu düşünebiliyor musunuz, küçük bir çocuktum ve dünyadan bihaber, bir kolumla bir somun ekmeği kavramış, öbürüyle de fren çubuğuna yapışmış, gidiyordum, hikaye falan değil, gerçek, LA'e vardığımda canım müthiş süt istiyordu, bir mandırada iş buldum ve derhal bol kaymaklı sütün başına geçip iki litreye yakın içtim, sonra da kustum tabii."

"Zavallı Dean," dedi Marylou ve sevgilisinin yanağına bir öpücük kondurdu. Dean ileriye bakıyordu gururla. Marylou'yu seviyordu.

Birden kendimizi körfezin mavi sularının kenarında ilerlerken bulduk. Aynı anda radyoda dehşet bir şey başladı: New Orleans'tan Chicken Jazz'n Gumbo Diskokey Şov, bir sürü çılgın caz plağı, zenci parçaları. Diskokey "*Hiçbir şeyi dert etmeyin!*" diyordu. Ve New Orleans gözlerimizin önüne serildi. Yerimizde duramıyorduk. Dean ellerini direksiyona sürterek, "Savulun, biz geliyoruz!" diye bağırdı. Alacakaranlık çökerken o canlı New Orleans sokakların-daydık. Dean başım camdan dışarı uzatıp havayı içine çekti: "Oh! İnsanların kokusu! Tanrım! Hayat!" Bir trolleybüsü sollayıp ok gibi ileri fırladı, geçen kızlara göz atarak. "*Şu yavruya bakın!*" Hava yumuşacıktı, ipek mendillerin içinde gelir gibi. Nehrin kokusunu duyabiliyordunuz, hatta insanların kokusunu da. Kuzey kışının kuru buzlarından kurtuluvermiş olan burnunuz çamurun, melasın varlığını hissediyor, her türlü tropikal kokuyu alıyordu. Yerimizden sıçradık. "Takılalım şunun peşine!" diye bağırdı Dean, başka bir kadım göstererek. "Oh! Kadınlara bayılıyorum! Bayılıyorum! Bence hepsi şahane! Hepsini seviyorum!" Pencereden tükürdü, içini çekti ve eliyle kafasını tuttu sımsıkı. Katıksız heyecan ve bitkinlik yüzünden alnında boncuk boncuk ter damlaları oluşmuştu.

Arabayı Algiers feribotuna attık ve Mississippi'yi gemiyle geçerken bulduk kendimizi. Dean, gözünde güneş gözlükleri, ağzında sigara, kutuya sıkıştırılmış yaylı kuklalar gibi fırladı arabadan: "Hep

birlikte dışarı çıkıp nehri tanıyalım, insanlara takılalım, dünyayı koklayalım." Ve bizi de sürükledi peşinden. Parmaklıklara yaslandık. Amerika'nın ortasından doğup, parça parça ruhlardan bir sel gibi aşağılara akan, Montana'nın kütüklerini, Dakota'nın çamurlarını, Iovva'nın derelerini ve sırrın buzda başladığı Three Forks'ta batıp kalmış nesneleri taşıyan, nehirlerin atası o yüce kahverengi suyu seyre daldık. Bir yanda, giderek küçülen, dumanlı New Orleans; öbür yanda, aniden beliriveren yeşil yamaçlarıyla, kocamış, uykulu Algiers. Zenciler o sıcak öğlesonrasında hababam çalışıyor, feribotun kazanına kömür atıyorlardı. Kömür yanarken kıpkızıl oluyor, lastiklerimizi kokutuyordu. Dean hoplaya zıplaya onlarla konuşmaya gitti ve güverteyle üst kat arasında mekik dokumaya başladı. Pantolonunun beli iyice düşmüştü. Bir ara kaptan köprüsünde gözüme ilişti. Kanatlamp uçacak sandım. Geminin her köşesinden onun çılgın kahkahalarını duyuyordum: "Hah hah hah hah hah!" Marylou da yanındaydı. Ne var ne yok bir çırpıda öğrenmiş ve hikayeyi kafasında tamamlamış olarak arabaya döndü. Herkes önu açılış diye korna çalışıyordu. Dar bir alanda iki üç arabayı geçip, kayarcasına çıktık feribottan ve kendimizi Algiers'ta son hız ilerlerken bulduk.

"Nereye? Nereye?" Dean çığlıklar atıyordu.

Bir benzin istasyonuna girip elimizi yüzümüzü yıkamaya karar verdik, o arada Bull'un oturduğu yeri de soracaktık. Uyuşuk nehir günbatımında çocuklar oyun oynuyorlar, genç kızlar pamuklu bluzları ve rengarenk çiçekli eşarplarıyla yalınayak avarelik ediyorlardı. Dean görülecek ne varsa görmek için caddeye çıktı. Bakındı, kafasını salladı, göbeğini kaşdı. Ed, şapkasını gözlerinin üstüne indirmiş, arabamın içinden Dean'i seyreliyordu gülümseyerek. Ben çamurluğun üstünde oturuyordum. Marylou kadınlar helasındaydı. Tek tuk adamların değneklerle balık tuttıkları çalılık kıyılardan, kızarık topraklar boyunca uyuklayan deltalardan, ortası kabara kabara sökün eden kamburlu dev nehir, tarifsiz bir gümbürtüyle, yılan gibi sarıyordu Algiers'ı. Bu sakın yarımada günün birinde bütün insanları ve kulübeleriyle sulara gömülecek gibiydi. Güneş batınca böcekler kanat çırpı, ürkütücü sular gürledi.

Old Bull Lee kasabamın dışında, bente yakın bir evde oturuyordu. Bataklıktan geçen bir yolun kenarındaydı ev. Sağa sola yatmış

verandalarla çevrili, harap bir tahta yığınıydı. Avludaki söğütlerin dalları yere değiyordu, otlar yaklaşık bir metre boyundaydı, çitler yamulmuş, ahırlar çürümüştü. Görünürde kimse yoktu. Avluya daldık. Arka verandaya konmuş leğenler ilişti gözümüze. Çıkıp sinek-likli kapıya dolaştım. Jane Lee eşikte dikiliyordu, yüzü güneşe dönük, gözleri kapalı. "Jane," dedim, "benim, biziz."

Anlamıştı. "Biliyorum. Bull şu anda evde değil. Yangın falan mı var orada?" İkimiz de güneşe bakmaya başlamıştık.

"Güneşi mi kastediyorsun?"

"Tabii ki güneşi kastetmiyorum. Şuradan siren sesleri duydum. Garip bir kızılık görmüyor musun?" New Orleans'a doğruydı kızılık. Bulutlar bir tuhaftı.

"Hiçbir şey görmüyorum," dedim.

Jane burnunu çekti. "Aynı eski Paradise."

Dört yıl sonra birbirimizi böyle selamlıyorduk. Jane New York'ta karımla birlikte oturduğumuz evi paylaşırdı. "Peki Galatea Dunkel burada mı?" diye sordum. Jane hâlâ yangınımı arıyordu. O günlerde günde üç tüp benzedrin yutmaktaydı. Bir zamanlar tombul, beyaz ve sevimli olan yüzü şimdi kemikli, kırmızı ve sertti. New York'tayken çocuk felci geçirmişti, bu yüzden hafif aksardı ayağı. Dean ve ekibin diğer üyeleri arabadan utana sıkıla indilerse de evde pek yabancılık çekmediler. Galatea Dunkel kendisine iş-. kence eden adamı karşılamak üzere evin arka tarafındaki görkemli inziva odasından çıkıp geldi. Ciddi bir kızdı. Yüzü solgundu. Ağlamamak için kendini zor tutuyordu. Ed elini kızın saçlarında dolaştırarak merhaba dedi. Galatea kımıldamadı, gözünü ayırmıyordu kocasından. •

"Nerelerdeydin? Neden yaptın bana bunu?" Dönüp Dean'e pis pis baktı. Her şeyin farkındaydı. Ama Dean'in umurunda değildi bu, hele karnım doyurmaktan başka bir şey düşünmediği böyle bir anda. Jane'e, yiyecek ne var, diye sordu. Kargaşa o zaman başladı işte.

Zavallı Bull Texas Chevy'sinden inip içeri girince evini manyakların istilasına uğramış buldu, ama yine de beni epeydir göstermediği bir sıcaklıkla karşıladı. Bu evi, felçli bir kaçık olan babasımın bıraktığı mirası değerlendirmeye karar veren eski bir okul arkadaşıy-

la birlikte Texas'ta b r lce yetiştirerek almıştı. Ailesi her hafta elli dolar gönderiyordu, aslında fena para değildi, ama Bull'un haftalık uyuşturucu madde tüketimini ancak karşılıyordu, üstelik karısı da azla yetinen biri sayılmazdı, her hafta on dolarlık bir anfetamin tüpü bitiriyordu. Fakat mutfak masrafları onlarınki kadar az olan bir çift daha yoktu ülkede, çok az yemek yiyorlardı, çocukları da onlar gibiydi, açlığı dert etmez görünüyorlardı. İki harika  ocuk: Dodie sekiz yaşındaydı, Ray bir. Ray bütün gün avluda anadan doğma koşturuyordu, minik sarışın gökkuşağı çocuğu. Bull onu W. C. Fields'-tan esinlenerek "Hayvancık" diye çağırıyordu. Bull arabadan ağır ağır inmiş ve bezgin adımlarla yamma yaklaşmıştı, gözlükleri, fötr şapkası, pejmürde kılığı, sırık gibi boyu, zayıf bedeni, anlaşılmazlı-ęı ve şuskunluğuyla. "Sal, sonunda geldin demek, hadi eve girip iki tek atalım."

Old Bull Lee'yi anlatmak bütün gece sürer, şimdilik sadece şunu söyleyelim, öğretmendi ve öğretmenlik yapmak için her türlü hakka sahipti, çünkü hayatım öğrenmekle geçirmişti.  ğrendikleri, "hayatın gerçekleri" olarak kabul ettiği şeylerdi, yalnız gerektiği için değil istediği için de öğrendiği şeyler. İnce uzun gövdesini, sadece neler olup bittiğini görmek amacıyla, Birleşik Devletler'in dört bir bucağında, Avrupa'mn büyük bir bölümünde ve Kuzey Afrika'da sürükleyip durmuştu zamamnda. Otuzlarda Yugoslavya'da Beyaz Rus bir kontesle evlenmişti, kadım Nazilerden kurtarmak için. Otuzların uluslararası kokain  etesiyile beraber çekilmiş fotoğrafları vardı, birbirlerine yaslanmış dağımk saçlı adamlardı bunlar. Başında bir Panama şapkasiyla Algiers sokaklarını arşınlarken çekilmiş fotoğrafları da vardı. Beyaz Rus kontesi bir daha görmemişti. Chicago'da böcek ila layıcılığı, New York'ta barmenlik, Newark'da davetiye dağıtıcılığı yapmıştı. Paris'te kafelere oturup, gelen geçen somurtkan Fransızları izlemişti. Atina'da uzosundan başım kaldırıp, dünyanın en çirkin insanları dediği insanlara bakmıştı. İstanbul'da afyon çekenlerin, halı satanların arasında kendine yol açmaya çalışmıştı. İngiltere'de otel odalarında Spengler ve Marquis de Sade okumuştu. Chicago'da bir Türk hamamım soymaya niyetlenmiş, iki dakikalık bir teredd tt n soma eyleme geçmiş ve güçbela iki dolar kanın tabanları vaelamak zorunda kalmıştı. Bütün bunları sırf dene-

yim olsun diye yapmıştı. Son numarası ise uyuşturucu alışkanlığıydı. Birtakım karanlık tiplerle New Orleans sokaklarında sürtüyor, uyuşturucu satanların gittiği barlara takılıyordu.

BulPun üniversitedeki günlerine dair tuhaf bir hikaye anlatırlar, onun başka bir yönünü ortaya koyar bu hikaye. Bir öğleden sonra bizimki özenle dayayıp döşediği odasına arkadaşlarım kokteyl içmeye çağırmış. Muhabbetin ortasında, beslediği tavşan çıkıp o kibar ibnelerden birinin ayak bileğini ısırmasa mı! Herkes çılgık çılgıca kapıya koşmuş. Old Bull hemen çiftesini kapmış, "Yine şu faremn kokusunu aldı," diyerek duvarda elli farenin geçebileceği büyüklükte bir delik açmış. Odasında yıkık dökük, çirkin bir Cape Cod evinin resmi asılıymış. Arkadaşları "Bu çirkin şeyi niye burada tutuyorsun?" diye sorduklarında, "Çirkin olduğu için beğeniyorum," diye cevap verirmiş. İşte bütün hayatı böyleydi BulPun. Bir ara New York'ta, 60. Caddedeki izbe evlerden birinde oturuyordu; ziyaretine gitmişim; başında melon şapka, sırtında çıplak etine giymiş olduğu yelek ve ayağında çizgili pantolonla açmıştı kapıyı; elinde içi kuş yemi dolu bir kap vardı; yemi sigaraya sarabilmek için lapa haline getirmeye çalışıyordu; kodeinli öksürük şurubunu kaynatıp katılaştırmayı da denemiş ama başaramamıştı. Kucağında Shakespeare'le -kendi deyimiyle "Ölümsüz Ozan"la- saatler geçirirdi. New Orleans'a yerleştikten sonra kucağında Maya Elyazmaları'yla saatler geçirir olmuştu, sürekli konuşmasına rağmen kitap orada açık duruyordu. Bir defasında "Öldüğümüz zaman ne olacağız acaba?" diye sormuştum. "Ölmüşsen ölmüşsündür zaten," diye cevap vermişti. Odasında, psi-kanalistiyle birlikte kullandıklarını söylediği bir zincir takımı vardı: narkoanaliz yapmayı deniyorlarmış, Old Bull'un peşpeşe kendini gösteren ve iyiden kötüye doğru sıralanan yedi ayrı kişiliği olduğunu keşfetmişler, en sonuncusu azgın bir geri zekalıymış, işte o aşamada bu zincirlerle zaptedilmesi gerekiyormuş, en üst düzeydeyken bir İngiliz lorduymuş, en altta o geri zekalı, ortada ise başkalarıyla beraber kuyrukta bekleyen ve "Bazıları piçtir, bazıları değildir, sebep bu," diyen ihtiyar bir zenci.

Bull Amerika'nın eski günlerini, özellikle de insanların eczanelerden reçetesiz morfin alabildikleri, Çinlilerin akşamları pencere-lerinde afyon içtikleri, ülkenin vahşi, patırtılı, özgür ve zengin oldu-

ğu, herkes için her cins serbestliğin bulunduğu 1910 yıllarını anarken pek duygusallaşırdı. Hayatta en nefret ettiği şey Washington bürokrasisiydi, ikincisi liberaller, sonra da polisler. Bütün zamamm konuşmak ve etrafındakilere birşeyler öğretmekle geçiriyordu. Jane onun ayaklarının dibinde oturmuştu, ben oturmuştum, Dean oturmuştu, hatta vaktiyle Carlo Marx bile oturmuştu. Hepimiz ondan birşeyler kapmıştık. Kır saçlı, sokakta yürürken hiç dikkatinizi çekmeyecek tipte biriydi, ama tuhaf bir gençlik taşıyan o kemikli çılgın kafatası gözünüze çarptığı anda iş değişirdi: olağanüstü, harikulade ateşler ve sırlar barındıran Kansaslı bir vaiz. Viyana'da tıp öğrenimi gördükten sonra antropolojiye merak sarmış, ne bulduysa okumuştı. Şimdi ise hayatımn konusuyla ilgileniyordu: yaşayan sokaklarda, gecenin sokaklarında olan şeylerle. O koltuğunda oturuyor; Jane de içkiler, martiniler getiriyordu. Koltuğundan düşen gölgeler hep yorgundu, gece de, gündüz de. Burası onun köşesiydi. Kucağında Maya Elyazmaları ve bir havalı tüfek duruyor, tüfeği odanın öbür tarafındaki benzedrin tüplerine ateş etmek üzere sık sık tutup havaya kaldırıyordu. Ben düşen tüplerin yerine yenilerini dikiyordum. Sırayla nişan alıp ateş ediyor ve çene çalıyorduk. BulPun aklı bizim yolculuğa takılmıştı, bir ara her birimizi tek tek süzüp burnunu çekti, *hunk*, boş bir tankın içinden gelen ses gibiydi duyulan.

"Dean, bir dakika sakın sakın oturmam istiyorum, otur ve anlat, ne yapacaksınız ülkeyi böyle dolaşıp da?"

Dean kızarak, "Eee... Nasıl olur bilirsin..." diyebildi.

"Sal, Batı Kıyısına niçin gidiyorsun?"

"Sadece birkaç günlüğüne. Sonra hemen okula döneceğim."

"Bu Ed Dunkel da neyin nesi? Nasıl biridir?" O sırada Ed yatak odasında Galatea'yla barışmaya çalışıyordu, fazla uğraşması gerek-meyecekti. Onun hakkında ne söyleyeceğimizi bilemedik. Bull bir-birimizi hemen hemen hiç tanımadığımızı anlayınca üç çay çubuğu kapıp, için hadi, yemek birazdan hazır olur, dedi.

"İnsanın iştahım bunun kadar açan şey yoktur. Bir keresinde çayın üstüne iğrenç bir hamburger yemiştım ve bana dünyamn en lezzetli şeyi gibi gelmişti. Geçen hafta Houston'daydım. Dale'le börtöl-celerimizin durumunu görüşmeye gitmişim. Bir sabah motelde uyurken bir ses duyup yataktan fırladım. Kuş beyinlinin biri yandaki

odada karışım vurmuş. Millet aval aval bakınadursun, herif arabasına atlayıp kaçtı, çiftesini şerif alsın diye yerde bırakarak. Sonunda zom olmuş bir vaziyette Houma'da yakalandı. Bu ülkede güvenlik kalmadı artık, silahsız dolaşılmaz." Ceketini kaldırıp revolverini gösterdi, sonra da çekmeceyi açıp cephaneliğinin diğer parçalarını. New York'tayken yatağının altında bir hafif makinalı bulundururdu. "Artık daha iyisi var: bir Alman Scheintoth gazlı tabanca. Şu güzelliğe bakın! Tek kovardı bir alet. Bununla yüz kişiyi devirebilir ve elimi kolumu sallaya sallaya kaybolabilirim. Ama ne yazık ki yalnız bir kovam var."

"Umarım sen onu denerken ben ortalarda olmam," dedi Jane mutfaktan. Bull burnunu çekti: "Nerden biliyorsun onun gaz kovam olduğunu?" Jane'in takılmalarına hiç aldırmıyor, ama hepsini dinliyordu. İlişkileri çok garipti: gece geç saatlere kadar konuşurlardı, Bull yerde oturmayı tercih eder ve o sıkıcı, tekdüze sesiyle anlatır da anlatırdı, Jane lafa girmeye çalışır ama bir türlü beceremezdi, en nihayet gün ağarırken Bull yorgun düşer, sözü Jane'e bırakır ve *hınk* diye burnunu çeke çeke dinlemeye başlardı. Jane delicesine, marazi sayılabilecek bir aşkla seviyordu bu adamı. Beraberliklerinde kabalık da yoktu, naz da yoktu, bizim asla anlayamayacağımız türden derin bir dostluk ve muhabbet vardı. Tavırlarındaki o tuhaf soğukluk ve anlayışsızlık birbirlerine ince titreşimler göndermelerini sağlayan bir tür nüktedanlıktı aslında. Aşk her şeydir. Jane Bull'un yanından asla ayrılmıyor, onun söylediklerinin bir kelimesini bile kaçırmıyor, Bull da alçak sesle konuşmaya devam ediyordu.

Dean'le ikimiz, New Orleans'ta felekten bir gece çalalım istiyorduk. Bull hevesimizi kırdı. "New Orleans boktan bir yer. Zencilerin oturduğu bölgeye girmek yasak. Barlar dayanılmayacak derecede sıkıcı."

"Gene de birtakım ideal barlar olmalı," dedim.

"Amerika'nın hiçbir yerinde ideal bar yoktur. İdeal bar bizim aklımızın almayacağı bir şey. Dokuzyüzonda barlar insanların iş saatlerinde ya da işten sonra buluşmaya gittikleri yerlerdi. Uzun bir tezgah, pirinç parmaklıklar, tükürük hokkaları, otomatik bir piyano, birkaç ayna, kadehi on sente fiçılarca viski, koca bir bardağı beş sente fiçılarca bira olurdu o barlarda. Bugün karşılaştığın ise krom,

sarhoş kadınlar, homolar, saldırgan barmenler, deri koltuklarını ve yasaları düşünerek kapıyı kollayan sinirli patronlar, ep olmadık zamanlarda atılan çığlıklar ve içeri bir yabancı girdiğinde ortalığı kaplayan ölüm sessizliği."

Barlar konusunda tartışmaya başladık. "Pekala," dedi Bull, "sizi New Orleans'a götüreceğim, ne demek istediğimi anlayacaksınız o zaman." Ve bizi alıp New Orleans'ın en gıcık barlarına götürdü. Ja-ne çocuklarla evde kaldı. Akşam yemeği yenmişti. Biz çıkarken Je-an, New Orleans *TimesPicayune*'un iş ilanları sayfasına bakıyordu. "İş mi arıyorsun?" diye sordum, gazetenin en ilginç bölümü burası oluyor, diye cevap verdi. Bull arabada "Sakin ol Dean, nasıl olsa şehir varacağız, yani işallah varacağız, hop, neyse ki vapur var, bizi nehre atamayacaksın," diye söylendi durdu. Dean'in durumunun endişe verici olduğunu fısıldadı kulağıma. "Bu herif psikopatik solumsuzlukla şiddet karışımı, zorlayıcı bir psikoza doğru gidiyor, ki bence onun için ideal bir yazgı bu." Göz ucuyla Dean'e baktı. "Bu kaçıkla California'ya gidersen hiçbir bok yiyemezsin. Benle New Orleans'ta kal. Graetna'da at yarışlarına oynar, avluda ense yaparız. Harika bir bıçak takımım var, hedef tahtası da hazır sayılır. Ayrıca şehirde çok hoş yavrular bulabiliriz sana, eğer bugünlerde o havadaysan." Burnunu çekti. Feribottaydık, Dean arabadan inip parmaklıklara dayandı, ben de arkasından, ama Bull *hınk* diye diye içerde oturmayı tercih etti. O gece kahverengi suların üstünde, kara odun parçalarına eşlik eden esrarlı bir sis vardı, karşı tarafta New Orleans'ın portakal rengi ışıltısı, kenarda birkaç karanlık gemi, uzaktan İspanyol güverteleri ve süslü kıçlarıyla hayalet gibi salınarak sisin kalkmasını bekleyen Cereno gemileri olduklarını hayal ettiğiniz İsveç ve Panama bandıralı eski şilepler. Feribotun ocağı gecenin içinde kızıl parıltılar saçıyordu, aynı zenciler kürek sallayıp şarkı söylemekteydiler. Yaşlı Big Slim Hazard bir zamanlar Algiers feribotunda güverte tayfası olarak çalışmıştı. Onu hatırlayınca Mis-sissippi Gene'i de hatırladım. Nehir yıldızların ışığı altında Amerika'nın ortasından aşağılara doğru akarken, bildiğim ve bileceğim ne varsa BİR, diye düşündüm ve delirecek gibi oldum. Söylemek garip geliyor ama biz o akşam Bull Lee'yle vapurda gezinirken kızın biri güverteden atlayarak intihar etmiş, bizim oraya çıkmamızdan önce

ya da sonra, ertesi gün gazetede okuduk.

Old Bull Lee'yle Fransız Mahallesinin bütün sıkıcı barlarını dolayıp geceyarısı eve döndük. Bu süre içinde Marylou kitaplarda yazan ne kadar kafa buldurucu madde varsa kullandı: çay, sersemletici haplar, amfetamin, alkol. Bir ara Old Bull'dan bir şırınga M bile istedi, ama Bull vermedi, eline bir martini tutuşturdu. Kızcağz doyma noktasını çoktan geride bırakmıştı, sonunda durgunlaşıp verandaya çıktı, aptal aptal dikilmeye başladı yammada. Bull'un verandası muhteşemdi. Evi çepçevre kuşatıyordu. Ayışığında, söğütlerle, daha iyi günler görmüş eski bir güney malikanesinde gibiydik. Jean oturma odasında iş ilanlarını okumaya devam ediyordu. Bull banyoya kapanmıştı, eski siyah kravatını dişleriyle çekştirerek delik deşik olmuş koluna bağlamaya çalışıyordu iğneyi damarına saplamadan önce. Ed Dunkel ile Galatea, Old Bull ile Jane'in hiç kullanmadıkları kocaman yatağa sere serpe uzanmış yatıyorlardı. Dean ot sarmaktaydı. Biz de Marylou'yla güneyli aristokratların taklidini yapıyorduk.

"Bayan Lou, bu gece her zamankinden daha güzel ve alımlı görünüyorsunuz."

"Teşekkür ederim Crawford, bu hoş sözleriniz gerçekten çok değerli benim için."

Eğri büğrü verandaya açılan kapılar gıcırdadı durdu, sahnelediğimiz hüznü dramamın oyuncularını bu Amerika gecesinde kimin nerde ne yaptığını keşfetmek için ikide birde dışarı fırladılar. Çıkıp yalnız başıma rıhtıma yürüdüm. Çamurlu kıyıya oturup Mississippi nehrini daha yakından tammak istiyordum, ama olmadı, bir tel örgüye burnumu dayayıp uzaktan bakabildim ona ancak. İnsanları nehirlerinden ayırmaya başlarsanız ne kalır geriye? "Bürokrasi!" diyecektir Old Bull, kucaklarında Kafka, tepesinde lamba, koltuğuna oturmuş burnunu çekirken. Eski ev çatırdamaktadır. Ve Montana'dan gelen kütük, gecenin o muazzam kara nehrinde sürüklenmeye devam etmektedir. "Bürokrasiden başka bir şey değil. Ve sendikalar! Ah o sendikalar!" Fakat karanlık kahkaha yine duyulacaktır.

Sabah erken ve zinde kalktım. Old Bull ile Dean arka avluya çıkmışlardı. Dean, üstünde benzin istasyonunda çalışırken giydiği iş tulumu, BulPa yardım ediyordu. Bull, upuzun, kalın, çürümüş bir kalas bulmuştu, bir çekicin baş kısmıyla kalasa gömülü küçük çivileri sökmeye uğraşıyordu ümitsizce. Çivilere baktık, milyonlarcaydılar, solucanları andırıyorlardı.

"Bu çivilerin hepsini çıkarıp kendime *bin yıl* dayanacak bir raf yapacağım," dedi Bull çocuksu bir heyecanla, bütün kemikleri oynuyordu. "Sal, son yıllarda ürettikleri raflar altı ay soma minicik biblo-ların ağırlığını kaldıramayıp kırılıyor ya da durup dururken çöküyor, biliyor musun? Evler de öyle, elbiseler de. Eşşoleşşekler, *sonsuza kadar* ayakta kalacak evler yapabilecekleri bir plastik icadetti-ler halbuki. Ya lastikler? Her yıl milyonlarca Amerikalı yolda ısınıp patlayan kusurlu lastiklerle kendini öldürüyor. Hiç patlamayan lastikler yapabilirler halbuki. Diş macunlarında da durum aym. Bir sakız icadetmişler, kimseye göstermiyorlar, küçükken çiğnersen diş-lerin hiç çürümüyor, öyle bir sakız. Aym şey elbiseler için de geçerli. Hiç eskimeyecek elbiseler yapabilirler. Uyduruk eşyalar üretiyorlar ki, herkes işe gitmeye, kart deldirmeye, suratsız sendikalar kurup örgütlenmeye, yani sürünmeye devam etsin, o arada Washington ve Moskova'da da her şey gaspedilsin." Kalasım tutup kaldırdı. "Bundan ne harika bir raf olur, değil mi?"

Sabahın erken saatleriydi, enerjisi doruğundaydı. Zavalılık o kadar çok uyuşturucu alıyordu ki, daha öğlen saatlerinde lambasını yakıp oturmak ve günün geri kalan kısmım koltuğuna yapışmış vaziyette savuşturmak zorunda kalıyordu, ama sabahları müthiş canlıydı. Hedef tahtasına bıçak atmaya başladı. Tunus'ta onüç metreden göz delen bir Arapla karşılaştığım söyledi ve otuzlarda Casbah'a gitmiş olan halasının maceralarına geçti. "Rehberle gezen bir turist grubundaymış. Serçe parmağında elmas bir yüzük varmış. Bir ara şöyle bir soluklanmak için duvara yaslanmış ve Arabın biri gelip yüzüklü parmağım kapıvermiş, kadıncağız feryat bile edememiş azi-

zim, birden serçe parmağının yerinde olmadığım görmüş. Hi hi hi hi hi!" Gülerken dudaklarım bitıştırıp sesini karmndan, ta diplerden çıkarıyor ve dizlerinin üstünde iki büküm oluyordu. Epey güldü. "Hey Jane!" diye seslendi neşeyle. "Dean'le Sal'a halamın Cas-bah'taki halini anlatıyorum!"

"Duydum," dedi Jane mutfak kapısından, sesiyle körfez sabahının o mis gibi, ılık havasını yararak. İri iri güzel bulutlar yüzüyordu üstümüzde, vadi bulutları, kocamış kutsal Amerika'nın tepeden tırnağa büyüklüğünü hissettiren. Canlılığımızı Bull'a borçluyduk. "Hiç Dale'in babasından bahsetmiş miydiniz size? Hayatınızda ondan daha komik birini görmemişsinizdir. Felçliydi. Felç beynin ön kısmını yer bitirir, öyle ki, insan hiçbir fikrinden sorumlu tutulamayacak hale gelir. Texas'ta bir evi vardı, kapı kanatlarının yemlenmesi gerektiği için günün yirmidört saati marangozlar çalışıyordu evde. Bizimki gecenin bir vakti "İstemiyorum o Allanın cezası kapı kanatlarını!" diye bağırarak yataktan fırlayıp kapıları söktürüyor, sabah olunca da marangozları geri çağırıyordu. Bu işten sıkılınca "Maine'e gideceğim!" diye tutturdu ve arabasına atlayıp gitti, saatte yüz mil hızla, yol boyunca arkasında bir tavuk tüyü sağanağı bırakarak. Sırf viski almak için Texas kasabalarını dolaştığı olurdu. Trafiki altüst eder ve korna çalanlara "Ketin tefinizi orotpu todukları!" diye küfre-derdi, dili peltekti, felç geçirince öyle olur, insanın dili petekleşir, ay, yani peltekleşir. Bir akşam Cincinnati'ye çıkageldi, evimin kapısında kornaya basıp seslendi: "Hadi kalk, Texas'a Dale'i görmeye gidelim." Maine'den dönüyordu. Bir ev aldığım iddia etti. Ah, okulda onunla ilgili bir hikaye yazmıştık, feci bir gemi enkazı ve suyun , içinde cankurtaran sandalına tutunmuş insanlar, bizim ihtiyar sandala çıkmış, elinde palası, ötekilerin parmaklarına vuruyor ve "Tekilin oradan, orotpu todukları!" diye bağırıyor. Ne korkunç adamdı ya-rabbi! Bütün gün anlatabilirim size onun marifetlerini. Baksamza, ne güzel bir gün değil mi?"

Sahiden de öyleydi. Rıhtım tarafından son derece yumuşak bir meltem esiyordu, bütün yolculuğumuza bedeldi. Bull'un arkasından eve raf ölçüsü almaya girdik. Kendi eseri olan yemek masasını gösterdi bize. Onbeş santim kalınlığında tahtadandı. "İşte size bin yıl dayanacak bir masa," dedi uzun yüzünü manyakça bizimkilere yak-

laştıracak. Soma da masaya bir yumruk indirdi.

• Akşamları bu masaya oturuyor, biraz çimleniyor ve etlerin kemiklerini kedilere atıyordu. Yedi tane kedisi vardı. "Kedileri çok seviyorum, hele banyo küvetinin üstünde tuttuğum zaman çığlık atanlara bayılıyorum." Bu işin nasıl olduğunu bize de göstermek istedi ama banyo doluydu. "Şimdi yapamayız. Ha, haberiniz olsun, bitişik komşularla kavgalıyım." Ve komşularım anlattı. İt sürüsü gibi bir aileymişler ve haşarı çocukları varmış, o yıkık çitin üstünden Dodie'ye, Ray'e, hatta Old Bull Lee'ye taş atıyorlarmış. Bir gün Bull, yettiniz artık, diye bağırması. Bunu duyan dede bahçeye fırlayıp Portekizce birtakım küfürler' savurmuş. Bull da gidip çiftesini getirmiş. Uysal bir edayla sarılmış silaha. Şapkasının altından pişmiş kelle gibi sırtarak, vücudunu yılan gibi kıvrarak, cilveli cilveli sallanarak beklemeye başlamış: bulutların altında, yalnız, sırık gibi bir soytarı. O haliyle Portekizlilere eski, çirkin bir hayal gibi görünmüştür herhalde.

Avluda turladık, yapacak bir şey bulabilir miyiz diye. Bull o pis komşularını evinden uzak tutacak muazzam bir çit hazırlıyordu, ama bu da altından kalkamayacağı bir işti, biteceğe benzemiyordu. Ne kadar sağlam olduğunu göstermek için ileri geri salladı tahtayı. Sonra birden yorulup sessizleşti, öğle yemeğinden önceki şırınga faslı için eve girip banyoya kapandı. Cam gibi gözlerle, sükunete kavuşmuş olarak çıktı dışarı, yanan lambamn altına oturdu. Gümüşü, kapalı panjurun aralıklarından tatlı tatlı içeri süzülüyordu. "Baksanıza, neden benim orgon akümülatörümü denemiyorsunuz? Kemikleriniz canlansın biraz. Ben her seferinde en yakın kerhaneye kapağı atıyorum, hem de saatte doksan mil koşarak. Hor-hor-hor!" Bu onun "gülüş" gülüşüydü, yani aslında gülmediği anlardaki gülüşü. Orgon akümülatör, içine bir iskemle konup oturulabilecek büyüklükte, alelade bir kutudur. Bir kat tahta, bir kat metal ve bir kat tahta daha: bu düzenek atmosferden orgon toplayıp uzunca bir süre alı-koyar ve insan bedeninin daha çok orgon emmesini sağlar. Reich'a göre orgonlar, yaşam ilkesinin titreşimli atmosferik atomlarıdır. İnsanlar orgonlan tükendiği için kanser olurlar. Old Bull, kullanılan tahta ne kadar organik olursa orgon akümülatör o kadar verimli olur düşüncesiyle mistik müştemilatım nehir ağzından topladığı çalı-

lar ve sürgünlerle sarmıştı: sıcak, basık avluda öylece duran, man-
yakça çabalarla yaratılmış salkım saçak bir makine. Old Bull elbise-
lerini sıyırıp o makinenin içine giriyor, oturup dalgın dalgın göbeğini
okşuyordu. "Bak ne diyeceğim Sal, yemekten sonra Graetna'ya gidip
müşterek bahis oynayalım senle." Baba adamdı vesselam. Yemeğini
yiyip koltuğunda kestirdi biraz, havalı tüfeği kucağındaydı. Küçük
Ray de onun boynuna sarılıp uyudu. Çok hoş bir görüntüydü, baba
oğul, yapacak ve konuşacak şeyler bulmak sözkonusu olduğunda
evladım asla sıkmayacak bir baba. Bir ara irkilerek uyamp gözlerini
bana dikti. Kim olduğumu anlaması bir dakika kadar sürdü. "Batı
Kıyısında ne işin var Sal?" dedi ve hemen daldı gene.

Öğleden sonra Graetna'ya gittik, sadece ikimiz, BulFun emektar
Chevy'siyle. Dean'in Hudson'ı alçaktı ve kayar gibi ilerliyordu, BulPın
Chevy'si ise yüksek ve takırtılıydı. Sanki 1910 yılına geri dönmüştük.
Müşterek bahis oynanan yer, sahilde, her tarafı krom ve deri kaplı
büyük bir barın arkasındaydı. Barın içinden geçip, duvarına kayıtlar ve
numaralar asılmış kocaman bir salona giriyordunuz. Louisianalı tipler,
ellerinde *At Yarışı Formları*, tembel tembel oturuyorlardı. Birer bira
söyledik. Soma Bull laf olsun diye kalkıp bir oyun makinesine yanm
dolar attı. Sayıcılar tıkırdadı: "en yüksek meblağ", "en yüksek
meblağ", "en yüksek meblağ", ama son "en yüksek meblağ" biraz
durup "tekrar şansınızı deneyin"e dönüştü. Tam yüz dolar kaçırılmıştı
Bull, hem de kıl payı. "Ağzına sıçayım!" diye bağırdı. "Ayarlamışlar
bunları. Gördün mü demin? 'En yüksek meblağ' çıkınca mekanizma
müdahale etti. Ne yaparsın?" Bir *At Yarışı Formu* ahp inceledik.
Yıllardır at yarışlarına takılmıyordum, bir yığın yeni isimle
karşılaşınca apışıp kaldım. Cüsseli Peder diye bir at vardı, babamı
getirdi aklıma, bir an dalıp, birlikte müşterek bahis oynadığımız
günleri düşündüm. Tam bunu söyleyecekken Old Bull "Ben galiba
şuradaki Abanoz Korsan Gemisi'ne oynayacağım," dedi.

Sonunda söyledim: "Cüsseli Peder bana babamı hatırlatıyor."

Durakladı, parlak mavi gözlerini benimkilere dikti hipnotize
edercesine, kafamdan her şeyi silerek. Soma gidip Abanoz Korsan
Gemisi'ne para yatırdı. Cüsseli Peder kazandı, bire elli verdi.

"Allah kahretsin, anlamalıydım, daha önce de başıma gelmişti.

Ah, ne zaman akıllanacağız?"

"Neden bahsediyorsun?"

"Tabii ki Cüsseli Peder'den. Sende önsezi var oğlum, *önsezi*. Önsezilere aldırmayanlar sapına kadar salak olanlardır. Vaktiyle atlarla ilgilenmiş olan babamn, yarışı Cüsseli Peder'in kazanacağını haber vermek için seninle bağlantı kurmadığı ne malum? Peder kelimesi sende bir hissiyat uyandırdı, o da haberleşmek için bu hissiyattan yararlandı. Sen fikrini söylerken düşündüm bunları. Missouri'de-ki kuzenim bir kere ismi kendisine annesini hatırlatan bir ata oynayıp epey para kazanmıştı. Bugün de aym şey oldu." Başım salladı. "Eh, hadi gidelim artık. Sen yanımdayken son müşterek bahis oyna-yışımı bu. Önseziler aklımı karıştırıyor." Arabaya bindikten soma devam etti: "İnsanoğlu ölümlerle ve öteki dünyayla, her ne haltsa, temas halinde olduğumuzu anlayacak bir gün. Şu an yeterince zihinsel güç sarfedebilsek, önümüzdeki yüz yıl içinde olabilecekleri görüp her türlü felakete karşı tedbirimizi alırız. Ölümünden soma beyin mu-tasyona uğruyor, bu mutasyonun ne menem bir şey olduğunu henüz bilmiyoruz, ama bilim adamlarımız titreyip kendilerine dönerlerse ilerde öğreneceğiz işallah. Alçak herifler, son yıllarda tek dertleri, dünyayı havaya uçurabilirler mi, uçuramazlar mı, bu ihtimali araştırmak."

Konuyu Jane'e açtık. Burnunu çekti. "Bana çok saçma geliyor bunlar," dedi ve süpürgeyi kapıp mutfağı temizlemeye koyuldu. Bull da öğlesonrası şırınga faslı için banyoya yollandı.

Dean ile Ed Dunkel sokakta Dodie'nin topuyla basketbol oynuyorlardı, bir lamba direğine kova asmışlardı. Ben de katıldım oyunlarına. Birazdan atletik marifetlerimizi sergilemeye giriştik. Dean göz kamaştırıcıydı. Ed'le ikimize demir bir çubuk verip bel hizasında tutturdu ve topuklarım kavrayıp üstünden atladı. "Daha yukarı kaldırın." Çubuğu kaldıra kaldıra göğüs hizasına kadar çıkardık, o aşamada bile zorlanmadı. Ardından uzun atlamayı deneyip en az altıbuçuk metre yaptı. Soma yoldan aşağı koştuk beraber. Ben yüz metreyi 10:5'te tamamlardım, ama Dean rüzgar gibiydi, kazanamadım. İkimiz yansırken onun hayat koşusuna tanık olduğum hissine kapıldım: nerde bir hareket varsa oraya dönen kemikli yüzü, inip kalkan kolları, terleyen alm, Groucho Marcc'inkiler gibi bir görü-

nüp bir kaybolan bacakları ve haykırışı, "Hadi oğlum, hadi, yetişebilirsin! " Ama kimse ona yetişemezdi, gerçek buydu. Akşamüstü Bull da çıktı sokağa, yamna birkaç bıçak almıştı, karanlık bir geçitte gırtlığımızı yapışan bir canı bozuntusunu nasıl etkisiz hale getireceğimizi öğretti. Ben de sıram gelince iyi bir numara gösterdim: hasmınızın önünde yere yuvarlanıyor, onu ayak bileklerinle yakalıyor, yüzüstü düşürüyor ve kollarından tutup bastırıyordunuz. Bull çok beğendi ve birkaç jujitsu hareketi yaptı hemen. Bunun üzerine küçük Dodie annesini verandaya çağırdı: "Anne, baksana şu salakların yaptıklarına." Öyle şirin bir afacandı ki Dean gözlerini alamıyordu ondan.

"Ne kız ama! Bir büyüsün, çok can yakacak. O cilveli bakışlarıyla Kanal Caddesini nasıl kestiğini görüyor musunuz? Aah, ah!" Dışlerinin arasından ısıklık çaldı.

Dunkel çiftiyle beraber, New Orleans kazan biz kepçe, çılgın bir gün geçirdik gitmeden. Dean'ın aklı başında değildi. İstasyondaki manevra alanında T & NO vagonlarım görünce bütün bildiklerini anlatma hevesine kapıldı. "Sal, sen yollarımız ayrılmadan frenci olacaksın galiba!" O, Ed Dunkel ve ben koşup üç ayrı noktadan bir yük katarına atladık. Marylou ile Galatea arabada bekliyordlardı. Trenle yarım mil kadar ilerledik, makasçılara ve işaret memurlarına el sallayarak. Hareket halindeki bir vagonun inmenin en güvenilir yolunu öğrendim: kenara doğru bir adım atıyor, geride duran ayağınızı kaldırıp aşağıya basıyor, trenin azıcık uzaklaşmasını bekliyor ve hemen arkamza dönüp öbür ayağınızı da yere indiriyordunuz. Sonra soğutucu olarak kullanılan vagonları ve buz kompartımanlarını gezdik, bir kış gecesi boş bir katarı binecek olursanız bu bilgilerden yararlanırdınız. "New Mexico'dan LA'ye yaptığım yolculuğu anlatmıştım ya," diye seslendi Dean, "işte böyle tutunmuştum dengemi sağlamak için..."

Tam bir saat gecikmiş olarak arabaya döndük. Kızları çok sinirlendirmiştik. Ed ile Galatea New Orleans'ta kalmayı planlıyorlardı, bir oda tutup iş arayacaklardı. Bull pek sevinmişti bu habere. Evindeki insan kalabalığı onu hasta ediyordu. Aslında yalnız beni davet etmişti. Dean ile Marylou'nun yattıkları ön oda kahve ve reçel lekesi doluydu, döşemesinde boş amfetamin tüpleri yuvarlanıyor-

du, üstelik orası onun çalışma odasıydı ve raflarını kullanamıyordu. Jane de Dean'in atlayıp zıplamalarından serseme dönmüştü zavallı. Halam burs çekimi gönderecekti, onu alır almaz gidecektik. Dean, Marylou ve ben. Çek gelince bu güzel evden bu kadar çabuk ayrılmak istemediğimi hissettim, ama Dean yerinde duramıyordu, yolculuğa hazırlamıştı kendini.

Nihayet, kızıl ve hüznü akşam karanlığında arabaya yerleştik. Jane, Dodie, küçük Ray, Bull, Ed ve Galatea uzun otların arasında gülümseyerek dikiliyorlardı. Bu bir vedaydı. Dean ile Bull para konusunda atışmışlardı giderayak: Dean borç istemiş, Bull da Texas günlerinde edindiği hissiyatla veremem demişti. Kurnaz Dean herkesi yavaş yavaş aleyhine çeviriyordu. Bull'un davranışına hiç aldırmamış, manyakça gülmüş, apışarasını kurcalamış, Marylou'nun eteğinin altından elini sokup yalana yalana dizlerini okşamış ve etrafa tükürükler saçmıştı. Sonra da "Sevgilim, sen de ben de biliyoruz ki ikimizin arasında her şey dürüstlüğe ve güvene dayanıyor, en azından ileri soyut tammin ötesinde, ister metafiziksel açıdan olsun, ister senin açıklığa kavuşturmak istediğin veya tatlılıkla kabul ettirmeye çalıştığın veya uyum sağladığın açıdan olsun..." gibi şeyler söylemişti. Neyse, hareket ediyorduk, yakında California'da olacaktık.

Arabayla uzaklaşıyor ve arkanıza bakıyorsunuz: insanlar düzlükte ufalıyor, ufalıyor ve nokta haline gelip kayboluyorlar. O anda hissettiğiniz, dünya bizi ezip geçiyor, her şeye veda ediyoruz duygusu değil midir? Ama biz gökyüzünün altında yeni çılgın maceralar düşlemekteydik.

Algiers'ın eski durgun ışıkları; yine feribot; yine o harap, çamurlu, yengeç gemiler; yine kanal; kanaldan çıkış; mor karanlıkta iki şeritli otoban; Baton Rouge; batıya ayrılan yol; Port Ailen diye bir yerde geçilen Mississippi. Dumanlı bir karanlıkta nehrin bütün yağ-

murunu yedik, bütün güllerini gördük, sis lambalarının sarı ışığında bir daire çizip bir köprüye girdik ve altımızda o devasa kara varlığı, sonsuzluğu farkettilik. Neydi Mississippi nehri? Yağmurlu gecede akıp gelmiş bir çamur tabakası, dermansız Missouri kıyılarından uysalca bir kopuş, bir eriyiş, ölümsüz su yatağında gelgitler, çoğalan kahverengi köpükler, bitmez tükenmez bir yolculuk, vadiler, ağaçlar, rıhtımlar, aşağı inildikçe Memphis, Greenville, Eudora, Vicks-burg, Natchez, Port Ailen, Port Orleans, Port of the Deltas, Potash, Venice, Night's Great Gulf ve son.

Radyoda esrarlı bir oyun vardı. Dışarıyı seyrediyordum. COOPER BOYALARINI KULLANIN diye bir levha ilişti gözüme. "Tamam, kullanırım," dedim. Louisiana ovalarında, insanın gözlerini bağlayan geceyi yararak ilerliyorduk. Lawtell, Eunice, Kinder, De Qu-incy: Sabine nehrine yaklaşıldıkça bataklıkla daha çok benzeyen viran batı kasabaları. Eski Opelousas'ta Dean benzini ve yağı kontrol ederken ben de ekmek peynir almaya bir dükkana girdim. Aynı zamanda bir kulübeydi burası, samırım arka tarafta ailecek akşam yemeği yiyorlardı. Bir süre bekledim, konuşmaya devam ettiler. Ben de ekmekle peyniri alıp yavaşça dışarı süzıldüm. Paramızın Frisco'ya kadar yetip yetmeyeceği belli değildi. Dean de benzin istasyonundan bir karton sigara yürütmüştü. Böylece yolculuk için gerekli stoğu yapmış oluyorduk: benzin, yağ, sigara ve yiyecek. Doğrusu, hırsızlar bile bu kadarım beceremezlerdi. Dean direksiyona geçip yoldan aşağı dümdüz sürdü arabayı.

Stark yakınlarında bir yerde, ötede, göğü aydınlatan bir kızarıklık belirdi. Ne olduğunu merak ettik. Bir dakika sonra oradaydık. Ağaçların arkasında yangın vardı. Otobamın kenarına bir sürü araba parketmişti^ Kundaklama olmalıydı, ama aslında her şey mümkündü burada Deweyville civarında ortalık kararıp garipleşti ve kendimizi bataklıkta bulduk.

"Hey, çocukları. şu bataklıklarda iriyan siyah adamların şeytan-şalgamı suyu içip Dİues söyledikleri bir yere rastlasak ve el kol işaretleleriyle içeri davet edilsek fena mı olur?"

"Yaa!"

Etraf hayli esrarengizdi. Bataklığın üstüne toprak atılarak yapılmış, iki yam çukur, cins cins sarmaşıkların çevrelediği çamurlu bir

yolda ilerliyorduk. Bir silüetle karşılaştık: beyaz gömlekli, kollarım simsiyah gökyüzüne uzatmış bir zenci. Belki dua ediyordu, belki beddua. Çok yakımdan geçtik. O ak gözlerini görebilmek için dönüp arkama baktım. "Hey!" dedi Dean. "Dikkatli olalım. Buralara pek takılmamak lazım." Bir kavşağa ulaştık ve durduk. Dean farları söndürdü. İçinde milyonlarca zehirli yılanın oradan oraya kaydığını hissettiğimiz dev bir sarmaşık ormamyla kuşatılmış durumdaydık. Görebildiğimiz tek şey Hudson'ın kontrol panelindeki kırmızı elektrik akımı düğmesiydi. Marylou korkudan ciyaklamaya başladı. Manyakça kahkahalar atıp iyice korkuttuk onu. Biz de ürkmüştük. Bu yılanlar malikanesinden, bu vıcık vıcık çamurlu karanlıktan bir an önce kurtulmak ve tamdik topraklara, sığır kasabalarına dönmek istiyorduk. Hava petrol ve durgun su kokuyordu. Geceye ait, okuyamadığımız bir el yazmasıydı bu. Bir baykuş öttü. Ne çıkarsa bahtımıza diyerek çamurlu yollardan birine daldık ve çok kısa bir süre sonra kendimizi bütün bu bataklıkların sorumlusu olan melun Sabine nehrini geçerken bulduk. İnandır şey mi, ilerde de ışığa boğulmuş koca koca binalar yükseliyordu! "Texas! Burası Texas! Petrol şehri Beaumont!" Devasa petrol tankları ve rafineriler, petrol kokusu sinmiş havada bir hayal şehir meydana getiriyordu.

"Oh be, kurtulduk," dedi Marylou. "Hadi gene şu esrarlı oyunlardan oynayalım."

Beaumont'u geride bıraktık, Liberty'ye girip Trinity nehrini geçtik, soma ver elini Houston. Dean 1947'de Houston'da yaşadıklarını anlatmaya başlamıştı. "Hassel! Ah o kaçık Hassel! Gittiğim her yerde onu arıyorum, bulamıyorum. Burada da başımıza dert olmuştu. Biz Bull'la bir dükkana giriyorduk, o ortadan kayboluyordu, şehirde ne kadar atış galerisi varsa hepsini dolaşmak zorunda bırakıyordu bizi." Artık Houston'da sayılırdık. "Çoğunlukla zenci mahallesine gidiyordu. Karşısına çıkan her uçuk herife takılmak gibi bir huyu vardı. Bir gece gene onu kaybetmiş ve bir otelde oda tutmuştuk. Jane'e buz götürecektik, yiyecekler bozuluyordu. Hassel'ı bulmamız tam iki gün sürdü. O arada ben de sağda solda sürttüm. Bir öğleden somamı alışveriş yapan kadınların peşinde geçirdim, işte buralarda, şehrin merkezinde, süpermarketlerde." Bomboş gecede kanatlanmış uçuyorduk. "Ve geri zekalı bir kızla karşılaştım, kendin-

de değildi, sokak sokak dolaşıyor, portakal çalmaya uğraşıyordu. Wyomingliydi. Nefis bir vücuda karşılık bomboş bir kafa. Ona rastladığımda anlaşılabilir birşeyler mırıldanıyordu. Otele gittik birlikte. Bull Meksikalı bir ufaklığı sarhoş edeyim derken kendisi sarhoş olmuştu. Carlo eroin üstüne bir şiir yazıyordu. Hassel geceyansına kadar gözükmedi. Sonunda bir cipin arka koltuğunda teşrif etti. Uyuyordu. Beş tane uyku hapi içtiğini söyledi. O arada buzun tamamı erimişti. Ah çocuklar, hafızam da kafam kadar iyi olsa, yaptıklarımızı en ince ayrıntısına kadar anlatırdım size. Ama zaman nedir biliyoruz. Her şey kendi kendine halloluyor, mesela ben gözlerimi kaparım ve bu külüstür başıma çaresine bakar."

Sabahın dördünde Houston'ın ıssız caddelerinden birinde motosikletli bir çocuk peydah oldu ve gürleyerek bizi solladı: her tarafından payetler, ıslıl ıslıl düğmeler sarkan, kasklı, parlak siyah ceketli bir Texas gece şairi, arkasında da ona sınıksız sarılmış, uçuşan saçlarıyla kızıl derili çocuklarım andıran bir kız. Şarkı söylüyordu: "Houston, Austin, Fort Worth, Dallas, bazen Kansas City, bazen eski Antone, haa haaa!" Uzaklaşıp nokta gibi oldular. "Vay canına! Arkadaki yavruyu gördünüz mü? Hadi uçalım biz de!" Heveslenmişti Dean. "Onlarla biraraya gelsek ve gerçek bir heyecan yaşasak, herkes sevecen, tatlı, uyumlu, ne hırğür, ne çocukça bir protesto, ne elem, ne keder. Ah! Ah! Ama zamamın bilincindeyiz." Bu fikir ikna olmasına yetti.

Hovsstoti'dan sonra Dean'in hiç tükenmeyecek gibi görünen enerjisi tükendi, direksiyona ben geçtim ve geçer geçmez de yağmur indirdi. Artık büyük Texas düzlüğündeydik. Dean "Sen bu gidişle yarın akşama kadar Texas'tan çıkamazsın," dedi. Yağmur şiddetleniyordu. Bir sığır kasabasının çamurlu, kargacık burgacık ana caddesinde ilerlerken kendimi bir çıkmaz sokakta buldum. "Hey, ne yapıyorum ben?" Dean de, Marylou da uyumuştı. Dönüp ağır ağır ana caddeye girdim tekrar. Etrafta in cin top oynuyordu, ışık mışık da yoktu. Aniden farların önünde yağmurluk giymiş bir atlı belirdi. Şerifti bu. On galonluk şapkasından şıpır şıpır sular akıyordu. "Austin'a nerden gidiliyor?" Kibarca tarif etti, hemen yola koyuldum. Kasabanın dışında, bardaktan boşanırcasına yağın yağmurun altında birden iki far parladı üstüme. Ayy, öbür şerite mi geçmişim, di-

yerek direksiyonu sağa kırdım, tekerlekler çamura battı. Biraz debelenip kurtuldum, ama nedense farlar hâlâ gözümü alıyordu. Adamın ne yaptığını bilmediği belliydi. Böylece otuz mil hızla yeniden jamura saplandım. Neyse ki düz bir yerdı, hendek falan değildi. Suçlu geri geri gitti. Tarlada çalışmaktan sıkılıp kırışı kırmış ve içip çip dağıtmış dört somurtuk tarım işçisiydiler. Beyaz gömlekleri ve drden kapkara olmuş kollarıyla arabanın içinden bön bön bana ba-cıyorlardı. Şoför fitil gibi sarhoştu.'

"Houston'a nerden gidiliyor?" diye sordu. Parmağımla işaret ettim. O anda kafamda bir şimşek çaktı: kasten, yol sormak için yap-nışlardı bunu, hani dilenciler kaldınmda üstünüze üstünüze gelir ie yolunuzu keserler ya, öyle. Hareket ederken gözlerini döşemede nrbirine çarpan boş şişelere diktiler pişman pişman. Motoru çalışırdım. Tekerlekler yüzeyden otuz santim kadar derine gömülmüş-ü. Texas'ın yağmurlu vahşiliğinde bir ah çektim.

"Dean, uyan."

"Ne var?"

"Çamura saplandık."

"Ne oldu?" Anlattım. Sövüp saydı. Eski ayakkabılarımızı, eski uzaklarımızı giyip dışarı çıktık paldır küldür. Ortılığı sel götürürdü. Ben sırtımı arka tampona yaslayıp arabayı kaldırdım, Dean le tekerleklerle zincir bağladı. Çamura bulanmıştık bile. Mary-ou'yu uyandırdık. Biz arabayı iterken o gaza bastı. İşkence çeken avalh Hudson yükseldi, yükseldi ve sarsılıp yolun karşı tarafına sav-uldu. Marylou zamanında müdahale etmeseydi hapı yutardık. Ne-ss nefese içeri attık kendimizi. İşte böyle: tam otuz dakika uğraş-nış, iliklerimize kadar ıslanmış, sefil olmuştuk.

O vıcık vıcık elbiselerle uyuyakalmışım. Sabah uyandığımda üs-iimdeki çamur katılaşmıştı ve dışarda kar vardı. Fredericksburg ya-ımlannda, yüksek bir ovadaydık. Texas ve batı, tarihinin en berbat işlanndan birini yaşıyordu. O yıl şiddetli tipi yüzünden sığırlar si-ek gibi telef oldu, San Francisco'ya ve LA'e kar düştü. Üçümüz de erişan haldeydik. Neden Ed Dunkelİa New Orleans'ta kalmamış-k ki sanki? Dean uyuyordu. Marylou, bir eli direksiyonda, öbür eli rkada benim çeşitli yerlerimde, San Francisco'ya dair vaatlerde bu-anmaktaydı işveli işveli. Heyecanlanmışım. Saat onda direksiyonu

ben aldım. Dean uzun süredir arka koltuktaydı. Karlı çalılıklar ve adaçayı tepeleri arasında sıkıntıdan patlayarak birkaç yüz mil katettim. Yoldan kovboylar geçiyordu, beyzbol şapkalarını ve kulaklıklarını takıp sığırlarını aramaya çıkmışlardı. Arada sırada, bacası tüten, küçük, rahat bir ev gözüme geliyordu ve camm içeri girip şöminenin önünde ayran içmek, fasulye yemek istiyordu.

Sonora'da bir dükkanda, mal sahibi öbür tarafta iriyarı bir kovboyla çene çalarken gene bir miktar peynir ekmek aşırıdım. Dean çok tezahürat yaptı. Açlıktan ölüyorduk ve boğazımıza harcayacak bir sentimiz bile yoktu. "Evvvet, evvet," dedi Dean, Sonora'nın ana caddesinde yaylana yaylana volta atan kovboylara bakarak, "hepsi milyoner bunların, anasını satayım, bin baş sığır, işçiler, binalar, bankada paralar. Ben buralarda yaşasam şu adaçaylarının içinde erkek tavşan olurdum, dalları yalardım, sığır çobam sevimli kızları kovalardım, hi hi hi hi! Anasını satayım!" Kendini yumruklamaya başlamıştı. "Evet! Öyle! Ah ben!" Söylediklerini arılamıyorduk artık. Direksiyona geçti ve Texas eyaletinden çıkana kadar olan yaklaşık beşyüz millik mesafeyi uçar gibi aştı, akşam karanlığında El Paso'da olacak şekilde. Yalnız bir kere durduk, Ozona yakınlarında. Dean çırılçıplak soyunup indi ve adaçaylarının arasında uluyarak atlayıp zıpladı. Arabalar vınlıyarak geçiyordu, kimse onu görmedi. Telaşla geri dönüp yerine oturdu sonra. "Sal ve Marylou, şimdi ikinizin de benim yaptığımı yapmamızı istiyorum. Üstünüzdekilerin ağırlığından kurtulun. Elbiselerin ne anlamı var ki? Demek istediğim, o güzel göbekleriniz güneş görsün biraz. Hadi!" Batıya, güneşe doğru ilerliyorduk, ön camdan sıcaklık giriyordu içeri. "Göbeklerinizi açın, güneşe yaklaşıyoruz." Marylou emre itaat etti, geri kafalı değildi, tabii ben de değildim. Ön koltuğa sıralandık. Marylou donmuş kremim çıkardı ve gırgır olsun diye vücutlarımıza sürdü. Ara sıra yammızdan bir kamyon geçiyordu, şoförün iki çıplak adamın ortasında oturan o altın renkli güzellik abidesini farkettiğini kamyonun yana savrulmasından arılıyorduk. Hâlâ geniş adaçayı düz-lüklerindeydik, ama kar yoktu. Yavaş yavaş portakal renkli kayaların süslediği Pecos kanyonuna indik. Gökyüzü mavinin açılımlarından oluşuyordu burada. Bir kızılderili harabesini gezmek üzere arabadan indik, Dean gene anadan doğmadı, biz Marylou'yla kaban-

larımıza bürünmüştük. Kahkaha ve çığlıklarla ortalığı inleterek eski taşların arasında dolaştık. Birtakım turistler Dean'i farkettiler ve gözlerine inanamayıp bir an sendelediler.

Van Horn yakınlarında arabayı kenara çektik, Dean ile Mary-lou seviştiler, ben uyudum. Uyandığımda o muhteşem Rio Grande vadisinde yol alıyorduk, Clint ve Ysleta üstünden El Paso'ya doğru. Marylou'yla yer değiştirdik, o arka koltuğa atladı, ben ön koltuğa. Solumuzdaki sonsuz Rio Grande boşluğunda Meksika sınırının kızıl dağları uzanıyordu, Tarahumare'nin toprağıydı orası, zirvelerde oynayan yumuşak bir loşluk vardı. Uzakta El Paso ile Juarez'in ışıkları belirmişti, vadiye saçılmış ışıklar. Rio Grande öyle büyük ve görkemli bir vadiydi ki, aynı anda bir sürü trenin duman çıkara çıkara dört bir yana dağıldığını görebilirdiniz, sanki dünya vadisindeydik ve içinde eriyorduk.

"Clint, Texas!" dedi Dean. Radyoyu Clint istasyonuna ayarlamıştı. Her onbeş dakikada bir plak çalıyorlar, aralarda da dışardan lise eğitimi veren bir kursun reklamı yapıyorlardı. Dean heyecanla, "Bu program bütün batıda yayınlanıyor!" diye bağırdı. "Ben ıslahevinde ve hapiste gece gündüz bunu dinlerdim. Hepimiz kursa kaydolmuştuk. Sınavı kazamırsan postayla lise diploması gönderiyorlar, faksimile olarak tabii. Batımın bütün genç sığırtaçları, nasıl tipler olduklarına boşverin, bu kursa yazılıyorlar. Sterling'te, Colorado'da, Lusk'ta, Wyoming'te ve daha bir sürü yerde radyoyu açar açmaz karşına bu istasyon çıkıyor: Clint, Texas, Clint, Texas. Müzik ya Meksika müziği ya da güney eyaletlerinde yaşayan orman köylülerinin müziği. Bu ülkenin tarihinde bundan daha boktan radyo yayını olmamıştır, ama herkesin eli kolu bağlı, çünkü heriflerin dev gibi bir antenleri var, bütün ahaliyi esir almış durumdadılar." Anteni görmüştük, Clint'in kulübelerinin ötesinde yükseliyordu. "Ah çocuklar, size daha neler anlatabilirim neler!" diye haykırarak konuşmasını bitirdi Dean ağlar gibi bir sesle. Gözlerimiz Frisco'yu, Batı Kıyısını arıyordu. Hava kararırken El Paso'ya vardık. Acilen benzin parası bulmamız lazımdı, yoksa mahvolurduk.

Her yolu denedik. Seyahat acentesinde dört döndük, ama o gece kimse batıya gitmiyordu. Böyle yerlerde benzin parasını paylaşacak yolcular bulabilirsiniz, hele batıya gidiyorsanız yasal olarak. Bu ara-

da eski püskü valizleriyle tetikte bekleyen dolandırıcılara da rastlarsınız. Seyahat acentesinden sonra Greyhound garına gittik, iki üç batı yolcusunu bize para vermeye razı edip otobüse binmekten vazgeçirebilir miyiz diye, fakat utandık, kimsenin yanına yaklaşamadık, ümitsiz ümitsiz volta atmaya başladık. Hava soğuktu. Üniversiteli bir oğlan Marylou'nun cazibesine kapılmıştı, ter içindeydi ama çaktırmamaya çalışıyordu. Dean'le kafa kafaya verdik, ama sonra biz pezevenk değiliz dedik. Birden yanımızda ıslahevinden yeni çıkmış salak ve zirzop bir oğlan peydah oldu. Dean'i bira içmeye davet etti. "Hadi ahbap, gidip birinin kafasını ezelim, cebimiz para dolsun!"

"Sevdim seni evlat!" diye bağırды Dean ve birlikte dışarı fırladılar. Bir an endişelendim, ama yersizdi, Dean yeniyetmenin biriyle El Paso sokaklarını keşfedip dalgasını geçecekti alt tarafı. Arabada beklemeye koyulduk. Marylou kollarım boynuma doladı.

"Yapma Lou, Frisco'ya kadar sabret."

"Umurumda değil. Nasıl olsa Dean beni terkedecek."

"Denver'a ne zaman döneceksin?"

"Daha karar vermedim. Yaptığım hiçbir şeye aldırıyorum. Seninle doğruya gelebilir miyim?"

"Frisco'da para kazanmamız lazım."

"Bize iş verebilecek bir lokanta biliyorum, sen kasada durursun, ben garsonluk yaparım. Bir de otel biliyorum, borcunu taksitle ekleyebiliyorsun, beraber kalırız. Öf, çok mutsuzum."

"Neden mutsuzsun yavrum?"

"Her şeyden. Öf, Allah kahretsin, Dean bu kadar çılgın biri olmasaydı ne olurdu sanki?" O sırada Dean telaşlı adımlarla geri döndü, kıkırdayıp duruyordu, arabaya atladı.

"Ne manyak herif! Hemen kanım kaynadı. Böylelerini çok iyi tanırım, beyinleri saat gibi çalışır, çetin cevizdir hepsi. Ne yazık ki vakit yok... vakit yok..." Kondağı çevirip direksiyona abandı, El Paso'dan ayrıldık. "Tek çare otostopçular. İçime doğuyor, birkaç tane bulacağız. Hadi! Hadi!" Ani bir manevra yapıp öndeki motosikletliyi sıkıştırdı, "Yaa, işte böyle! Dikkatli ol!" diye seslendi yanından geçerken. Sonra bir kamyonu solladı ve şehir sınırlarını aştık. Nehrin karşısında Juarez'in mücevher ışıklarını, Chihuahua'nın

mücevher yıldızlarım ve mahzun kuru toprakları görüyorduk. Marylou göz ucuyla Dean'i izliyordu, yolculuk boyunca tamk olduğum şekilde: sıkıntılı ve üzgün, onun kafasını kesip tualete saklamayı tasarlardı gibi, kin ve pişmanlık dolu bir zaafı, kibirli, öfkeli, zincirlerinden boşanmış, yüzünde hem ona düşkünlüğünün getirdiği yumuşak tebessüm hem de ürkmekten edemediğim o uğursuz kıskançlık ifadesi, ona duyduğu aşkın asla meyva vermeyeceğini anlamış, onun erkekçe kendine yeterliliğini ve dalgınlığını yansıtan, sarkık çeneli, kemikli yüzüne baka baka, zaptedilmez bir deliyle beraber olduğuna inanmış. Dean'in gözünde Marylou orospunun tekiydi, dahası, hasta sayılacak ölçüde yalancıydı, böyle düşündüğünü bana itiraf etmişti. Fakat Marylou'nun Dean'i bu şekilde seyredışı de aştı. Dean onun kendisini izlediğim hissedince yapmacık bir mutlulukla gözlerini kırptırıyor, inci gibi dişlerini sergileyerek gülümsüyordu, oysa az önce kendi sonsuzluğuna dalıp gitmiş oluyordu. Sonra biz Marylou'yla gülmeye başlıyorduk ve Dean en ufak tedirginlik belirtisi göstermiyordu, budalalara özgü bir hoşnutlukla sırtarak, "Keyfimiz yerinde, *hal*" diyordu, o kadar.

El Paso'dan uzaklaşırken karanlıkta bir silüet gördük, ufak tefek, çömelmiş, başparmağı havada: beklenen otostopçu. Durup ondan tarafa döndük. "Ne kadar paran var ufaklık?" Hiç. Onyediyedi yaşlarında, bir eli sakat, soluk benizli, garip bir oğlandı, valizi malizi de yoktu. Dean huşu içinde bana dönüp, "Sevimli çocuk, değil mi?" dedi. "Gel evlat, götürelim seni." Çocuk avantajının farkındaydı. California'nın Tulare kasabasında bakkal dükkam işleten bir teyzesi olduğunu, oraya varır varmaz bize para verebileceğini söyledi. Dean gülmekten yerlere yattı, Kuzey Carolina'daki ufaklığı hatırlamıştı. "Evet! Evet!" diye bağırdı. "Bizde teyze *çok* Pekala, yolumuzun ÜSTÜNDE ne kadar teyze, amca ve bakkal dükkamı varsa gidip görelim!" Az sonra bir yolcumuz daha oldu, o da sevimli bir herifti. Hiç ses çıkarmadan bizi dinledi ve Dean konuşmaya başlayınca sanırım tımarhane kaçkınlarının arabasına düşmüş olduğu hissine kapıldı. Otostopla Alabama'dan Oregon'a gidiyormuş, evine yani. Alabama'da ne yapıyordun, diye sorduk.

"Amcam var orada. Bir kereste hızarında bana iş ayarladığım söylüyordu, ama iş olmadı, geri dönüyorum."

"Geri dönüyorsun demek," dedi Dean. "Geri dönüyorsun, evet, tabii, seni götüreceğiz, en azından Frisco'ya kadar." Gelgelelim meteliğe kurşun atıyorduk. Sonra birden aklıma geldi: Arizona'nın Tucson şehrinde yaşayan eski arkadaşım Hal Hingham'a uğrayıp beş dolar borç alabilirdik. Dean hemen tamam dedi. Tucson'a gidiyorduk. Gittik de.

Gece New Mexico'nun Las Cruces kasabasına uğradık ve gün ağarırken Arizona'ya' ulaştık. Derin bir uykudan uyandım, herkes mışıl mışıl uyuyordu, nerdeydik Allah bilir, camlar buğulu olduğu için göremiyordum. Arabadan çıktım. Dağlardaydık: bir gündeği-mu cenneti, mor renkli serin hava, kızıl dağ etekleri, vadilerde zümrüt yeşili çayırlar, çiğ, durmadan şekil değiştiren altın bulutlar, yerlerde sincap delikleri, kaktüsler, meskitler. Şoförlük sırası bendeydi. Dean'le ufaklığı ittirip oturdum ve benzinden tasarruf olsun diye motoru çalıştırmadan yokuş aşağı sürdüm arabayı, ta Benson'a kadar. Yolda kardeşim Rocco'nun yaşgünümde armağan ettiği dört dolarlık cep saatini hatırladım. Benzin istasyonundaki adama sordum, Benson'da rehinci var mı diye. Hemen sağdaymış. Gidip kapıya vurdum, biri yataktan kalktı ve saati alıp bir dolar verdi. İstasyona döndüm. Artık Tucson'a kadar yetecek benzinimiz vardı. Tam hareket edecekken bir atlı polis bitti yammda. Tabancasını kurcalıyordu. Ehliyetimi sordu. "Arkadaki şahsın ehliyeti var," dedim. Dean ile Marylou battaniyenin altında uyuyorlardı. Polis Dean'e dışarı çıkmasını söyledi ve birden silahım doğrultup "Eller yukarı!" dedi.

"Memur bey," dedi Dean, son derece komik bir sesle alttan alarak, "pantolonumun önünü ilikliyordum da..." Polisi bile güldürecekti nerdeyse. Dışarı çıktı, üstünde tişörtü, her tarafı çamur içinde, perişan. Bir süre göbeğim kaşıyarak ve küfrederek ehliyetini ve arabaya ait kağıtları aradı. O arada polis de bagajı karıştırdı. Bütün belgelerimiz tamamı.

"Sadece kontrol," dedi polis yavaşak bir gülümsemeyle. "Gidebilirsiniz. Ha, Benson aslında kötü yer değildir, bir kahvaltı edin, memnun kalırsınız."

"Evet, evet, evet," dedi Dean, adama hiç bakmadan arabayı çalıştırarak. Hepimiz bir oh çektik. Polis değil mi, böyle yeni arabalarla dolaşan ve saatlerini rehin bırakan gençlerden işkillenirdi.

"Öf, rahat vermiyorlar insana," dedi Dean. "Ama bu herif Virginia'daki üçkağıtçıdan iyiydi. Gazetelere manşet olacak tutuklamalara özeniyorlar. Onlara kalsa, yoldan geçen her araba Chicagolu büyük bir gangster çetesi. Yapacak başka işleri yok ki!" Tucson'a yaklaştığımız.

Tucson, meskitlerle kaplı bir nehir yatağına bakan, karlı Catalinalar'ın çevrelediği, seyrine doyulmaz bir yöredeydi. Şehir merkezinde bir sürü inşaat vardı. Gelip geçen insanlar yabani, hırslı, meşgul ve canlıydılar. Caddelerde bayraklı römorklar dolaşıyordu. Sanki California'daydık. Hingham'ın oturduğu Fort Lovvett Yolu, çölün ortasında, şirin nehir yatağı ağaçlarıyla kuşatılmış bir yerd. Avluda derin derin düşünürken bulduk Hingham'ı. Yazardı, huzur içinde çalışabilmek için Arizona'ya yerleşmişti. Uzun boylu, konuşurken kafasını başka tarafa çeviren ve hep mırıldanarak komik şeyler söyleyen utangaç bir hiciv ustasıydı. Karısı ve çocuğuyla beraber, kızılde-rili üvey babasının yaptığı küçük bir evde yaşıyordu. Annesinin evi avlunun öbür tarafındaydı. Çanak çömleğe, boncuklara ve kitaplara merakı olan heyecanlı bir Amerikan kadınıydı annesi. Hingham Dean'ı New York'tan aldığı mektuplardan tamiyordu. Evine bulut gibi çöktük, çok acıkmıştık, eli sakat otostopçu Alfred de dahil. Hingham eski bir süveter giymişti, keskin çöl havasında pipo içiyordu. Annesi geldi ve bizi mutfağına davet etti. Kocaman bir tencerede şehriye pişirdik.

Soma arabaya doluşup kavşakta bir dükkana gittik, Hingham beş dolarlık bir çek bozdurdu, parayı bana verdi.

Ayaküstü vedalaştık. Hingham uzaklara bakarak, "Görüştüğümüze sevindim," dedi. Ağaçların arasından, kum arazinin karşı tarafında bir barın kırmızı neon ışıklı tabelası seçiliyordu. Hingham yazmaktan yorulduğu zamanlar, oraya bira içmeye gittiğini söyledi. Çok yalnızdı, New York gözünde tütüyordu. Arabayla uzaklaşırken onun ince uzun silüetinin arkamızda kayboluşunu izledim: hüzün verici bir karaltıydı, New York'ta ve New Orleans'ta bıraktıklarımız gibi, engin göğün altında dikiliyor, karanlığa gömülüyordu. Nereye gidilir? Ne yapılır? Niçin? Uyumak en iyisi. Ama bu ahmaklar grubu gözünü ileriye dikmişti.

Tucson'dan çıkınca karanlık j^plda bir otostopçu daha gördük. California'nın Bakersfield bölgesinden bir Okiydi. Hemen anlattı hikayesini: "Anasını satayım, Bakersfield seyahat acentesinde bir araba ayarlamıştım, gitarımı da başka bir tanesinin bagajına koymuştum, herifler yokoldular, gitarım ve kovboy kostümümle beraber. Anlamışsınızdır, ben müzisyenim. Arizona'da Johnny MackaVs Sagebrush Boys'a katılacaktım güya, ama gitarımı çaldırmış ve cebimde ne varsa harcamış durumdayım. Ah çocuklar, beni Bakersfield'a geri götürürseniz kardeşimden istediğiniz kadar para koparırım sizin için." Bakersfield'tan Frisco'ya kadar kullanacağımız benzini alsak yeterdi, yani yaklaşık üç dolar gerekiyordu. Artık arabada beş kişiydik. Oki şapkasına şöyle bir dokunup Marylou'ya "İyi akşamlar bayan," dedi ve yolumuza devam ettik.

Geceyarısı dağlardan kuşbakışı Palm Springs'in ışıklarını seyrettik. Karlı geçitleri aşağı aşağı, şafak vakti, büyük Tehachapi geçidinin ağzına kurulmuş olan Mojave kasabasına vardık. Oki uyamp komik hikayeler anlattı, küçük Alfred de gülümseyerek dinledi: kadının biri kocasını vurup tutuklanmış, kocası onu affedip hapisten çıkarttırmış, o da gidip tekrar vurmuş adamı. Oki kadınlar hapishanesini görünce böyle bir olay hatırlamıştı. Birazdan Tehachapi geçidi başlıyordu. Dean direksiyona sarıldı ve dünyanın tepesine tırmandık. Kanyonda kefene konmuş hissini uyandıran dev bir çimento fabrikası yatıyordu. Soma aşağı inmeye başladık. Dean vitesi boşa aldı ve kitaplarda yazan ne varsa yaptı gaz pedalım kullanmadan: keskin virajlar döndü, önüne çıkan herkesi solladı. Koltuğa yapışmıştım. Bazen yol hafif yukarı tırmanıyordu, o zaman bile sessizce geçiyorduk arabaları. Dean sollamanın raconunu da biliyordu, eğlencesini de. Dünyanın dibini gören alçak taş duvarın çevresinde sola doğru bir U dönüş yapması gerektiğinde direksiyonu sınıksız kavramış ve kollarım germiş olarak sola yatıyor, yol bir kayamın etrafından sağa kıvrılırken de Marylou'yla ikimize yükleniyordu. San Joaquin vadisine iniyorduk böyle savrula savrula. Bir mil aşağıda uzanan bu vadi California'nın tabamıydı, bulunduğumuz yükseklikten harikulade görü-

nüyordu, yemyeşil bir deniz gibi. Hiç benzin yakmadan otuz mil gittik.

Birden hepimiz canlandık. Bakersfield'a yaklaşmıştık. Dean burası hakkında bütün bildiklerim anlatma hevesine kapıldı. Şehre girince, kaldığı bekar evlerini, demiryolu otellerini, takıldığı bilardo salonlarını, vagon restoranları, üzüm aşırarak için atladığı şube hatlarını, yemek yediği Çin lokantalarını, kızlarla buluştuğu park banklarını, işsiz güçsüz oturduğu yerleri gösterdi bana. Dean'ın California'sı: yalmz, sürgün edilmiş, sıradışı aşıkların kuşlar gibi topladığı, herkesin yıkılmış, bezgin, yakışıklı sinema oyuncularına benzediği, vahşi, zorlu, önemli bir diyar. "Şu dükkamn önündeki iskemleyi görüyor musun? Onun üstünde saatler geçirmişimdir!" Her şeyi hatırlıyordu, her pinokel oyununu, her kadını, her kasvetli geceyi. Sonra 1947 Ekiminde Terry'yle ayışığında serserilerin sandıklarına oturup şarap içtiğimiz yerden geçtik, Dean'e söylemek istedim, fakat o beni dinleyemeyecek kadar heyecanlıydı. "Burada Dunkel'la beraber bütün bir sabah bira içmiş ve "VVatsonvilleli, yok hayır, Tracyli, evet, Tracyli gariban bir garson kızı tavlayacağız diye sekiz olmuştuk. Kızın adı Esmeralda mıydı neydi..." Marylou Frisco'ya varınca yapacaklarını planlıyordu. Alfred Tulare'ye gidince teyzesinden epey para alacağım söylüyordu. Oki şehir dışında oturan kardeşine götürdü bizi.

Öğlendi. Güllerin arasında kaybolmuş ufak bir kulübenin önünde durduk. Oki inip birtakım kadınlarla konuştu. Onbeş dakika bekledik. "Bu herifin benden fazla parası olmadığı düşünmeye başladım artık," dedi Dean. "Ammma oyaladı bizi! Öyle boktan bir nedenle evden kaçtıktan sonra ailede para alacak kimse bulamaz tabii." Oki süklüm püklüm yammıza döndü ve tekrar şehre indik.

"Allah cezasım versin, kardeşim ortalarda yok." Sağda solda soruşturma yaptı. Herhalde bizim tutsağımız gibi hissediyordu kendini. Sonunda büyük bir ekmek fırınına gittik ve kardeş ortaya çıktı. Üstünde iş tulumu vardı, büyük ihtimalle içerde onarım yapıyordu. Biz arabada beklerken birkaç dakika konuştular. Oki bütün akrabalarına yaşadığı maceraları anlatıyordu, gitarımın nasıl çalındığını falan. Ama parayı aldı. Frisco'ya gidebilirdik artık. Teşekkür edip ayrıldık.

. Sonraki durağımız Tulare'di. Vadiden yukarı tırmanmaya koyulduk. Arka koltuğa uzandım. Öğledens sonra, yorgun ve hayattan bıkmış bir halde uyuklarken, çamurlu Hudson Sabinal civarındaki çadırların yamndan geçti vızdı diye: aylar önce yaşamış, bir kadım sevmiş ve para kazanmış olduğum o hayal gibi yerden. Dean direksiyona abanmış, rotlara vuruyordu. Sonra uyumuşum. Tulare'de akıl almaz şeyler işiterek uyandım. "Sal, uyan, Alfred teyzesinin dükkanını buldu, ama ne olmuş biliyor musun, kadın kocasını vurup hapse girmiş, tabii dükkan kapalı, bir sent bile alamadık. Şu olanlara ina-nasın geliyor mu? Oki yolda tıpkı böyle bir hikaye anlatmamış mıydı? Her yerde bir sorun! Her şey karmakarışık! Öf! Anasını satayım ben böyle hayatın!" Alfred tırnaklarını kemiriyordu. Madera'da-ki Oregon sapağında küçük otostopçumuzla vedalaştık. Şansın açık olsun, çabucak Oregon'a varırsın işallah, dedik. Hiç bu kadar güzel bir yolculuk yapmamış olduğunu söyledi o da.

Az sonra bir de baktık, Oakland yakınlarındaki bayırlardayız. Ardından, bir noktada, o doyumsuz güzelliikteki beyaz şehir San Francisco gözlerimizin önüne serildi: masmavi Pasifik'in kenarında onbir gizemli tepe, etrafında yama yama patates tarlalarından bir sis duvarı, akşamüstü saatlerinin dumanı ve altın rengi. "Nefes alışıını duyuyorum!" diye bağırdı Dean. "Vay be! Başardık! Hem de tam benzin biterken! Su verin bana! Buradan sonra kara yok! Daha ileri gidemeyiz çünkü kara buraya kadar! Marylou, tatlım, hadi siz hemen bir otele kapağı atın. Sabah görüşürüz. Benim Camille'le konuşup birtakım şeyleri ayarlamam lazım biliyorsun, ayrıca demiryo-lundaki iş için şu Fransız'ı da arayacağım. Siz de Sal'la gazete alıp iş ilanlarına bakarsınız." Oakland Bay Köprüsüne varmıştık bile. Şehir merkezindeki işyerlerinin ışıkları yanıyordu, Sam Spade'i hatırladım. O'Farrell Caddesinde sendür sundur arabadan indik ve havayı koklayıp gerindik. Uzun bir deniz yolculuğundan sonra karaya ayak basmış gibiydik. Cadde altımızda sallanıyordu. Çin mahallesinden gelen yemek kokuları sarmıştı ortalığı. Arabada ne kadar eşyamız varsa çıkarıp kaldırıma yığdık.

Dean apar topar veda edip gitti. Bir an önce Camille'i görmek ve neler olup bittiğini öğrenmek istiyordu. Marylou'yla kaldırımda dikilip onun uzaklaşmasını izledik sessizce. "Ne alçak herif, görü-

yorsun değil mi? İnsanı yüzüstü bırakır böyle. İşi bittiği an çeker gider."

"Biliyorum," dedim ve içimi çekerek geriye, doğuya baktım. Meteliksizdik. Dean hiç para lafı etmemişti. "Nerde kalacağız?" Elimizde bez çantalar, romantik dar sokaklarda sürtmeye başladık. Herkes üçüncü sınıf rollere çıkan bir sinema oyuncusu ya da bir yıldız adayı gibiydi: gözü açılmış dublörler, ufak tefek otomobil yarışçıları, kıtanın ucunda olmamın verdiği hüznü taşıyan çilekeş Californialılar, yakışıklı ve bezgin kazanovalar, patlak gözlü motel sarışınları, kalpazanlar, pezevenkler, oruspular, otellerde oda hizmetçiliği yapan oğlanlar, yani bir alay ne idüğü belirsiz tip. Bunların arasında hayat nasıl geçerdi ki?

Ne de olsa Marylou bu insanlarla düşüp kalkmıştı -polise rüşvet yediren bir bölgedeydik- oteldeki gri suratlı görevli odanın parasını taksitle ödememizi kabul etti. Bu ilk adımdı. Sıra karnımızı doyurmaya gelmişti, ama geceyarısına kadar gösterdiğimiz bütün çabalar sonuçsuz kaldı, geceyarısı otelde bir klüp şarkıcısı keşfettik, ütüsünü ters çevirip çöp sepetine koymuş, üstüne de ısırısın diye elbise askısıyla bir kutu domuz etli fasulye konservesi sallandırmıştı, ancak o zaman giderebildik açlığımızı. Dışarda kırıştıran neon ışıklarına bakıp düşündüm: Dean nerede? Neden bizi arayıp sormuyor? Ona duyduğum güveni kaybediyordum. San Francisco'da bir hafta kaldım ve hayatımın en acı günleri oldu bunlar. Yiyecek parası bulabilmek için kapı kapı dolaştık, yürümekten tabanlarımız şişti. Marylou Mission Caddesinde bir yoksullar evi biliyordu, oraya bile uğradık, ama ayyaş denizcilerin viskiden başka ikram edecek şeyleri yoktu.

Otelde iki gün geçirdik beraber. Marylou benimle ilgilenmez olmuştu. Dean varken ona ulaşmasını sağlıyordum, dolayısıyla artık bir işlevim kalmamıştı. Sık sık kavga ettik, ama bütün gece yataktan çıkmadığımız da oldu. Gördüğüm hayalleri anlattım ona. Dünyanın içinde elmadaki kurt gibi kıvrıla kıvrıla ilerleyen o dev yılanı bahsettim: bu yılan bir gün, somadan Yılan Tepesi adıyla amla-

cak bir tepeyi delip yeryüzüne çıkacak ve yüz mil uzunluğundaki gövdesiyle sürüne sürüne yol alırken ne bulursa yutacaktı. Şeytan'di bu. "Soma ne olacak?" diye ciyaklayarak boynuma sarıldı Marylou.

"Doktor Sax adında bir aziz, Amerika'nın bir eyaletinde bulunan yeraltı kulübesinde şu sıralar ^hazırlamakta olduğu özel bitki karışımıyla onu yokedecek. Bu yılanın, içi boşaltılmış güvercinlerden meydana geldiği de iddia edilebilir, o ölünce cesedinden gri güvercinler yükselecek bulut gibi, kanat çırparak dünyaya barış getirmek üzere." Açlık ve acı abuk sabuk konuşmama yol açıyordu anlaşılan.

Bir gece Marylou bir klüp sahibine takılıp kayıplara karıştı. Larkin-Geary'nin kapısında aç bilaç onu bekliyordum. Yukarıya bir arkadaşının hatırım sormaya çıkmıştı. Bir süre soma, arkadaşı olan kız, Larkin-Geary'nin sahibi ve elinde bir defter tutan, yaşlı, şişko bir herifle beraber çıktı şık apartmandan. Sahiden de orospunun tekiydi. Beni görmezlikten geldi. Küçük adımlar atarak Cadillac'a bindi, gözden kayboldular. Artık kimsem yoktu. Hiçbir şeyim yoktu.

İzmarit toplayarak yürüdüm. Market Caddesinde bir "Balık ve Patates" dükkamın önünden geçerken içerdeki kadının yüzünde bir dehşet ifadesi belirmediğini farkettim. Mal sahibiydi, galiba benim tabanca çekip dükkanını talan edeceğimi sanmıştı. Üç dört adım attım ve birden bu kadının annem olduğu hissine kapıldım, ikiyüz yıl kadar önceydi, İngiltere'deydik, ben eşkiyaydım ve hapisten çıkmış, onun alınteriyle kurmuş olduğu aşevini basmaya gelmişim. Durdum. Kendimde değildim. Şöyle bir baktım Market Caddesine. Burası Market Caddesi miydi, yoksa New Orleans'taki Kanal Caddesi mi? Suyu birleşiyordu, belirsiz ve evrensel suyla, tıpkı New York'un 42. Caddesi gibi. Ed Dunkel'ın Times Meydamndaki hortlağı düşünürdüm. Aklımı kaçıırıyordum galiba. Aşevine geri dönüp, Dickens'ın romanlarından fırlamış olan yabancı anneme bir kere daha bakmak istedim. Her tarafım uyuşmuştu. Sanki 1750'ler İngilteresinden günümüze kadar bir sürü hayat yaşamış ve o anda, San Francisco'da, yeni bir bedende yeni bir hayat taşıırken hepsini bölük pörçük hatırlamaya başlamıştım. Kadın o ürkmüş bakışıyla "Hayır," der gibiydi, "gelme buraya, dürüst ve çalışkan anneni rahat bırak, artık benim oğlum değilsin, ilk kocam olan babam sildiğim gibi se

ni de sildim hayatımdan, bu nazik Yunanlı bana acıdı, yardım elini uzattı." (Dükkandaki kollarr kıllı Yunanlıyı kastediyordu.) "Kötü birisin sen, içki içiyorsun, bozguncusun, şimdi de şu aşevine verdiğim zavallı emeklerin meyvasına göz diktin, yazıklar olsun! Hiç diz çöküp Tanrı'ya beni bağışla diye yalvarmadın mı? Üstüne bulaşmış pisliklerden arınmak için dua etmedin mi? Günahkarsın sen oğlum! Çek git buradan! Ruhumu rahat bırak, ne güzel unuttuyordum seni, yarımı deşme. Hiç dönmemiş ol, uğraşa didine sürdürdüğüm şu mütevazî hayatı ve dürüstçe kazandığım şu üç kuruşu görmemiş ol, ey benim gaspetmeye susamış, her şeyi yoketmeye hazır, yüzü gülmeyen, sevgisiz, ahlaksız oğlum, etimden kammdan bir parça olan oğlum!" Graetna'da Cüsseli Peder'in çağrıştırdığı şeyler geldi aklıma. Ve hep ulaşmak istediğim o uçuş noktasına ulaştım: kronolojik zamandan zamansız gölgelere doğru bir adım, ölümlü alemin çıplaklığında beliriveren bir kopuş, arkadan topuklarıma vuran ölüm duyumu, kendi kendini takip eden bir hayal, meleklerin yaratılmamış boşluğun kutsal hiçliğine doğru kanatlanmak üzere bekledikleri yere koşan ben, zihnin aydınlık özünde yanan güçlü ve tarifsiz ışıklar, cennetin büyüğü pervane kurtçuğundan açılan sayısız nilüferle dolmuş topraklar. Tanımsız bir uğultu duyuyordum, sanki bir kaynaşma vardı, ama kulaklarımda değildi, her yeri sarmıştı, sesle ilgisi almayan bir şeydi. Kimbilir kaç kere ölmüş ve yeniden doğmuştum, ama hatırlamıyordum, çünkü hayattan ölüme ve ölümden hayata geçmek ürkütücü derecede kolay oluyordu, hiçliğe doğru sihirli bir hareket, o kadar, milyonlarca defa uyuyup uyanmak gibi, mutlak bir kayıtsızlık ve derin bir bilinçsizlikle. Ölümle doğumun dalgalanmaları, içsel zihnin durağanlığındandı, rüzgarın sakın, berrak, ayna gibi bir su birikintisine vurmasına benziyordu. Tatlı bir uyuşukluk içindeydim, sanki salıncakta sallanıyordum, sanki damarlarımda ;roin dolaşıyordu, sanki akşamüstü bir yudum şarap içip gevşemişim, ayaklarım karıncalanıyordu. O an öleceğimi sandım. Ama ölmedim, tam dört mil yürüyüp izmarit toplamaya devam ettim, bulduğum on uzun izmaritle otele döndüm ve tütünlerini eskimiş pipomun içine boşaltıp yaktım. Başıma gelenleri anlayamayacak kadar gençtim. Pencereyi açıp San Francisco'nun yemek kokuları içime çektim. Dışarda deniz ürünü lokantaları vardı, çörekler sıcacıktı, ta baklar yiyecek doluydu, dumanı tüten et suyundan kepçeyle çıkarılmış yumuşacık sebzeler ve fırında kızarmış etler sunuluyordu. Deniz ürünleri menüsünde lüfer varsa yerdim. Erimiş tereyağını ve istakoz kollarım şöyle bir koklardım. Spesyalitesi kalın, kanlı *au jus* biftek ya da şarapta tereyağlı tavuk olan yerler bulabilirdim. Izgarada hamburgerlerin cızırdadığı, kahvenin sadece beş sent olduğu yerler bulabilirdim. Çin mahallesinden gelen kızartma kokusu, North Beach'ten gelen spagetti sosu kokusu, Fisherman's Wharf'tan gelen yumuşak kabuklu istakoz kokusu, oh, hepsi nasıl da karışıp havayı tatlandırıyor! Ya Fillmore'un şişte dönen pırzoları? Market Caddesinin ateşten yeni inmiş fasulyeli çilisi, ayyaş Embarcadero gecesinin Fransız usulü kızarmış patatesi, körfezin karşı tarafındaki Sausalito'nun tütsülenmiş istiridyesi: işte benim ahlarla dolu San Francisco düşüm. Ve sis, inşam acıktıran sis, yumuşacık gecede titreşen neonlar, yüksek ökçeli güzelliklerin tıktırtısı, bir Çinlinin dükkanım süsleyen beyaz güvercinler...

H

Dean en nihayet benim kurtarılmaya değer biri olduğuma karar verip de otele geldiğinde bu haldeydim. Camille'in evine gittik. "Marylou nerde yahu?"

"Kaçtı orospu." Marylou'dan soma Camille huzur demekti: iyi eğitim görmüş, kibar bir genç kadın. Dean'in o onsekiz doları benden

alıp göndermiş olduğunun farkındaydı. Peki ama sen nerdesin güzel Marylou? Camille'in evinde birkaç gün dinlendim. Liberty Caddesinde bulunan bu ahşap evin oturma odasından San Francisco'nun yağmurlu gecelerini aydınlatan bütün yeşil ve kırmızı ışıkları görmek mümkündü. Ben oradayken Dean hayatımn en gülünç işine girdi. Ev mutfaklarında kullanılacak yeni bir düdüklü tencerenin tanıtıcılığını üstlendi. Satıcı eline bir yığın numune ve broşür tutuşturmuştu. İlk gün enerji doluydu. Gerekli bağlantıları kurmak üzere şehirde dolaşırken yanındaydım. Plam şuydu: akşamları yemekli partilere katılacak ve herkes tıkınırken ortaya fırlayıp düdüklü tencereyi gösterecekti. "Düşünsene oğlum," diyordu coşkuyla, "Si-

nah'in yanında yaptığım işten bile çılgınca bu. Sinah Oakland'ta ansiklopedi satıyordu. Kimse geri çeviremiyordu onu. Uzun nutuklar çekiyor, atlayıp zıplıyor, ağlayıp gülüyordu. Bir kere bir Okinin kapısını çalmıştık, evdekiler birinin cenazesine gitmeye hazırlanıyordlardı, hiç unutmam, Sinah diz çöküp ölenin ruhu için dua etmiş ve herkesi hüngür hüngür ağlatarak bir takım ansiklopedi satmayı başarmıştı. Hayatımda gördüğüm en deli adamdı. Şimdi nerde kimbi-lir? Kapıyı açan hoş yavruları mutfağa çekip sıkıştırırdık beraber. Biliyor musun, bu öğleden sonra dünyanın en tatlı evkadınıyla tanıştım, o küçücük mutfağına aldı beni, gayet yakından tamtim yaptım. Öf, çok iyiydi, çok iyiydi!"

"Böyle devam et Dean," diyordum ben de. "Belki bir gün San Francisco belediye başkam olursun." Pazarladığı malla ilgili ne kadar ikna edici laf varsa ezberlemişti, akşamları Camille'le ikimizi esir alıyordu.

Bir sabah anadan doğma vaziyette pencereden San Francisco'yu seyrederken gördüm onu, güneş doğuyordu, şehrin gelecekteki put-perest belediye başkam gibiydi. Ama sonra bütün enerjisi tükendi. Yağmurlu bir öğleden sonra satıcı adam çıkageldi, Dean'in ne yaptığım öğrenmek niyetiyle. Divanda sere serpe yatarken buldu onu. "Tencere satmaya mı çalışıyorsun?"

"Hayır," dedi Dean, "yeni işimin başlamasını bekliyorum."

"Peki bu numuneleri ne yapacaksın?"

"Bilmiyorum." Satıcı odaya çöken ölüm sessizliği içinde kap kaçağımlı toplayıp gitti. Dean de ben de hayattan bezmiştik.

Ama bir akşam aniden kudurduk gene. Küçük bir Frisco gece klübüne Slim Gaillard'ı dinlemeye gitmiştik. Slim Gaillard, hüzünlü iri gözleri olan ve durup durup "Tamam yâni", "Biraz da burbon yâni" diyen ince uzun bir zenciydi. Frisco'nun mürekkep yalamış gençleri her akşam kıpır kıpır bir kitle halinde bu büyük müzisyenin ayaklarının dibine oturup onun piyano, gitar ve bongo davulu sololarını dinliyorlardı. Gaillard terlediği zaman önce gömleğini, sonra fanilasını çıkarıyor ve gerekirse soyunmaya devam ediyordu. Aklına eseni yapan, ağzına geleni söyleyen biriydi. "Çimento Karıştırıcısı Putti Putti!" diye avaz avaz bağırırken birden yavaşlayıp bongo-larına eğiliyordu, parmak uçlarından çıkan sesleri duyabilmek için

nefesinizi tutuyor ve bu faslı birazdan bitirecek sanıyordunuz, ama sürdürüyordu, hemen hemen bir saat, tırnaklarından duyulur duyulmaz bir tapırtı yayarak ve her vuruşta biraz daha yavaşlayarak, salonda dışardaki trafiğin gürültüsünden başka ses işitilmez oluncaya kadar. Sonra ayağa kalkıyor, mikrofonu eline alıyor ve "Müthiş yâni... hoş yâni... selam yâni... burbon yâni... hepsi yâni... ön sıradaki erkekler nasıl beceriyorlar kızlarım yâni... yâni... hani... yâniyâ-ni..." diyordu ağır ağır, tam onbeş dakika, giderek yumuşayan bir sesle. Sonunda susuyor ve iri mahzun gözleriyle dinleyicileri yokluyordu.

Dean ayaktaydı, ellerini dua ediyormuşçasına göğsünde kavuşturmuştu, ter içindeydi. "Tamı gibi adam! Evet! Sal, bu Slim zamanın ne olduğunu biliyor! Zamam biliyor!" Slim piyanonun başına oturmuştu: iki do, sonra iki do daha, sonra bir, sonra tekrar iki. Cüsseli başçı Slim'in "C Jam Blues"u çaldığım anlayıp silkindi, kocaman işaret parmağıyla tellere asıldı ve bir patlama oldu. Herkes sallanmaya başlamıştı. Slim'in yüzünde gene o hüznü ifade vardı. Yarım saat caz yaptılar, bizimki çıldırıp bongolara saldırmıştı, inanılmaz derecede hızlı Cubana ritimleri vuruyor ve çeşitli dillerde uçuk cümleler savuruyordu: Arapça cümleler, İspanyolca cümleler, Peru lehçesiyle söylenmiş cümleler, Mısır diliyle söylenmiş cümleler. Bilmediği dil yok gibiydi. Sonra ara verdiler, her bölüm iki saat sürüyordu. Gaillardbir direğe yaslandı ve kendisiyle konuşmaya gelenlerin başlarının üstünden uzaklara daldı. Eline bir burbon tutuşturdular. "Burbon yâni, teşekkürler yâni." Nerelerde dolaştığım kimse bilemezdi. Dean bir kere rüyasında kendini çocuk doğururken görmüş, bir California hastanesinin bahçesinde çimenlerin üstünde karnı masmavi kabarmış vaziyette yatıyormuş, yandaki ağacın altında oturan zencilerin arasında Slim Gaillard gözüne ilişmiş birden, "İşte öyle yâni," diyormuş. Dean şimdi ona, Tanrı'sına doğru ilerliyordu. Ayaklarım sürüye sürüye yanına gitti ve önünde eğilerek onu bizimle sohbete davet etti. "Olur yâni," dedi Slim, herkese takılabilirdi, ama ruhuyla da sizin yammzda olacağım garanti edemezdi. Dean bir masa bulup içki ısmarladı ve dimdik oturdu Slim'in karşısına. Slim uzaklara bakarak dalgın dalgın "yâni" dedikçe Dean haykırıyordu: "Evet!" Bana düşen rol ise iki kaçık adama eşlik etmektir.

Bir bok olmadı. Slim Gaillard'a göre dünya koca bir yâni'den ibaretti.

Aynı gece Fillmore-Geary'de Lampshade'i tamdım. Lampshade Frisco'nun müzikli barlarının müdavimi olan iriyarı bir zenciydi. Paltosu, şapkası ve kaşkolüyle sahneye fırlayıp şarkı söylüyordu, coşkusundan alınıdaki damarlar şişiyordu, umutsuzluk dolu bir blues fişkınıyordu yüreğinden, bütün kaslarım sarsarak. Diyordu ki: "*Cennete gitmek için ölmeyin, Doctor Pepper'a başvurup viskiyle bitirin işi*". Sesi gümbür gümbürdü. Yüzünü buruşturuyor, kıvranıyor, tepirliyordu. O gece masamıza geldi, eğilip "Tamam!" dedi, sonra da başka bir bar bulmak üzere yalpalaya yalpalaya uzaklaştı. Ya Con-nie Jordan? Şarkı söylerken kollarım hiç aşağı indirmiyor, teriyle herkesi ıslatıyor, mikrofonu tekmeliyor, kadınısı çığlıklar atıyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde onu Jamson's Nook'ta, pestil gibi, çökük omuzlar ve iri iri açılıp boşluğa dikilmiş gözlerle vahşi caz parçaları dinlerken görüyordunuz, önünde bir içki bardağı oluyordu. Onlar kadar çılgın müzisyen yoktu dünyada. Frisco'da yaşayanlar uçuyorlardı, bulundukları yer kıtanın sonuydu, dünya yansa umurlarında değildi. Dean'le San Francisco'nun altım üstüne getirdik bu şekilde, ben burs çekimi alıp yol hazırlıklarımı tamamlayıncaya kadar.

Frisco'ya ne halt etmeye gelmiştim bilmiyorum. Camille gideyim diye yola bakıyordu, Dean için ise varlığımın pek önemi yoktu, kalsam da olurdu, gitsem de. Ülkeyi gerisingeri katederken yerim diye gene on tane salamlı sandviç hazırladım. Dakota'ya varmadan hepsi bozulup kokacaktı. Son gece Dean iyice sapıttı ve şehrin merkezinde biryerlerde Marylou'yu buldu. Arabaya atlayıp körfezin karşı tarafında aldık soluğu, Richmond kazan biz kepçe dolaştık, civardaki petrol sahalarında Negrolara ait ne kadar caz mekân varsa girip çıktık. Bir tanesinde Marylou oturmak istedi ve zencinin biri altından iskemleyi çekti. Marylou kadınlar helasında çeşitli teklifler aldı, ben erkekler helasında. Dean ter içinde sağa sola saldırıyordu. Bu iş buraya kadardı, başımı alıp gitmeliydim.

Otobüsüm sabaha karşı kalkıyordu. Vedalaştık. Sandviçlerimden istediler, vermedim. Kasvetli bir andı. Bir daha görüşmeyeceğimizi düşünüyorduk, ama kimsenin buna üzüldüğü yoktu.

UÇUNCU BOLUM

1949 baharında bursumdan bir miktar para arttırıp Denver'a gittim, oraya yerleşmek niyetindeydim. Orta Amerika'da bir patrik olarak görüyordum kendimi. Yalnızdım. Denver'da kimseler yoktu, ne Ba-be Rawlins, ne Ray Rawlins, ne Tim Gray, ne Betty Gray, ne Ro-land Majör, ne Dean Moriarty, ne Carlo Marx, ne Ed Dunkel, ne Roy Johnson, ne Tommy Snark, hiç kimse. Bir süre Curtis ve Lari-mer Caddelerinde sürttükten sonra, 1947'de paçayı kaptırmama ramak kalan meyva toptancısında çalışmaya başladım, hayatımda yaptığım en zor işti, Japon çocuklarla elele verip koca bir yük vagonunu rayların üstünde kol gücüyle otuz metre ittirmek zorunda kaldığım bile oldu, yakıcı güneşin altında buzhaneye bir sürü karpuz sandığı taşıdım sürükleye sürükleye. Sen söyle Tanrım, ne adına?

Alacakaranlıklarda yürüdüm. Kederli kızıl toprağın üstünde ufacık bir nokta gibi hissettim kendimi. Dean'in otuzlu buhran yıllarında babasıyla kalmış olduğu Windsor Otelinin önünden geçtim ve tıpkı eski günlerdeki gibi, gönlüme taht kurmuş olan o masal kahramanı efkarlı tenekeciyi aradım. Ya Montana gibi bir yerde kendi babanıza benzeyen birini bulursunuz ya da arkadaşımızın babasını artık bulunmadığı yerlerde ararsınız.

Leylak rengi akşamlarda yürüdüm, her tarafım zonklarken, Denver'ın zenci mahallelerinde, Welton'ın ve 27. Caddenin ışıkları arasında, kendi kendime neden Negro olmadığımı sorarak, beyaz dünyanın bana sunmuş olduğu sevincin, hayatın, neşenin, şamatamn, karanlığın, müziğin ve gecenin yetersizliğini hissederek. Kağıt kaplarda bol baharatlı sıcak çili satan ufak bir kulübe görüp durdum ve esrarlı karanlık sokaklarda dolaşarak çili yedim. Denver'da bir Mek-

sikalı, hatta deliler gibi çalışan yoksul bir Japon olmayı istedim, ama ne kasvetli ve ne acıydı ki hayal kırıklığına uğramış bir " beyaz" dım. Hayatım boyunca beyazlara özgü hırslarım olmuştu, San Joaquin vadisinde Terry gibi bir kadını bırakır mıydım yoksa? Meksikalı ve Negro evlerinin karanlık verandalarına bakıp içerden gelen yumuşak seslere kulak verdim, insanın aklını başından alan gizemli bir kızın esmer dizini gördüm, güllerle süslü kameriyelerin altında erkeklerin karanlık yüzlerini seçtim, bilge edasıyla eskimiş sallanan koltuklarda oturan küçük çocukları seyrettim. Bir grup zenci kadın geçti yammdan, genç olanlardan biri anne kılıklı olanlardan ayrılıp bana doğru birkaç adım attı, "Merhaba Joe!" dedi ve benim Joe olmadığımı anlayınca kıpkırmızı bir yüzle koşarak uzaklaştı. Keşke Joe olsaydım. Ben sadece bendim: bu menekşe rengi karanlıkta, bu dayamlmaz tatlılıktaki gecede aylıklık eden ve Amerika'nın mutlu, içi dışı bir, kendi halinde Negrolarıyla dünyaları de-ğıştokuş etmek isteyen, efkarlı Sal Paradise. Bu viran mahalleler Dean ile Marylou'yu hatırlatıyordu bana. İkisi de buralarda büyümüşlerdi. İçimi bir özlem sardı.

23. Cadde ile Welton arasında ışıldakların altında beyzbol oynuyorlardı, benzin deposunu da aydınlatıyordu ışıldaklar. Her harekette coşkun bir kalabalık ayağa fırlıyordu. Sahada genç kahramanlardan rengarenk topluluk vardı, beyaz, siyah, Meksikalı, saf kızılderi-li, hepsi dokunaklı bir ciddiyetle oynuyordu. Boş bir arsada üniformalı veletler. Ben sporcu olarak hayatımda bir kere bile böyle gece vakti, ışıkların altında, ailemin, kız arkadaşlarımın, mahalle çocuklarının önünde becerilerimi sergilemeye yanaşmamıştım. Ne olursa okulda olmalıydı, büyük anlar yaşanmalıydı, ciddi suratlarla, şu çocukça, insanca coşkudan uzak olarak. Çok geç kalmıştım. Yammda muhtemelen her gece buraya maç seyretmeye gelen yaşlı bir zenci oturuyordu, onun yamnda ihtiyar bir serseri, beyaz, onun yamnda Meksikalı bir aile, soma da birkaç kız, birkaç oğlan: bütün insanlık kısacası. Ah, o gece ışıklar nasıl hüznüydü bilerseniz! Topu atan genç tıpkı Dean'e benziyordu, ön sıradaki güzel sarışın da Mary-lou'ya. Bu Denver gecesinde kahrolmaktan başka bir şey gelmiyordu elimden.

Denvefda, Denvefda
Kahrolmaktan başka bir şey gelmiyordu elimden

Caddenin karşı tarafında Negro aileleri evlerinin önlerindeki merdivenlerde çene çalıyorlar, ağaçların arasından yıldız dolu gökyüzünü seyrediyorlar, o yumuşaklıkta sükun buluyorlar, arada sırada da maça bakıyorlardı. Trafik yoğundu, arabalar kırmızı ışık yaranca köşede duruyorlardı. Heyecan vardı burada. Hava, hayal kırıklığı nedir bilmeyen, "beyaz elemeler" nedir bilmeyen, hakikaten neşe dolu bir hayatın titreşimleriyle yüklüydü. Yaşlı zenci ceketinin cebinden bir kutu bira çıkarıp açtı. Yaşlı beyaz serseri imrenerek ona baktı ve *ben* de bir tane alabilir miyim acaba, düşüncesiyle cebini karıştırmaya başladı. Kahroldum. Kalktım gittim.

Tanıdığım zengin bir kızın kapışım çaldım. Sabahleyin ipek çorabının içinden yüz dolarlık bir çek çıkardı kız. "Frisco'yu özlediğinden bahsediyordun, madem öyle, al şunu ve eğlenmene bak." Bütün sıkıntıları unutmuştum. Hemen seyahat acentesine koşup bir araba ayarladım, onbir dolar benzin parası ödedim ve Frisco'nun yolunu tuttum.

Arabayı iki kişi kullanıyordu, söylediklerine göre pezevenktiler. Benden başka iki yolcu daha vardı. Kıpırdamadan oturup düşüncelerimizi hedeflerimize yönelttik. Berthoud geçidinden büyük platoya, Tabernash'e, Troublesome'a, Kremmling'e, Rabbit Ears geçidinden Steamböat Springs ve ötesine tozlu ve dolambaçlı elli mil, sonra da Craig'e ve Büyük Amerikan çölüne. Colorado-Utah sınırını geçerken gökyüzünde Tanrı'yı gördüm; çölün üstünde güneş gibi yanan, iri, altın bir bulut şekline girmişti; parmağım sallayarak, "Bu yoldan devam et, cenneti bulacaksın," der gibiydi. Ama ne yazık ki ben, Nevada çölünün ortasında, bir Coca-Cola büfesinin yanında duran, üstü örtülü, dağılmaya yüz tutmuş vagonlar ve bilardo masalarıyla daha çok ilgilendim. Civarda birtakım kulübeler vardı. Kapılarındaki tabelalar, pek tekin görünmeyen, kefen gibi çöl rüzgarında sallanıyorlardı hâlâ; hava koşullarının etkisiyle çürümüşlerdi; şöyle diyorlardı: "Çıngıraklı Bili burada yaşadı", "Yamuk ağızlı An-nie yıllarca bu delikte saklandı". Evet, vın! Salt Lake City'de pezevenkler kızlarım kontrol ettiler. Sonunda bir kez daha, geceyarısı,

körfeze yayılmış efsane şehir San Francisco beliriverdi karşımda. Hemen Dean'e koştum. Bir süredir küçük bir evde yaşıyordu. Kafasında neler vardı? Ne yapacaktık? Merak içindeydim, çünkü arkamda bir şey yoktu artık, bütün köprülerim yıkılmıştı ve hiçbir şeye al-dırmıyordum. Sabahın ikisinde kapışım çaldım.

Çırılçıplak açtı kapıyı. Başkanla da karşılaşabilirdi, ama ne farke-der? Dünyayı doğal haliyle algılıyordu o. "Sal!" diye haykırdı içten bir huşuyla. "Hiç beklemiyordum. Sonunda *bana* geldin ha!" "Evet," dedim. "Hayatım darmadağın. Sen ne alemdesin?" "Ne iyi, ne kötü. Ama birbirimize anlatacak milyonlarca şeyimiz var. Sal, oturup dertleşebileceğimiz *nihayet*." Ben de öyle düşünüyordum. İçeri girdik. Benim ziyaretim, şeytan ruhlu bir meleğin kar beyazı koyun postundan bir evi ziyareti gibiydi. Biz mutfakta hararetli hararetli konuşurken yukardan hıçkırık sesleri geliyordu. Dean söylediğim her şeye yabani, fısıltılı ve titrek bir "*Evet!*" karşılık veriyordu. Camille olacakları biliyordu: Dean birkaç aydır sakindi, hiç olmazsa görünüşte, ama şimdi meleklerle bir olup yine zıvanadan çıkacaktı. "Nesi var Camille'in?" diye sordum fısıllı fısıllı.

"Durumu kötü, çok kötü, ağlıyor, sinir krizleri geçiriyor, Slim Gaillard'a gitmeme bile izin vermiyor, geç kaldığım zaman öfkeden kuduruyor, evde oturduğum zaman tek kelime etmiyor, hayvandan aşağı kalır yamın yok, diyor sadece." Onu yatıştırmak için koşarak yukarı kata çıktı. Camille'in bağırıtlarım işitiyordum: "*Sen bir yalancısın, sen bir yalancısın, sen bir yalancısın!*" Fırsat bu fırsat, ben de evlerini gezdim o arada. Körfeze bakan Rus tepesinde, ucuz apartmanların arasında, iki katlı, ahşap, çarpık çurpuk bir evdi, dört odası vardı, üçü yukarda, biri de geniş bir mutfak şeklinde aşağıda. Mutfak çim kaplı bir avluya açılıyordu. Arka taraftaki ardiyeye bir göz attım, Dean'in Hudson'la Brazos nehri civarında çamura saplandığımız gece giydiği eski ayakkabılar, üstlerinde hâlâ iki parmak Texas toprağı, bir kenarda duruyorlardı. Hudson gitmişti tabii, taksitleri ödenmediği için. Artık arabasızdılar. Yakında ikinci ço-

cuklan doğacaktı, kazayla olmuştu. Camille'in feryatları korkunçtu, daha fazla dayanamayıp çıktık, bira alıp döndük. Sonunda Camille sızdı ya da susup gözlerini karanlık boşluğa dikti. Derdi neydi, tam olarak anlayamamıştım, ama muhtemelen Dean yüzünden bu hale gelmişti.

Dean ben Frisco'dan ayrıldıktan sonra gene Marylou'suz yapamaz olmuş, aylarca onun Divisadero'daki dairesini gözetlemiş, her gece başka bir denizciyle yatıyormuş orospu, sabah Dean kapıdaki mektup deliğinden görüyormuş yatağında biri olduğunu. Sonra şehirde takibe başlamış, Marylou'nun fahişelik yaptığım gösteren somut kanıtlar arıyormuş. Mecnun gibiymiş. İşte o günlerde eline bir miktar kalitesiz yeşil mal geçmiş, yani kurutulmamış marijuana, piyasada bu adla anılır, her neyse, tesadüfen bulmuş ama fazla kaçırmış.

"İlk gün," dedi, "yatakta kaskatı yattım. Ne hareket edebiliyordum, ne konuşabiliyordum, gözlerim faltaşı gibi açık tavana bakıyordum, o kadar. Kafamın içinde bir vızıldama vardı ve rengarenk, türlü türlü görüntüler algılıyordum, çok hoştu. İkinci gün her şey geri döndü: yaptığım, bildiğim, okuduğum, duyduğum, tasavvur ettiğim NE VARSA geri döndü ve zihnimde yepyeni bir mantıkla yeniden şekillendi. Büyülenmişlik ve minnettarlık başka şeyler düşünmemi engellediği için durmadan "Evet, evet, evet, evet," diyordum, ama yüksek sesle değil, sadece dudaklarımı kıpırdatarak. Yeşil otun yarattığı görüntüler üçüncü güne kadar sürdü, o arada her şeyi anladım, hayatımın kararlarım aldım, Marylou'yu sevdiğimi biliyordum artık, babamı nerde olursa olsun bulup korumam gerektiğini biliyordum, senin gerçek bir dost olduğunu biliyordum, vesaire, Carlo'nun ne büyük biri olduğunu biliyordum, vesaire. Herkes hakkında binlerce şey geçiyordu kafamdan. Üçüncü gün uyamkken kabus görmeye başladım, öyle korkunç, öyle tüyler ürpertici ve öyle canlı kabuslardı ki, tortop oldum kaldım yatakta. "Ah, ah, ah, ah," diyordum sürekli. Komşular inlemelerimi duyup doktor çağırdılar. Camille yoktu, çocukla beraber akrabalarım ziyarete gitmişti. Bütün mahalle seferber oldu. Eve girdiklerinde, kollarım hiç çözölmeyecekmişçesine bacaklarıma kenetli, yatıyordum. Soma gene o ottan alıp Marylou'nun kapışım çaldım ve biliyor musun, benim zavallı kuş beyinli de aym şeyleri yaşadı: aynı görüntüler, aym yargılar, ay-

m hayati kararlar, gerçeklerin bir anda bütün çıplaklığıyla ortaya çıkıvermesi, yüreğine çökmesi, kabuslara yol açması, yaylım ateşi gibi. İşte o zaman keşfettim ki onu öldürebilirim, yani öldürecek kadar çok seviyorum. Eve koşup kafamı duvarlara vurdum. Ed Dun-kel'ı aradım, bir süre önce Galatea'yla Frisco'ya dönmüşlerdi, silahı olan bir tanıdığın var mı diye sordum, varmış, hemen gidip adamdan silahı aldım, Marylou'nun evine döndüm, mektup deliğinden içeri baktım, yanında bir adamla uyuyordu, biraz sabretmeliydim, bir saat kadar oyalamp geri geldim, paldır küldür içeri daldım, yalnızdı, silahı ona verip beni öldürmesini istedim, alet elinde bekledi, hoş bir ölüm anlaşması yapalım dedim, kabul etmedi, ikimizden biri ölmeli dedim, hayır dedi, kafamı duvarlara vurmaya başladım, çıldırmıştım. Görüştüğünüz zaman anlatır sana, ben defalarca dinledim."

"Devam etsene."

"Bu anlattıklarım aylar önce oldu, sen yeni gitmiştin. Marylou elden düşme araba alıp satan bir adamla evlendi sonra. Budala piç, gördüğü yerde mıhlıyacakmış beni, gerekirse kendimi savunurum, onu öldürüp ömrümün geri kalan kısmım San Quentin'de geçiririm, zaten bir suç daha işledim mi doğru San Quentin, *ne* tip bir suç olursa olsun, o zaman her şey biter işte, şu elim falan." Elini gösterdi, kazaya uğramış olduğunu farketmemişim heyecandan. "Marylou'nun almna vurdum, şubatın yirmialtısında, akşam saat altıda, daha doğrusu altıyı on geçe, çünkü bir saat yirmi dakika sonra trenim kalkıyordu, hatırlıyorum. Son buluşmamızdı, gene bir karar alıyorduk, dinle, başparmağım onun alnını sıyrıp geçti, çürütmedi bile, hatta Marylou güldü, ama parmağım bileğimin üstünden kırılmıştı, iğrenç bir doktor yerleştirdi kemikleri, çok zor oldu, üç ayrı alçı, tam yirmiüç saat o sert hastane banklarında oturup bekleme, vesaire, son alçıda parmağımın ucundan traksiyon çivisi sokmuşlardı, nisanda alçıyı çıkarırlarken o çivi yüzünden kemiğimin iltihaplanmış olduğu anlaşıldı, soma iltihap kronikleşmiş dediler, ameliyat oldum, başarısız bir ameliyattı, parmağım bir ay kadar gene alçıda kaldı, sonunda uç kısımdan küçük bir parça kesip aldılar."

Sargıyı çözüp gösterdi. Tırnağının altında bir santimlik bir boşluk vardı.

"Durumum giderek kötüleşiyordu. Camille ile Amy'ye bakmak zorundaydım. Firestone'da kalıpcılık yapıyordum, çok hızlı çalışmam gerekiyordu, kaplanmış lastikleri sertleştirme işleminden geçirip arabaların üstüne koymakla görevliydim, lastikler elli kilo ağırlığındaydı ve ben sadece sağlam olan elimi kullanabiliyordum, ama bununla kalsa iyi, sakat olan elim hep biryerlere çarpıyordu, sonunda parmağım ikinci defa kırıldı, gene yerine yerleştirildi ve gene iltihaplanıp şişti. Artık Camille çalışıyor, ben çocuğa bakıyorum, ne hallere düştüm baksana, ben üç-A kategorisindenim, caz müptelası bir Moriarty, herkese alay konusu olan hastalıklı bir adam, karısı parmağı iyileşsin diye her gün ona penisilin iğnesi yapıyor, adam da kurdeşen döküyor, çünkü penisiline alerjisi var, ama Fleming'in sıvısından ayda altmışbin ünite almak zorunda, buna ek olarak, alerjiye karşı koyabilmek için günde dört tane tablet, parmağının ağrısına dayanabilmek için de bol miktarda kodeinli aspirin yutmak zorunda, dahası, bacağındaki iltihaplı kisti bir an önce aldırması, pazartesi günü sabah altıda kalkıp dişlerini temizletmeye gitmesi, ayak sağlığı için hartada iki defa masaya yatması ve her gece öksürük şurubu içmesi gerekiyor, bu arada, yıllar önce kırılan ve ameliyata rağmen çökük kalan burnunun verdiği rahatsızlık nedeniyle sürekli ağzından nefes alıyor ve horluyor. Atış yaptığı elin bir parmağı yok artık. New Mexico Devlet Islahevinin gelmiş geçmiş en hızlı yetmiş yarda koşucusu. Ama gene de kendimi çok iyi, çok mutlu hissediyorum, hatta hiç hissetmediğim kadar, hayatı seviyorum, güneşte oynayan o şeker veletleri seviyorum, sen geldin diye havalarda uçuyorum, can dostum Sal, hem *biliyorum*, her şey yoluna girecek. Yarın göreceksin onu, benim dünya tatlısı kızımı, ah, öyle şeker şey ki, kendi başına otuz saniye ayakta durabiliyor artık, on kilo ağırlığında, yetmişbeş santim boyunda. Geçenlerde onun yüzde otuzbir-noktayirmibeş İngiliz, yüzde yirmiyedibuçuk İrlandalı, yüzde yirmi-beş Alman, sekiznoktayetmişbeş Hollandalı, yüzde yedibuçuk İskoç ve yüzde yüz mükemmel olduğuna karar verdim." Kitabımı bitirmiş ve yayıncılara kabul ettirmiş olduğum için yürekten kutladı beni. "Hayatı tanıyoruz Sal, yaşıyoruz, ikimiz de, yavaş yavaş, olup bitenleri kavramaya başlıyoruz. Hayatınla ilgili söylediklerini çok iyi anlıyorum spinin Viislp.rñp. hp.n savui duvmısıumdur zaten, artık hava-

ündeki kızı bulmamın zamamdır, işallah öyle birine rastlarsın, onu kendine bağlarsın, beyniyle de senin olur, benim karılar olmadılar, o kadar da uğraştım halbuki, anasını satayım."

Sabahleyin Camille bizi kapı dışarı etti. Roy Johnson'ı, bizim Denverlı Roy'u eve bira içmeye çağırmıştık. Dean bebekle meşgul olmuş, bulaşıkları ve çamaşırları yıkamıştı, ama heyecandan her şeyi döküp saçarak. Johnson bizi Mili City'ye, Remi Boncoeur'u bulmaya götürecekti. Camille doktorun muayenehanesinde işi bitince eve döndü ve çilekeş kadınların kederli bakışından fırlattı bize. Bu bezgin kadına kimsenin hayatım altüst etmek niyetinde olmadığımı göstermek istiyordum, merhaba dedim ve elimden geldiğince sıcak davrandım. Ama o numara yaptığımı, akıl hocamın da Dean olduğuna inamıyordu, şöyle bir gülümsedi sadece. Soma feci bir şey oldu: Camille yatağında hıçkırarak ağlarken benim acilen tuvalete gitmem gerekti ve onun odasından başka yol yoktu. "Dean!" diye haykırdım. "En yakın bar nerde?"

"Bar?" dedi Dean. Aşağıdaki mutfak lavabosunda ellerini yıkıyordu, içmek istediğimi samp şaşırmıştı. Durumu anlattım. "O hep yapar böyle, sen boşver, dal içeri," dedi. Ama ben boşveremedim ve dışarı attım kendimi, Rus tepesindeki blokların çevresinde dört döndüm, fakat maalesef civarda çamaşırhaneden, temizleyiciden, büfeden ve güzellik salonundan başka yer yoktu, gelip küçük çarpık evin zilini çaldım tekrar. Ben hafif bir tebessümle banyoya doğru seğirtirken onlar bağırmaya başlamışlardı. Birkaç dakika soma Camille Dean'in eşyalarını oturma odasının döşemesine fırlatıyordu. O sırada divanın arkasındaki duvarda Galatea DunkePın boydan yapılmış yağlıboya bir resmi gözüme ilişti, önce bir anlam veremedim, ama sonra uyandım: bu kadınlar aylardır erkeklerinin çılgınlıklarından dem vurarak yalnızlıklarını ve ezilmişliklerini paylaşıyorlardı. Birazdan manyakça kıkırdamalar geldi kulağıma, bebeğin çılgınlıklarına karışıyordu. Hemen ardından Dean'in Groucho Marx'ı hatırlatan bir telaşla evin içinde dolandığımı gördüm. Beyaz sargılı başparmağı kocaman ve dimdikti, azgın dalgaların üstünde hareketsiz bir fener gibi. Bozuk menteşeleriyle insanda acıma hissi uyandıran o dev bavul gene çıkmıştı ortaya, kenarlarından gene çoraplar ve kirli çamaşırlar sarkıyordu. Dean eğilmiş, eline ne geçerse içine

tıkıyordu. Sonra başka bir bavul buldu, Amerika'da ondan daha eski bavul göremezdiniz. Deriye benzesin diye desenli kağıtla kaplanmış, altına da menteşe gibi birşeyler yapıştırılmıştı. Üstü boydan boya yarıktı. Dean o kısma ip bağladı, sonra gemici torbasım kaptı ve onun da içine birşeyler tepti. Ben de kendi çantamı yerleştirdim. Camille yatakta "Yalancı! Yalancı! Yalancı!" diye bağırırken evi terkettik ve en yakın trolleybüs durağına doğru sürüklenmeye başladık: bir bavul yığını, iki adam ve havaya kalkmış, sargılı, kocaman bir başparmak.

Bu parmak Dean'in son gelişiminin sembolü oldu. Hiçbir şeye aldırıyor, ama *ilke olarak her şeyi önemsiyordu*, yani eski hamam eski tas: o bu dünyaya aitti ve eli kolu bağlıydı. Caddenin ortasında durdurdu beni.

"Artık öğrendim oğlum, sende virüs var, şehre geldiğinin ertesi günü kıcıma tekme yedik. Herhalde merak ediyorsundur, ne yaptım da bunu hakettim diye, şu korkunç takıntılarla falan, hi hi hi hi! Bir dakika dur ve bana bak Sal, lütfen."

Baktım. Tişörtü, belinden düşen hırpani pantolonu ve paçavraya dönmüş ayakkabılarıyla dikiliyordu karşımda, traşsız, saçları darma-dağın ve süpürge gibi, gözleri kanlı. Sargılı parmağım kalp hizasında havada tutuyordu (öyle yapmak zorundaydı) ve suratında o güne kadar gördüğüm en ahmakça sırıtış vardı. Sendeleyerek daireler çiziyor, etrafı kolaçan ediyordu.

"Gözbebeklerim ne algılıyor? Mavi bir gökyüzü. Vefakar bir dost." Sallandı, gözlerini kırıştırıp oğuşturdu. "Ve pencereler. Pencerelere dikkat ettin mi hiç? Hadi pencerelerden bahsedelim. Bana surat asan pencereler oldu, gerçekten çılgın pencereler. Bazıları ise perdelerini çekmiş, bana göz ediyorlardı." Gemici torbasına elini daldırıp bir kitap çıkardı, Eugene Sue'nun *Paris'in Esrarları* adlı kitabıydı bu, tişörtünün önünü düzelterip oraya yerleştirdi ve bilgiç bir edayla okumaya başladı. Köşedeydik. "Sal, sahiden, karşılaştığımız her şeyi araştıralım, tamam mı?" Sonra bir an söylediğini unuttu, etrafa boş gözlerle baktı. İyi ki gelmişim, bana ihtiyacı vardı.

"Camille neden kovdu seni? Ne yapacaksın?"

"Eee?" dedi. "Eee? Eee?" Nereye gideceğimiz ve ne yapacağımız konusunda kafa patlattık. Belli ki kararı ben verecektim. De-

an, zavallı Dean, içindeki şeytan hiç bu kadar yıkılmamıştı: bir bölük gelmişti üstüne, parmağı iltihaplıydı, Amerika'nın bir köşesinden öbür köşesine sürüklenerek yaşadığı öksüz, serüven dolu hayatın hırpalanmış bavullarıyla sarılıydı, perişan olmuş bir kuş gibiydi. "New York'a yürüyelim," dedi, "ve yolda ne bulursak toplayalım, evet." Paramı çıkarıp saydım, ona gösterdim.

"Bunlar var," dedim, "seksenüç dolar ve bozukluklar. İstersen New York'a gideriz, oradan da İtalya'ya."

"İtalya'ya mı?" Gözleri parlamıştı. "İtalya'ya, eveet... Peki ama nasıl, canım?"

Düşündüm. "Elime bir miktar para geçecek. Yayıncılardan bin dolar alacağım. Roma'nın, Paris'in, bütün o yerlerin delidolu kadınlarıyla tanışırız, kaldınlardaki kafelerde otururuz, kerhanelerden çıkmayız. Neden olmasın ki?"

"Evet, neden olmasın ki?" Dalga geçmediğimi anlamıştı, göz ucuyla bana baktı, ilk defa, çünkü daha önce onun ezikliğinden ötürü böyle seferber olmamıştım, iddiaya girmeden önce son bir kez kazanma şansım değerlendirenleri hatırlatan bir bakıştı bu, yüzüne muzafferane bir küstahlık ve şeytanilik yerleşmişti, uzun uzun süzdü beni. Kızardım.

"Ne var?" dedim. Bunu sorarken kendimi aşağılık biri gibi hissettim. Cevap vermedi, aynı külyutmaz ve küstah ifadeyle gözlerime bakmaya devam etti.

Onun geçmişte attığı bütün adımları hatırlamaya çalıştım, şimdi bir şeyden kuşku mu duyuyor, duyuyorsa neden duyuyor, diye. Sonra kararlılıkla tekrarladım önerimi: "Benimle New York'a gel, param var." Utançtan gözlerim dolmuştu. Dean hâlâ bana bakıyor, ama artık beni görmüyordu. Belki de o anda arkadaşlığımızın dönüm noktasını yaşıyorduk, Dean benim onu ve çektiği sıkıntıları önemsediğimi farketmişti, karmakarışık ve sancılı zihninin biryerlerine oturtmaya çalışıyordu bunu. İkimizde de bir değişiklik olmuştu. Bende, birkaç yıldır aynı yolda yürüdüğüm, beş yaş küçüğüm biri için kaygılanma şeklinde, onda ise niteliğini ancak sonradan olacaklara göre çözebileceğim bir sıçrama şeklinde. Dean aniden neşelenmişti. Önerimi kabul ettiğini söyledi. "O bakış neydi öyle?" diye sordum. İçerledi. Kaşlarını çatı. Nadiren kaşlarını çatardı. İkimiz de allak

bullak olmuştuk, tedirgindik. Güneşli, güzel bir günde, San Francisco'nun bir tepesinde dikiliyorduk, yolun kenarına gölgelerimiz düşüyordu. Camille'in evinin yanındaki apartmanın önünde onbir tane Yunanlı toplanmıştı, kadın erkek, güneşli kaldırımında yanyana dizilmeye çalışıyor, dar sokağa sırtım vermiş fotoğraf makineli mütebesim adamdan gözlerini ayırmıyorlardı. Kızlarından birinin evliliğini kutlayan bu antik insanlara ağızımız açık bakakaldık: güneşte gülümseyen, bozulmamış bir karanlık neslin yaptığı bininci düğün. Hepsi derli toplu giyinmişlerdi ve garip görünüyorlardı. Dean'le ikimiz Kıbrıs'ta olabilir ve böyle şeyler yaşayabilirdik. Pırıl pırıl havada, başlarımızın üstünde martılar uçuşuyordu.

"Pekala," dedi Dean utangaç ve tatlı bir sesle, "gidiyor muyuz?" "Evet," dedim. "İtalya'ya." Çantalarımızı topladık, Dean sağlam olan eline bavullarından birini aldı, ben de geri kalan eşyaları yükledim, trolleybüs durağına doğru sürüklenmeye başladık ve batı gecelerinin bitkin kahramanları olarak, kaldırımın kenarlarına çarpa çarpa, bacaklarımızın titremesini engelleyemeyerek yokuşun sonuna vardık.

Önce Market Caddesinde bir bara girip hayati kararlar aldık: birbirimizden hiç ayrılmayacak, ölünceye kadar dost kalacaktık. Dean sessiz ve dalgındı, babasına benzettiği yaşlı ayyaşlara dikmişti gözünü. "Bence Denver'da. Mutlaka bulmalıyız onu. Eyalet hapishanesinde olabilir, Larimer Caddesinde bir yerlerde olabilir. Ama bulunması şart, tamam mı?"

Tamamdı. O güne kadar yapmadığımız ve ahmaklık ederek uzak kaldığımız her şeyi yapacaktık. Kolları sıvamadan önce iki gün San Francisco'ya takılıp kurtlarımızı dökmemiz lazımdı. Yolculuğa seyahat acentesinden bir arabayla çıkmalıydık, payımıza düşen benzin parasını öderdik, ucuza gelirdi. Dean Marylou'yu hâlâ sevdiğini itiraf etti, ama artık ona ihtiyacı yoktu, New York'ta her şeyi unutacaktı.

Dean spor bir gömlekle ince çizgili takım elbisesini giymişti. Eş-

yalarımızı on sent karşılığında bir Greyhound emanetçisine bırakıp, iki günlük Frisco alemimiz boyunca şoförlüğümüzü yapacak olan » Roy Johnson'la buluşmak üzere harekete geçtik. Roy telefonda öyle söylemişti. Üçüncü Caddeyle Market Caddesinin kesiştiği yerden bizi aldı. Artık Frisco'da yaşıyor ve bir mağazada tezgahtar olarak çalışıyordu, Dorothy adında tatlı bir sarışınla evliydi. Dean bana kızın burnunun çok uzun olduğunu fısıldamıştı, garip ama bu ona sinir olmasının en büyük nedeniydi, halbuki kızın burnu hiç de o kadar büyük değildi. Roy Johnson zayıf, esmer, keskin yüz hatları ve başının iki yamndan arkaya atıp durduğu taralı saçları olan yakışıklı bir çocuktur. Son derece içten bir tavır ve kocaman bir gülümsemeyle karşıladı bizi. Belli ki karısı Dorothy bize şoförlük yapması fikrine karşı çıkmıştı, ama Roy evin erkeği rolünü oynamaya kararlıydı (u-fak bir odada yaşıyorlardı), nitekim bize verdiği sözü tutmuştu, ne var ki kafasındaki ikilem yüzünden acı bir sessizlik içindeydi. De-an'le ikimizi saatlerce Frisco'da gezdirdi ve bir tek laf etmedi, bütün yaptığı kırmızı ışıktaki geçmek ve iki tekerlek üstünde keskin dönüşler gerçekleştirmektir, onu zorladığımız kaymaları ifade ediyordu bu. Yeni karısının meydan okuyuşu ile Denverli eski bilardo takımı liderinin meydan okuyuşu arasında bocalamaktaydı. Dean durumdan hoşnuttu, yalmz arabamın kullanılış şeklinden rahatsız olmuştu. Roy'a hiç aldırıyor, arkada benimle gevezelik ediyordu.

İkinci aşama Mili City'ye gidip Remi Boncoeur'u bulmaktır. Biraz da tedirginlikle köhne *Admiral Freebee'mn* artık körfezde olmadığı farkettim ve tabii Remi de kanyonun sondan ikinci kulübesinde değildi. Nefis bir zenci kız açtı kapıyı Remi'nin yerine. Uzun uzun sohbet ettik. Roy Johnson Eugene Sue'nun *Paris'in Esrarları* adlı kitabım okuyarak arabada bekledi. Mili City'ye son bir kez baktım, kolay kolay kavranamayacak olan geçmişi deşmenin artık bir anlamı olmadığı biliyordum. Oradan Galatea Dunkel'a gittik, geceyi evinde geçirebilir miyiz diye. Ed yine onu terketmişti, Den-ver'davdı. Kızın onu geri getirmek için hâlâ bir dolap çevirmemiş olduğuna inanmamız mümkün değildi. Nitekim onu Yukarı Missi-on'daki dört odalı izbe dairesinde bulduğumuzda, bir şark halısının üstünde bağdaş kurmuş oturuyordu ve önüne bir deste iskambil kağıdı açmıştı. İyi kızdı aslında. Ed Dunkel bir süre burada yaşamış,

sonra da ardında gönülsüzlükler, isteksizlikler bırakarak çekip gitmişti, ev bu gerçeğin hazin izlerini taşıyordu.

"Geri dönecek," dedi Galatea. "Bensiz kendine bakamaz o herif." Dean'e ve Roy Johnson'a öfkeli bir bakış fırlattı. "Bu sefer de Tommy Snark'a kandı. O gelmeden önce son derece mutluydu, para kazamıyordu, birlikte gezip tozuyor ve çok iyi vakit geçiriyorduk. Dean, sen bilirsin, ikisi saatlerce banyoda otururlar, Ed küvette, Snarky iskemlede, konuşurlar da konuşurlar, abuk sabuk şeyler."

Dean güldü. Yıllarca bu ekibin peygamberi olmuştu, işte şimdi onun tekniğini öğreniyorlardı. Tommy Snark sakal bırakmış ve hüznü iri mavi gözleriyle Frisco'ya Ed Dunkel'ı bulmaya gelmişti. Olan şuydu: Denver'da bir talihsizlik sonucu küçük parmağını kaybedip oldukça yüklü miktarda para kaldırmıştı (yalan değildi) ve ikisi sebepsiz yere Galatea'yı atlatıp Maine'e, Snark'ın halasının oturduğu anlaşılan Portland'e gitmeye karar vermişlerdi. O sıralarda ya Denver'davdılar ya da Portland'e ulaşmışlardı.

"Tom'un parası suyunu çekince Ed geri döner," dedi Galatea, iskambil kağıtlarına bakarak. "Salak herif, dünyadan haberi yok, hiç olmadı. Onu sevdiğimi anlasa yeter."

Halının üstünde uzun saçları yere degecek şekilde oturmuş fal bakarken, etrafa neşe saçan fotoğraf makinesinin karşısındaki Yunanlıların kızlarını hatırlattı bana. Nihayet ona ısınmışım. Hatta akşam birlikte caz dinlemeye çıkmayı teklif ettim. Dean'in önce caddenin aşağısında bir yerden Marie adındaki bir seksenlik sarışın arkadaşım alması gerekiyordu.

Galatea, Dean ve ben Marie'yi almaya gittik. Marie bir apartmanın zemin katında küçük kızıyla birtlikte oturuyordu. İte kaka çalışan döküntü bir arabası vardı, kızlar marşa basarken Dean'le ben de arabayı caddede ilerletmeye çabaladık. Galatea'ya döndük. Herkes bir yer bulup oturdu, yani Marie, Marie'mn kızı, Galatea, Roy Johnson ve karısı Dorothy: içleri tıka basa doldurularak yapılmış koltuklarda beş kanş surat oturan tipler. Ben bir köşede dikiliyordum, Frisco sorunlarından uzak olarak. Dean ise, balon gibi başparmağı göğüs hizasında havaya kalkık, odanın ortasında ayaktaıdı. Kıkırdayarak "Bak şu işe," diyordu, "yavaş yavaş hepimiz parmaklarımızdan oluyoruz, tüh tüh tüh."

"Dean, neden böyle saçma sapan davranıyorsun?" dedi Galatea. "Camille aradı. Onu terketmişsin. Bir kızın olduğunu farkında değil misin?"

Tepkisizliğimi bozarak "Dean onu terketmedi, o Dean'i kovdu," dedim. Pis pis baktılar bana. Dean sırtıttı. "Böyle bir parmakla ne yapsın zavallı?" diye ekledim. Bütün gözler bana çevrilmişti, hele Dorothy Johnson o aşağılayıcı bakışlarım bir an bile üstümden ayırmıyordu. Bu, birşeyleri halletmek üzere oluşturulmuş bir halkaydı ve ortasında samk olarak Dean bulunuyordu, yanlış olan her şeyin sorumlusu oydu. Pencereden dışarı, gece ışıltılarıyla kuşatılmış Mission Caddesine baktım, çıkıp Frisco'nun yüce cazım dinlemek istiyordum, şehirde daha ikinci gecemdi.

"Bence Marylou seni terketmekle akıllılık etmiş Dean," dedi Galatea. "Yıllar yılı kimseye karşı sorumluluk göstermedin. Öyle iğrençlikler yaptın ki sana söyleyecek lafım yok."

Aslında mesele buydu. Herkes Dean'e küçümseyen, nefret dolu gözlerle bakıyordu. Dean de ortada, halının üstünde kıkırdayıp duruyordu. Kalkıp biraz dans etti sonra. Bandajı gittikçe kirleniyordu ve çözülmeye başlamıştı. Onun sayısız günahlarından ötürü kaderin bönü, budalası, azizi haline geldiğini anladım birden.

"Senin kendinden ve o kahrolası eğlencelerinden başka şeye saygın yok. Aklın fikrin apışaran, kimden para koparabileceğin, kimle gününü gün edebileceğin. İşin bitince bir kenara fırlatıp atıyorsun insanları. Yalnız bu değil, bir avanaklık da var sende. Hayatın ciddi bir şey olduğunu ve insanların salaklık etmeyip hayattan iyi birşeyler kapmaya çalıştıklarının farkında bile değilsin."

İşte bu Dean'di: KUTSAL ALIK.

"Bu akşam Camille'in içi kan ağlıyor ama seninle barışmak istediğini sanma sakın, ilişkinizin bu sefer kesinlikle bittiğini, seni bir daha görmek istemediğini söyledi. Sen de orada durmuş şaklabanlık yapıyorsun hâlâ, herhalde vicdamn rahat."

Bu doğru değildi, ben biliyordum, onlara anlatabilirdim. Fakat bir işe yaramazdı. Gidip Dean'e sarılmak ve oradakilere şöyle bir nutuk çekmek istedim: buraya bakın, hepiniz, bir tek şeyi unutmamanız gerekiyor, bu adamın da sorunları var ve hiç şikayet etmiyor, sadece kendisi olmakla hepinize feci güzel saatler geçiriyor, eğer

bu size yetmiyorsa onu idama yollayın, ki görünüşe bakılırsa sizin de niyetiniz bu zaten...

Yine de grupta Dean'den çekinmeyen ve onu herkesin önünde gözünü bile kırpmadan haşlayabilen tek kişi Galatea Dunkel'dı. Dean eskiden karanlıkta herkesi etrafına toplayıp hipnotize edici tuhaf bir sesle konuşur da konuşur, sözleri ve ikna gücüyle kızları peşinden sürüklemiş. O onbeş onaltı yaşlarındayken böyleymiş. Şimdi bütün çömezleri evliydi ve karılar onu canlandırmış olduğu cinsellik ve hayattan ötürü halının üstünde yargılayıp mahkum ediyorlardı. Söylenenlere kulak verdim yeniden.

"Şimdi SaPla doğuya gidiyorsun," dedi Galatea. "Gideceksin de ne olacak yani? Camille artık evde oturup bebeğe bakmak zorunda, işi ne olacak peki? Senin yüzünü bile görmek istemiyor, onu suçlamıyorum. Biryerlerde Ed'e rastlarsan söyle geri dönsün, yoksa ona hayatı zindan ederim."

Bir tatsızlıktır gidiyordu. O gece en hazin geceydi. Acıklı bir rüyada yabancı kız ve erkek kardeşlerle birlikteymişim gibi hissediyordum kendimi. Soma herkese bir suskunluk çöktü, Dean bir ara kendini savunmak üzere ağzım açacak oldu ama soma o da sessizleşti. Orta yerde, lambaların altında, perişan, yenik düşmüş bir budala rolünde dikiliyordu. Sapıtmış olduğunu belli eden kemikli yüzü tere batmıştı, damarları dışarı fırlayacakmış gibi atıyordu. "Evet, evet, evet," deyip duruyordu, içine müthiş şeyler doğuyormuşçasına, ki bence doğuyordu, emindim bundan, ötekiler ise şüphe ve korku içindeydiler. O bir ASİYDİ. Kutsayan kaynak, kutsayan ruh. Bildiği neydi? Bildiği şeyi bütün gücüyle bana anlatmaya çalışmıştı, bu yüzden beni kısıkanıyorlardı, onun yanında yer almamı, onu savunmamı ve bir zamanlar kendilerinin yapmaya çalıştıkları şeyi yapmamı -onun sözlerini içer gibi dinleyip anlamamı- kısıkanıyorlardı. Bana baktılar. Bir yabancıydım ben, bu güzel gecede Batı Kıyısında ne arıyordum? İrkilip kendime geldim.

. "İtalya'ya gidiyoruz," diyerek sıyrıldım işin içinden. Soma odada annelik hazzım hatırlatan garip bir duygusal hava belirdi, çünkü kızlar Dean'e bir anne üstüne titrediği maceraperest oğluna nasıl bakarsa öyle bakıyorlardı. Dean acınacak haldeki başparmağı ve sezgileri dolayısıyla bu havaya aşınaydı, işte bu nedenle tek laf etme-

den, sadece ayak seslerinin duyulduğu o sessizlikte evden çıkabildi, biz *zaman* konusunda karar verene kadar aşağıda bekleyecekti. Kaldırımındaki hayaletin hissettirdiği buydu. Pencereden bakıyordum. Kapımın önünde tek başınaydı, caddeyi kolaçan ediyordu. Acı, kısasa kısas, öğüt, ahlak, keder, hepsi arkasındaydı bunların, önünde duran şey ise saf varoluşun darmadağın ve sarhoş edici sevinci.

"Hadi Galatea, hadi Marie, caz dinlemeye gidip unutam bunları. Dean bir gün ölecek. Ona ne söyleyebilirsiniz ki?"

"Ne kadar çabuk ölürsen o kadar iyi olur," dedi Galatea. Odada bulunan hemen herkesle mesafeli konuşuyordu.

"Çok güzel," dedim, "ama şu anda hayatta ve bahse girerim şimdi ne yapacağım merak ediyorsunuz, çünkü o bizim Öğrenmek için yamp tuttuğumuz sırrı biliyor ve bu sır derin bir yarık açıyor kafasında, eğer tozutsa dert etmeyin, bu sizin suçunuz değil Tanrı'nın suçu sayılır."

İtiraz ettiler. Dean'i iyi tanımadığımı, onun dünyanın gelmiş geçmiş en alçak, en rezil inşam olduğunu, bunu elbet benim de anlayacağımı ve pişman olacağımı söylediler. Fikirlerimi böyle şiddetle protesto etmeleri hoşuma gitmişti. Roy Johnson hammları savunmak üzere ayağa kalktı ve Dean'i herkesten daha iyi tanıdığımı, onun ilginç, hatta komik bir düzenbazdan başka bir şey olmadığını öne sürdü. Çıkıp Dean'i buldum, meseleyi konuştuk kısaca.

"Kaygılanma oğlum, her şey yolunda." Bir yandan göbeğini kaşıyor, bir yandan dudaklarını yalıyordu.

Kızlar aşağı indi ve büyük gecemiz başladı. Arabayı bir kere daha ittik caddede. "Heyt! Gidelim hadi!" diye bağırdı Dean. Arka koltuğa atladık ve madeni sesler eşliğinde Folsam Caddesindeki küçük Harlem'e doğru ilerledik.

Yolun öbür tarafında borusunu cırlatan vahşi tenorcuya kulak vererek arabadan indik, ılık ve çılgın geceye daldık. Tenorcu "Hey-ya! Hey-ya! Hey-ya!" diye gidiyor, dinleyenler "Hadi! Hadi! Hadi!" diye el çırparak tezahürat yapıyorlardı. Dean, başparmağı

havada, caddeyi yarış eder gibi aşmıştı çoktan. "Üfle oğlum, üfle!" diye çılgıklar atıyordu. Barın kapısında cumartesi gecesı kılıklarıyla göz kamaştıran coşmuş zenciler vardı. Talaş tozu yüklü salonun ufak platformunda şapkalı adamlar birbirlerine sokulmuş, çalgılarını başların üstünden arkalara doğru üflüyorlardı. Manyak bir yerdı burası, sağda solda bornozlu kadınlar göze çarpıyordu, delidolu zayıf kadınlar, fonda da sürekli bir şişe şingirtısı duyuluyordu. Arka tarafta, işeme seslerinin bize kadar geldiği helaların orada bulunan karanlık koridorda bir alay kadın ve erkek duvara yaslanmış şa-rap-spodioidi içiyor, yıldızlara tükürüyordu. Şarap ve viski. Şapkalı tenorcu insanı titreten bir doğaçlamamn doruğundaydı, tema "Hey-ya!" diye yükselip "Hey-de-le-ya!" şeklinde daha da çılgın vuruşlarla alçalıyor, yarım fiçılarım cezalandırmaktan başka bir şey düşünmeyen kalın enseli iriyarı yabani zenciden yediği darbelerin izlerini taşıyan davulun bir gümdürdeyen bir çınlayan sesiyle bütünleşiyordu. Müziğin kükremeleri sürdü ve tenorcu *aldı götürdü*, herkes farkındaydı bunun. Dean o azgın kalabalığın içinde kafasım dikmiş, ileriye görmeye çalışıyordu. Salondakiler, vahşi gözlerle çılgık çılgılığa, tenorcuyu devam etmeye zorluyorlardı. Tenorcu bir.çömeli-yor bir doğruluyordu. Sonra borusuna sarılıp o taşkın sesleri bastıran bir haykırış koyuverdi. Bir seksenlik sıska bir zenci kadın uzanıp boruyu tuttu. Tenorcu aletiyle kadını dürttü: "İÜ İi! İÜ"

Kalabalık dalgalanıyor, herkes avazı çıktığı kadar bağıırıyordu. Galatea ile Marie, ellerinde biralın, kah sallanarak kah zıplayarak oturuyorlardı sandalyelerinde. Birtakım zenciler itiş kakış içeri girmeye çalışıyor, birbirlerinin üstüne düşecek gibi oluyorlardı. "Bırakma oğlum!" diye gürledi bir adam sis düdüğüne benzer sesiyle, soma da ta Sacramento'dan işitilecek bir ah çekti. "Of be!" dedi Dean. Göğsünü, göbeğini oğuşturuyordu, suratında ter damlaları birikmişti. Davulcu öldürücü sopalarıyla önce mahzene ardından üst kata ulaşan darbeler indiriyordu davullarına, güm güm. Çam yarması gibi bir adam platforma atladı, platform esneyip gıcırdadı. "Hey!" Tenorcu bir somaki patlama için nefesini dinlendirirken piyanist kartal pençesi gibi açılmış parmaklarıyla piyanonun her tahtasını, her telini titreten akorlar basıyordu. Tenorcu platformdan inip kalabalığa karıştı ve çalmaya devam etti. Şapkası gözlerinin üstüne

düşmüştü, biri uzamp kaldırdı. Tenorcu dönüp ayağım yere vurdu ve boğuk, kısık bir ses çıkardı borusundan, sonra nefes aldı ve aletini havaya kaldırıp salonu zangırdatan bir nota üfledi. Dean, gözlerini boruya dikmiş, tenorcunun tam önünde duruyor ve el çırpıyordu, teri tuşlara damlamaktaydı. Adam bunu farkedince uzun, titreşen, uçuk bir kahkaha attı borusundan. Herkes gülüyor, sallanıyordu. Sonunda tenorcu en yüksek perdeden çalmaya karar verip çömeldi ve uzun bir do üfledi, dinleyenlerin coşkusu doruğuna çıktı, çığlıklar yükseldi, yükseldi, o kadar ki, polislerin barı basabileceklerini düşündüm. Dean kendinden geçmişti. Tenorcunun gözleri ona takıldı kaldı, anlamakla yetinmeyip kaygı da duyan, daha çok şey anlamak, hatta olmayam anlamak isteyen bir kaçıkı gördüğü. İkisi düelloya başladılar. Borudan akla gelebilecek her türlü ses çıkıyordu, kalıplar yoktu artık, yalmz haykırışlar ve ayaklamalar vardı: "bap"-lar, "bip"-ler, "İİİİİ"-ler, hatalar, kaldırımılarda yankılanan boru sesleri. Tenorcu her şeyi denedi: yukarıya, aşağıya, yanlara, tepetaklak, yatay, otuz derece... Sonunda pes edip birinin kucağına düştü. Salon inliyordu. "Evet! Evet! Çaldı!" Dean mendiliyle yüzünü siliyor-du.

Soma tenorcu tekrar platforma çıktı ve ağır bir parçaya geçmek için izin istedi, başların üstünden kederli kederli dışarı baktı ve "Kapat Gözlerini"yi söylemeye başladı. Ortalık bir anda sakinleşti. Adam paçavraya dönmüş süet bir ceket, mor bir gömlek, patlamış ayakkabılar ve ütüsüz bir pantolon giymişti, dünya umurunda değildi. HassePın zencisiydi sanki. İri kahverengi gözleri hüzün doluydu, şarkı söylerken uzun, düşünceli aralar veriyordu. İkinci nakaratta heyecanlandı, mikrofonu kapıp sahneden aşağı atladı ve şarkıya orada devam etti. Bazı notaları çıkarırken eğilip ayakkabısının burnuna değiyor, soma doğruluyordu. Kendini öyle zorluyordu ki sendeleyip düşecek gibi oluyor ve bir somaki uzun yavaş nota için ancak toparlanıyordu. "Ça-a-al mü-ü-zik!" Arkaya doğru eğilip yüzünü tavana vermişti, mikrofonu aşağıda tutuyordu. Sallandı, yana savruldu. Soma öne doğru eğildi, mikrofonla beraber yüzüstü düşecekti sanki. "Dans edebileceğimiz kadar düşsel kırı-ı-ıl." Dışarıya, caddeye dikmişti gözlerini, dudakları birşeyleri küçümserce sine kıvrıktı, Bil-lie Holiday'in o günlerde moda olan yamuk alaycı gülüşüydü bu.

"Se-viş-me-ye giderken" - sendeledi - "Aaaş-k ta-ti-li" - tüm dünyayı hedef alan bir tiksinti ve bezginlikle başını salladı "Görünür kılacak onu" - neyi görünür kılacaktıysa - herkes bekliyordu, o ise yastaydı - "Pe-ka-la". Piyano bir akor bastı. "Bebeğim, ka-a-pa-a-t o tatlı küçük gö-z-z-leri-ni yeter." Dudakları titriyordu, bize baktı, Dean'le ikimize, yüzünde, hey, bu kederli kahverengi dünyada ne yapıyoruz biz, der gibi bir ifade vardı. Şarkımın sonuna gelmişti, bitirme aşaması için özenli hazırlıklar yapılmalıydı, bu süre içinde dünyanın öbür ucundaki Garcia'ya bütün mesajlarınızı ardarda oni-ki defa iletebilirsiniz. Kimse için farkeder miydi? Biz burada, insanoğlunun lanetlenmiş sokaklarında yaşanan yoksul asi hayatımın cehennemiyle uğraşıyorduk, o da bunun sarkışım söylemişti zaten: "Kapat" -ve tavana doğru haykırmıştı, yıldızların arasından ötelere-"Gö-z-z-leri-ni." Platformdan sendeleyerek indi, düşünceliydi, bir grup oğlanla beraber bir köşeye çekildi, ama onlara bakmıyordu bile. Başım öne eğdi ve ağladı. Onun üstüne yoktu.

Dean'le ikimiz kalkıp yanına gittik konuşmak için. Onu dışarı arabaya davet ettik. Arabanın içinde durup dururken bir çığlık attı: "Evet! Eğlence gibisi var mı? Nereye gidiyoruz?" Dean manyakça kıkırdayarak koltukta zıplıyordu. "Soma! Soma!" dedi tenor çalan adam. "Çocuğa haber vereyim de Jamson's Nook'a götürsün bizi. Orada da şarkı söylüyorum. Şarkı söylemek için *yaşarım* ben. "Kapat Gözlerini"yi iki haftadır söylüyorum ve başka bir şey söylemek istemiyorum. Siz neler yapıyorsunuz bakalım?" İki gün soma New York'a gidiyoruz dedik. "Vay be! Hiç gitmedim oraya. Baba bir şehirmiş. Ama bulunduğum yerden bir şikayetim yok. Evliyim biliyorsunuz."

"Aaa, öyle mi?" dedi Dean bir sigara yakarak. "Peki sevgilin nerde bu akşam?"

"Ne *demek istiyorsun!*" dedi adam göz ucuyla Dean'e bakarak. "*Evliyim* dedim ya."

"Ah, evet, evet," dedi Dean. "Sadece sordum. Belki arkadaşları vardır. Ya da kız kardeşleri. Maksat şamata olsun."

"Evet, en iyi şeydir şamata, ama hayat her zaman şamata yapılamayacak kadar hazin," dedi tenorcu gözlerini caddeye dikerek. "Ne boktan iş! Param yok! Ama bu gece umurumda bile değil!"

Biraz daha eğlenelim diye geri döndük. Kızlar onları ortada bıraktığımız için çok kızmışlar ve Jamson's Nook'a kadar yürümüşlerdi. Araba nasılsa çalışmayacaktı. Barda feci bir manzarayla karşılaştık: moda dergilerinden fırlamış görünen, Hawaii gömlekli, beyaz bir homo gelip çam yarması davulcuya, size katılabilir miyim, diye sormuştu. Müzisyenler adama şüpheyile bakıyorlardı. "Çalar mısın?" Homo kırıtarak çalarım dedi. Bizimkiler birbirlerine bakıp "Al işte!" dediler. Homo davulun başına oturdu. Hareketli bir parça çalmaya başladılar, homo yumuşak ve aptal bop dokunuşlarıyla davulun kırışlerine vuruyor, Reich'ın analiz edebileceği bir huşu içinde, kendinden emin, boynunu ileri geri sallıyordu, ki bu çok fazla çay, hafif yiyecekler ve aptalca eğlenceler demekti. Ama dünya umurunda değildi adamın. Neşeyle boşluğa gülümsüyor, bopun inceliğiyle davullara vurmaya devam ediyordu, çocukların ona kulak vermeksizin çaldıkları sis düdüğü gibi sert ve kocaman blues'un ar-kaplamında bir kıkırdamaydı sanki. Kalın enseli, çam yarması davulcu sırasını bekliyor, "Ne yapıyor bu adam?" diyordu, "Müzik çal kör olası! Ne boktan iş!" Uzaklara baktı, öfkeliydi.

Tenorcunun çocuğu gözüktü az sonra, ufak tefek, gergin tavırlı bir zenci, altında muhteşem bir Cadillac vardı. İçeri doluştuk. Çocuk direksiyona sarıldı ve hiç durmaksızın saatte yetmiş mil hızla Frisco'nun öbür yakasına uçurdu arabayı, hem de o trafikte, ama kimsenin dikkatini çekmedi, çok iyi şofördü. Dean kendinden geçmişti. "Şu herife bak! Oturushuna bak! Bir tek kemiği bile kıpırdamıyor, yalmz vites değıstiriyor, bu işi yaparken bütün gece konuşabilir de, ama cam isterse, ah arkadaş, yapabileceğim şeyler, yapabileceklerim, keşke, ah, ah, gidelim, hiç durmayalım, şimdi, evet!" Çocuk bir köşeden kıvrıldı ve bizi tam Jamson's Nook'un önüne fırlatıp parketti. O sırada yanımızda bir taksi durdu, içinden ufacık, sıska, soluk benizli bir zenci vaiz indi, şoföre bir dolar fırlatarak "Uç!" diye bağırdı ve koşturarak klübe girip alt kattaki bara yanaştı. "Çal, çal, çal!" Sonra üst katın merdivenlerine atıldı, az kalsın yüzüstü kapaklanaçaktı, ani bir hareketle kapıyı açtı, kafasına bir şey düşmesi ihtimaline karşı elleri havada caz salonuna daldı ve o sezon Jamson's Nook'ta garsonluk yapan Lampshade'in üstüne düştü, müzik almış başım gidiyordu, kapıda öylece kalakaldı, "Benim için çal ah-

bap! Çal!" diye haykırdı. Adam alto saksafon çalan ufak tefek biriydi, Dean'in tahminlerine bakılırsa o da Tom Snark gibi büyükanne-siyle oturuyor ve gündüz uyuyup gece caz yapıyordu, o anda tamk olduğumuz şekilde eğlenceye atılmadan önce yüzlerce şarkıya eşlik ediyordu.

"Carlo Marx bu!" diye bağırdı Dean avaz avaz.

Evet, oydu: şeritle boynuna asılmış altosu, şeytanca bakan boncuk gözleri, küçük çarpık ayakları ve leylek gibi bacaklarıyla büyükannesinin oğlu. Elinde saksafonu, hoplayıp zıplıyor, ayaklarını sağa sola savuruyor, gözlerini dinleyicilerden ayırmıyor (bir düzine masa, gülmekten başka bir şey yapmayan insanlar, on metreye on metrelik alçak tavanlı bir oda) ve hiç duraksamıyordu. Düşünceleri çok yalındı. Sevdği şey bir nakaratın aniden ortaya çıkan basit çeşitlemesinin şaşırtıcılığıydı. "Ta-tup-tader-rara... ta-tup-tader-rara..." diye başlıyor, bunu tekrarlıyor, üstünde oynuyor, saksafonuna gülümsüyor, onu öpüyor ve "Ta-tup-EE-da-de-dera-RAP! Ta-tup-EE-da-de-dera-RAP!" diye devam ediyordu, bunlar hem kendisi için hem dinleyenler için şahane gülme ve anlama anlardı. Çıkardığı sesler zil sesi kadar net, yüksek ve pürüzsüzdü; yetmiş santim kadar ötemizden dosdoğru yüzümüze üflüyordu saksafonunu. Dean dalıp gitmiş saksafonun önünde dikiliyor, kafasını iki yana sallıyor, yumruklarını birbirine vuruyordu, topuklarının üstünde zıplıyordu tüm vücudu, ter içindeydi, hep ter, akıyor, paçavra olmuş gömlek yakasından damlayıp ayaklarının dibinde gerçek bir göl oluşturuyordu. Galatea ile Marie de oradaydı, ancak beş dakika soma farkına vardık bunun. Ey Frisco geceleri, kıtamn sonu, şüphenin sonu, bütün aptalca şüpheler, saçmalıklar, budalalıklar, elveda. Lampshade elinde bira tepsisi kükreyerek dolaşıyordu, her hareketinde bir ahenk vardı, bir ara bir garson kıza seslendiğini duydum: "Hadi bebeğim, bırak da geçeyim, yol aç, yol aç, Lampshade geliyor, kaç." Ve tepsiyi havaya kaldırıp kızı köşeye savurdu, soma mutfakın iki tarafa da açılan kapısından gürültüyle girip aşçılarla dansetmeye başladı, geriye döndüğünde terden sıırıslılandı. Saksafoncu bir köşe masada hareketsiz oturuyordu, önünde elini bile sürmediği içkisi, gözleri çamura saplanmış gibi boşluğa dikili, elleri iki yanından yere kadar sarkmış, ayakları dışarı fırlamış dil gibi kendini bırakıp yayılmış; gövde-

si bezginlik ve efkardan iyice büzüşüp küçülmüş. Kafasında ne vardı? Her akşam yenik düştüğü, ötekilerin kendisini susturmalarına yol açan adam. Her şey bulut gibi onun etrafında dönüyordu. Ve şu büyükannesinin altosu küçük Carlo Marx, sihirli saksafonuyla hoplayıp zıplıyor, maymun dansı yapıyor, ardarda birbirinden çılgın iki-yüz blues parçası çalıyor, enerjisinin ya da isteğinin azaldığına dair en ufak belirti göstermiyordu. Salon kendinden geçmiş inliyordu.

Bir saat sonra Dördüncü Cadde ile Folsom'ın kesiştiği köşede San Fransiscolu altocu Ed Fournier'yle beraber Dean'i bekliyorduk. Bir bardan Roy Johnson'a telefon ediyordu gelip bizi alsın diye. Ortalık hareketsizdi, sakın sakın konuşuyorduk. Aniden oldukça garip birinin, kaçık birinin silueti çarptı gözümüze. Dean'di bu. Roy Johnson'a barın adresini verecekmiş, Roy'un bir süre telefonda durmasını istemiş ve adresi almak üzere dışarı fırlamış. Bunun için beyaz gömlekli bir alay gürültücü tipin içki içtiği uzun barı paldır küldür aşır caddenin ortasına kadar gitmek ve posta işaretlerine bakmak zorundaydı. Bardan Groucho Marx gibi yere çömelik olarak çıkmıştı, ayakları komik bir çabuklukla taşıyordu onu, bir hortlaktı sanki, balon gibi parmağım karanlıkta havaya kaldırmış, tepesindeki işaretlere baka baka caddenin ortasındaki göbeğe kadar ilerledi. İşaretler güçbela ayırdedilebiliyordu. Birkaç tur attı, başparmağı yukarıda, vahşi ve tedirgin bir sessizlik içinde, balon gibi parmağı ve darmadağın saçlarıyla gökyüzünde koca bir kaz gibi. Karanlıkta döndü, döndü, öbür elini farkında olmadan pantolonu-nun içine sokmuştu. Ed Fournier "Gittiğim her yerde yumuşak şeyler çalıyorum, insanlar beğenmediği takdirde elimden gelen bir şey yok. Şu senin arkadaş amma çılgın herif yahu, baksana!" dedi. De-an'e baktık ikimiz de. Etrafta in cin top oynuyordu. Dean sonunda işaretleri gördü ve bara koşturdu tekrar. Dışarı çıkan birinin bacaklarının arasından geçerek hızla içeri süzüldü, öyle ki, bardakiler durumu sonradan kavradılar. Kısa bir süre sonra aym şen çabuklukla Roy Johnson gözüksü. Dean caddenin karşı tarafına seğırtti ve sessizce arabaya bindi. Yine yoldaydık.

"Pekala Roy, karınla sürtüşmeniz olduğunu biliyorum ama üç dakika gibi bir süre içinde Kırkaltı'ya, Geary'e gitmemiz lazım, yoksa fırsatı kaçıırız. Öhö! Evet! (Öhö öhö sesleri) Sabahleyin Sal'la

New York'a gidiyoruz ve bu eğlenmek için son gecemiz, biliyorum seni ilgilendirmiyor ama..."

Evet, ilgilendirmiyordu. Roy Johnson karşılaştığı her kırmızı ışıktaki geçip bizi kendi saçmalıklarımızla birlikte uçurmayı tercih ediyordu. Gün doğarken evine yatmaya gitti. Dean'le ben de, barda kadeh kadeh içki ısmarlayıp sırayla hepsini iyi eden ve bir yudum porto şarabı, bir yudum viski, sonra gene bir yudum porto şarabı içip "Şarap-spodioidi! Viskinin kötü tadım ancak bu şarap örtebilir!" diye bağırarak Walter adında bir zenciyle geceyi sona erdirdik.

Bizi bira içmeye evine davet etti. Howard'ın arkalarındaki izbe apartmanlardan birinde oturuyordu. Karısı çoktan uyumuştur. Evdeki tek lamba kadının yattığı yatağın üstünden sarkan lambaydı. Bir iskemleye çıkıp onu oradan sökmek zorunda kaldık. Dean gözlerini kırptırarak kırptırarak ampulü gevşetirken kadın gülümsüyordu. Walter'dan onbeş yaş kadar büyüktü ve dünyanın en tatlı kadınıydı. Uzatma kablosunu yatağın üstünden geçirdik, kadın hâlâ gülümsüyordu. Walter'a o vakte kadar nerde olduğunu, saatin kaç olduğunu sormadı, hiçbir şey sormadı. Sonunda lambayı uzatma kablosuyla mutfaka getirerek, buralarımızı içmek ve birbirimize hikayeler anlatmak üzere gösterişsiz masaya yerleştik. Derken şafak söktü. Gitme zamanı gelmişti. Lambayı yatak odasına geri götürüp takmak gerekiyordu. Biz bu garip işlemi tekrarlarak Walter'ın karısı gene gülümsedi, üstelik tek bir kelime etmeden.

Aydınlanmaya başlayan caddede yürürken Dean "İşte sana *gerçek* bir kadın ahbap. Ne kötü bir söz, ne yakınma, ne de tavır değişikliği. Erkeği istediği saatte, istediği kişiyle eve gelebiliyor, mutfakta sohbet edip birasını içebiliyor, istediği zaman kapıyı çekip gidebiliyor. İşte sana bir erkek, bu da onun kalesi," diyerek Walter'ın evine işaret etti. Yalpalaya yalpalaya ilerliyorduk. Büyük gece sona ermişti. Bir devriye arabası birkaç blok boyunca bizi izledi şüpheli. Üçüncü Caddede bir fırından dumanı tüten gözlemeler aldık ve gri renkli bozuk yolda yürüye yürüye yedik. Caddenin aşağısına doğru, birbirlerine çarparak ilerleyen, uzun boylu, gözlüklü, şık bir adam ve kamyon şoförlerinin taktıkları şapkalarından takmış bir zenciyle karşılaştık. O sırada büyük bir kamyon geçti ve zenci heyecanla onu gösterip duygularım ifade etmeye çalıştı. Üzün boylu beyaz

adam sinsi sinsi omzunun üstünden bakıp paralarını saymaya başladı. "Old Bull Lee bu!" diye kıkırdadı Dean. "Paralarını sayıyor, ne görse endişeleniyor, öteki çocuğun istediği ise kamyonlardan ve bildiği başka şeylerden konuşmak."

Bir süre takip ettik onları.

Havada uçuşan kutsal çiçekler, caz Amerika' sının şafağında gör-
düğümüz bütün bu yorgun yüzlerdi.

Uyumamız lazımdı artık, Galatea Dunkel'ın evine gitmemiz söz-
konusu olamazdı. Dean babasıyla birlikte Üçüncü Caddede bir otel
odasında yatıp kalkan Ernest Burke diye bir frenci tanıyordu. Baştan
araları iyiymiş ama sonra bozulmuş. Ben bizi odalarının döşemesinde
yatırırsınlar diye ikna edecektim onları. Feciydi. Sabah kahvaltısı veren
bir yerden telefon etmek zorunda kaldım. Baba telefonda durumdan
şüphelenmiş gibi konuştu. Beni oğlunun ona anlattıklarından hatırladı
sonradan. Otelin lobisinde karşılandık. Şaşırmıştık. Karanlık, kasvetli
bir Frisco otelindeydik. Yukarı çıktık. Yaşlı adam bize yatağın
tamamını sunma nezaketini gösterdi ve "Ben nasıl olsa kalkacaktım,"
diyerek kahve yapmak üzere mutfak bölmesine yollandı.
Demiryollarında çalıştığı günlere dair hikayeler anlatmaya başladı.
Babamı hatırlatmıştı bana. Uyumayıp onun hikayelerini dinledim.
Dean ilgilenmedi, dişlerini fırçaladıktan sonra adamın her dediğim
"Evet, doğru," diye onaylayarak ortalıkta dolaşmayı tercih etti.
Sonunda uyuduk. Sabah Ernest batı bölgesindeki görevinden döndü ve
bizim henüz kalktığımız yatağa attı kendini. İhtiyar Burke az soma
geçkin sevgilisiyle buluşacağı için süslenmekteydi. Yeşil tüvit bir
takım elbise ve yeşil tüvit bir şapka giymiş, yakasına da bir çiçek
iliştirmişti.

"Bu ezik, yaşlı, romantik Frisco frencilerinin kendilerine ait hü-
zünlü ama şevk dolu hayatları var," dedim Dean'e tuvalette. "Burada
yatmamızı kabul etmesi büyük bir incelikti."

"Evvvet, evvet," dedi Dean. Dinlemiyordu. Seyahat acentesinden
bir araba yakalamak üzere fırladı hemen. Benim görevim çantalarımızı
almaya Galatea Dunkel'a gitmekti. Galatea yere oturmuş fal
bakıuyordu gene.

"Peki Galatea, hoşçakal. İşallah her şey düzelir."

"Ed geri dönünce onu her gece Jamson's Nook'a götüreceğim,

kurtlarım döksün diye. Bir işe yarar mı dersin Sal? Ne yapacağımı bilemiyorum."

"Kağıtlar ne diyor?"

"Sinek ası ondan uzakta. Yamnda hep kupalar var. Kupa kızı bir an bile yakasım bırakmıyor. Şu sinek valesini görüyor musun? Dean bu, her zaman ortalıkta."

"Bir saate kadar New York'a hareket ediyoruz."

"Bir gün Dean yine böyle bir yolculuğa çıkacak ve bir daha geri dönmeyecek."

Duş alıp traş olmak için izin istedim, olur dedi. İşimi bitirince onunla vedalaşıp çantaları aşağı indirdim. Ucuza çalışan Frisco taksilerinden bir tane çağırdım. Bunlar her köşede rastlayıp durdurabileceğiniz, hep aynı yolu izleyen, içlerinde onbeş sent gibi bir para karşılığı başkalarıyla otobüsteymişçesine dipdibe yolculuk edip özel arabadaymışçasına konuşabileceğiniz, fıkra anlatabileceğiniz taksilerdi. Frisco'daki son günümüzde Mission Caddesi panayır yeri gibiydi: oynayan çocuklar, işlerinden evlerine dönen yaygaracı zenciler, toz toprak, heyecan, Amerika'nın en canlı şehrinin vızıldayan, titreşen uğultusu, tepede pırıl pırıl mavi gökyüzü ve geceleri dalgalana dalgalana herkesi acıktıran, daha büyük heyecanlara kışkırtan sisli denizin neşesi. Veda etmekten hiç hoşlanmıyordum, topu topu altmış saat geçirmiştım burada, acayip bir altmış saat. Manyak De-an'le nefes nefese dünyayı dolaşıyor, etrafıma bakma fırsatım bile yakalayamıyordum. Öğledensonra gene Sacramento yolundaydık, doğruya gidiyorduk.

Araba ince uzun bir ibnenindi. Adam Kansas'a evine gidiyordu. Koyu renk gözlükler takmıştı ve büyük bir dikkatle kullanıyordu arabayı. Dean'in deyişiyle bir "ibne Plymouth"taydık. Pikabı yoktu ve pek hız da yapamıyordu. Dean eğilip kulağıma "Kadınısı araba!" diye fısıldadı. Yol arkadaşlarımız, her yerde durmak isteyen ve sürekli uyuyan yarım turist bir çiftti. İlk durağımız Sacramento olacaktı. Denver yolculuğunun başlangıcı bile sayılmazdı bu. Dean'le yalmz

başımıza arka koltuğa oturup sohbe başladı. "Şu altocu dün akşam *aldı götürdü* arkadaş. Bir kere yakaladı, yakalayış o yakalayış, bu kadar uzun süre devam ettirebilenine rastlamamıştım." *Yakalanan* neydi merak ediyordum. "Pekala." Güldü Dean. "Bana ölçülemez şeyler soruyorsun. Öhöm! Şimdi şurada bir adam var ve herkes etrafında, tamam mı? Milletin kafasındakini ortaya çıkarmak onun elinde. İlk nakarata başlıyor, sonra kafasındaki fikirleri sıralıyor, insanlar, evet, evet, anlıyorlar, sonra kaderine varmak üzere yükseliyor, ona yakın çalmak zorunda. Birden nakaratın ortasında bir yerde *onu* yakalıyor, herkes bakıyor, kavıyor, kulak kesiliyor, adam devam ediyor. Zaman duruyor. O bu boşluğu hayatlarımızın özüyle, neslinin itiraflarıyla, fikirlerin hatırlanışıyla dolduruyor. Aletini köprülerin ötesine kadar üflemek, oradan geri dönmek ve bunu âmn ezgisine yönelik, ruhu deşen sonsuz bir duyguyla yapmak zorunda, öyle ki, herkes önemli olan şeyin müziğin ezgisi değil O olduğunu bilsin." Daha fazla devam edemedi, ter içinde kalmıştı soruma cevap verirken.

Soma ben konuşmaya başladım. Hayatımda hiç bu kadar konuşmamıştım. Çocukken arabaya bindiğimde elime bir tırpan alıp bütün ağaçları, bütün kazıkları kesmeyi, bütün tepeleri dilimlemeyi hayal ettiğimi anlattım. "Evet! Evet!" diye bağırды Dean. "Ben de aym şeyi yapmak isterdim, ama değişik bir tırpanla. Neden olduğunu açıklayayım. Batıda uzun yolculuklar yaparken tırpanım çok büyük, ölçülemeyecek kadar büyük olmak zorundaydı, uzaktaki dağların tepelerini dilimlerken kavis yapması lazımdı, aym anda hem uzaktaki bir dağa ulaşması hem de yoldaki direklerin, düzenli aralıklı kazıkların uçlarını kesmesi lazımdı. Bu nedenle, ah, sana anlatmalıyım arkadaş, **ŞİMDİ YAKALADIM**, buhran günlerinde babam ve Larimer Caddesinden leş gibi kokan gariban bir serseriyle beraber Nebraska'ya sineklik satmaya gitmiştik. Nasıl yaptık dinle, şu bildiğimiz eski çerçevelerden aldık, içine boydan boya tel sardık, kenarları da küçük mavi ve kırmızı kumaş parçalarıyla tutturduk. Üç beş sent kazanacağınız diye binlerce sineklik yaptık ve bizim yaşlı serserinin külüstürüne atlayıp Nebraska'yı çiftlik çiftlik dolaştık. Tanesini beş sente satıyorduk, alanların çoğu parayı sadaka olarak veriyordu, iki serseri ve bir çocuk, havada elmalı turtalar görüyorduk, bi-

zim ihtiyar o vakitler hep "Şükürler olsun ki ben bir serseriyim, serseri, gene serseri," diye şarkı söylerdi. Bir de şunu dinle şimdi, iki hafta eşek gibi çalışarak, pinpon topu gibi oradan oraya gidip gelerek, sıcakta itişip kakışarak o iğrenç uyduruk sineklikleri satmaya çalıştık. Derken kazancı bölüşme tartışması başladı ve bizimkiler yolun kenarında müthiş bir kavga ettiler, sonra da barışıp şarap aldılar ve beş gün beş gece durmadan içtiler, ben de bir köşeye sinip ağladım. Sıfırı tükettiğimizde başladığımız yere, Larimer Caddesine dönmüştük. O arada bizim moruk tutuklandı. Mahkemeye çıkıp hakime yalvarmak zorunda kaldım. Onun babam olduğunu, annemi hiç taramadığımı söyledim. Sal, daha sekiz yaşındaydım ve meraklı hukukçuların karşısında son derece olgun konuşmalar yaptım..." Isınmıştık, doğuya gidiyorduk, heyecanlıydık.

"Biraz daha dinle beni," dedim Dean'e, "son düşündüklerimi bir yere vardırayım, senin anlattıklarına parantez açarak. Çocukken babamın arabasının arka koltuğuna yatıp, kendimi önüne çıkan bütün engelleri aşarak ilerleyen beyaz bir atın üstünde tasavvur ederdim. Direklerden yana kaçıp kurtulmak, evlerin etrafım bir solukta dolaşmak, çok geç kalmışsam üstlerinden atlamak, tepeleri hızla geride bırakmak, trafiğin sıkışık olduğu meydanlarda aralardan kayıvermek gibi şeyler hayal ederdim."

"Evet! Evet! Evet!" Dean kendinden geçmiş bir halde nefes alıyordu. "Benimkinden tek farkı şu: ben kendim koşardım, atım yoktu. Sen doğulu bir çocuktun ve atları düşlerdin, süprüntü olduğunu ikimizin de bildiği şeyleri, hani şu kitaplarda yazan şeyleri doğru kabul etmeyeceğiz tabii, ama ben belki de daha uçuk olan şizofrenimle arabanın yamnda *koşardım*, yani araba kadar hızlı, saatte doksan mile çıktığım bile olurdu, ne kadar çalılık, çit, çiftlik varsa aşardım, bazen tepelere tırmanır inerdim hatta, hem de hiç vakit kaybetmeden..."

İşte bunları konuşuyor ve terliyorduk. Arkada neler olduğunu merak etmeye başlayan öbür yolcuları tamamen unutmuştuk. Arabayı kullanan adam bir ara, "Yapmayın Allahaşkına, arabayı sallıyorsunuz," dedi. Gerçekten de sallıyorduk. Bizim ahenkle, hayatlarımızı ruhlarımızın içine sinsice gizlenmiş sayısız vahşi meleksi parçacığın vardığı o boş sarhoşluk noktasına kadar yaşamaktan ve konuş-

maktan ileri gelen son sevincin *yakaladığı* şey nedeniyle sallanmamızdan araba da etkileniyordu.

"Ah dostum! Ah dostum!" diye inledi Dean. "Ve bu daha başlangıç bile değil! Nihayet birlikte doğuya gidiyoruz, hiç olmamıştı böyle bir şey, düşün, Denver'ı birlikte keşfedeceğiz, bizim için pek anlam taşımasa da herkesin ne yaptığını göreceğiz, önemli olan *yakalanan şeyin* ne olduğunu bilmemiz, ZAMANI bilmemiz, her şeyin gerçekten MÜKEMMEL olduğunu bilmemiz." Kolumu sımsıkı kavrayarak, "Şimdi şu öndekilere bak," diye fısıldadı, terliyordu. "Kafalarında bir alay kaygı var, milleri sayıyorlar, bu gece nerde uyuyacaklarını, benzin için ne kadar para vermeleri gerektiğini, hava şartlarını, gitmek istedikleri yere nasıl gideceklerini düşünüyorlar. Halbuki nasıl olursa olsun varacaklar oraya, hep varırlar. Ama kaygılanmaları gerekir, sahte aciliyetler bularak falan zamana ihanet ederler, şüpheli ve şikayet etmeye hazırdırlar. Kanıtlanmış, yerleşmiş bir sıkıntıya kendilerini mahkum etmedikçe huzura kavuşmazlar ve sıkıntıyı bir kez bulmayagörsünler, ona uyan yüz ifadeleri takınırlar, bilirsin ya, mutsuzluk işte, yakalarım bir türlü kurtaramazlar ondan, üstelik bunun bilincindedirler ve bu yüzden *de* endişe duyarlar. Dinle, bak şöyle, eee..." Taklit yapmaya başlamıştı. "Belki de o istasyonda benzin kalmamıştır. Hem geçenlerde *National Petroffious Petroleum News'ta* okudum, o cins benzinin içinde çok miktarda O-Oktan *cart curt* varmış. Bir kereler birinden duymuştum, yarı resmi yüksek frekanslı *cart curt* da oluyormuş ayrıca. Ne bileyim, ben pek almak istemiyorum doğrusu... Dinle babam dinle." Ne demek istediğini anlayayım diye kaburgalarımı dürtüyordu şiddetle. Ben de elimden gelen zirzopluğu yapıyordum. Çat, pat, evet, evet, evet. Neler oluyordu arkada? Öndekiler kaşlarını çatmışlardı, seyahat bürosunda bizimle karşılaştıklarına bin pişmandılar. Halbuki bunlar daha ısınma hareketlerimizdi.

Sacramento'da homo çaktırmadan bir otelde oda tuttu ve bizi içki içmeye davet etti. Turistler yatmaya akrabalarına gitmişlerdi. Otelde Dean homodan para sızdırabilmek için kitaplarda okuduğu her yolu denedi. Çok acayıpti. Homo bu yolculuktan hoşlandığım, çünkü bizim gibi genç adamlara zaafi olduğunu söylerek konuya girdi. Yok yahu, dedik. Kızlara takılmıyormuş, yakın zamana kadar

Friscolu bir adamla ilişkisi varmış. Kendisi erkek, sevgilisi dişi rolündeymiş o ilişkide. Dean adama işiyle ilgili sorular yağdırıyor ve onu pür dikkat dinleyerek kafasını sallıyordu. Homo, Dean'in kendisi hakkındaki fikrim öğrenmekten başka bir şey istemediğini itiraf etti sonunda. Dean de gençliğinde birine tecavüz ettiğini belirterek, ona ne kadar parası olduğunu sordu. Ben banyodaydım. Çıktığımda homonun suratı asılmıştı, sanırım Dean'den işkillendiği için. Para falan vermedi ve Denver'la ilgili belirsiz vaatlerde bulundu. Cüzdam yoklayıp parasım saydı. Dean hayal kınklığma uğrayıp pes etmişti. "Görüyorsun arkadaş, herifin canını sıkmayalım daha iyi. Böylelerine gizli arzularını gerçekleştirmeyi teklif edeceksin, o zaman paniğe kapılıyorlar." Ama gene de Plymouth'un sahibini kandırıp direksiyona geçmeyi başardı, artık esaslı bir yolculuk yapabilirdik.

Gün doğarken Sacramento'dan ayrıldık. Sierralar'daki keskin virajlı geçitte savrulurken homo ile turistler arka koltukta birbirlerine yapıştılar. Öğleyin Nevada çölüne vardık. Kontrol hâlâ bizdeydi. Dean eski neşesine kavuşmuştu. Elinin altında bir, yolda da dört yuvarlak şeyin varlığını hissetmesi yeterliydi. Old Bull Lee'nin ne kadar kötü araba kullandığını anlatıyordu göstererek: "Karşımızda beliren şunun gibi koca kamyonları bile ayırtedemezdi, çünkü göremi-yordu, ahbap, *kördü*." Old Bull Lee'yi taklit ederek gözlerini oğuş-turdu sert sert. "Ben, hop dikkat et Bull, kamyon, derdim, o da, efendim, bir şey mi dedin, derdi. Kamyon! Kamyon!" Ve arabayı *son anda* işte böyle dosdoğru kamyonun üstüne sürerdi." Plymouth öbür şeritteki kamyonu doğru savurdu, yalpalayıp bir anda kamyonla burun buruna geldik. Kamyon şoförünün yüzü gözlerimizin önünde bembeyaz kesildi. Arkadakiler korkudan nefeslerini tutmuşlar, soğukkanlılıklarını korumaya çalışıyorlardı, soma ferahladılar. "İşte böyle, gördün mü, tam böyle, ne kötüydü anla." Ben hiç korkmamış-tım, Dean'i tanıyordum çünkü. Arka koltukta oturanların gıkı çıkmıyordu. Şikayet etmekten çekiniyorlardı. Şikayet edecek olsalar Dean Tamı bilir ne yapardı, düşündükleri buydu. Bizimki çölü geçerken yürek hoplatan manevralarına devam etti, araba nasıl kullanılmaz, babası o külüstür arabaları nasıl kullanırmış, iyi şoförler virajları nasıl alır, kötü şoförler nasıl kalkış yapar, dönemeçlerin sonun-

da direksiyon nasıl düzeltilir, gibi şeyleri göstererek anlattı. Sıcak, güneşli bir öğleden sonra idi. Reno, Battle dağı, Elko ve Nevada yolu boyunca sıralanmış kasabalar. Akşam karanlığında Salt Lake düzlüklerindeydik. Bu düzlüklerde oluşan serabın içinde, neredeyse yüz mil ötede minik minik ışıklar görüyorduk, Salt Lake City'nin ışıklan, iki dizi, yeryüzü kavisinin üstünde ve altında, biri net öteki bulanık. Dean'e, bizi bu dünyada birbirimize bağlayan şevin gözle görülmez olduğunu söyledim ve bunu kamtlamak için de, yüz millik bir alana yayılmış olan tuz tepelerinin üstünde kıvıllarak gözden kaybolan telefon direklerinin oluşturduğu uzun sıralara işaret ettim. Kirden kapkara olmuş gevşek bandajı havaya kalktı, yüzü aydınlandı. "Ah, evet dostum, Tann'ya şükürler olsun, evet, evet!" Birden arabayı durdurdu ve yığıldı kaldı. Koltuğun kenanna büzülüp uyumaya başlamıştı. Yüzü sağlam olan eline dayalıydı, bandajlı olan eli ise görev icabı otomatik olarak havada duruyordu.

Arka koltuktakiler derin bir oh çektiler. İsyan edercesine fısıldaşıtklanmı duyuyordum: "Devam etmesine izin veremeyiz, adam kafadan çatlak, tımarhaneden yeni çıkmıştır Allah bilir."

Dean'i savunmak için harekete geçtim, arkama dönüp onlara doğru eğildim. "O kafadan çatlak falan değil, birazdan düzelir, araba kullanışını da dert etmeyin, kimse şoförlükte onun eline su dökemez."

Kız, bastırılmış bir histeriklikle "Dayanamıyorum ben, diye fısıldadı. Arkaya oturup gecenin çöle çöküşünü seyrettim keyifle, sonra da Melek Dean'in uyanmasını bekledim. Salt Lake City'nin yanya-na dizilmiş ışıklarının görüldüğü bir tepedeydik. Dean, bu hayal dünyada, yıllar önce isimsiz ve pislik içinde doğduğu yerde açtı gözlerini.

"Sal, Sal, bak, burası benim doğduğum yer, düşünsene. İnsanlar değişiyor, yıldan yıla, yemek yiyoruz ve her yemekle değişiyoruz. Yaa, bak!"

Öyle heyecanlıydı ki beni ağlattı. Bu işin sonu nereye varacaktı acaba? Turistler Denver'a kadar olan yolda arabayı kendilerinin kullanmasında ısrar ettiler. Tamam dedik, derdimiz değildi. Arka koltuğa oturup muhabbete koyulduk. Sabah turistler yorgunluktan ölüyorlardı. Doğu Colorado çölünde, Craig'te, direksiyona yine De-

an geçti. Hemen hemen bütün gece kağıdı gibi ilerleyerek Utah'ta-ki Strawberry geçidini aşmaya çabalamış ve bir sürü vakit kaybetmiştik. Turistler ve homo uykuya teslim oldular. Dean, yüz mil ötede, dünyanın damında uzanan Berthoud geçidinin azametli duvarlarına doğru gazladı. Bulutların arasında kocaman bir Cebelitarık boğazı çıkmıştı karşımıza. Dean ağustos böceği gibi geçti içinden, Tehachapi'de yaptığı şekilde, motoru durdurup arabayı adeta yüzdürerek, herkesi geride bırakarak, bizzat dağların belirlediği ahenkli ilerleyişi bozmadan, ta ki o muhteşem ve sıcak Denver düzlüğü tekrar gözlerimizin önüne serilinceye kadar. Yurdundaydı artık.

Arabadakiler 27. Cadde ile Federal'in köşesinde biz indirirken salakça bir huzur içindeydiler. Eski püskü bavullarımız gene kaldırma yığılmıştı, daha ne yollar katedecektik, ama önemli değildi, çünkü yol hayat demektir.

Denver'da uğraşacak yığınla şeyimiz vardı, ama 1947'dekilerden tamamen farklı seçenekler. Ya hemen seyahat bürosuna gidip bir araba ayarlayacaktık ya da civarda birkaç gün sürtüp Dean'in babasını arayacak, o arada da eğlenecektik.

İkimiz de pestil gibi ve pistik. Bir restoramn helasına girdik. İşerken Dean'in yolunu kapamışım, bir adım geri çekilip devam ettim. "Nasıl buldun numaramı?"

"Güzel," dedi Dean lavaboda ellerini yıkarken, "çok iyi numara ama böbreklerine zararlı, çünkü bunu her yapmanda biraz daha yaşlanıyorsun, ilerde sefil olursun, parklarda oturacağın günleri düşün, korkunç böbrek ağrıları çekersin."

Çok sinirlenmişim bu sözlerle. "Kim yaşlı? Ben o kadar büyük değilim ki senden!"

"Öyle demek istemedim arkadaş!"

"Yaa," dedim, "hep yaşımın ilgili laflar sokuşturuyorsun. Ben o herif gibi kart ibnenin teki değilim. *Böbreklerim* konusunda vereceğin öğütlere ihtiyacım yok." Çıkıp restoramn iki kişilik bölmelerinden birine oturdum, garson kız kızarmış biftekli sandviçlerimizi getirirken (Dean her zamanki gibi yiyeceklere yumulmaya hazırlanıyor-

du tabii) ne kadar kızdığımı anlasın diye "Artık böyle şeyler duymak istemiyorum," dedim. Dean'ın gözleri yaşlarla doldu birden, ayağa kalktı, o sıcacık yiyecekleri öylece bırakıp gitti. Ebediyen dönmeyecek gibiydi. Hiç istifimi bozmadım, tepem atmıştı ve hıncımı almıştım. Ama o yenmemiş yemeğin görüntüsü, geçen yıllardan daha çok oturdu içime. O lafları etmemeliydim... boğazına çok düşkündür... yemeğini hiç böyle bırakmazdı... cehenmemin dibi. Aslında Dean'ın gösterilerinden biriydi bu, ama neyse.

Dean tam beş dakika lokantamın önünde dikildikten sonra içeri girip yerine oturdu. "Eee," dedim, "dışarda ne yapıyordun öyle yumrukların sıkılı? Bana sövüp böbreklerim hakkında yeni espriler mi düşünüyordun?"

Dean sessiz sessiz başını salladı. "Hayır oğlum, hayır, yanıyorsun. Öğrenmek istiyorsan söyleyeyim."

"Söyle söyle, çekinme." Kafamı yemekten kaldırıyordum. Kendimi hayvan gibi hissediyordum.

"Ağlıyordum," dedi Dean.

"Yok camm, daha neler! Sen hiç ağlamazsın ki!"

"Öyle mi dersin? Neden ağlamazmışım?"

"Ağlayacak kadar kırılmazsın da ondan." Söylediklerimin hepsi kendime sapladığım bıçaklardı aslında. Kardeşime karşı içten içe beslediğim duygular açığa çıkıyordu. Tanrım, ne iğrenç biriydim! Ruhumun derinliklerinde ne pislikler gizliyordum!

Dean kafasını sallıyordu. "Hayır oğlum, ağlıyordum."

"Devam et, bahse girerim sinirlendiğini göstermek için kalkıp gittin."

"İnan bana Sal, lütfen inan, eğer bugüne kadar herhangi bir şeye inandıysan onun hatırına." Doğruyu söylediğini biliyordum ama doğrularla cammı sıkmak istemiyordum. Başımı kaldırıp ona baktığımda sanırım o rezil bağırsaklarımın burulmasından ağzım çarpılmış haldeydi. İşte o zaman haksız olduğumu kabul ettim.

"Ah Dean, çok özür dilerim, daha önce hiç böyle davranmamıştım sana, beni biliyorsun, kimseyle sıkıfıkı olmaya alışkın değilim, ne yapacağıma, nasıl hareket edeceğime karar veremiyorum, her şey elimde bir pislik haline geliyor sanki, neyi nereye koyacağımı bilemiyorum, lütfen unutalım bu olayı." İlahi sahtekar yemeğim ye-

meye koyulmuştu. "Elimde değil! Elimde değil!" dedim ona. "Bu iğrenç dünyadaki hiçbir şey benim suçum değil, anlamıyor musun? Böyle olmasını istemiyorum, olamaz, *olmayacak*!"

"Tamam ahabap, tamam. Ama lütfen şimdi söyleyeceklerimi dikkatle dinle ve bana inan."

"Sana inanıyorum, inanmaz olur muyum?" O öğledensonranın dokunaklı hikayesiydi bu. Ve akşam benim Oki ailesinin evinde işler sarpa sardı.

Bu Okiler Denver'daki yalnızlık günlerimde, yani iki hafta önce-sine kadar komşumdular. Anne harika bir kadındı, hep kot giyerdi, çocuklarım ,geçindirebilmek için karlı dağlarda kömür kamyonları sürerdi. Dört çocuğu vardı. Kocası yıllar önce bir karavanla ülkeyi dolaşırlarken terketmişti onu. Indiana'dan LA'e kadar olan bütün yolu karavanla katetmişler ve o eşşoleşsek, yaşadıkları o güzel anlardan soma, bir pazar günü akşama kadar barlarda kafayı bulup kahkahalar attıktan ve akşam da gitar çaldıktan soma, birden yerinden kalkıp karanlık tarlaların içinde gözden kaybolmuş ve geri dönmemiş. Çocuklar da anneleri gibi şekerdi. En büyükleri oğlandı, o yaz dağda kamp yapıyordu. Onun küçüğü, şiir yazar, tarlalardan çiçek toplayan, büyüyünce Hollyvood'ta aktris olmak isteyen, Janet adında, onüçünde bir kızdı. Soma ufaklıklar geliyordu: geceleri kamp ateşinin başından ayrılmayan ve daha yarısı bile kızarmamış olan "pe-tete"sine bakıp bakıp ağlayan küçük Jimmy ve solucanları, kurbağalan, kanatsız böcekleri, kısacası yerde sürünürken bulduğu her şeyi evcilleştirip isim ve yuva sahibi yapan küçük Lucy. Dört tane köpekleri vardı. Yeni yeni sokak haline gelen o dar alandaki evlerinde sefil ama mutlu bir hayat sürüyorlardı, bazen kocası kadım terketti diye, bazen de avluda ateş yakıyorlar diye edepsizleşen komşularına tahammül ederek.

Gece olunca Denver'ın bütün ışıklan aşağıdaki düzlüğe kocaman bir tekerlek gibi yayılıyordu, çünkü ev dağların giderek alçaldı-ğı ve eski zamanlarda deniz gibi Mississippi'den gelen sakin dalgaların somadan Evans, Pike, Longs gibi ada-tepelere dönüşen yusuvarlak kalıntılar bırakmış olduğu bölgedeydi. Dean oraya gidip de Okileri görünce mestoldu, hele Janet'e bayıldı, ona sulanma dedim, belki yersiz bir uyandı ama neme lazım. Kadın baba bir ada-

ma kanlık etmişti, Dean'den uzak durdu hep, utangaçtı, De an'i de utangaçlaştırdı. Onu kocasına benzetmişti. "Tıpkı böyleydi o da. Ah, ah! Çılgının tekiydi. Sonra anlatırım."

Sonuç, dağım oturma odasında bağırış çağırış yuvarlanan biralar, patırtı içinde yenen akşam yemekleri ve cızırdayıp duran Mahzun Kovboy radyosu oldu. Terslikler bir kelebek bulutu gibi sökün etti. Kadın, yani Frankie (herkes böyle çağırıyordu onu), yıllardır alacağım dediği elden düşme arabalardan bir tane alabilecekti en nihayet. Birkaç dolarla iş halloluyordu. Dean arabayı seçme ve fiyatım belirleme sorumluluğunu hemen üstlendi, çünkü arabayı kendisi kullanacak ve eski günlerdeki gibi öğledensonralan okullu kızları toplayıp dağlara gezmeye götürecekti. Masum Frankiecik her zaman her konuda uyumluydu, ama araba pazarına gidip de satıcının önüne dikilince parasım kaptırmaktan korktu. Dean Alameda Bulvarının tozları arasına çökmüş kafasını yumrukluyordu. "Yüz kağıda daha iyisini *alamazsın*!" Onunla bir daha konuşmayacağım söylüyordu. Suratu moranncaya kadar küfretti. Alamadıkları arabaya atlayıp vınlayacaktı az kalsın. "Ah bu keriz Okiler! Ah bu keriz Okiler! Bu kadar da ahmak olunmaz ki! Hiç değişmeyecekler! Harekete geçme âm gelip çatığında işte hep bu felç, bu panik, bu histerik durum! Hiçbir şey onları *istedikleri* şeyden daha çok korkutamaz. Gene karşıma çıktı *babam*! Hep *babam*! Hep *babam*!"

O gece Dean yerinde duramıyordu, bir barda kuzeni Sam Brady'yle buluşacaktık. Tiril tiril bir gömlek giymişti, yüzü sevinçten parlıyordu. "Şimdi dinle Sal, sana Sam'i anlatacağım, kuzenim-dir Sam."

"Ha, aklıma gelmişken, babam aradın mı?"

"Bu öğleden soma Jiggs'in Büfesi'ne uğradım. Eskiden kara kara düşünerek oturur, birasım yudumlardı orada, iyice kafayı bulduktan soma da tökezleye tökezleye dışarı çıkardı. Bulamadım. VVind-sor'ın bitişiğindeki eski berber dükkanına gittim, orada da yoktu. İhtiyar onun müzikli bir demiryolu lokantasında çalıştığını söyledi. Tasavvur edebiliyor musun? Ama New Englad'ta *Boston ve Maine* işçisi olarak tünel kazıyor da olabilirmiş. İnanmadım. Onun gibileri üç kuruş alacağım diye saçma sapan hikayeler uydurur. Şimdi kulağım aç ve dinle. Çocukluğumda kuzenim Sam Brady benim gözümde

tam bir kahramandı. Dağlarda kaçak viski imal ederdi. Bir keresinde avluda kardeşiyle iki saat aralıksız yumruklaşmıştı, kadınların ciyaklamaları hâlâ kulaklarımda. İkimiz aym yatakta yatardık. Ailede bir tek o bana iyi davranırdı. Ve bu akşam yedi yıl aradan soma ilk defa görüşeceğiz, Missouri'den yeni döndü."

"Bütün derdin bu mu?"

"Tabii, daha ne olsun? Ailede neler olup bittiğini merak ediyorum o kadar. Unutma, benim de bir ailem var. Ve en önemlisi, onun bana çocukluğuma dair unuttuğum şeyleri anlatmasını istiyorum Sal. Hatırlamak istiyorum, evet, hatırlamak!" Dean'i hiç bu kadar mutlu ve heyecanlı görmemiştim. Barda kuzenini beklerken şehir merkezinin özenti tipleriyle, kalpazanlarla falan lak lak etti, yeni gruplar ve olaylar hakkında bilgi edindi. Soma Marylou'yu soruşturdu, Marylou bir süredir Denver'daydı. "Sal, küçükken bu köşeye gelir, sebzeli et yiyebilmek için gazete bayiinden bozuk para Çc13r-dım. Surda dikilen kaba saba herif var ya, o zamanlar canı ruhlu biriydi, habire dövüşürdü, feci kavgalar olurdu bunlar, aldığı yaraların izlerini bile hatırlıyorum, ama köşede dikilerek geçirdiği yıllar yavaş yavaş yumuşattı onu, yola getirdi, şimdi tatlı, uyumlu, herkese karşı sabırlı bir insan. Köşenin *demirbaşı*. Neler oluyor hayatta, değil mi?"

Soma Sam geldi: sıırım gibi, kıvrıcık saçlı, elleri çalışmaktan nasırlaşmış, otuzbeş yaşlarında bir adam. Dean huşu içinde dikiliyordu Sam'in önünde. "Hayır," dedi Sam Brady. "Artık içmiyorum."

"Görüyor musun? Görüyor musun?" diye fısıldadı Dean kulağıma. "Artık içmiyor, halbuki bir zamanlar şehrin en sıkı viskicisiydİ. Şimdi dine vermiş kendini, telefonda söyledi. Gözle onu, insanoğlu nasıl değişiyor anla. Kahramanım çok garipleşmiş doğrusu!" Sam Brady genç kuzenine kuşkuyla bakıyordu. Bizi takır tukur giden eski arabasıyla şöyle bir tur atmaya çıkardı ve Dean'le kurduğı ilişkiyi netleştirdi.

"Bana bak Dean, artık ne sana inanıyorum ne de anlattıklarına. Bu gece seni görmeye geldim, çünkü ailem için bir kağıt imzalaman gerekiyor. Babamın artık aramızda işi yok, bundan böyle onunla hiçbir şey yapmak istemiyoruz, kusura bakma ama seninle de öyle." Dean'e baktım. Suratı asılmış, kararmıştı.

"Demek öyle!" Kuzen bizi dolaştırmaya devam etti, hatta bir ara ikimize de dondurma aldı. Dean geçmişle ilgili sorular sormaktan vazgeçmemişti, Sam ayrıntılı cevaplar veriyordu. Bir an geldi, Dean yine terlemeye başladı heyecandan. O serseri babası nerdeydi kimbilir? Kuzen bizi Federal'de, Alameda Bulvarında bir lunaparkın mahzun ışıklan altında indirdi. Ayrılırken Dean'le ertesi gün öğleden sonra buluşmak üzere sözleştiler, kağıt imzalama işi için. Dean'e dünyada ona inanan kimse kalmadı diye duyduğum üzüntüyü dile getirdim.

"Ben sana inanıyorum. Bunu unutma. Dünkü dangalaklığımı da bağışla."

"Peki ahbap," dedi Dean. Lunaparkı dolaştık: atlıkarınca, dönmelolap, patlamış mısır, rulet, talaş tozu ve aylak aylak dolaşan kot pantolonlu yüzlerce Denverh genç. Toz, yeryüzünde çalınan her kederli müzikle birlikte yukarıya, yıldızlara yükseliyordu. Dean, yıkanmış dar levisi ve tişörtüyle bir anda sapına kadar Denverh oluvermişti. Motosikletli çocuklar vardı etrafta, metal düğmeli ceketler giymişlerdi, kasklı ve bıyıklıydılar, çadırların arkasındaki örtülerin oralarında, pembe gömleklili, levisli dilberleri sıkıştırıyorlardı. Sürüyle Meksikalı kız gördük, bir tane de taşbebek, yaklaşık bir elli boyunda, minnacık, dünyanın en güzel, en tatlı yüzüne sahip. Arkadaşlarına dönüp "Gomez'i çağıralım ve bitirelim bu işi," dedi. Dean olduğu yere mihlanıp kalmıştı. Gecenin karanlığında kocaman bir bıçak saplanmıştı yüreğine. "Of, ona aşık oldum, ona aşık oldum.;" TJzun bir süre peşinden sürüklendik. Sonunda kız bir motelin önündeki kulübeden telefon etmek üzere yolun karşı tarafına geçti, tabii biz de. Dean rehberi kanştınyormuş gibi yapmaya başladı, oysa bütün dikkati kızda yoğunlaşmıştı. Onlarla yakınlık kurmaya çalıştım ama beni iplemediler. Birazdan eski bir kamyonla Go-mez geldi, binip gittiler. Dean yolun ortasında durup göğsünü tuttu: "Ölüyordum..."

"Sana müstahak. Ne diye konuşmadın onunla?"

"Yapamazdım, yapamadım..." Birkaç bira alıp Frankie'yi ziyaret etmeye karar verdik. Birlikte plak dinleyebilirdik. Kutu bira dolu çanta elimizde, otostop yaptık. Küçük Janet, Frankie'nin onüç yaşındaki kızı, dünyanın en sevimli yaratığıydı ve herkesin aklını ba-

şından alacak bir kadın olacaktı yakında. En güzel yeri, Kleopat-ra'nın Nil dansını hatırlatan konuşmaları sırasında hep hareket halinde olan, uzun, uçlara doğru incelen duyarlı parmaklanydı. Dean odanın en uzak köşesine oturup kısık gözlerle Janet'ı izliyor ve "E-vet, evet, evet," diyordu. Kız da farketmişti bunu, korunmak için bana sığınıyordu. O yazın daha önceki günlerinde birlikte epey vakit geçirmiş, kitaplar hakkında, onun ilgilendiği ufak tefek şeyler hakkında uzun uzun sohbet etmiştik.

O gece bir şey olmadı, yattık uyuduk, ne olduysa ertesi gün oldu. Öğleden sonra Dean'le ufak tefek işlerimizi halletmek ve New York'a giden bir araba bulmak için Denver'ın merkezine indik. Akşamüstü tam Frankie'nin evinin yolunu tutmuştuk ki Dean Broad-vvay'in oralarda spor malzemeleri satan bir dükkana daldı ve tezgahta duran beyzbol topunu kapıp avcımda zıplatarak dışarı çıktı. Kimsenin dikkatini çekmemiştii, bu tür şeyleri farkedenden olmaz. Sıcak bir öğlesonrasıydı, hava ağırdı. Yolda topu birbirimize atarak oyun oynadık. "Yarın araba buluruz muhakkak."

Bir bayan arkadaşımın bir şişe Old Grand-dad burbon şarabı almıştım. Frankie'lerde ondan içmeye başladık. Arkadaki mısır tarlasının ilerisinde bir evde, Dean'in daha ilk günden gözüne kestirdiği bir kız oturuyordu. Başımız derde girmek üzereydi. Pencereye taş ata ata kızı korkutmuştu. Dağımk oturma odasında, köpekler, oraya buraya atılmış oyuncaklar ve efkarlı konuşmalar eşliğinde burbonumuzu içerken Dean kalkıp kalkıp mutfağın bahçeye açılan kapısından dışarı çıkıyor, koşarak mısır tarlasını geçiyor ve taş atıp ısıklık çaldıktan sonra geri dönüyordu. Bir keresinde Janet de arkasından gitti gözetlemeye. Ve Dean yüzünün rengi atmış bir halde geri geldi. "Başım belada. Kızın annesi tüfekle peşime düştü, yanında da liseli çocuklardan bir çete var, yakalayıp dövecekler beni."

"Nasıl yani? Nerdeler?"

"Tarlanın öbür tarafında." Dean zilzurna sarhoştı, takmıyordu. Beraber dışarı çıkıp ayışığında mısır tarlasını geçtik. Karanlık tozlu

yolda k  melenmiş birileri vardı.

"İşte geliyorlar!" dediklerini duydum.

"Durun bir dakika!" dedim. "Mesele nedir, l  tfen s  yler misiniz?"

Anne, omzunda koca bir t  fek, arkada pusuya yatmıştı. "şu ah-laksız arkadaşın rahat vermiyor bize. Yeter artık. Ben içime kanun adamlarım karıştırmam. Eğer bir daha gelirse kendi ellerimle ge-berteceğim onu." Liseliler yumruklaşım sıkıp halka olmuşlardı. Ben de hiçbir şeye aldırmayacak kadar sarhoştum, ama gene de milletin sinirini yatıştırmaya ęalıřtım.

"Bir daha yapmayacak. Kontrol edeceğim. O benim kardeşim, s  z  m   dinler. L  tfen silahınızı indirin," dedim.

Kadın karanlığın içinden keskin ve acımasız bir sesle, "Kocamı peşine salacağım, hele eve d  ns  n," dedi.

"Buna gerek olmayacak,   nk   artık rahatsız edilmeyeceksiniz, tamam mı? şimdi sakın olun." Dean arkamda dişlerinin arasından k  f  rler yağdırmaktaydı. Kız yatak odasının penceresinden aşağıyı dikizliyordu. Buradakileri daha   nceden tanıyordum, s  z  me g  ve-nirlerdi, hiç olmazsa biraz sakınleşecek kadar. Dean'in koluna girdim. Ayışığı altındaki mısır dizilerinin arasından yola koyulduk.

"Heyt!" diye bağırdı Dean. "Bu gece k  felik olacağım!" Fran-kie'yle çocukların yamna d  nd  k. Dean Janet'm koyduğu bir plağı dinlerken sapıttı ve plağı alıp dizinin   st  nde kırdı. G  neyli orman k  yl  lerinin bir sarkışıydı çalan. Evde Dizzy Gillespie'nin ilk yıllarında davulcu Max West'le birlikte yaptığı "Congo Blues" diye bir paramn plağı vardı. Ben hediye getirmiştim. Dean'in favorisiydi. Janet ağlarken kulağına eğilip, git bu plağı Dean'in kafasında kır, dedim. Dediğimi yaptı. Dean'in ağzı açık kalmıştı, her şeyin bilin-cindeydi aslında. Katıla katıla g  ld  k. Ters giden bir şey yoktu. Sonra Frankie çıkıp yoldaki barlarda bira içmeyi   nerdi. "Gidelim!" diye bağırdı Dean. "Sana salı g  n   g  sterdiğim arabayı almış olsaydın taban tepmezdik şimdi, gerzek karı!"

"O lanet arabayı beğenmemiştim!" diye haykırdı Frankie. Çocuklar ağlamaya başladı. Ve o çılgın kahverengi salona pervane bu-lutu gibi yoğun bir sonsuzluk   kt  , acıklı duvar kağıtlarım, pembe lambayı, oşkulu y  zleri sardı. Jimmycık dehşete kapılmıştı, uyusun

diye divana yatırdım, köpeği de yanına bağladım. Frankie o kafayta taksi çağırdı. Sus pus oturmuş beklerken, sözünü ettiğim bayan arkadaşım telefon etti. Benim cüretkar eylemlerime sinir olan orta yaşlı bir kuzeni vardı. O gün öğleden sonra, bir süredir Mexico City'de bulunan Old Bull Lee'ye bir mektup yazmış ve Dean'le maceralarımızı, Denver'da hangi şartlar altında kaldığımızı anlatmışım. Şöyle diyordum: "Bana viski, para ve nefis yemekler sağlayan bir bayan arkadaşım var." Ve aptallık edip mektubu, bir kızarmış tavuk ziyafetinin üstüne, orta yaşlı kuzene vermiştim postulasın diye. Acır okumuş ve benim ikiyüzlünün teki olduğumu kanıtlamak için arkadaşşıma göstermiş. Kadıncağz telefonda hıçkırır hıçkırır ağlıyor, beni bir daha görmek istemediğini söylüyordu. Soma telefonu muzaffer kuzen aldı ve alçak herif falan diye küfretmeye başladı. Dışarda taksi korna çalıyor, içerde çocuklar ağlıyor, köpekler havlıyor ve Dean Frankie'yle dansediyordu. Ben de telefonda ana avrat düz gidiyordum. Sarhoş azgınlığıyla hepinizin cehenneme kadar yolu var deyip telefonu kapadım ve iyice kafayı bulmak için sokağa attım kendimi. Şehir dışında bir bar bulup durduk. Taksiden inerken birbirimizin üstüne yıkılıyorduk. Tepelerin yakınında, orman köylülerinin geldiği bir bardı burası. İçeri girip biralarımızı ısmarladık. Bı tersliktir gidiyordu. Barda ne yaptığını bilmeyen spastik bir heri] aniden Dean'e sarılıp inlemeye başladı. Bizimkinin terleyip acayipleşme saati gelmişti tabii, bu dayamlmaz keşmekeşi biraz daha tırmandırmak istercesine, garajla cadde arasına park edilmiş arabalardan birine atlayıp şehir merkezine indi. Ve döndüğünde altında daha yeni, daha iyi bir araba vardı. Bir ara bardan dışarı baktım. Ne görsem beğenirsiniz? Birileri devriye arabalarımn ışıkları altında gezinerek polislerle araba hırsızlığım konuşmuyor mu! "Şehrin her yerinde araba çalınıyor!" diyordu bir aynasız. Dean tam arkasındaydı ve "Ah, evet, evet," diyerek lafa kanşıyordu. Polisler kontrollerini sürdürmek üzere ayrıldılar. Dean bara girdi ve o spastik delikanlıya sarılıp sallanmaya başladı. Çocuk o gün evlenmiş ve nikahtan sonra kendini içmeye vermişti, gelin biryerlerde onu bekliyordu. "Bu herif dünyanın en baba herifi!" diye bağırıyordu Dean. "Sal, Frankie, bu sefer çıkıp sahiden güzel bir araba bulacağım, hep beraber gideceğiz, Tony (spastik aziz) de gelecek, dağlarda muhte-

şem bir yolculuk yapacağız." Dışarı fırlamıştı bile. O sırada bir polis içeri daldı ve şehir merkezinde çalınmış olan arabamn yol kenarında durmakta olduğunu bildirdi. Ortalık karışmıştı. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Pencereden Dean'in en yakın arabaya atlayıp gazladığını gördüm. Milletin ruhu bile duymamıştı. Birkaç dakika sonra bambaşka bir arabayla geri döndü, bu seferki üstü açılan gıcır gıcır bir spor arabaydı. "Bu bir harika!" diye fısıldadı kulağıma. "Deminki çok ses yapıyordu, kavşakta bırakıverdim, sonra bir çiftlik evinin önünde bunu buldum parkedilmiş olarak. Denver'da bir tur attım. Hadi oğlum, *gidiyoruz*." Denver'da geçen yıllarının acılığı ve uçukluğu, içinden hançer gibi fırlayıp her şeyi mahvediyordu. Suratı ekşi, kızarık ve terliydi.

"Benim çalıntı arabalarla işim yok."

"Bak sen! Hadi ahbap! Tony gelecek, değil mi benim gırgır Tonyciğim?" Zayıf nahif, siyah saçlı, ilahi gözlü, ağlayıp zırlayan Tonycik Dean'e yaslanmış, inliyor da inliyordu. Sonra birden kendini kötü hissetti ve anlaşılmaz bir içgüdüyle geri çekildi. Dean'den korkmuştu. Ellerini havaya kaldırıp allak bullak bir suratla uzaklaştı. Dean başım eğdi, terliyordu gene. Koşarak barı terketti ve arabaya binip gitti. Frankie'yle kapıdan bir taksi bulup evin yolunu tuttuk. Yazın ilk aylarında gecelerce şarkı söyleyerek, iç çekerek, yıldızlan sayarak, yüreğimdiki kam damla damla sıcak asfalta akıtarak yürüdüğüm sonsuzca karanlık Alameda Bulvarında ilerlerken aniden arkamızda o üstü açık spor arabayla Dean belirdi ve korna çalarak, çığlıklar atarak bizi sıkıştırmaya başladı. Taksi şoförünün yüzü bembeyaz kesilmişti.

"Bir arkadaşım," dedim. Dean çoktan sıkılmış ve doksan mil hızla, ardında hayal gibi bir toz bulutu bırakarak ileri fırlamıştı. Frankie'lerin sokağına saptı ve evin önünde durdu. Biz taksiden inmiş şoföre parasım verirken nedense tekrar harekete geçti ve bir u dönüş yaparak şehre yöneldi. Birkaç dakika sonra karanlık avluda tedirgin tedirgin beklerken bambaşka bir arabayla, iki kapılı bir otomobille geri döndüğünü gördük. Tozu dumana katarak evin önünde durdu, yalpalayarak indi, kapıdan girdi, doğruca yatak odasına gitti ve kendini yatağa attı ölü gibi. Kapının önünde çalıntı bir arabayla kalakalmıştık.

Onu uyandırmak zorundaydım, arabayı götürüp uzaklara bir yere bırakmak istemiş ama çalıştıramamıştım. Yataktan sendeleyerek kalktı, üstünde bir don vardı sadece. Biz arabaya binerken çocuklar pencereye üşüşmüş kıkırdaşıyorlardı. Yolun sonundaki sert yoncaların üstünde sıçraya sıçraya ilerledik, derken araba gitmez oldu ve eski değirmenin yanındaki yaşlı kavak ağacının altında durdu. "Buraya kadar," dedi Dean basitçe. Dışarı çıktı, mısır tarlasından eve kadar olan yaklaşık yarım millik yolu ayışığında donuyla yürüdü ve eve varır varmaz yattı. Her şey altüst olmuştu: Denver, bayan arkadaşım, arabalar, çocuklar, zavallı Frankie, her tarafına bira kutuları saçılmış oturma odası. Uyumaya çalıştım. Bir süre bir cırcırböce-ği yüzünden uyuyamadım. Batımın bu bölümünde geceleyin yıldızlar Wyoming'te gördüklerim gibiydiler. Maytap kadar iri ve Büyük Ayı'nın sapında dolaşarak atalarının korusunu arayan Dharma Prensi kadar yalnız. Gecenin içinde ağır ağır yuvarlanmaktaydılar. Gün-doğumundan epey önce, Batı Kansas'a doğru uzanan boz renkli boşlukta kocaman bir kırmızılık belirdi ve kuşlar Denver'ın üstünde titrek sesle şarkılarını söylemeye başladılar.

Sabahleyin mide bulandırıcı şeyler oldu. Önce Dean arabamın bizi doğuya götürüp götüremeyeceğini anlamak için mısır tarlasına gitti. İtiraz ettim ama dinlemedi. Döndüğünde yüzü kireç gibiydi. "Arkadaşlar, araba bir dedektifinmiş ve işin kötüsü, hani beşyüz araba çalmıştım ya, o yıldan beri parmak izlerim var ellerinde. Arabaları ne yaptığımı gördünüz, binip geziyorum o kadar. Hemen gitmem lazım! Sal, şu anda tabanları yağlamazsak hapsi boyladığımızın resmidir!"

"Haklısın," dedim. Müthiş bir el çabukluğuyla eşyalarımızı topladık ve yakalarımızı ilikleyemeden, gömleklerimizi pantolonlarımızın içine sokamadan sevimli küçük ailemizle vedalaşıp kimsenin bizi tanımayacağı sokağa yöneldik. Janet bizi ya da beni, her neyse, bir daha göremeyeceği için ağlıyordu. Frankie oldukça nazikti, onu öptüm, özür diledim.

"Kaçığın teki bu," dedi. "Kocam gibi. Aynısı. İşallah Mickeyciğim büyüyünce böyle olmaz, gerçi hepsinin gidişatı onu hatırlatıyor ama..."

Minik Lucy'yle de vedalaştım, elinde bir hamamböceğiyle uğurladı bizi. Jimmy uyuyordu. Bütün bunlar birkaç saniye içinde oldu, tatlı bir pazar şafağında. Ve tam yerleştiremediğimiz çantalarımızla yola koyulduk. Koşuyorduk. Dönemeçlerde bir devriye arabasına enseleneceğiz diye yüreğimiz ağızımıza geliyordu.

"Çifteli kadın bizi bir tamrsa ayvayı yeriz," dedi Dean. "Bir taksi bulmamız *lazım*. O zaman emniyette oluruz." Telefon etmek için bir çiftçi ailesini uyandırmak üzereydik ki köpekleri bizi uzaklaştırdı. Tehlike her geçen dakika artıyordu. Erken kalkan bir köylü harap olmuş iki kapılı otomobili bulacaktı. Sonunda canayakın, yaşlı bir hanım evinden telefon etmemize izin verdi. Denver'ın merkezinden bir taksi çağırdık, gelmedi. Sağa sola savrularak yolumuza devam ettik. Derken sabahın ilk trafiği başladı. Her araba polis arabasına benziyordu. Ve sonra birdenbire gerçek bir devriye arabasıyla karşılaştık. Hayatımın sonu gelmişti, biliyordum böyle olacağım. Demir parmaklıkların, demirden üzüntülerin eli kulağındaydı. Fakat polislerin sandığımız araba çağırdığımız taksimiş meğer. Doğuya tüyebilirdik artık.

Seyahat bürosunda, tek başımıza 47 model bir Cadillac limuzin-le Chicago'ya gitmek gibi olağanüstü bir fırsat yakaladık. Arabanın sahibi ailesiyle birlikte Meksika'dan geliyordu. Yorulunca hepsini trene bindirmişti. O da binecekti. Tek istediği kimliğimizi bilmek ve arabamın gideceği yere ulaştığım görmektir. Kağıtlarım onu bir terslik çıkmayacağına ikna etti sanırım. Adama "Merak etmeyin," Dean'e de "Bu işi bari bok etme, tamam mı?" dedim. Dean arabaya kavuşmak için sabırsızlanıyordu. Bir saat beklemek zorundaydık. Bir kilisenin yamna, çimenlerin üstüne uzandık. Burası 1947'de Ri-ta Bettencourt'u evinde ziyaret ettikten sonra dilenen berduşlara rastladığım ve bitap düşmüş vaziyette yüzüm öğlesonrası kuşlarına dönük uyuyakaldığım yerd. Yakınlardan org sesi geliyordu. Dean şehirde dolaşmaktaydı. Büfede çalışan bir garson kızla tamışmış ve öğledensonra Cadillac'la gezmek üzere sözleşmişti. Bir sürü haberle geri döndü. Kendimi daha iyi hissediyordum artık. Kalktım, kalk-

maz olaydım, yeni aksilikler bekliyormuş bizi meğer.

Cadillac gelir gelmez Dean atlayıp "benzin almaya" gitti. Seyahat bürosundaki adam bana bakıp "Ne zaman döner? Yolcular hazır," dedi ve bavullarıyla banklarda bekleyen, doğudaki bir Cizvit okulunda öğrenci iki İrlandalı çocuğu gösterdi.

"Benzin almaya gitti, hemen döner," dedim. Köşeye kadar inip Dean'in garson kızla buluşmasını seyrettim. Kız oteldeki odasında üstünü değiştiriyordu, dikildiğim yerden görebiliyordum, aynanın önünde makyajım tazeliyor, ipek çoraplarım düzeltiyordu. Birden onlara birlikte gezmek istedim. Kız koşarak dışarı çıkıp Cadillac'a atladı. Ben de seyahat bürosunun sahibinin ve yolcuların tedirgin olmalarına fırsat vermemek için geri döndüm. Kapıda Cleveland'ı geçmekte olan Cadillac'in bulamk görüntüsünü seçtim. Dean tişört giymişti, neşeliydi, ellerim indirip kaldırıyor, direksiyona doğru eğilmişti. O birşeyler anlatıyor, kız da hüzünlü ve gururlu bir edayla öyle oturuyordu. Bir park yerine girdiler, güpegündüz, tuğla duvarın yanında durdular (burası Dean'in eskiden çalışmış olduğu park yeri) ve Dean kızı becerdi, daha doğrusu sonradan öyle söyledi, bununla da kalmamış, onu cuma günü parasım alır almaz otobüsle arkamızdan doğuya gelip bizi New York'ta lan MacArthur'un Lexington Bulvarındaki dairesinde bulmaya razı etmiş. Kız hiç nazlanmamış tabii. Adı Beverly'ymiş. Yarım saat sonra Dean bizi almaya seyahat bürosuna döndü, Beverly'yi öpücükler ve vaatlerle oteline emanet etmiş olarak.

Brodvvay Sam'lerinden olan patron "Tam vaktinde geldiniz! Az kalsın Cadillac'ı alıp toz olduğunuzu düşünecektim," dedi.

"Bu benim sorumluluğum, merak etmeyin," dedim, çünkü Dean'in kaçıklığı hemen farkediliyordu. Gene iş adamı havasına bürünmüştü, Cizvit çocukların eşyalarını yerleştirmelerine yardım ediyordu. Onlar arabaya tam binmeden, ben de Denver'a doğru dürüst veda edemeden motor dev bir kuşun gücüyle homurdandı. Den-ver'dan iki mil sonra hız göstergesi bozuldu, çünkü Dean saatte 110 mili aşmıştı.

"Madem artık hız göstergesi yok, ne kadar hızlı gittiğimizi bilemeyeceğiz. Chicago'ya varınca saate bakar anlarız." Bana hızımızın yetmiş bile değil geliyordu, ama o dümdüz Greeley otobamnda ara-

balar ölü sinek gibi düşüp arkamızda kalıyordu. "Sal, kuzeydoğuya yönelmiş olmamızın nedeni şu: Ed WalPun Sterling'teki çiftliğine mutlaka uğramalıyız. Onunla tanışmam, çiftliğini görmem lazım. Bu alet çok iyi gidiyor, zaman sorunumuz olmaz herhalde, bence adamın treninden önce Chicago'ya varırız." Aklım yatmıştı, tamam dedim. Birazdan yağmur indirdi ama Dean yavaşlamadı. Araba gerçekten harikaydı, eski tip limuzinlerin sonuncusu, siyah, upuzun, lastikleri beyaz jantlı, camları muhtemelen kurşun geçirmez. St. Bona-venturalı Cizvit çocuklar arkada oturuyorlardı, şen şakrak, hızımızdan habersiz. Konuşmak istediler ama Dean tek kelime etmedi, tişörtünü çıkardı ve arabayı kullanmaya üstü çıplak devam etti. "Of, şu Beverly çok tatlı kız! New York'ta buluşacağız, ben boşanma kağıtlarımı alır almaz da evleneceğiz. Her şey yoluna girdi Sal, kurtulduk, evet!" Denver'dan uzaklaştıkça kendimi daha iyi hissediyordum ve epey hızlı oluyordu bu. Bir kavşaktan içeri saptık. Hava ka-rararıyordu. Girdiğimiz toprak yol bizi kasvetli Doğu Colorado düzlüklerinden geçirip Coyote Nowhere'in ortasına, Ed WalPun çiftliğine götürecekti. Yağmur hâlâ yağıyordu, yol çamurlu ve kaygandı. Dean hızı yetmişe düşürmüştü. Ona daha da yavaşlamamız gerektiğini söyledim, kayıp bir yere çarpabilirdik. "Merak etme ahbab, beni bilirsin," dedi.

"Bu sefer hayır," dedim. "Gerçekten çok hızlı gidiyorsun." Kaygan çamurun üstünde uçuşa geçmişti. Tam ben bunu söylerken yolun ortasında kendiliğinden sola döndük. Dean direksiyona yapıştı ama arabanın savrulmasını engelleyemedi.

"Kendinizi kollayın," dedi gamsız bir tavırla. Meleğiyle güreş-mişti ama arkamız hendekte, önümüz yolda kalakalmıştık. Etrafa bir sessizlik çökmüştü aniden. Rüzgarın uğuldadığım duyuyorduk. Vahşi bir çayırın ortasındaydık. Yolun yarım mil kadar ilerisinde bir çiftlik evi vardı. Ter içindeydim, sinirden elim ayağım titriyordu, Dean beni de bezdirmişti artık. Gık demeden inip yağmurda çiftlik evine yardım istemeye gitti. Üstünde bir ceket vardı sadece.

Arkadan çocuklar "Kardeşin mi?" diye sordular. "Altında araba olunca şeytan kesiliyor ha? Hem anlattıklarına bakılırsa kadınlarla da düşüp kalkıyor!"

"Biraz delidir," dedim, "Kardeşim olduğu da doğru." Dean'in

çiftçiyle birlikte traktöre binmiş geldiğini gördüm. Arabaya zincir bağladılar ve çiftçi bizi hendekten çıkardı. Cadillac kahverengileş-miş, ön çamurluğu tamamen göçmüştü. Çiftçi beş dolarımızı aldı. Kızları yağmurun altında bizi izliyorlardı. En güzel ve en utangaç olanları tarlanın en uzak köşesine gizlenmişti. Aslında iyi de etmişti, çünkü hiç şüphesiz Dean'in de benim de hayatımızda gördüğümüz en güzel kızdı. Onaltı yaşında kadardı. Yaban güllerini hatırlatan pürüzsüz bir cildi, masmavi gözleri ve şahane saçları vardı. Vahşi bir ceylanın çevikliğini ve alçakgönüllülüğünü taşıyor, ona her ba. kışımızda huzursuzlamıyordu. O güzel başım çevreleyen saçları Sas-katchewan'dan esen kuvvetli rüzgarın önünde örtü gibi dalgalanırken yüzü kızardıkça kızarıyordu.

Çiftçiyle işimiz bitmişti, çayır meleşine son bir kez bakıp yola koyulduk. Bu sefer yavaş gidiyorduk. Hava kararırken Dean Ed WalPuh çiftliğinin ilerde biryerlerde olduğunu söyledi. "Böyle bir kız beni ürkütür doğrusu," dedim. "Her şeyi bırakıp onun merhametine sığınardım. Beni istemezse gidip kendimi dünyanın ucundan aşağı atardım." Cizvit çocuklar kıkırdadılar. Bayat espriler yapıyorlar, doğu kolejlerinin dilini konuşuyorlardı. Kuş beyinlerinde Acqu-inas'tan başka bir şey yoktu, onu da yanlış anlamışlardı ve hava atmak için kullanıyorlardı. Onlarla hiç ilgilenmiyorduk. Çamurlu düzlükleri aşarken Dean kovboyluk günlerine dair hikayeler anlattı, bütün bir sabah ata bindiği yolu gösterdi ve WalPun arazisine varınca da, işte tamir ettiğim çitler, dedi. Uçsuz bucaksız bir arazideydik. Baba ihtiyar Wall burada çimenlerin üstünde "Yakalayacağım seni kör olasıca!" diye bağırarak dana kovalarmış. "Altı ayda bir arabasını değiştirmesi gerekirdi," dedi Dean. "Hayvanlara göz kulak olamazdı. Bir tanesi kaçsa hemen arabaya atlar, peşinden en yakın su birikintisine kadar gider, sonra da inip harekata yaya olarak devam ederdi. Kazandığı her senti sayıp bir çanağa koyardı. Kaçık ihtiyar kovboy. Sana onun işçi yatakhanesi civarındaki harabelerini göstereceğim. Orası en son bir batakhane enselendikten soma gözaltında tutulurken geldiğim yer, Chad King'e senin de okuduğun o mektupları yazarken kaldığım yer." Kış otlağının ortasından geçen bir patıkaya sapmıştık. Birden beyaz suratlı, mahzun bakışlı sığırlar belirdi farlarımızın önünde. "İşte WalPun sığırları! Buradan geceme-

yiz! Çıkıp biraz kışkırtalım şunları! Hii-hii-hii!" Buna gerek kalmadı, yavaş yavaş geçtik aralarından, bazen hafifçe sürtünerek. Sığırlar arabanın etrafım deniz gibi sarmışlar, böğürüyorlardı. İlerde Ed WalFun çiftlik evinin ışığı gözükte. Yalmz başına duran bu ışığın çevresinde yüzlerce millik bir düzlük uzanıyordu.

Çayırın üstüne çöken böyle zifiri karanlıklar doğuluların kavrayamayacağı şeylerdir. Bir tek yıldız yoktu gökyüzünde, ay da yoktu, Bayan WalF un mutfağında yanandan başka hiçbir ışık yoktu. Avludaki gölgelerin ötesinde olan, dünyamn gün ışıyana kadar algılayamayacağınız sonsuz görüntüsüydü. Kapıyı çalıp Ed WalPa seslendik. Dostumuz ahırda süt sağmaktaydı. Karanlığa doğru yürüdüm temkinli temkinli, altı metre kadar. Samrım kulağıma gelen sesler çakal ulumalarıydı, ama sonra Wall babasının vahşi atlarından birinin kişniyor olabileceğini söyledi. Bizim yaşlarımızda, uzun boylu, uzun bacaklı, kazma dişli, pek konuşkan olmayan biriydi. Dean'le ikisi eskiden Curtis Caddesinin köşelerinde dikilip kızlara ısıklık çallarmış. Bizi canayakın bir tavırla, kasvetli, kahverengi, hiç kullanılmadığı hemen belli olan oturma odasına aldı, lambaları bulup yakana kadar akla kararı seçtikten sonra Dean'e "Parnağına ne oldu?" diye sordu.

"Marylou'ya vurdum, mikrop kaptı, ucunu kesmek zorunda kaldılar."

"Ne bok yemeye yaptın bu işi?" Vaktiyle Dean'e abilik etmiş olduğu anlaşıyordu. Kafasım salladı, süt kovanı hâlâ ayaklarının dibindeydi. "Orospu çocuğı! Sen hep çatlağın tekiydin zaten!"

Bu arada genç karısı o geniş kovboy mutfağına mükellef bir sofra hazırlamıştı. Şeftalili dondurma konusunda özür diliyordu. "Aslında kremadan ibaret. Şeftaliler donup birbirine yapışmış." Hayatımda yediğim tek gerçek dondurmaydı oysa. Kadın masayı yavaş donattı ama tam donattı, biz yedikçe sofrada yeni şeyler beliriyordu. Özene bezene yaratılmış bir sarışındı ve geniş mekanlarda yaşayan tüm kadınlar gibi can sıkıntısından muzdaripti. Gecenin o saatinde dinlediğı radyo programlarım tek tek saydı. Ed Wall gözlerini ellerine dikmiş otururken Dean büyük bir iştahla tıkmıyordu. Bir hikaye uydurmuştu, ona göre davranmamızı istiyordu. Bu hikayede ben Cadillac'ın sahibiydim, yani bir milyoner, Dean de arkadaşım ve şö-

förümdü. Fakat Ed Wall hiç mi hiç etkilenmedi anlattıklarımızdan, akli ahırdıydı, ne zaman bir ses duysa kulak kesiliyordu.

"İşallah New York'a ulaşsınız çocuklar." Cadillac'ın benim olduğuna değil Dean'in onu çalmış olduğuna inanıyordu. Çiftlikte bir saat kadar kaldık. Ed Wall da Sam Brady gibi Dean'e olan güvenini kaybetmişti. Ona baktığı zaman gözlerinde müthiş bir dikkat görüyordum. İkisnin hasattan sonra Wyoming'te, Laramie'nin sokaklarında kolkola avare avare dolaştıkları patırtılı günler olmuştu, ama hepsi maziydi artık.

Dean iskemlesinde son sürat sallanıyordu. "Pekala, evet, evet, samırım kestirmeden gitmek daha iyi, çünkü yarına kadar Chicago'da olmamız gerekiyor ve şimdiden birkaç saat kaybetmiş durumdayız." Kolejli çocuklar Wall'a kibarca teşekkür ettiler. Tekrar yola koyulduk. Döndüm, gece denizinde gittikçe uzaklaşan mutfak ışığına baktım, sonra da arkama yaslandım.

Göz açıp kapayana kadar ana yola çıktık. Gece boyunca Nebraska topraklarının yammızdan yuvarlanışını seyrettim. Saatte yüzon mil hız, dümdüz bir yol, uyuyan kasabalar, ne trafik ne bir şey, ayışığında arkamızda kalan Union Pasific katarı. O gece hiç korkmadım: yüzonla gitmenin ve bir yandan konuşup bir yandan Nebraska şehirlerini - Ogallala'yı, Gothenburg'u, Kearney'yi, Grand Island'ı, Co-lumbus'udüşsel bir hızla makaradan çözülür gibi akıp geçerken görmenin hiçbir sakıncası yoktu. Arabamız müthişti, teknenin suyu kavradığı gibi kavırıyordu yolu. Virajları alırken sanki şarkı söylüyordu. Dean içini çekti: "Ah! Bir hayal gemisindeyiz! Böyle bir arabamız olsaydı neler yapardık düşünsene! Bu yol ta Meksika'ya kadar gidiyor, hatta belki Panama'ya kadar, belki de Güney Amerika'nın en dibine, yerlilerin ikiyirmi boyunda oldukları, dağ eteklerinde kokain çektikleri yerlere kadar. Yaa! Sen ve ben böyle bir arabayla dünyanın altım üstüne getirirdik Sal, bu yol dünyanın her köşesine erişecektir çünkü. Gidebileceği başka yer olamaz, haksız mıyım? Ah, moruk Chi'yi bununla gezebilecek miyiz? Düşünsene Sal, ben

hiç Chicago'ya ayak basmadım, hiç durmadım orada." "Bu Cadillac'la gangsterler gibi gireceğiz şehre!" "Evet! Ya kızlar? Arabayı kızlarla doldurabiliriz. Sal, ben jet gibi gidip son derece özel ve güzel anlar yaşayalım diyorum, bütün bir gece mesela. Şimdi sen rahat ol, gerisini bana bırak." "Hızın ne şu anda?"

"Benim hesabıma göre hiç yüzondan aşağı inmiyoruz. Sen farke-demezsin. Gündüz Iovva'yı hallettik, gece de moruk illinos'nin işini bitiririz." Oğlanlar uykuya dalmışlardı. Dearl'le sabaha kadar lafladık.

Dean'in iyice sapıttıktan sonra birden nasıl hiçbir şey olmamış gibi sakın ve akli başında davranabildiğini gözlerimle görüyordum. Hızlı bir araba, ulaşılacak bir kıyı, yolun sonunda bir kadın buldu mu coşuyordu. "Denver'da hep öyle oluyorum artık. O şehre dayanamıyorum. Çatlak patlak, Dean bir hortlak! Hop!" Bu Nebraska yolundan 1947'den önce de geçtiğimi söyledim. Ben de, dedi. "Dokuzyüzkırkdörtte Los Angeles'ta. Yeni Çağ Çamaşırhanesinde çalışıp yaşımdan beklenmeyen şeyler yaptığım dönemde Indianapolis Speedvay'deki şenliklere gitmiştim. Gündüz otostop, gece vakit kazanmak için araba hırsızlığı. Bir amacım daha vardı. LA'de yirmi dolarlık bir Buick edinmiştim, hayatta ilk arabamdı, fren ve lamba muayenesinde bunu kullanamazsın demişlerdi, ben de eyalet dışında geçecek bir ruhsat almam gerektiğine karar vermiştim, yoksa her an tutuklanabilirdim. İşte tam buralarda bir yerde ceketimin altında plakayla otostop yaparken meraklı şerifin teki yanıma yaklaştı, yaşımın otostop yapamayacak kadar küçük olmasından kuşkulandı, plakayı buldu ve beni artık huzur evinde yaşaması gereken bir suçluyla birlikte deliğe tıktı. İhtiyar yemeğini yemekten bile acizdi, şerifin karısı doyuruyordu, bütün gün ağzından salyalar aka aka birşeyler saçmaladı. Soma sorguya çekildim, babacan bir tavırla verilen bayat öğütler, hemen ardından yüzseksen derece dönüşle savrulan tehditler, elyazımın incelenmesi falan filan. Oradan kurtulabilmek için hayatımın en muhteşem konuşmasını yaptım, çok pişmanmışım gibi bir havaya bürünerek geçmişte araba çaldığımı itiraf ettim ve o civarda bir çiftlikte çalışmakta olan babamı aradığımı söyledim. Sonunda salıverildim. Yarışları kaçırmıştım tabii. Er-

tesi sonbahar da aym şeyi yaptım, bu sefer Indiana'ya, Güney Bend'e, Nötre Dame-California yarışım izlemeye gittim ve en ufak terslik olmadı Sal, sadece bilet param vardı, fazladan bir sentim bile çıkışmazdı, hiçbir şey yemedim, ne giderken ne dönüşte, yolda rastladığım uçuk heriflerden dilendiklerini hariç. Birleşik Amerika'da bir maç seyredabilmek için bunca sıkıntıya katlanmış tek adam benim herhalde."

1944'te LA'de ne aradığım sordum. "Arizona'da tutuklanmışım. Hayatta düştüğüm en kötü delikti. Kaçmak zorundaydım. Büyük firar dedikleri cinsten bir kaçış oldu. Ormanda sürünerek yürümeler, bataklıklar, dağlık arazide tırmanmalar. Ayaklarımda naylon çoraplar vardı, olacak iş mi, bir de bok yoluna ölme tehlikesi. Bayırlardaki ağaçları kestim, yollardan ve patikalardan bana ulaşma-masınlar diye. Hapishane kıyafetinden de kurtulmam gerekiyordu. Kimseye gözükmekten Flagstaff in oralarda bir benzin istasyonuna yaklaşıp içerden gömlek ve pantolon çaldım, hiç bu kadar temiz iş yapmamıştım. İki gün soma LA'e vardım ve karşıma çıkan ilk benzin istasyonuna daldım, benzinci kılığında, hemen bir oda edindim, ismini Lee Buliay olarak değiştirdim ve LA'de çok eğlenceli bir yıl geçirdim. Yeni arkadaşlar, bir içim su kızlar... Mevsim sona ererken bir gece hep beraber arabaya doluşup Hollyvwood Bulvarına gittik. Yolda arkadaşlardan birine direksiyonu tut dedim, arabayı ben kullanıyordum, yammdaki kızla öpüşecektim, ama *çocuk söylediğimi duymadı* ve bir direğe bindirdik, Allahtan yirmiyle gidiyorduk, bir tek burnum kırıldı. Dikkat etmişsindir, burnumun şurasında Yunanlılarınki gibi bir kemer var. Sonra Denver'a gittim ve o bahar bir büfede Marylou'yla tamıştım. Of, o zaman daha onbeşindeydi, kışında kotu, birinin onu kapıp götürmesini bekliyordu. Ace Ho-tel'de üç gün üç gece muhabbet, üçüncü katta, güneydoğu köşesindeki odada, kutsal amlar odasında. A o ilahi günler! Marylou o zamanlar öyle tatlı, öylege«çti ki! Ahh! Ahh! Hey, şuraya bak, şu yaşlı serserilere! Karanlık rayların kenarında ateş yakmış oturuyorlar! Vay be!" İyice yavaşlamıştı. "Babamın orada olup olmadığı asla öğrenemeyeceğim." Vagonların yamnda, bir odun ateşinin önünde sendeleyip duran üç beş siluet vardı. "Sormam mı lazım acaba? Her yerde olabilir." Yola devam ettik. Arkamızda ya da önümüzde

biryerlerde, bu koca karanlığın içinde, bir çalılığın altında babası yatıyordu, sızmış, çenesinde salyalar, pantolonunda bir ıslaklık, kullaklarında kir, burnunda kabuk bağlamış bir yara ve belki de saçlarının arasında kan, mehtapta...

Dean'in kolunu yakaladım. "Evet dostum, evimize gidiyoruz artık." New York ilk defa Dean'in sürekli yaşadığı yer olacaktı. Bütün vücudu titredi, sabredebeyecekti.

"Ve düşünsene Sal, Pennsy'de diskjokeyle doğunun bopunu dinletecek bize. Yaşasın! Hadi moruk gemi, kaldır kırım!" Muhteşem araba rüzgarı kükretiyor, ovalan kağıt rulosu gibi açıyor, sıcak katranı büyük bir saygıyla öteye atıyordu. Sanki bir imparator gemisiydi. Serinletici bir gündeğümünde uyandım, o noktaya doğru uçuyorduk. Dean'in kaya gibi sert, inatçı yüzü öne eğilmişti.

"Ne düşünüyorsun babalık?"

"Ah-ha, ah-ha, yine aym şeyi. Tahmin edersin, kızlar, kızlar, kızlar."

Tekrar uykuya dalmışım. Iowa'da, Temmuz ayının sıcak, kuru bir pazar sabahı havasında gözlerimi açtım. Dean hâlâ direksiyonun başındaydı ve hızım azaltmamıştı. Iowa'nın kıvrımlı vadilerini en aşağı seksenle aşıyor, düz yolda yüzen yapıyordu, tabii trafiğin çift yönlü oluşu nedeniyle kaplumbağa gibi altmışla gitmek zorunda kalmadıkça. Fırsat bulduğu an ileri atılıyor ve arabaları birer birer sollayıp toz bulutu içinde bırakıyordu. Gıcır gıcır bir Buick buna sinirlenip bizimle yarışmaya kalkıştı. Tam Dean bir arabayı sollarken sinyal vermeden önümüze fırladı ve korna çalmaya başladı, arka farlarım yakıp söndürüyordu meydan okurcasına. Peşinden dev bir kuş gibi gazladık. "Bak şimdi," dedi Dean gülerek. "Şu piç kurusunu birkaç mil sinir edeceğim." Önce Buick'in uzaklaşmasına izin verdi, sonra hızlandı ve hiç de nazik olmayan bir tarzda hedefini yakaladı. Bizim manyak köpürüyordu, hızım yüze çıkardı. Ne tip biri olduğunu görebilmiştik o arada. Annesi yaşında (muhtemelen, hatta kesinlikle annesi diyebileceğimiz) bir kadınla yolculuk etmekte olan, her şeyini modaya uydurmuş bir Chicagoluydu. Kadın durumdan şikayet ediyor muydu Tanrı bilir, ama adam yarışı sürdürüyordu. Saçları koyu renk ve dağınıktı, eski Chi'den bir İtalyan, spor gömlekli. Belki bizim LA'den Chicago'yu keşfetmeye gelen gang-

sterler olduğumuzu düşünüyordu, hatta belki de Mickey Cohen'in adamları olduğumuzu, çünkü limuzin öyle bir havadaydı ve plakası da California'ya aitti. Her neyse, maksat şamata olsun diyorduk. Adam önüne çıkan fırsatları iyi değerlendirdi, bizi geçti, virajlarda arabaları solladı, bir ara kocaman bir kamyonla burun buruna gelip kıl payı sağ şeride kaçtı. Iowa topraklarında seksen mil kadar bu şekilde ilerledik. Yarış öyle ilginç seyrediyordu ki korkumu unutmuşum. Bir süre sonra çılgın Chicagolu bu işten vazgeçti, bir benzin istasyonuna daldı, belki de yaşlı hammin emriyle, biz uzaklaşırken de neşeyle el salladı. Hızlanmıştık. Dean'ın üstü çıplaktı, ben ayaklarımı kontrol paneline dayamıştım, kolejli çocuklar ise uyuyorlardı. Bir yerde durup kahvaltı ettik. Beyaz saçlı bir bayan bize fazladan patates getirdi. Yakındaki kasabada kilise çanları çalıyordu. Tekrar yola koyulduk.

"Dean, gündüz vakti bu kadar hızlı gitme."

"Merak etme dostum. Ne yaptığımı biliyorum ben." Ürkmeye başlamıştım yine. Dean dehşet salan bir melek gibi arabalara yanaşıyor, açıklık ararken önündekine çarpacak gibi oluyor, tampon vuruyor, soma rahatlıyor, soma gene virajı görebilmek için burnunu çıkarıyor ve o koca cüsseye öne atılıp son anda kendi şeridine çekiliyordu. Sol şerit çok kalabalıktı, kalbim küt küt atıyordu. Daha fazla dayanamayacaktım. Iowa'da Nebraska'daki gibi düz yollara pek rastlanmaz. Yol arada bir düzleştiğinde de Dean hızım 110'a çıkarıyordu zaten. 1947 yılından hatırladığım bazı şeyler canlandı gözlerimin önünde: Eddie'yle ikimiz hiç dönemeci olmayan bir otobanda tam iki saat araba beklemiştik. Geçmişte kalan o yol şimdi başımı döndürüyordu, sanki hayat fincanı ters dönmüş ve her şey altüst olmuş gibi. Kabus gözlerimi ağrıtiyordu.

"Yeter artık Dean! Ben arkaya geçiyorum, daha fazla dayanamayacağım. Bakamıyorum."

"Hii-hii-hii!" Dean kıkır kıkır gülüyordu. Dar bir köprüde bir arabayı solladı, toz duman içinde direksiyonu kırıp gazladı. Ben o arada arka koltuğa atlayıp bir köşeye kıvrıldım. Çok uykum vardı. Çocuklardan biri de gırgır olsun diye öne geçti. O sabah dökeceğimiz ecel terlerinin pençesine düşmüştüm bile. Yere inip gözlerimi kapadım ve uyumaya çalıştım. Denizciyken geminin omurgasının al-

tında çırpınıp duran dalgaları ve daha da aşağıdaki dipsiz derinlikleri düşünürdüm, şimdi de yanım metre kadar altımda yolu hissediyordum: inleyen kıtayı çılgın Ahab'ın kumandasında inamlmaz bir hızla dolaşan, makara gibi çözölen, ısıık çalan yolu. Gözlerim kapalıyken algılayabildiğim tek şey yolun akıp gittiğiydi, açıkken ise arabanın döşemesinde bir parlayıp bir sönen titrek ağaç gölgeleri. Kaçış yoktu. Kendimi bıraktım. Dean direksiyondan ayrılamıyordu, Chicago'ya varıncaya kadar mola vermek niyetinde değildi. Ögledenson-ra eski Des Moines'ten geçtik bir kere daha. Burada trafığe yakalanmamız kaçınılmazdı, yavaşlamak zorunda kaldık, ben de tekrar öne oturdum. Garip, dokunaklı bir trafik kazası oldu. Önümüzde ailesiyle yolculuk eden şişman bir zenci vardı. Arka tamponunda, çölde turistlere satılan şu kanvas su torbalarından asılıydı. Adam ani bir fren yaptı. Dean arkadaki çocuklarla konuştuğu için farket-medi ve beş mil hızla tam da su torbasımn oradan bindirdik zenciye. Torba patladı, sular havaya fişkırırdı. Yamulan tampondan başka hasar yoktu. Adamla konuşmak üzere dışarı çıktık. Adres alıp verdik, biraz konuştuk, o kadar. Dean adamın karısının bol pamuklu bluzundan bile belli olan şahane kahverengi göğüsleriden gözlerini alamıyordu. "Evvett! Evvett!" Onlara bizim Chicago'daki baronun adresini verip yola devam ettik.

Des Moines'in öbür tarafında bir devriye arabası siren çala çala arkamızdan gelip dur işareti verdi. "Bu da ne şimdi?" Polis arabadan çıktı. "O kazayı siz mi yaptınız?"

"Ne kazası? Kavşakta adamın birinin su torbasını patlatmıştık, o mu?"

'Adam bir çetenin çalıntı bir arabayla kendisine vurup kaçtığınızı söylüyor." Dean de ben de bir zencinin böyle salakça şüpheci bir tavır gösterebileceğine ihtimal vermiyorduk. Şaşkınlıktan gülmeye başladık. Ama sonunda devriyeyi karakola kadar takip etmek zorunda kaldık ve çimenlerin üstünde tam bir saat polisin Chicago'ya telefon edip bizim Cadillac için kiralanmış şoförler olduğumuzu öğrenmesini bekledik. Polisin söylediklerine bakılırsa Bay Baron "E-vet araba benim, fakat o gençlerin marifetlerine kefil olamam," demiş.

"Des Moines'te ufak bir kaza yaptılar."

"Evet, söylediniz. Demin kastettiğim şeydu: onların geçmişteki marifetlerine kefil olamam."

Paçayı kurtarmıştık. Hemen gazladık. Iovva'nın Newton şehrindeydik. 1947'de burada bir gündeğümü yürüyüşüne çıkmıştım. Öğleden sonra yine o uykulu Davenport'tan geçtik. Mississippi talaş tozu yatağında akıyordu. Ardından Rock Island, birkaç dakikalık bir ara-fık, kızaran güneş ve Illinois'nin büyülü ağaçları, yeşillikleri arasında sakın sakın akan küçük dereciklerin aniden gözler önüne serilişi. Tatlı yumuşak doğu kendini hissettiriyordu artık. Geniş kurak batı üstüne düşeni yapmıştı. Eski hızımızla ilerlerken Illinois eyaleti birkaç saat içinde yanımdan yuvarlandı gitti. Dean yorgunluktan iyice azıtmıştı. O küçük dereciklerden birinin üstündeki dar köprüde kurtulması imkansız bir duruma düştü. Önümüzde iki araba vardı, ağır ağır köprüyü geçiyorlardı, karşı taraftan da büyük bir yük kamyonu geliyordu. Kamyonun sürücüsü o iki araba çıkar çıkmaz köprüye girme hazırlığı içindeydi, hesabım yapmıştı. Bizim şeritteki arabalarla birlikte köprüyü geçmesi imkansızdı, nitekim arkasındaki arabalar onu sollamak için fırsat kollamaya, burunlarını çıkarmaya başlamışlardı bile. Yavaş giden iki arabanın önünde başka arabalar da vardı. Kısacası yol kalabalıktı ve herkes sabırsızlanıyordu. Dean 110 mil hızla daldı bu trafiğe, üstelik bir an bile tereddüt etmeden. Yavaş giden arabaları geçti, az kalsın köprünün sol korkuluğuna vuruyordu, kurtulmak isterken, henüz yavaşlamamış olan kamyonla burun buruna geldi, direksiyonu kırdı, kamyonun sol ön tekerleğine sürtünmesi an meselesiyken yana kayd, bu arada yavaş giden birinci arabaya çarpmasına da ramak kalmıştı, onu da geçti ve sonunda, kamyonu sollamaya çalışan arabalardan birinin aniden önüne çıkı-vermesi üzerine istemeye istemeye sağ şeride döndü. Bütün bunlar iki saniye içinde olmuştu: şimşek hızıyla uzaklaşmış ve Illinois'nin hayalperest tarlalarını saran bu ölümcül kızıl öğlesonrasında, silkine silkine ilerleyen otomobillerin ve kamburunu çıkarmış devasa kamyonun kendilerini içinde bulacakları tüyler ürpertici beş çarpışma yerine bir toz bulutu bırakmıştık. Ünlü bir bop klarnetçisi kısa bir süre önce Illinois'de bir araba kazasında can vermişti. Hiç aklımdan çıkmıyordu bu. Tekrar arka koltuğa geçtim.

Bu sefer çocuklar da arkada kaldılar. Dean hava kararmadan

Chicago'da olmak niyetindeydi. Karayoluyla demiryolunun kesiştiği bir yerde arabaya iki berduş aldık. Benzin için aralarında yarım dolar denkleştirip verdiler. Birkaç dakika öncesine kadar demiryolu traverslerinin etrafında oturmuş şaraplarının kalan kısmını yuvarlıyorlardı, şimdi ise tabakhaneye bok yetiştirir gibi Chicago'ya giden, çamurlanmış ama boyun eğmemiş muhteşem bir Cadillac limuzinin içindeydiler. Dean'inyamna kurulmuş olan yaşlı berduş aslında gözlerini yoldan ayırmıyordu, içinden kendi gariban serseri dualarını okuduğundan emindim. "Doğrusu Chicago'ya bu kadar çabuk kavuşabileceğimizi sanmıyorduk," diyorlardı. Halkın her gün böyle limuzinlerle geçip giden Chicagolu çeteler konusunda gayet bilinçli olduğu uyusuk Illinois kasabalarını birer birer geride bırakırken acayip bir görünüm arz ediyorduk: sakalları uzamış birtakım tipler, belden yukarısı çıplak bir sürücü, iki serseri, bir de kayışa tutunmuş, başım yastığa dayamış, çaresiz gözlerle kırlara bakan bir adam, yani ben. California'nın Chicago talanından paylarını kapmaya gelen yeni gangsterleri, Utah hapishanelerinden kaçmış bir avuç gözü dönmüş haydut. Kola ve benzin almak üzere küçük bir kasabada durduğumuz sırada istasyonda çıkıp bizi süzenler oldu, tek laf etmediler, ilerde gerekebilir diye eşkallerimizi zihinlerine yerleştirmeye çalışıyorlardı sanırım. Dean benzin pompasının başında duran kızla pazarlığa girişmeden önce tişörtünü kaşkol gibi boynuna doladı, konuşurken her zamanki gibi kestirmeci ve tersti, işimiz hemen bitti, gazladık. Çok geçmeden kızılık mora döndü, büyülü derelerin sonuncusu da aktı gitti yanımızdan. Ve uzakta Chicago'nun dumanları göründü. Denver'dan Ed WalPun çiftliğine, oradan da Chicago'ya onyediyi saatte 1,180 mil katetmiştik, hendekteki iki saati, çif-likteki üç saati ve Iovva'da, Newton'da polislerle geçen iki saati saymıyorum, sonuç olarak tek sürücüyle saatte ortalama yetmiş mil, yani çılgınlara özgü bir rekor.

Büyük Chicago kırmızı ısıltılar saçıyordu. Kendimizi aniden Madison Caddesinde bir berduş güruhuna katılmış bulduk, bir kısmı

ayaklan kaldırımın kenarına dayalı, caddeye yayılmış, yüzlercesi de bar kapılarında, dar geçitlerde kümelenmiş. "Hey, gözünü dört aç, bakarsın Dean Moriarty bu yıl Chicago'dadır." Arabadaki berduşları caddede bırakıp şehir merkezine indik. Ciyaklayan trolley-büsler, gazete satan çocuklar, gelip geçen yavrular, kızartma ve bira kokan hava, yanıp sönen neonlar. "Büyük şehideyiz Sal! Yaşasın!" İlk işimiz Cadillac'ı güzel, karanlık bir köşeye parketmek ve akşam için yıkanıp üstümüzü değiştirmek olmalıydı.YMCA sayesinde kırmızı kiremit duvarlı bir aralık bulduk, Cadillac'ı hemen hareket edebilecek şekilde, burnunu caddeye çevirerek oraya bıraktıktan sonra kolejli çocuklarla beraber Y'ye kapağı attık. Yol arkadaşlarımız Y'de kalıyorlardı, odalarını bir saatliğine bize verdiler. Traş olduk, duş yaptık. Ben salonda cüzdanımı düşürmüştüm, Dean buldu, tam cebine indirecekken onun bize ait olduğunu anladı ve tabii hayal kırıklığına uğradı. Hazırlıklarımızı tamamlayınca hâlâ tek parça oldukları için duydukları mutluluğu gizleyemeyen kolejli çocuklara veda edip bir kafeteryada aldık soluğu. İşe giden ve yerlere tüküren yarı doğulu yarı batılı acayip tipleriyle eski kahverengi Chicago. Dean kafeteryanın ortasında durmuş göbeğini kaşıyor, atmosferi içine çekiyordu. Hiç param yok ama çöreklerim var, tereyağı verir misiniz, gibi laflar eden orta yaşlı tuhaf bir zenci kadın gördük. Dean konuşmak istedi. Kadın kalçalarına vurarak içeri girmiş, geri çevrilmiş ve kışına hafif şaplaklar atarak dışarı çıkmıştı. "Vay be!" dedi Dean. "Hadi peşine takılalım şunun. Geçitteki Cadillac'a atlayıp alem yapanz." Ama birazdan unuttuk onu. Dolap beygiri gibi dolaşanların arasında şöyle bir turladıktan sonra salaş eğlence yerlerini görmek ve bop dinlemek üzere Kuzey Clark Caddesinin yolunu tuttuk. Ne geceydi ama. "Ah, ah!" dedi Dean bir barın önünde dikilirken. "Keşfēt şu caddeyi. Rastladığın Çinlilere dikkat et. Ne esrarengiz şehir! Vay anasım, şu pencereye bak, aşağıyı seyreden kadına, göğüsleri geceliğinden taşmış, gözleri iri iri açılmış. Of, of! Gitmeliyiz Sal, oraya varana kadar da durmamalıyız."

"Nereye gidiyoruz oğlum?"

"Bilmiyorum, ama gitmemiz lazım." O sırada yammızda bir grup genç bop müzisyeni belirdi, arabalardan aletlerini çıkarıyorlardı. Bir bara daldılar, hemen biz de daldık. Yerleşip çalmaya başla-

dılar. Oh be! Önderleri bir tenor saksafoncuydu, zayıf nahif, dermansız, kıvrıcık saçlı, dolgun dudaklı, dar omuzlu, giydiği spor gömleğin içinde kaybolmuş, sıcak gecede soğukkanlı, kendine dönüklüğü gözlerinden okunan bir adam. Borusunu kaldırdı, kaşlarını çatıp gözlerini aletin içine dikti ve serin, karmaşık notalar üfledi. Bir fikri yakalamak istediğinde ayağı dikkatle yere vuruyor, bir fikirden kurtulmak istediğinde de başını öne eğiyordu. Öteki çocuklar soloya geçecekleri zaman, duyulur duyulmaz bir sesle "Üfle," diyordu. Bir de Prez vardı, güçlü kuvvetli, yakışıklı bir sarışın, çilli bir boksör, ekoseli takımının içine kılı kırk yararak yerleşmiş, bir kumaş yığını, arkaya atılmış bir yaka, haşinlik ve gelişigüze adına bağlanmadan bırakılmış bir kravat, ter, boruyu boynuna asıyor, içinde debeleniyor, tıpkı Lester Young'inki gibi bir ton. "Farkında mısın, Prez'de para kazanan müzisyenlerin teknik tedirginliği var. Şık giyinmiş olan yalnız o. Hata yaptığında nasıl bozuluyor, görüyor musun? Ama önderleri, şu kayıtsız herif, ona sakın ol diyor ve çalmaya devam ediyor. Onun tek kaygısı çıkan sesler ve müziğin ciddi coşkunuğu. Sanatçı işte. Boksör Prez'i eğitiyor. Gelelim ötekilere..." Üçüncüleri bir alto saksafoncuydu, onsekiz yaşında, soğukkanlı, lisede okuyan, Charlie Parker tipi dalgın bir zenci delikanlı, ağzı kocaman ve yara izli, boyu hepsinden uzun, gözüpek. Borusunu kaldırdı ve sessizce, düşünceli düşünceli üfledi: cıvıl cıvıl ifadeler ve mimari Miles Davis yargıları. Yüce bop mucitlerinin çocuklarıydı bufi4ar.

Bir zamanlar New Orleans'ın çamuru içinde güzel melodiler yaratan Louis Armstrong vardı, ondan önce de resmi günlerde gösteri yapan ve marşları bozup ragtime'a dönüştüren deli müzisyenler. Sonra swing ve Roy Eldridge: enerjik ve mert; dalga dalga güç, mantık ve ustalık rüzgarları estiren; pırıl pırıl gözler ve tatlı bir tebessümle borusuna doğru eğilip ezgilerini radyolara gönderen; caz dünyasını sarsan. Derken Charlie Parker geldi; Kansas City'de annesinin odunluğunda bir velet; boynuna kayışla bağladığı altosuna kütükler arasında nefes veren; yağmurlu günlerde prova yapan; Hot LipsPage'in ve bütün o müziğin yaratıcısı baba svingçileri (Basie ve Benny Moten grubunu) dinlemeye giden; sonra evini terkedip Harlem'e yerleşen; orada kaçık Thelonius Monk'la ve ondan da kaçık Gillespie'yle tanışan; ilk zamanlar sarsaklığıyla ve aletini yürü-

yerek, daireler çizerek çalmasıyla dikkati çeken; Lester Young'tan ve KC'den az küçük olan yaşıyla caz tarihinin odağı sayılan, sıkıntılı, aziz sakar; saksafonunu yüksekte, yere paralel tuttuğu günlerde nefesiyle dünyanın en hoş şarkılarını yaratan; saçlarını uzattığı, tembel ve uyuşuk biri haline geldiği dönemde borusunu yavaş yavaş aşağı indirip sonunda yere değdiren; bugün ise hayatın kaldırımlarını hissetmemesini sağlayan kalın tabanlı ayakkabılar giyip aletini gevşekçe göğsünün üstünde tutan ve kayıtsız, kolay ezgiler çalan Char-lie Parker. İşte Amerikan bop gecesinin çocukları.

Tuhaf delikanlılardı doğrusu. Zenci altocu gururlu bir edayla başlarını üstünden uzaklara dalmış düşünürken, kotu ve zımbalı kemeriyle Denver'ın Curtis Caddesinden gelmiş benzeyen, uzun boylu, çelimsiz sarışın genç, aletinin ağız kısmını emiyor, öbürlerinin çalmayı bitirmesini bekliyordu. Onlar bitirince başladı. Solonun nereden geldiğini anlamak için hepsine dikkatle bakmak zorundaydınız. Saksafonun ağız kısmına yapışmış melek tebessümlü dudaklardan, yumuşacık, tatlı, peri masalı gibi bir alto solosu. Amerika kadar yalnız, gecenin içinde gırtlığı delerek çıkan bir ses.

Başka kimler vardı? Başçı: sıırım gibi, kızıl saçlı, vahşi bakışlı biri, tellere her vuruşunda kalçası alete doğru savruluyor, hararetli anlarda ağzı trans halindeymişçesine açılıyordu. "İşte sana sevgilisini *yola getirebilecek* bir herif oğlum!" Kederli davulcu tıpkı Frisco'da Folsom Caddesinde rastladığımız o modern tavırlı beyaz gibi sırılsıklam salaktı, bön bön boşluğa bakarak sakız çiğniyordu, kocaman gözleri vardı, Reichvari bir şevk ve kendine dönük bir sarhoşlukla boyun kırıp duruyordu. Piyanist ise iri yarı, güçlü kuvvetli bir İtal-yandı, tam bir kamyon şoförü, şişman eller, taşkın ve düşünceli bir memnuniyet hali. Bir saat çaldılar. Kimse dinlemedi. Kuzey Clark Caddesinin yaşlı serserileri barda sırnaşıklık ediyor, orospular sinirden ciyak ciyak bağırıyordu. Esrarengiz Çinliler görüyor, huçi-kuçi gürültüleri duyuyordunuz. Çocuklar ise devam ediyorlardı. Bir ara bir gölge girdi kapıdan, keçi sakallı bir yeniyetme, elinde bir trombon kabı tutuyordu, öyle zayıftı ki raşitik sanırdınız, suratı kafayı yemiş birinin suratıydı. Gruba katılmak, onlarla birlikte çalmak istedi. Herhalde tanışıyorlardı. Çocuklar orali olmadılar. Tromboncu da bara yanaşıp aletini çıkardı çaktırmadan, dudaklarına götürdü,

ama açılışı yapamadı. Kimse ona bakmıyordu. Grup programım bitirdi ve toparlanıp başka bir barın yolunu tuttu. Bir deri bir kemik Chicagolu velet kendini gösterebilmek için çırpınıyordu, kara gözlüklerini gözüne iliştip trombonu ağzına yapıştırdı ve üfledi: "Bööö!" Soma da koşa koşa grubun peşinden gitti. Onun kendileriyle beraber çalmasına gene izin vermeyeceklerdi, benzin deposunun arkasındaki boş arsada futbol oynayanları hatırlatıyorlardı. Dean "Bu heriflerin hepsi de büyükannesiyle oturuyor, tıpkı Tom Snark gibi, altocumuz Carlo Marx gibi?" dedi. Biz de fırladık arkalarından. Anita O'Day'in klübüne gitmişlerdi. Sabahın dokuzuna kadar çaldılar. Dean'le ben de biralamızla oradaydık.

Ara ara Cadillac'a koşuyor, gezdirecek kız bulmaya çabalıyorduk. Büyük, kazazede, peygambersi arabamız ürkütüyordu onları. Dean gemi aزیا almış haliyle yollardaki yangın söndürücülere vuruyor, manyak gibi kıkırdıyordu. Sabah saat dokuzda araba haşat olmuş durumdaydı, frenler çalışmıyordu, çamurluklar ezilmişti, rodler takırdıyordu. Kırmızı ışıklarda duramaz olmuştuk, habire silkeleniyorduk. Cadillac gecenin bedelini ödemişti. Artık gıcır gıcır bir limuzinin değil, çamurlu bir takaydı. "Yaşasın!" Çocuklar Neets'in Yeri'nde çalışıyorlardı hâlâ.

Dean'in gözleri sahnenin ilerisine, bir köşenin karanlığına takıldı. "Sal, Tamı gelmiş!"

Baktım. *George Shearing*. Kör başı yine solgun eline dayalı, kulakları fil kulağı gibi açık, Amerika'nın sesini dinliyor, İngiliz yaz gecelerinde kullanmak üzere içine çekiyordu. Kalkıp birşeyler çalsın diye tezahürat yaptılar. Çaldı. Sayısız parça seslendirdi, akıl almaz akorlarla, hep yükselen, yükselen, ta ki piyanonun üstünü ter damlaları kaplayıncaya kadar. Salonda çıt çıkmıyordu. Bir saat sonra kalktı piyanonun başından, aşağı inmesine yardım ettiler, karanlık köşesine döndü. Kadim Tamı Shearing. Çocuklar "Bize yapacak bir şey kalmadı," diye hayıflanıyorlardı.

Çelimsiz şef kaşlarım çatarak "Biz çalalım gene de," dedi.

Bundan bir şey çıkacaktı. Her zaman daha fazlası, daha ötesi vardır, hiç bitmez. Canlarım dişlerine takarak Shearing'in arayışlarının üstüne yeni renkler bulmaya çalıştılar. Kıvrandılar, sekiz oldular, çaldılar. Pürüzsüz, ahenkli bir haykırışın, günün birinde dünya-

daki tek ezgi olacak ve insanların ruhlarını mutluluğa kavuşturacak bir ezgiyi çağrıştırdığı oldu. Bir buldular, bir kaybettiler onu. Güldüler, inlediler. Dean masada ter döküyor, hadi, hadi, hadi, diyordu. Sabah dokuzda müzisyenler, pantolonlu kızlar, barmenler ve bir deri bir kemik mutsuz tromboncu sürünerek klüpten ayrılıp Chicago gündüzünün hırgürüne karıştılar. Bir sonraki vahşi bop gecesine kadar uyunacaktı.

Dean'le sefaletten kırılıyorduk. Cadillac'ı sahibine teslim etme zamam gelmişti. Adam göl kıyısında gösterişli bir apartmanda oturuyordu. Apartmanın altında eskiden petrol işçisi oldukları hemen anlaşılan birtakım zencilerin denetledikleri devasa bir garaj vardı. Bizim çamur abidesini içeri sokup kendi bölmesine bıraktık. Görevli Cadillac'ı tanımadı, belgeleri uzattık, o zaman arabaya şöyle bir göz atıp kafasım kaşdı. Çabucak sıvışmalıydık buradan. Sıvıştık da. Şehir merkezine giden bir otobüse atladık. Bu iş bu kadardı. Chicagolu barondan ses seda çıkmadı. Halbuki ikimizin de adresini biliyordu, şikayet edebilirdi bizi.

Yola çıkmamız lazımdı artık. Detroit'e giden bir otobüse bindik. Bundan böyle paramız daha yavaş tükenenecekti. Eşyalarımızı garajın bir ucundan öbür ucuna sürükledik. Dean'in parmağındaki sargı kapkara olmuş ve tamamen çözülmüştü. İkimiz de gayet pejmürde görünüyorduk, bizim yaptıklarımızı kim yapsa öyle görünürdü. Otobüs Michigan topraklarında ilerlerken Dean yorgunluktan uyuyakaldı. Ben de taşralı bir fıstıkla sohbete daldım. Kız göğüs uçlarının hemen üstündeki o nefis bronz bölgeyi açıkta bırakan pamuklu bir bluz giymişti. Boş kafalının tekiydi. Verandada mısır patlatarak geçirdiği akşamlardan bahsetti. Eskiden olsa etkilenirdim, ama bunları söylerken gözlerinin içi gülmüyordu, görüyordum, belli ki yapılması gereken şeyleri düşünüyordu. "Peki eğlenmek istediğin zaman ne yaparsın?" Konuyu erkek arkadaşlarına, sekse getirmeye çalışıyordum. O iri, kara gözleriyle boş boş baktı yüzüme. Bakışlarında, yapmak için yamp tutuştuğu şeyi, o malum şeyi yapamamış olmasın-

dan ileri gelen, kamna kuşaklar önce yerleşmiş sıkıntıyı hissetmemek mümkün değildi. "Hayattan ne bekliyorsun?" Onu sarsıp konuşturacaktım güya. Ama hayattan ne beklediğine dair en ufak bir fikri yoktu. İşlerden, filmlerden, yazın anneannesinin evine gitmekten, New York'u görüp Roxy'ye uğramaktan dem vurdu, bir de ne tip kıyafetler giymeyi arzuladığından: son Paskalya'da giydiklerine benzer şeyler giymeyi düşlermiş: beyaz bone, güller, pembe pabuçlar ve eflatun gabardin manto. "Pazar öğleden sonraları ne yaparsın?" diye sordum. Verandasında oturmuş. Yoldan geçen bisikletli oğlanlarla gevezelik edermiş. Mizah dergisi okur, hamakta yatarmış. "Peki sıcak yaz gecelerinde ne yaparsın?" Verandada oturur, yoldan geçen arabaları seyredermiş. Annesiyle beraber mısır patlatır-larmış. "Baban ne yapar yaz gecelerinde?" Çalışmış, kazan fabrikasında gece vardiyasına kalırmış, zaten hayatı bir kadım ve doğurduğu çocukları geçindirme yükümlülüğünden ibaretmiş, ne saygı ne sevgi. "Erkek kardeşin ne yapar yaz gecelerinde?" Bisiklete biner ve büfenin önünde ayaklık edermiş. "Bir amacı yok mu? Bir amacımız yok mu? Ne yapmak istiyoruz?" Bilmiyordu. Esnedi. Uykusu vardı. Daha fazlasını kaldıramayacaktı. Kimse açıklayamazdı bunu, açıklamazdı. O kadar. Onsekiz yaşında, güzeller güzeli bir kızdı, yazık olmuştu.

Detroit'te, uzun süre bir çekirgenin üstünde yaşamış gibi perişan ve pis bir vaziyette sendeleye sendeleye otobüsten indik. Batakhanelerin bulunduğu semtte gece boyunca film oynatan bir sinemada sabahlamaya karar verdik. Parklar soğuktu. Hassel vaktiyle Detroit batakhanelerinin altım üstüne getirmişti, bütün atış galerilerim, bütün gece sinemalarım, bütün patırtılı barları keşfetmişti kara gözleriyle. Hayali yammızdan ayrılmıyordu. Onu Times Meydanında asla bulamayacaktık. Tesadüfler ihtiyar Dean Moriarty'yi de buralara sürüklemiş olabilir düşüncesine kapılmıştık, ama boşunaydı. Otuzbeşer sent ödeyip eski filmler gösteren bir sinemaya girdik, balkona yerleştik ve sabah kovulana kadar bir yere kıpırdamadık. Seyirciler işsiz güçsüz insanlardı: bir söylenti üzerine araba fabrikalarına çalışmaya gelmiş Alabamalı asi zenciler; yaşlı beyaz seraseriler; şaraplarını yanlarında taşıyan, yolun sonuna varmış uzun saçlı modern gençler; orospular; sıradan çiftler ve yapacak işi, gidecek yeri, ina-

nacak şeyi olmayan ev kadınları. Detroit elekten geçirilse bundan daha isyankar bir topluluk elde edilemezdi. İki filminden biri şarkıcı kovboy Eddie Dean ile beyaz atı çapkın Bloop'un hikayesiydi, diğeri ise George Raft, Sidney Greenstreet ve Peter Lorre'nin oynadıkları, İstanbul'da geçen bir film. Gece boyunca ikisini de altı defa seyrettik. Kahramanların uyandıklarını gördük, uyuduklarını işittik, düşlerini hissettik. Sabah olduğunda tuhaf gri batı miti ile esrarlı karanlık doğu miti beyinlerimize kazınmış durumdaydı. Artık bütün eylemlerime bilinçaltını aracılığıyla otomatik olarak bu korkunç oz-motik deneyim yön veriyordu. Kimbilir kaç kere Büyük Greenstreet'in alaylarını dinlemiş, Peter Lorre'nin günahkar kışkırtmalarına tamk olmuş, George Raft'la beraber paranoyak korkular yaşamış, Eddie Dean'le beraber at üstünde şarkı söyleyip hayvan hırsızlarını vurmıştım. Karanlık tiyatrodakiler şişeleri yumruklamışlar, yapacak bir şey, konuşacak bir insan bulabilmek için etraflarına bakıp durmuşlardı. Suçluymuşçasına sessizdiler. Pencerelerde hayalet gibi esen, saçakları sarıp sarmalayan külrengi şafakta, başım koltuğun tahta koluna dayalı uyuyakalmışım. O arada görevliler salonu temizleyip koca bir çöp yığını oluşturmuşlar, tam benim burnumun dibinde, az kalsın beni de süpürüp götürüyorlarmış. Dean anlattı sonradan. On sıra arkamdaymış, seyretmiş. İzmaritler, şişeler, kibrit kutuları, gelip geçenlerin atıkları. Beni de onların arasına karıştır-salardı bir daha yüzümü göremezdi. Birleşik Amerika'yı karış karış gezmek, rastladığı her çöp variline bakmak zorunda kalırdı, ta ki benim hayatımın, onun hayatının, ilgili ilgisiz herkesin hayatının artıkları arasında embriyon gibi bükülmüş bir beden buluncaya kadar. O pis rahimden nasıl seslenirdim? "Bana ilişme ahbap, burada mutluyum. Dokuzyüzkırkdokuz Ağustosunda bir gece beni Detroit'te kaybettin. Şu kismuk kutusundaki hayallerimi bozmaya ne hakkın var?" 1942'de dünyanın gelmiş geçmiş en iğrenç oyunlarından biri-.. nin yıldızıydım. Denizci olarak Boston'da bulunuyordum, Scoll'ın Meydanındaki Imperial Cafe'ye içmeye gitmiş, altmış bardak bira devirdikten soma tuvalete kapanmış ve klozete sarılıp uyumuştum. Gece boyunca en az yüz denizci ve çeşit çeşit sivil üstüme çıkarma yapmıştı, bu duygulu çıkarmaların sonunda taranmaz hale gelmiştim. Ne farkedirdi ki? İnsanların dünyasında adsız olmak cennette

nl olmaktan iyidir. Cennet nedir ki zaten? Yeryüzü nedir? Hepsi zihnimizde.

Gne doğarken abuk sabuk konuşarak terkettik bu dehşet deliğini. Seyahat bürosunun önerdiği arabayı bulacaktık. Uzun bir süre avarelik ettik: zenci barlarına dalıp çıktık, kız peşinde koştuk, müzik dolaplarında caz plakları dinledik. Sonra, elimizde komik çantalarımız, şehir otobüsleriyle beş mil yol katedip, bizi drderden sekiz dolara New York'a atacak olan şahsın evine gittik. Orta yaşı, gzkl, sarışın bir adamdı. Karısı ve çocuğuyla güzel bir evde oturuyordu. O hazırlanırken avluda bekledik. Karısı pamuklu mutfak önlüğüyle, kahve içer miydiniz diye seslendi sevimli sevimli, ama biz yine konuşmaya dalmıştık, ilgilenmedik. Dean yle bitkin ve öyle kuduruktu ki ne görse azıyordu. Delilik nöbeti yaklaştı. Durmadan terliyordu. Gıcır gıcır Chrysler'a bindiğimiz an adamcağız iki manyakla yola çıkmış olduğunu anladı, ama renk vermedi ve biz Briggs Stadyumunu görüp de gelecek yıl Detroit Tigers'ın durumu ne olacak diye bir tartışma aınca duruma alımaya başladı.

Sisli gecede Toledo'yu geride bıraktık, eski Ohio topraklarında ilerlemeye koyulduk. Kendimi Amerika'nın belli şehirleri arasında mekik dokuyan gezgin satıcılara benzettim: sefil yolculuklar, kalitesiz mallar, kağıtlarımı taşıyan bavulun dibinde çürümüş fasulyeler, olmayan müşteriler. Pennsylvania yakınlarında adam yoruldu, direksiyona Dean geçti, kalan yolu o şekilde gittik. Bir ara radyodan Senfoni Sid şovunu dinledik, en yeni bop parçalarını çaldılar. Amenka'nın son ve görkemli şehrine giriyorduk artık. Sabahın çok erken saatleri olmasına rağmen Times Meydanı anababa günüydü, çünkü New York asla sükun bulmaz. İster istemez Hassel'ı aradı gözlerimiz.

Bir saat sonra Long Island'ta, halamın yeni taşındığı evdeydik. Yorgun argın merdivenleri tırmanırken onun aile dostlarımız olan boyacılarla fiyat konusunda tartıtım duyduk. Beni bir keriyara çekip "Sal," dedi, "Dean burada bir iki günden fazla kalamaz, anlaşıldı mı?" Gezimiz bitmişti. O gece Long Island'ın benzin depoları, demiryolu köprüleri ve sis lambaları arasında uzun bir yürüyüş yaptık. Dean bir sokak lambasının altında durdu, o hali hiç gözümün önünden gitmiyor.

"Bundan sonraki lambaya varınca sana bir şey daha söyleyeceğim Sal, ama şimdi parantez açıp başka bir düşünceye geçiyorum, tam orada asıl konuya döneceğim, tamam mı?" Tamamdı. Seyahat etmeye öyle alışmıştık ki, Long Island'ı bir uçtan bir uca yürümeden edemedik. Fakat bir noktadan sonra kara yoktu, sadece Atlantik Okyanusu vardı, daha ileri gidilemiyordu. İki arkadaş el sıkışıp, ölünceye kadar dost kalacağımıza dair birbirimize söz verdik.

Aradan beş gün ya geçti ya geçmedi, New York'ta bir partiye davet edildik. Orada Inez diye bir kızla tanıştım ve "Yanımda bir arkadaşım var, görmeni isterim," dedim. Kafam iyiydi. Arkadaşımın kovboy olduğunu söyledim. "Aaa, hep bir kovboyyla tanışmak istemişimdir."

"Dean!" diye çınlattım ortalığı. Partide edebiyatçı Angel Luz Garcia, Walter Evans, Venezuelalı şair Victor Villanueva, eski aşklarımdan Jinny Jones, Calo Marx, Gene Dexter ve daha bir sürü tip vardı. "Buraya gel oğlum." Dean mahcup mahcup yaklaştı yanıma. Bir saat sonra, partinin yarattığı sarhoşluk ve cakayla ("Hiç kuşkusuz yazsonu onuruna toplanmıştık") çenesini kızın karnına dayamış ona hayatım anlatıyor, vaatlerde bulunuyor ve terliyordu. Inez esmer, iri yarı, seksi, Garcia'nım deyişiyle "Degas'tan çıkma", Paris'in güzel koketlerini hatırlatan bir kızdı. Çok geçmedi, ikisi evlenebilmek için durup durup San Francisco'ya telefon etmeye, Camil-le'le boşanma belgeleri konusunda cebelleşmeye başladılar. Ama işler sarpa sardı: Camille birkaç ay sonra Dean'in ikinci çocuğunu doğurdu, senenin ilk günlerinde kısa bir yakınlaşma dönemi yaşamışlardı, işte o dönemin meyvasıydı bu bebek. Bir süre sonra da Inez'in çocuğu oldu. Biri batının bilinmeyen bir yerinde ve gayri-meşru, tam dört tane velet. Babaları ise her zamanki gibi beş parasız, sıkıntılı, uçuk ve hızlı. Sonuç olarak İtalya'ya gitmedik.

DÖRDÜNCÜ BOLUM

Kitabımın satışından biraz para geçmişti elime. Halama destek çıkıp, yılın geri kalan kısmında kirayı ben ödedim. New York'a bahar gelince toprağın New Jersey'den nehri aşarak esen çağrışımlarına dayanamam, alır başımı giderim. O yıl da böyle oldu. Dean'i New York'ta bıraktım, kendi hayatımda da onun hayatında da ilk defa oluyordu bu, veda eden bendim. Dean Madison Bulvarıyla 40. Cadde arasındaki park yerinde iş bulmuştu. Yırtık pırtık ayakkabıları, tişörtü ve belinden düşen pantolonuyla her zamanki koşuşturma-cası içinde, öğle saatlerinin o müthiş yoğun araba giriş çıkışım tek başına düzenliyordu.

Genellikle hava kararırken uğruyordum ona. Yapacak işi olmuyordu. Kulübede gezinerek, biletleri sayarak, göbeğini kaşıyarak vakit öldürüyordu. Radyosu hep açıktı. "Basketbol maçlarım anlatan şu kaçık Marty Glickman'a kulak verdin mi hiç? Orta çizgiye ilerliyor zıplıyor fake hazırlanıyor atıyor vıjt iki sayı. Şimdiye kadar dinlediğim en baba spiker kesinlikle." Zevkleri böyle basitleşmişti işte. Inez'le beraber Seksenikinci Caddenin doğu kısmında, sıcak suyu olmayan bir dairede oturuyordu. Gece eve gelince üstündeki her şeyi atıp Çin ipeğinden uzun bir ceket giyiyor ve rahat koltuğuna kurulup çaylı nargilesini fokurdlatıyordu. Bunlar onun evcil mutluluklarıydı. Bir de kirlenmiş iskambilleri vardı: "Son günlerde şu karo ikilisine takılıyorum. Kadının öbür eli nerde sence? Kırk yıl düşünsen aklına gelmez. İyice bak, görmeye çalış." Ve ikiliyi tutuşturuyordu elime. Kağıdın tasvir ettiği, yatakta değişik bir pozisyon deneyen bir çiftti: uzun boylu, kederli bir adamla mahzun ama şehvetli bir

orospu. "Hadi oğlum! Ben defalarca yararlandım bundan!" Inez mutfakta yemek yaparken çarpık bir gülümsemeyle içeriye gözlüyordu. Hayatından memnundu. "Inez'in nasıl biri olduğunu anladın mı? Bak, tek yaptığı bu: kapıdan başını uzatıp gülümsemek. Onunla konuştum, her şeyi ayarladık. Bu yaz Pennsylvania'da bir çiftliğe yerleşeceğiz. Altımda bir karavan olacak, aklıma estiğinde New York'a gidip eğlenebileyim diye, sonra büyük ve güzel bir evimiz olacak, bir sürü de çocuğumuz. Yaa!" Zıplar gibi yerinden kalkıp Willie Jackson'ın bir plağı, "Gator Tail"i koyuyor, pikabın önüne dikilip ellerini yumruk yapıyor ve ritme uyarak sallanmaya, dizlerini bir kırıp bir geri çekerek yayınmaya başlıyordu. "Vay be! Şu orospu çocuğuna bak! İlk dinlediğimde bu herif yarına çıkmaz ölür demiştim. Ama hâlâ hayatta."

Bu tablo onun vaktiyle kıtamn öbür tarafında, Frisco'da Camil-le'le çizdiği tablonun tıpatıp aynısıydı. O döküntü bavul gene tıkış tıkış, yatağın altında duruyordu, her an uçup gidebilirmiş gibi. Inez fırsat buldukça Camille'e telefon ediyordu, bir muhabbet bir muhabbet, Dean'ın apış arasından bile bahsettikleri oluyormuş, belki de Dean uyduruyordu. Onun ilginçliklerini anlatan mektuplar yazıyor-larmış birbirlerine. Dean Camille'e her ay bir miktar para göndermek zorundaydı, yoksa dört duvar arasına tıklıp kalır mıydı? Bunu telafi etmek için park yerinde üçkağıt çeviriyordu. Tam bir bozuk para sanatçısıydı. Bir kere benim yammıda hali vakti yerinde bir adama hararetli hararetli iyi Noeller dileyip yirmi doların üstünü beş dolar eksik vermişti. Bop barı Birdland'te yemiştik o parayı. Lester Young çalışıyordu, iri göz kapaklarında sonsuzluk vardı.

Bir gece saat üçte Madison Bulvanyla 47. Caddenin birleştiği köşede buluşup konuştuk. "Allah kahretsin! Gitmesen olmaz mı? İçtenliğime inan lütfen. New York'ta ilk defa vefakar dostum olmadan yaşayacağım," dedi Dean. "Ben durgunlaşıyorum bu şehirde. Benim yerim Frisco. Ne zamandır buradayım, Inez'den başka kızla yatmadım. Bir tek New York'ta böyle oluyor. Anasını satayım! Ama bu rezil kıtayı bir daha katedemem. Sal, seninle dertleşmeyi özledim, biliyor musun?" New York'ta bir alay insanla beraber o parti senin bu parti benim geziyor, içip içip dağıtıyorduk. Böyle yaşamak Dean'e göre değildi aslında. Gece, bomboş Madison Bulva-

rında, çiseleyen soğuk ve sisli yağmurun altında büzülen adam ona daha çok benziyordu. "Inez beni seviyor, arzuladığım her şeyi yapabileceğini söylüyor, sesini çıkarmayacakmış, söz verdi. Görüyorsun ahbap, yaş ilerliyor, sıkıntılar artıyor. Öyle bir gün gelecek ki, sen ve ben güneş batarken dar bir sokakta yürüyüp boş konserve kutularım karıştırırken bulacağız kendimizi."

"Yani sonunda iki ihtiyar serseri mi olacağız?"

"Neden olmayalım ki? İstememiz yeter. Böyle bir sonun ne kötülüğü var? Politikacılar ve zenginler de dahil kimsenin taleplerini takmadan yaşarsın, kafa ütüleyen olmaz çevrende, kendi yolunu kendin çizersin." Haklısın dedim. Vardığı Taocu kararları dolambaçsız ve yalın bir dille ifade ediyordu. "Senin yolun hangisi oğlum? Mübareklerin yolu mu, delilerin yolu mu, gökkuşağının yolu mu, gupinin yolu mu, yoksa her yol mu? Herkes için her yerde bir yol var nasılsa. Kim nerde nasıl?" Yağmurda kafalarımızı salladık. "Öf, artık kendim bulmalısın! Uslu uslu oturanlardan adam çıkmaz. Doktor ne diyorsa onu yap. Ben nerde yaşıyor olursam olayım bavulum yatağın altında tepilidir, her an çekip gidebilirim ya da kapının önüne konabilirim diye, inan rol kesmiyorum. Sahip olduğum ne varsa hepsinden vazgeçmeye kararlıyım. Bu uğurda gösterdiğim çabaya *sen* şahitsin ve her şeye boşvermek gerektiğini biliyorsun. Zamanın ne olduğunu ikimiz de biliyoruz, onu nasıl yavaşlatacağımızı, nasıl gezip tozacağımızı, hayatı nasıl keşfedeceğimizi falan. Daha ne eğlenceler var, farkınday/z." Yağmurda içimizi çektik karşılıklı. Hud-son vadisini sel götürüyordu. O gece deniz gibi engin nehrin dünyaya açılan büyük rıhtımları yıkandı, Poughkeepsie'deki eski istimbote iskeleleri yıkandı, kaynakların oluşturduğu Çatlak Kaya Göleti yıkandı, Vandenvhacker dağı yıkandı.

"Ya işte böyle," dedi Dean, "hayat beni biryerlere sürüklüyor, boyun eğiyorum. Geçenlerde Seattle'daki hapishaneye, benim ihtiyara mektup yazdım. Yıllar soma ilk defa birşeyler karalayıp yollamıştı da..."

"Sahi mi?"

"Evvvet, sahi. 'Bebbeği' -iki 'b'yle yazmış- merak ediyormuş, Frisco'ya gidebilirse uğrayıp görecekmış. Kırkinci Caddenin doğu kısmında ayda onüç dolara sıcak suyu olmayan bir daire buldum.

Para gönderebilirim New York'a gelip o eve yerleşecek, gelmesine izin verirlerse tabii. Sana kız kardeşimden pek bahsetmemiştim galiba. Çok şeker şeydir. Onu da yanıma almak istiyorum."

"Nerde şimdi?"

"Aslında mesele de bu. Bilmiyorum. İhtiyar onu bulmaya çalışacak güya, ama tahmin edersin ne yapacağını."

"Demek Seattle'daymış."

"Hem de o iğrenç hapisanede."

"Daha önce nerdeymiş?"

"Texas'ta. Texas'ta. Görüyorsun, ruhum, olaylar, durumum... Nasıl sessizleştim farkında mısın?"

"Evet, doğru." Dean New York'ta sessizleşmişti. İçini dökme eğilimindeydi. Fakat buz gibi yağmurun altında dişlerimiz takırdı - yordu. Ben gitmeden bir gün halamın evinde buluşmayı kararlaştırdık.

O pazar öğleden sonra buluştuk. Evde televizyon vardı. Önce bir beyzbol maçı seyrettik, sonra bir tane de radyodan dinledik, derken bütün maçları dakikası dakikasına takip eder hale geldik. "U-nutma Sal, Hodges Brooklyn'de ikinci adam olarak oynuyor, demek ki Philles'in yedek atıcısı sahaya çıkarken Giants-Boston maçına dönmemiz lazım, DiMaggio üç sayı aldıktan sonra atıcı vakit öldürmeye başlar başlamaz da gene buna, Babby Thomson şu otuz saniyede üçüncü adamla başedebilmiş mi diye."

Akşamüstü trenlerin manevra yaptıkları alanın yamndaki isli tarlada ufaklıklarla beyzbol oynadık. Sonra sıra basketbola geldi. Kudurmuş gibiydik. Veletler "Yavaş olun, kendinizi öldürmeniz şart değil!" diye bağırıyorlar ve sıçrayıp sıçrayıp bize fark atıyorlardı. İkimiz de terden sıırıslıslam olmuştuk. Bir ara Dean beton zemine yüzüstü kapaklandı. Topu çocukların elinden alabilmek için korkunç bir mücadele veriyorduk. Rakiplerimiz ise onu hafif bir dokunuşla ele geçirip kafalarımızın üstünden vıjt diye potaya atıyorlardı. Gözü dönmüş manyaklar gibi koşup kapıyorduk ama terli ellerimiz gençlerin daha ilk zıplayışında boş kalıyordu. Stan Getz ile Soğukkanlı Charlie'nin karşısında basketbol oynamaya debelenen, Amerikan arka sokak müziği *delisi* kara göbekli çetin ceviz tenorcuya benziyorduk. Çocuklar bizi tımarhane kaçkım sandılar. Sonunda evin

yolunu tuttuk. Kaldırımında top yakalamaca oynamazsak olmazdı tabii. Çalılara dalış yapmak ve direkleri ıskalamak gibi çok özel numaralar denedik. Yoldan bir araba geçiyordu, ben inip koşmaya başladım ve topu tamponun hemen arkasında duran Dean'e attım, Dean sıçrayıp yakaladı, otlarda yuvarlanıp kalktı ve kenara parke-dilmiş ekmek kamyonunun üstünden topu bana geri gönderdi, zor yakaladım, sonra da bir fırlattım, Dean havada daire çizerek arkaya kaykıldı ve çalıların üstüne düştü. En nihayet eve vardık. Dean paldır küldür cüzdanını çıkarıp halama Washington'da hız cezası aldığımız günden borcu olan onbeş doları verdi. Halam şaşırmış ve memnun olmuştu. Mükellef bir sofraya hazırladı bize. "Dean," dedi, "umarım doğacak bebeğe iyi bakarsın, evliliğim bozmadan."

"Evet, evet, evet."

"Gittiğin her yerde bir çocuk bırakıyorsun. Olmaz böyle. Çaresizlik içinde büyüyecek zavallılıklar. Onlara yaşama şansı tanımalısın." Dean ayaklarına bakıp kafasını salladı. Çiğ kızıl alacakaranlıkta otobamn üstünden geçen köprüde vedalaştık.

"İşallah döndüğümde New York'ta olursun," dedim ve devam ettim: "En büyük dileğim ne, biliyor musun? Günün birinde seninle aym sokakta oturmamız, görmüş geçirmiş iki aile babası olarak."

"Evet, ben de bunun için dua ediyorum dostum. Çektiğimiz sıkıntıları, çekeceğimiz sıkıntıları düşünüyorum da... Hele benim durumum... Halan da hatırlattı ya... Aslında ben çocuk istemiyorum, ama Inez doğuracağım diye tutturdu, hatta bu yüzden birbirimize girdik. Marylou'nun Frisco'da elden düşme araba alıp satan biriyle evlendiğinden ve anne olduğundan haberin var mıydı?"

"Evet. Hepimiz aynı yolun yolcusuyuz." Altüst olmuş boşluk gölünde ufak dalgalarız, demeliydim aslında. Yerin dibi altındı ve dünya altüst olmuştu. Dean Camille'in ikinci kızıyla çekilmiş bir fotoğrafım çıkardı cebinden. Frisco'da, güneşli bir kaldırımdaydılar, çocuğun üstüne bir adamın gölgesi düşmüştü, pantolonun içinde kasvet dolu iki uzun bacak. "Kim bu?"

"Tabii ki Ed Dunkel. Galatea'ya döndü. Şimdi Denver'dadırlar herhalde. Bütün gün resim çekmişler."

Sevecenliği azizlerinki gibi gizli kalan Ed Dunkel. Başka fotoğraflar da vardı. Bir gün çocuklarımızın merakla, anne babalarının

inişsiz çıkışsız, düzenli, resimlerin dondurduğu gibi durağan yaşadıklarım, sabahları kalkıp hayatın kaldırımlarım gururla adımladıklarını sanarak, bizim esas yaşantılarımızın, esas gecelerimizin hırpani deliliğini, isyanım, cehennemim ve o anlamsız yol kabusunu akıllarının ucundan bile geçirmeden bakacakları fotoğraflardı bunlar. Sonsuz ve başlangıçsız boşluğu açığa vurmayan. Acınası umursamazlıkları açığa vurmayan. "Hoşçakal, hoşçakal." Dean uzun kızıl alacakaranlıkta yürüdü gitti. Tepesinde sarsıla safsıla duman püskürten lokomotifleri görüyordum. Gölgesi yürüyüşünü, düşüncelerini ve bizzat varlığım taklit ediyordu. Dönüp utangaç utangaç el salladı, ileri işareti yaptı, zıpladı ve bağırarak bir şey söyledi, anlayamadım, koşmaya başladı, bir daire çizdi, demiryolu köprüsünün beton duvarına çok yaklaşmıştı, son bir mesaj gönderdi, el sallayarak karşılık verdim. Ve kendi hayatına doğru gözden kayboldu çabucak. Beni bekleyen günlerin kasvetine gömülmüştüm. Önümde aşılacak feci uzun bir yol vardı.

*Missoula'da evler
Truckee'de evler
Opelousas'ta evler Hiçbiri
bana göre değil Eski
Medora'da evler Wounded
Knee'de evler Hiçbirine
gidemeyeceğim*

Geceyansı bu tekerlemeyi mırıldanarak otobüse bindim, Washington'da inip oyalandım biraz, Mavi sıradağları görmek için yolumu değiştirdim, Shenandoah kuşunun ötüşünü dinledim, Stonevall Jackson'ın mezarım ziyaret ettim, karanlık basarken Kanavvha nehrine tukurdum, Batı Virginia'dan geçerken Charleston'ın orman köylüleriyle dolu gecesinde yürüdüm, geceyansı Kentucky'nin Ashland kasabasında kapanmış bir serginin tentesinin altında yalmz bir kız, siyah ve gizemli Ohio, güneş doğarken Cincinnati, soma yine

Indiana arazileri, öğlesonrasının muhteşem vadi bulutları altında St. Louis, çamurlu kaldırım taşları, Montana kütükleri, bozulmuş istimbolalar, antik yer tabelaları, nehir kenarında otlar ve halatlar, bitmeyen şiir, gece olunca Missouri, Kansas tarlaları, Kansas'ın sır dolu genişliğinde karanlığın sığırları, her sokağı ayrı bir denizle birleşen güler yüzlü kasabalar, Abilene'de şafak, Doğu Kansas çayırları, batı gecesinin tepesine tırmanıldıkça Batı Kansas otlaklarına dönüşen.

Henry Glass diye biri oturuyordu yanımda. Indiana'nın Terre Haute şehrinde binmişti. "Şu elbiseden niçin nefret ettiğimi söylemiştim. Çok çirkin. Ama tek kelekliği bu değil." Birtakım kağıtlar gösterdi. Terre Haute federal hapishanesinden yeni çıkmıştı. Suçu Cincinnati'de araba çalmak ve çaldığı arabaları satmakmış. Yirmi yaşında, kıvrıkcık saçlı bir delikanlıydı. "Denver'a gider gitmez bir rehinci bulup bu elbiseden kurtulacağım, kendime kot alacağım. Kodeste ne yaptılar bana, biliyor musun? Bir hücre, bir de İncil verdiler. Yere otururken altına İncil'i koyuyordum, anladı namussuzlar, onu alıp bir cep İncil'i verdiler, şu kadarlık bir kitap işte. Üstüne oturamayınca karıştırdım biraz. Hey, hey!" Bir dirsek attı şekerlemesini kıştırarak. Hep şekerleme yiyordu, içerde midesi iflas etmişti, başka şey kabul etmiyordu. "İncil'in bazı yerleri var, okurken insana ter basıyor, anlarsın ya." Sonra "ima yapma"nın ne demek olduğunu anlattı: "Serbest bırakılmasına az kalmış olan mahkum lafı döndürüp dolaştırıp tahliyesine getirir. Biz de gırtlığımız sıkıp ima yapma deriz ona. Fena şeydir ima yapmak, anladın mı?"

"Ben ima yapmam Henry."

"Biri bana ima yaptı mı amnda burun deliklerim açılır, öyle sinirlenirim ki karşımdaki camm kutaramaz. Neden ömrüm hapishanelerde geçti sanıyorsun? Onüç yaşındayken tepemi atturdılar da ondan. Oğlamın tekiyle sinemaya gitmiştim. Anama küfretti serseri. Hani şu pis laf vardır ya... Çakımı çıkarıp boğazım kestim. Elimden almasalardı tahtalıköyü boylayacaktı. Hakim 'Arkadaşına saldırırken ne yaptığının farkında mıydın?' dedi. 'Evet efendim, farkın-daydım efendim, o orospu çocuğunu öldürmek istedim, hâlâ da istiyorum,' diye cevap verdim. Şartlı tahliyeyi uygun görmediler, dosdoğru ıslahevine postaladılar beni. Orada da habire tecrit edildim.

Sen sen ol, federal hapishaneye düşme, dünyanın en rezil yerleri oralar. Öf, bıraksan bütün gece konuşurum, ne zamandır biriyle sohbet etmiyorum. Artık dışardayım. Kendimi o kadar *mutlu* hissediyorum ki tahmin edemezsin. Otobüse bindiğimde sen kımıldamadan oturuyordun, Terre Haute'taydık, ne düşünüyordun öyle bakayım?"

"Hiç, yolculuk ediyordum işte."

"Ben şarkı söylüyordum. Senin yanındaki koltuğu gözüme kestirmiştim, bir karıya yakın otursam kendimi tutamayıp elimi elbisesinin altına sokuveririm diye korkuyordum çünkü. Azıcık sabretmem lazım."

"Bir daha içeri girersen ömrübillah çıkamazsın. Şimdilik rahat dur."

"Benim de amacım o. Tek sorun burun deliklerimin açılması, yani ne yaptığımı bilmemem."

Erkek kardeşiyle karısı onu yanlarına, Colorado'ya çağırılmışlar. İş hazır. Şartlı tahliye kararı üzerine bileti hapishane yetkilileri tarafından alınmış. Dean'ın delikanlılık halini hatırlatan bir yeniyetme duruyordu karşımda: kam kaldıramayacağı kadar hızlı akan, burun delikleri açılan, ama o Tamı vergisi tuhaf azizliğe sahip olmadığı için kaderin demir yumruğundan kurtulamayan.

"Bana göz kulak ol Sal, burun deliklerim açılmasın, tamam mı? O zaman kazasız belasız kardeşimin kapışım çalabilirim belki."

Denver'a varır varmaz onu kolundan tutup Larimer Caddesine, cezaevi elbiselerini bırakabileceğimiz bir rehinciye götürdüm. İhtiyar Yahudi durumu hemen çaktı. "O baş belası şeyleri istemiyorum burada. Canyon City'li çocukların getirdikleri yeter."

Larimer Caddesi, boyuna çizgili hapishane elbiselerini satmaya çalışan sabıkalılarla doluydu. Henry malım bir kesekağıda koyup koltuğunun altına sıkıştırmış olarak, yepyeni bir kot pantolon ve spor gömlekle gezmeye başlayabildi sonunda. Dean'ın eskiden müdavimi olduğu Glenarm Bar'a gittik. Yolda Henry kesekağıdı bir kül variline attı. Tim Gray'e telefon ettik. Akşam olmuştu.

"Sen misin?" diye kıkırdadı Tim Gray. "Birazdan oradayım."

On dakika soma, yanında Stan Shephard, uzun ve rahat adımlarla bara daldı. İkisi Fransa gezisinden döndükten soma Denver'da yaşadıkları hayatı beğenmez olmuşlardı. Henry'yi sevdiler, şişe şişe

bira ısmarladılar ona. Henry cezaevinden aldığı parayı saçıp savurmakla meşguldü. Kutsal geçitlerin, çılgın evlerin kuşattığı yumuşak, karanlık Denver gecesindeydim yine. O bar senin bu bar benim dolaşiyor, Batı Colfax'teki klüpleri, Five Points'teki zenci mekanlarım keşfediyorduk.

Stan Shephard ne zamandır benimle tamşmak istiyormuş. İkimiz beraber ilk defa maceraya atılıyorduk. "Fransa'dan döndüğümünden beri ne yapacağımı bilmiyorum Sal. Meksika'ya gitmeyi düşündüğün doğru mu? Batsın bu dünya, seninle gelebilir miyim? Bir yerden yüz papel bulurum, Mexico City'ye varır varmaz da bursumu çekerim."

Anlaşmıştık, Stan de Meksika'ya geliyordu. İnce uzun, sıkılğan, fırça saçlı bir Denver delikanlısıydı. Kocaman üçkağıtçı gülüşüyle, Gary Coopervari ağırkanlı uysal hareketleriyle dikkati çekiyordu. "Batsın bu dünya!" diyerek başparmaklarım kemerine sokuyor, ağır ağır iki yana sallanarak, amaçsız adımlarla yürüyordu. Büyükbabasıyla kavgalıydı. Fransa yolculuğuna karşı çıkmışlardı, Meksika işine de karşı çıkacaklardı. Stan dedesiyle anlaşmazlığı yüzünden Denver'da serseri hayatı yaşıyordu. O gece Colfax Hot Shoppe'de içebileceğimiz kadar içip Henry'nin burun delikleri açılmasın diye sekiz olduktan sonra dağıldık. Stan düşe kalka Henry'nin Gle-narm'daki otelinin yolunu tuttu, orada uyuyacaktı. "Eve geç gitmeme bile izin yok. Dedem hemen başlar bağırıp çağırmaya, arkasından da anneme giydirir. Denver'dan uzaklaşmam şart, hem de derhal, yoksa kafayı oynatacağım."

Ben Tim Gray'lerde kaldım. Somadan Babe Ravvlins ufak ama eli yüzü düzgün bir bodrum katı ayarladı. Tam bir hafta eğlendik orada. Henry abisinin yamna gitti. Onu bir daha görmedik, ima yapan biriyle karşılaşp içeri mi tıklandı, yoksa gevşeyip geceye mi teslim oldu, bilmiyoruz.

Tim Gray, Stan, Babe ve ben o hafta öğlesonraları Denver'ın güzel barlarına takıldık. Bu barlarda pantolonlu garson kızlar çalışıyordu, utangaç ve sevecen bakışlarla gezinen, kaşarlanmış garson kızlar gibi davranmak şöyle dursun, müşterilere tutulup büyük aşklar yaşayan, incinip acı çeken ve sonunda işyerlerini değiştirmek zorunda kalan. Gecelerimizi de Five Points'te caz dinleyerek, çılgın

zenci klüplerinde kafa çekerek geçiriyor, sonra da benim bodruma dönüp sabahın beşine kadar çene çalıyorduk. Öğle saatlerinde Ba-be'in avlusunda yan gelip yatıyorduk, Denverlı ufaklıklar etrafımızda kovboyculuk ve kızilderilicilik oynuyor, üstümüze kiraz ağaçlarının çiçeklerini düşürüyorlardı. Çok eğleniyordum, dünyanın bütün kapılan açılıyordu önümde, hiç hayal kurmuyordum. Stan'le ikimiz Tim Gray'e bizimle gelsin diye dil döküyorduk, ama Tim Denver'-daki hayatından kopabileceğe benzemiyordu.

Meksika gezisine hazırlanırken bir gece Denver Doll aradı patadak: "Sal, bil bakalım kim geliyormuş Denver'a?" Hiçbir fikrim yoktu. "Yola çıkmış bile, öyle duydum. Dean! Araba almış, sana eşlik edecekmiş." Hayalimde bir görüntü canlandı: heyecandan alev alev yanıp titreyen korkunç bir melek bana doğru ilerliyordu; yerinden fırlayacak bir yürekti sanki; bulut gibi yaklaşıyordu; müthiş bir hızla; düzlükteki Kafenli Gezgin'i hatırlamamak elde değildi; beni takip ediyor, sıkıştırıyordu. O devasa suratım, azgın ve kemiksi inatçılığım, pırıltılı gözlerini görüyordum; kanatlarım görüyordum; etrafa kıvılcım yüklü binlerce yalım saçan, dağıldı dağılacak haldeki tekerlekli arabasını görüyordum; yolun üstünde ateşiyle bıraktığı izi görüyordum; kendi yönünü kendisi çiziyor, pamuk tarlalarının üstünden geçiyor, şehirleri aşıyor, köprüleri yıkıyor, nehirleri kurutuyordu. Batıya gelen gazap gibiydi. Belli ki tozutmuştu yine. Bankada nesi varsa çekip araba aldıysa karılarına para yollayamazdı. Durum kelekti. Ardında bıraktığı enkazın külleri daha soğumamıştı. Bu posası çıkmış kıtayı batıya doğru bir kere daha katediyordu pürtelaş. Yakında hedefine varacaktı. O geliyor diye kolları sıvadık. Söylenenlere bakılırsa beni arabasıyla Meksika'ya götürecekti.

"Size takılmama izin verir mi dersin?" diye sordu Stan endişeyle.

"Benkonuşurum," dedim sert sert. Neler olacağı konusunda fikir yürütemiyorduk. "Nerde kalacak? Ne yiyip ne içecek? Ona uygun kız bulunacak mı?" Gargantua'nın beklenmedik ziyareti gibi bir şeydi bu. Onun acı çeken cüssesine ve patlayan sarhoşluklarına karşı Denver'ın hendeklerini genişletmek ve belli yasaların kapsamım daraltmak gerekiyordu.

Dean'in gelişi eski moda filmlerdeki gibi oldu. Altın renkli bir öğle-sonrasında Babe'in evindeydim. Ortamı anlatayım biraz. Anne Avrupa'ya gitmişti. Evde gençlerle kalan Charity Hala yetmişbeş yaşındaydı ve tavuk kadar çevikti. Batının çeşitli yerlerine dağılmış olan Rawlins ailesinin haneleri arasında mekik dokur ve genellikle faydalı işler yaparmış. Vaktiyle boy boy oğullan varmış, ama hepsi uçmuş yuvadan. Charity Hala yaşına rağmen gençlerin her söylediğini, her yaptığımı takip ediyordu. Biz oturma odasında viskileri yuvarlarken üzüntülü üzüntülü başım sallıyordu. "İçkini avluda içebilirsin oğlum." Üst katta (ev o yaz pansiyona dönmüştü) Babe'i ümitsiz bir aşkla seven Tom diye biri kalıyordu. Vermontlu zengin bir ailenin oğluymuş, öyle diyorlardı, Vermont'ta parlak bir gelecek onu bekliyormuş, ama o Babe'i görmeden edemiyormuş. Akşamları ateş basan yüzünü gazetesinin arkasına gizleyerek oturuyordu salonda. Ne söylene duyuyor, ama çaktırmıyordu. Babe konuştuğu zaman yanakları iyice kızarıyor, gazeteyi elinden bıraktırdığımız zaman da tarifsiz bir sıkıntıyla suratımıza bakıyordu. "Öyle mi? Herhalde." Bundan başka laf çıkmıyordu ağzından.

Charity köşesine çekilmiş örgü örüyor ve kuş gözleriyle bizi izliyordu. Görevi yanımızdan ayrılmamaktı. Küfür bile ettirmiyordu. Babe divana uzanmış kıkırdamaktaydı. Tim Gray, Stan Shephard ve ben koltuklara yayılmış muhabbet etmekteydik. Gariban Tom da çile doldurmaktaydı. Kalktı, esnedi ve "Gün doğmadan neler doğar. İyi geceler," diyerek merdivenlere yöneldi. Babe'den hayır yoktu. Tim Gray'e açıktı çünkü. Tim Gray onun pençesinden kurtulabilmek için yılanbalığı gibi kıvrılıp bükölüyordu. İşte o güneşli öğle-sonrasında kahvaltı vaktine doğru Dean külüstürüyle kapımn önünde durdu. Tüvit takım elbisesi, yeleği ve saat zinciriyle dışarı atladı.

"Hop! Hop!" deyişi geldi kulağıma. Arabada Roy Johnson, Dunkel, Galatea ve Tom Snark da vardı. Roy kısa süre önce karısı Dorothy'yle beraber Frisco'dan dönüp tekrar Denver'a yerleşmişti. Bütün ekip Denver'daydı yine. Verandaya çıktım. Dean o koca elini

uzatarak "Oğlum, görüyorum ki bu taşra köşesinde işler yolunda," • dedi ve herkesi selamladı: "Merhaba, merhaba, merhaba. Tim Gray, Stan Shephard, n'aber?" Charity'yle tanıştırdık onu. "Ah, evvet, nassımız? Bu, arkadaşım Roy Johnson, beni yalmz bırakmadığı için kendisine teşekkür borçluyum, öhöm! Hey be! Rahat! Hazırol! Binbaşı Patırtı!" Bunları söylerken kendisine bön bön bakmakta olan Tom'la el sıkıştı. "Evvvet, evvet. Eee, kocamış Sal, ne zaman hareket ediyoruz? Yarın öğleden sonra? Güzel, güzel. Ben şimdi Ed Dunkel'a gidiyorum, tam onaltı dakikam var, eski demiryolu saatimi demin az daha çalıştırıyordum orada, saati Larimer Caddesindeki rehinciye vermeyi deneyeceğim, dükkan kapanmadan yetişmem gerekiyor, o arada mümkün olduğu kadar hızlı hareket ederek ve zamanın elverdiği kadar dikkat göstererek benim ihtiyara da bakınacağım, kazara Jiggs'in Büfesi'nde ya da öteki barlardan birinde olabilir, soma da berber Doll'la randevum var, yıllardır müşterim ol der durur, ben kendimi bildim bileli tipim değişmedi, bundan böyle de değişmeyecek. Rahat! Hazırol! *Tam* saat altıda! Uygun mu? Turumu bitirdikten soma seni buradan alacağım, beraber Roy Johnson'lara uğrayacağız, Gillespie dinleyip çeşitli bop plakları çalacağız, bir saatlik bir gevşeme, geceye hazırlık, ben şurada park edilmiş duran otuzyedi model elden düşme Ford'umla kırkbeş dakika önce çıkagelmeden yani beni hesaba katmadan nasıl bir gece geçirmeyi planladıysamz, sen, Tim, Stan ve Babe, Kansas City'de mola verip kuzenimi ziyaret ettim de ondan geciktim, Sam Brady'yi değil, onun küçüğünü..." Bu cümleleri sıralarken oturma odasındaki rafın arkasında kimseye gözükmeden üstünü değiştiriyordu. Takım elbisesini çıkardı, o döküntü bavulunu karıştırıp bir pan-talon ve bir tişört buldu, giyinmesi bitince saatim yem pantolonunun cebine geçirdi.

"Inez ne yapıyor?" diye sordum.

"Resmi olarak bu yolculuğa boşanmak için çıkıyorum. Boşanmak Meksika'da çok kolay oluyormuş. Camille'i razı ettim, işler yoluna girdi, hiçbir terslik yok artık, her şey güzel, her şey hoş, niye hayatı kendimize zehir edelim ki?"

"Pekala," dedim. Dean'in peşinden sürüklenmeye her zaman hazırımdım. Hep beraber planlara başladık. Büyük bir gece organize et-

tik, unutulmaz bir gece. Ed DunkePın erkek kardeşi evinde parti veriyordu. Davetliler arasında otobüs şoförlüğü yapan diğer iki kardeşleri de vardı. Parti boyunca olup bitenleri dehşetle seyrettiler. İştah açıcı bir sofra donatılmıştı, pastalar, içecekler vesaire. Ed Dun-keP mutlu ve huzurlu görünüyordu. "Galatea'yla aran düzeldi mi?"

"Evet," dedi. "Kesinkes. Biliyor musun, yakında Denver Üniver-sitesine kaydolacağım Roy'la birlikte."

"Ne okuyacaksın?"

"Sosyoloji falan. Baksana, Dean her karşılaşmamızda biraz daha tozutmüş oluyor, sence de öyle değil mi?"

"Kesinkes öyle."

Galatea Dunkel da partideydi. Birini bulup konuşmaya can atı-yordu, fakat Dean herkesi esir almış durumdaydı. Ben, Shephard, Tim ve Babe duvarın önünde duran mutfak sandalyelerine dizilmiştik, Dean'in şovunu izliyorduk. Ed Dunkel Dean'in etrafında dolanıp duruyordu. Zavallı kardeşi arkaplane itilmişti. Bizimki "Hop! Hop!" diyor, tişörtünü çekirtiyor, göbeğini kaşıyor, atlayıp zıplıyordu. "Evvvet, işte gene beraberiz. Yıllar birer birer geride kalıyor ve hiçbirimiz değişmiyoruz, şaşırtıcı olan da bu, kalı-kalı-cılık, yanımda iskambiller var, iddiamı kamtlamak için hepinizin falına bakabilirim." O kirlili iskambil destesini çıkardı. Dorothy Johnson ile Roy Johnson bir köşede dimdik oturuyorlardı. Acıklı bir toplantıydı aslında. Dean birden durgunlaşıp Stan'le ikimizin arasındaki sandalyeye çöktü, duygusuz gözlerle boşluğa daldı köpek gibi, kimseyle ilgilenmez oldu. Enerji toplamak için uzaklaşması gerekmişti. Uçurumun kenarında duran bir kaya parçasıydı sanki, dokunsamz dengesini kaybederdi, ya aşağı yuvarlanır ya da olduğu yerde sallanırdı. Sonunda patlayıp çiçek açtı, yüzü sevecen bir gülümsemeyle aydınlandı, yeni uyanan biri gibi etrafına bakındı, "Şu tatlı insanları görüyor musun Sal? Bana yaşama sevinci veriyorlar. Geçen gün Min'e de bahsettim bundan. Yaa! Yaa!" diyordu adeta. Kalktı, odada gezindi, otobüs şoförlerinden birine elini uzattı. "Nassımız? Ben Dean Moriarty. Evet, sizi gayet iyi hatırlıyorum. Ne alemdesiniz? Çok güzel, çok güzel. Şu pastaya bakın Allah aşkına, nefis! Bir dilim daha alabilir miyim? Ben, şu sefil halimle?" Ed'in kız kardeşi al dedi. "Ah, harikulade! Ne hoş insanlar var şu dünyada! Masayı pastalarla

doldurmuşlar, sırf küçük mutluluklar yaşansın diye. Evet, muhteşem, inılmaz, hey mübarek!" Odanın ortasına dikilmiş huşu içinde pastasını yiyor, insanları inceliyor, arkasında olanları bile kaçırmıyordu. Her şey şaşırtıyordu onu. Davetliler gruplaşmış laflamaktaydılar. Dean sürekli "Evet! Doğru!" diyordu. Duvardaki bir resim yüzünden bütün dikkatleri üstüne çekti. İlerledi, resme yakından baktı, geri çekildi, öne eğildi, zıpladı, onu mümkün olan her yükseklikten, her açıdan görmek istiyordu, sonunda tişörtünü yırtarcasına çekiştirerek bir bağırıtı kopardı: "Vay camna!" Yarattığı etkinin farkında değildi. Odadakilerin yüzlerinde anne babalara özgü bir sevgi ışıltısı belirmişti. Dean en nihayet melekleşiyordu, tahminimde yanılmamıştım, fakat her melek gibi onun da feveran ettiği, hidetlendiği anlar vardı. O gece şamatacı bir grup halinde partiden ayrılıp Windsor Bar'a kapağı atmamızdan soma mecnun gibi, şeytan gibi, melek gibi sarhoş oldu.

Ufak bir hatırlatma: bir zamanların görkemli Denver Gold Rush Otelini olarak birçok bakımdan önem taşıyan (alt katındaki büyük barın duvarlarında hâlâ mermi delikleri bulunan) "VWindsor bir dönem Dean'in eviymiş. Babasıyla beraber üst kattaki odalardan birinde kalırlarmış. Dostumuz bu nedenle turist olamazdı. Barda zıkkımlanırken sanki babasının hayaletiydi. Şarap içti, bira içti, viski içti, su gibi. Kızarıp terledi, bağırıp çağırdı, yalpalaya yalpalaya piste çıktı, kızlarla dansedip piyano çalmaya uğraşan batılı taverna müdavimlerinin arasına karıştı, sabıkalarına sarılıp naralar attı. Bizim ekip bitişik iki masaya yayılmış durumdaydı. Denver D. Doll, Do-rothy, Roy Johnson, Dorothy'nin arkadaşı Wyomingli bir kız, Stan, Tim Gray, Babe, ben, Ed Dunkel, Tom Snark ve birileri daha, toplam onüç kişi. Doll çok eğleniyordu, bir fıstık makinesi bulup önüne yerleştirmişti, durmadan para atıp fıstık yiyordu. Bir kartpostal alalım, herkes birşeyler karalasın, Carlo Marx'a yollayalım, diye tutturdu. Komik şeyler yazdık. Kemanların sesi Larimer Caddesinde kırbaç gibi saklıyordu. "Ne eğlenceli, değil mi?" diye haykırdı Dean. Gecenin ilerleyen saatlerinde ikimiz erkekler tuvaletinin kapısını yumrukladık, açılmadı, kırmaya çalıştık, ama kalınlığı ikibu-çuk santim falandı. O arada orta parmağımın kemiği ezilmiş, ertesi gün farkettim. Küfelik olmuştuk. Masada elli bardak bira birden bu-

lunuyordu. Tek yapacağımız sağa sola saldırırken masaya uğrayıp fırtlanmaktı. Canyon Cityli sabıkalılar düşe kalka yammıza gelip gevezelik ediyorlardı. Barın çıkışındaki fuayede, ömürlerini maden arayarak tüketmiş ihtiyarlara rastladık, tiktak eden eski duvar saatinin altında bastonlarına yaslanmış hayal kuruyorlardı. Onlar da güzel günlerinde böyle taşkınlıklar yapmışlardı. Bütün nesneler fırıl fırıl dönüyordu. Her yerde parti vardı, hatta bir tanesi şatodaydı, arabalara doluşup gittik, Dean başka bir partiyi tercih etmişti, salonda upuzun bir masaya oturup naralar attık. Dışarıya yüzme havuzu ve grottolar inşa etmişlerdi. Dev yeraltı ылamın yukarıya süzölmek üzere olduğu şatoyu bulmuştum nihayet.

Sabaha karşı Dean, ben, Stan Shephard, Tim Gray, Ed Dunkel ve Tommy Snark tek arabayla sürtmeye devam ediyorduk, daha neler neler yaşayabilirdik. Meksikalıların mahallesinde ve Five Po-ints'te turladık tökezleye tökezleye. Stan Shephard zevkten dört köşeydi. "*Orospu* çocukları! *Batsın* bu dünya!" diye ciyaklayarak dizlerine vuruyordu. Dean bayılmıştı Stan'e. Onun her söylediğini tekrarlıyor, oflayıp pofluyor, terini siliyordu. "Şu alem herif olunca Meksika'da da havamızı buluruz, değil mi Sal?" Kutsal Denver'da son ge-cemizdi, unutulmaz ve vahşi olmalıydı. Bodruma döndük. Mum ışığında şarap içip dağıtıcaktık. Charity üst katta geceliğı ve el fene-riyle ayaklarının ucuna basarak gezinmekteydi. Yolda kendini Go-mez diye tamtan bir zenci de katılmıştı aramıza. Five Points'te karşılaşmıştık, yalpalayarak yürüyordu, dünya yansa başım çevirip bakmazdı. Tommy Snark arkasından seslenmişti: "Hey, adın Johnny mi?"

Dönüp bize doğru ilerlemiş, yammızdan geçmiş ve nelerden sonra "Tekrarla bakayım söylediğini," demişti.

"Johnny adım verdikleri adam sen misin?"

"Bu isim daha mı uygun? Johnny olmak için elimden geleni yapıyorum ama yolumu bulamıyorum."

Dean "Bize takıl öyleyse *ahbapV* diye atılmıştı ve Gomez'i de alıp gazlamıştık. Bodrumda fısıldaşıp duruyorduk komşuları rahatsız etmemek için. Sabah dokuzda saçma sapan konuşup gülmeye devam eden Dean ve Shephard dışında herkes evinin yolunu tuttu. Millet kahvaltısının başında kulak kesilmiş, yeraltından gelen o aca-

yip "Evet! Evet!" seslerini dinliyordu herhalde. Babe mükellef bir sofra hazırladı. Yola çıkmamıza az kalmıştı.

Dean en yakın istasyona gidip arabamın bakımını yaptırdı. Bu seferki iki kapılı 37 model bir Ford'tu. Sağ kapısı kopmuş, kaportaya bağlanmıştı. Sağ ön koltuğu da kırık, yatar gibi oturuyordunuz, yüzünüzü lime lime olmuş tavan kaplamasına dönük tutmamız gerekiyordu. "Tıpkı Min'le Bili gibi," diyordu Dean. "Öksüre tıksıra varacağız Meksika'ya. Yol bitmek bilmeyecek." Haritayı incelemiştim: Laredo sınır kapısına kadar olan mesafe, ki büyük kısmını Texas eyaleti oluşturuyordu, bin milden fazlaydı, oradan büyük şehir, yani Isthmus ile Oaxaca tepeleri civarına kadar olan mesafe ise 767 mil. Tasavvur edemiyordum bu yolculuğu. Masal gibi olacaktı. Hedefimiz doğu ya da batı değil, büyüğü güneydi. Batı yarıküresini Tierra del Fuego'nun kayalıklarına kadar göreceğimizi, yeryüzü eğrisini aşip öteki dönencelere, öteki dünyalara uçacağımızı hayal ediyorduk. Dean "Sonunda Onu bulacağız," diyordu yürekten bir inançla kolumu sıkarak. "Biraz sabret yeter ki. Heyt! Heyt!"

Shepherd'ın Denver'da son bir işi kalmıştı. Beraber evine uğradık. O zavallı büyükbabayla tanıştım böylece. Adamcağız kapıya dikilmiş bizi durdurmaya çalışıyordu: "Stan-Stan-Stan."

"Ne var dede?"

"Gitme."

"Of! Her şey ayarlandı, gitmek *zorundayım* artık. Neden böyle yapıyorsun?" İhtiyarın kır saçları, iri badem gözleri ve gergin, deli dolu bir boynu vardı.

"Stan," dedi. "Lütfen gitme. Yaşlı büyükbabam ağlatma. Gene yalnız mı bırakacaksın onu?" Bu sahne içime, işledi.

"Dean," dedi (bana hitap ediyordu), "Stan'imden ayrılamam ben. Çocukluğunda ona parkı gezdirirdim, kuğuları anlatırdım. Sonra küçük kız kardeşi o gölde boğuldu. Beni evladımın ayırma."

"Olmaz," dedi Stan. "Gidiyoruz. Hoşçakal." Çantalarıyla güçbe-la dışarı çıktı.

Büyükbabası kolunu bırakmıyordu. "Stan, Stan, Stan, lütfen gitme, gitme, gitme."

Başımız önümüzde ilerledik. Yaşlı adam, kapılarına boncuklar asmış, salonunu tıka basa mobilya doldurmuş olduğu kenar mahalle

evinin girişinden çekilmiyordu. Yüzü kağıt gibi beyazdı. Bir kez daha seslendi Stan'e. Hareketlerinden felç geçirmiş olduğu belliydi. Yerinden kımıldamıyor, orada öylece duruyordu. Biz köşeyi dönünceye kadar o tedirgin haliyle arkamızdan bakıp "Stan, gitme," demeye devam etti.

"Hayallah, ne söyleyeceğimi şaşırdım Shep."

"Boşver, o hep böyle yapar."

Sonra bankada Stan'in annesiyle buluştuk. Kadın oğlu için para çekecekti. Beyaz saçlı, hoş bir hatundu, çok genç gösteriyordu. Ana oğul bankanın mermer zemininde dikilip fısıldaştılar. Stan baştan aşağı kot giymişti, Meksika'ya giden biri olduğu hemen anlaşıyordu. Denver'daki hayatına özgü o yumuşakbaşlılık vardı üstünde. Yakında ateşli ve toy Dean'le beraber tüyecekti. Dean tam kararlaştırdığımız saatte köşede bitiverdi. Bayan Shephard üçümüze kahve ısmarlamak istiyordu.

"Stan'ime iyi bakın," dedi. "O ülkede insanın başına neler gelebileceğini biliyorsunuz."

"Birbirimize göz kulak olacağız," dedim. Stan önden annesiyle yürüdü, ben de arkada deli Dean'in doğuda ve batıda tuvalet duvarlarına yazılan yazıları yorumlayışını dinledim.

"Arada çok fark var. Doğuda küfürler, adi espriler, dolambaçsız sıfatlar yazıyorlar, belden aşağı bir dolu laf ve resim yani... Batıda ise adlarını yazıyorlar, Blufftown Montana'dan Red O'Hara buradaydı, tarih, tam bir ağırbaşlılık içinde, Ed Dunkel gibi mesela, nedeni Mississippi'nin bu tarafındaki müthiş yalnızlık." İşte önümüzde yalnız bir adam yürüyordu, annesi sevgi dolu bir kadındı, onun gitmemesi için neler vermezdi, fakat ayrılmak zorunda olduklarını biliyordu. Stan'in dedesini terkettiğine de tamk olmuştum. Üçümüzü düşündüm: Dean babasını arıyordu, ben yetimdim, Stan büyükbabasını terketmişti ve birlikte gecenin kollarına atılıyorduk. Ana oğul 17. Caddenin telaşlı kalabalığında öpüştüler, kadın bir taksi durdurup bindi, bize el salladı. Allahaismarladık. Allahaismarladık.

Arabaya atlayıp Babe'lere döndük. Vedalaştık. Giderken Tim'i de evine bırakacaktık. O gün Babe'in bütün güzelliği üstündeydi: İsveçlilere benzetilmesine neden olan-uzun sarı saçları ve güneşte parlayan çilleriyle küçük bir kızken nasılsa öyle. Gözleri buğulan-

mişti. Tim'le beraber Meksika'ya gelmeyi planlıyordu. Ama gelmedi. Allahaismarladık. Allahaismarladık.

Yola çıktık. Tim'e şehir dışında bulunan evinin avlusunda veda ettik. Uzaklaşırken dönüp onun ovada ufalıp kayboluşunu izledim. Tuhaf adamdı, tam iki dakika arkamızdan baktı, kimbilir hangi efkarlı düşünceler geçiyordu aklından. Küçüldü, küçüldü. Kaptan edasıyla, bir eli çamaşır direğinde, kımıldamadan duruyordu. Onu görebileceğim kadar görmek için arabada eğilip bükülüyordum. Sonra baktığım yerde bir boşluk belirdi, büyüyen bir boşluk. Bu boşluk Kansas'tan Atlantis'e, evime uzanan bütün o doğu manzarasına karışıyordu.

Takırdayan burnumuzu güneye çevirmiştik, Colorado'nun Castle Rock bölgesine doğru. Güneş kızarmaya başlamıştı. Batıdaki kayalıklar Brooklyn bira fabrikalarının şubat alacakaranlığında yarattıkları görüntüyü hatırlatıyordu. Mor kaya gölgelerinin ötesinde yürüyen biri vardı, ama göremiyorduk onu, belki de benim yıllar önce dağların doruklarında varlığım hissettiğim ak saçlı ihtiyardı. Zacate-caslı Jack. Yaklaşıyordu. Keşke hep yammda kalsaydı. Ve arkamızda Denver tuzdan bir şehir gibi ufalamıyordu, dumanlarının havaya dağılıp eriyişine tamk oluyorduk.

Aylardan Mayıstı. Çiftlikleri, sulama hendekleri ve ufaklıkları yüzmeye çağıran gölgeli korularıyla insana yuvasındaymışçasına huzur veren Colorado öğlesonraları Stan Shephard'ı ısırın böcek gibi böcekler yaratabilir miydi? Stan kolunu kapıyla kaporta arasındaki açıklığa dayamış şen şakrak birşeyler anlatırken hayvan gelip onu böğürte böğürle koluna uzun bir boncuk dizisi kondurdu. Bir Amerika öğlesonrasında oluyordu bu. Stan kolunu çekip ısırıklan sıktı ama kolu şişip zonklamaya başlamıştı bile. Dean de ben de aptal-laşmıştık. Şişliğin inip inmediği belli oluncaya kadar bekleyecektik, çaresiz. Eski şehirciklerimizden meçhul güney topraklarına doğru daha üç mil katetmişken esrarlı fesatlar diyarından ne idüğü belirsiz bir humma kaynağı havalanmış ve içimize korku salmıştı.

"Neydi o?"

"Buralarda böyle böcekler olduğunu bilmezdim."

"Allah kahretsin!" Bunun bir uğursuzluk işareti olduğu hissine kapılmıştık. Yolumuza devam ettik. Stan'ın kolu kötüleşiyordu. Bulduğumuz ilk hastaneye girip penisilin iğnesi yaptıracaktık. Castle Rock'u geride bırakmış, Colorado Springs'e varmıştık. Geceydi. Sağ tarafımızda Pike's tepesinin dev gölgesi yükseliyordu. Pueblo otobanındaydık. "Bu yolda binlerce kere otostop yaptım," dedi Dean. "Bir defasında karanlıkta şu dikenli telin arkasına saklanmıştım, korkuyordum nedense."

Sırayla hayat hikayelerimizi anlatmaya karar verdik. Öncelik Stan'indi. "Yolumuz uzun," dedi Dean, "istediğin kadar konuş, aklına gelen bütün ayrıntıların üstünde dur, ki gene de her şeyi aktaramazsın. Hadi bakalım." Stan hikayesine başladı. "Biraz gevşe oğlum." Karanlığı yarararak ilerliyorduk. Dostumuz Fransa'daki deneyimlerinden bahsetmeye koyulmuştu, sonra vazgeçti, çektiği sıkıntıları açıklayabilmek için Denver'daki çocukluk yıllarına dönme ihtiyacı duydu. Dean'le bisiklete binerken rastlaştıkları günleri andılar. "Arapahoe Garajında olanları unuttun galiba. Ben sana top atmıştım, sen köşeden yumruğunla karşılık verince top lağıma kaçmıştı. Okul dönemi. Hatırladın mı?" Stan sinirliydi, ateşi çıkmıştı. De-an'e içini dökmek istiyordu. Dean ise taraf tutmayan, bilen, değerlendiren, dinleyen, onaylayan, kafa sallayan adam rolündeydi. Wal-senburg'u geçtik, Trinidad'ı da geçtik. Oralarda bir yerde, bir kamp ateşinin önünde Chad King de antropolog arkadaşlarına hayat hikayesini anlatıyor olmalıydı, bizim o anda otobanda birbirimize hayat hikayelerimizi anlatarak Meksika'ya doğru yol aldığımızı duysa inanmazdı. Ah o hüznün dolu Amerika gecesi! Artık New Mexico'daydık. Raton'ın kavisli kayalarım geride bıraktıktan sonra yemek molası verdik. Ismarladığımız hamburgerlerin bir kısmım derhal mideye indirdik, kalanları da aşağıda sınırdaki yeriz diye peçeteye sarıp arabaya götürdük. "Texas eyaleti önümüzde diklemesine duruyor," dedi Dean. "Yatay hale getireceğiz onu. Her şeyiyle büyük mü büyük. Birazdan içinde olacağız ve yarına kadar dışına çıkamayacağız, üstelik hiç toprağa basmadan. Tasavvur edebiliyor musunuz?"

Yola koyulduk. Gecenin engin düzlüğünde ilk olarak Texas'ın Dalhart kasabasıyla karşılaştık. 1947'de de görmüştüm bu manzarayı. Elli mil uzağımızda dünyanın karanlık döşemesine serilmiş ışıltılı bir kasaba, meskitler, çorak araziler ve ufukta ay, gittikçe irileşen, şişmanlayan, tembelleşen, yumuşayan, yuvarlanan, sabah yıldızının mücadeleyi kazandığı, camlarda çiy damlacıklarının parlamaya başladığı ana kadar. Issız taşra kasabası Dalhart'tan soma Amarillo'ya ulaştık. Artık benzin istasyonları vardı, deliğinden on sent atılınca iğrenç plaklar çalan 1950 yapımı süslü püslü müzik dolapları vardı. Amarillo ile Childress arasındaki o uzun yolu katederken Dean'le ikimiz kitaplardan bahsederek Stan'ı serseme çevirdik, neler okuduğumuzu merak etmişti. Childress'te güneş içimizi ısıtırken ara yollardan birine girip dosdoğru güneye yöneldik ve o çorak sonsuzlukta uçarcasına ilerledik: Paducah, Guthrie ve Abilene. Dean'e uyku bastırmıştı. Stan ve ben ön koltuğa geçip sürücülük görevini devraldık. Hurda otomobil cayıp cayıp yanıyor, takırdıyor, ama teslim olmuyordu. Uzaklardaki donuk titreşimlerden kopup gelen kum yüklü dev rüzgar bulutları patlıyordu üstümüzde. Stan Monte Carlo'yla, Cagnes-sur-Mer'le, beyaz duvarları arasında karanlık yüzlü insanların dolaştığı mavi Menton köyleriyle ilgili hikayeler eşliğinde gaza basmaktaydı.

Texas'ı kimse reddedemez. Abilene'e girerken yavaşlamış ve gözlerimizi açıp etrafı incelemeye koyulmuştuk. "Bu şehirde yaşadığınızı farzedin. Uygarlıktan bin mil uzakta. Demiryolu kenarına kurulmuş viran bir şehirde. Burada sığır güdülür, çizme giyilip havaya ateş edilir ve küfelik olana kadar içilir," dedi Dean başım camdan dışarı uzatıp ağzım W. C. Fields gibi çarpıtarak. Hiçbir yer için kaygı duymazdı ki Texas için duysun. Kırmızı suratlı Texaslılar onu iplemeler, sıcak kaldırımlardaki koşuşturmalarını sürdürdüler. Şehrin güney yakasında arabayı durdurup karnımızı doyurduk. Az sonra Coleman ve Brady'ye doğru yol alırken akşama daha milyonlarca mil var hissinden kurtulamıyorduk. Texas'ın tam ortasındaydık: çalı öbekleri, susuz bir derenin yanına inşa edilmiş bir ev, elli yıllık dolambaçlı toprak yol ve sonsuz bir sıcaklık, o kadar. "Kocamış Meksika, nerdesin?" dedi Dean uykulu uykulu. Arka koltukta yatıyordu. "Şafak sökmeden senyoritaları kucaklayalım. Bu külüstür Ford yuvarlanıp gider, yeter ki dilinden anlayın, rahatı kaçmasın. Tek sorun kıçının yere yapışıp kalacak gibi olması, ama bir süre daha idare ederiz böyle." Lafi biter bitmez uykuya daldı.

Direksiyona ben geçtim. Hedefim Fredericksburg'tu. Şu haritanın üstünde ne çok çapraz çizmişim! İşte 1949 yılının karlı bir sabahında Marylou'yla elele tuttuğumuz yer. Kimbilir nerdedir şimdi Marylou? Dean "Çal!" diye haykırdı rüyasında. Ya Frisco'da caz dinliyor ya da kendini Meksika mambosuna hazırlıyordu. Stan'ın çenesi düşmüştü. Önceki gece Dean yüzünden susmak zorunda kalmış olduğu için şimdi nefes almadan konuşuyordu. Sıra İngiltere maceralarına gelmişti. Uzun saçları ve hırpani pantolonuyla Londra'dan Liverpool'a otostop yapmam, Avrupalı boşluğun kasvetinde esrarengiz kamyon şoförlerinin önerilerini kabul etmesini anlatıyordu. Texas'ın durmak bilmeyen rüzgarından gözlerimiz kanlanmıştı. Üçümüz de taş yutmuş gibiydik. Ağır ağır da olsa hedefimize yaklaşıyorduk. Araba sürekli silkindiği halde hızımız kırk aşamıyordu. Fredericksburg'tan geniş ve yüksek batı düzlüklerine indik. Ön cama pervaneler çarpmaya başlamıştı. Dean "Sıcak ülkeye az kaldı çocuklar! Çöl fareleri ve tekila!" diye bağırıyor ve tedirgin bir sesle ekledi: "Texas'ın bu kadar güneyinde hiç bulunmadım. Cehennemin dibi! Benim ihtiyar kışları buraya gelir. Kurnaz berduş!"

Aniden kendimizi tropikal sıcakta kavrulurken bulduk. Bir dağ eteğindeydik. Tepeyi San Antonio'nun ışıkları kaplamıştı. Asıl Meksika sınırının burası olduğu hissini duymamak elde değildi. Yol ke-

narındaki evler farklıydı, benzin istasyonları bakımsızdı, lambalar seyrekti. Dean memnun mesut ön koltuğa atladı, bizi San Anto-nio'ya kavuşturacaktı. Verandalarına eski püskü sallanan koltuklar yerleştirilmiş, mahzensiz, en ufak darbede çökecek gibi görünen Meksika kulübelerinin arasından daldık şehre. Arabaya yağ koydurmak için girdiğimiz benzin istasyonu tımarhaneyi andırıyordu. Üstleri vadideki yaz sineklerinin izleriyle kararmış ampullerin yakıcı ışığında, hafif alkollü içkilere ayrılmış tezgaha yanaşıp bira şişelerini şak diye önlerine çeken ve parayı görevlinin suratına fırlatan Meksikalılarla karşılaştık. Ailecek aym şeyi yapıyor ve geziniyorlardı. Ku-

lübeler, dallan sarkmış ağaçlar ve yabani tarçın kokusu. Bir grup delidolu kız belirmişti, yanlarında da oğlanlar. Dean "Hey! *Sil Manana!*" diye laf attı onlara. Her köşeden müzik fişkırıyordu, her çeşit müzik. Stan'le ikimiz biraları dikip zom olduk. Amerika'nın hem içinde hem dışındaydık ve kaçıklığın göbeğine düşmüştük. Ah San Antonio ah!

"Beni dinleyin çocuklar, San Antone'de biraz oyalansak fena mı olur? Zaten Stan'in kolu için bir hastane bulmamız lazım. Senle şu sokakları keşfederiz Sal, evlerin ön odalarında *True Love* dergisini okuyarak keyif yapan etine dolgun yavruları dikizleriz. Hadi yürüyün!"

Bir süre en yakın hastanenin nerde olduğunu soruşturarak yavan yavan turladık. Şehir merkezinde bir klinik olduğunu öğrendik. İç semtler daha düzgündü ve Amerika'ya daha çok benziyordu. Her tarafta gökdelenimsi binalar, neonlar, büyük mağazalar vardı, ama trafik kurallarına boşvererek karanlıktan önünüze fırlayıveren otomobillere de rastlıyordunuz. Arabayı hastanenin girişine parkettik. Ben Stan'le stajyer doktor aramaya çıktım, Dean arabada kaldı, üstünü değiştirecekti. Kliniğin salonu yoksul Meksikalı kadınlarla doluydu: hamile olanlar, hasta olanlar, çocuklarını doktora getirmiş olanlar. Acıklı bir manzaraydı. Birden Terry canlandı gözlerimin önünde, zavallı Terry, nelerle uğraşıyordu kimbilir. Stan orada saatlerce beklemiş. Sonunda bir stajyer doktor gelip kolunu muayene etmiş. Enfeksiyonun bir adı vardı ama telaffuz etme zahmetine katlanmadık. Penisilin iğnesi yapmışlar.

O arada ben de Dean'le Meksika mahallesinin keyfini çıkardım. Hava mis gibi kokuyordu ve çok yumuşaktı, hiç bu kadar yumuşağım teneffüs etmemiştim. Sokaklar karanlık, esrarlı ve uğultuluydu. Bazen beyaz şallı bir kızın silueti geceyi bölüveriyordu. Dean ayaklarının ucuna basarak yürüyor, "Öyle muhteşem bir yer ki insan kıpırdayamaz burada," diye fısıldıyordu. "Sessiz olalım. Hiçbir şeyi kaçırmayalım. Bak! Bak! Çılgın bir bilardo salonu!" İçeri girdik. On onbeş delikanlı üç masada bilardo oynuyordu, hepsi Meksikalıydı. Birer kola alıp müzik dolabının yanıştık, Wynonie Blues Harris'in, Lionel Hampton'ın, Lucky Millinder'ın plaklarını çaldık, hoplayıp zıpladık. Dean etrafı seyret diye dürtükleyip duruyordu.

"Çaktırmadan gözle. Bebeğinin mamasıyla ilgili hislerini dile getiren Wynonie'ye kulak verirken, şu yumuşak dediğin havayı içine çekerken gözle. Birinci masada top kovalayan sakat oğlana dikkat ettin mi? Bu izbe yerin palyaçosu o. Hayatı boyunca birilerine alay konusu olmuş. Ötekiler katı kalpliliklerine rağmen onu seviyorlar."

Oğlan cüceydi. Vücudu tuhaf şekilde gelişmişti. Yüzü çok güzel, kafası kocamandı, koskocaman. İri kahverengi gözleri nemli nemli parlıyordu. "İşte sana Meksika'dan San Antonio'ya göçetmiş bir Tom Snark. Dünyamn her yerinde aynı hikaye. Görüyor musun nasıl vuruyorlar kışına ıstakayla? Sonra d? gülüyorlar. Bizimki oyunu kazanma çabasında. Demin elli sentine bahse girdi. Kaçırma!" Melek cüce kenardan atış yapıyordu. Iskaladı. Arkadaşları yuh çektiler. "Bak şunlara," dedi Dean. Ufaklığı ensesinden tutmuş havada sallıyorlardı şamata olsun diye. O da ciyak ciyak bağıırıyordu. Az sonra kapıdan dışarı süzıldüğünü farkettiler, dönüp tatlı, mahcup bir bakış fırlattı arkasına. "Onu yakından tamyabilmek için, düşüncelerini, aşklarım öğrenebilmek için neler vermezdim! Ben bayıldım buraya Sal!" Biraz dolaştık. Karanlık, esrarlı binalar çıktı karşımıza. Balta girmemiş orman gibi avlulara gizlenmiş yığınla ev keşfettik. Ön odalardaki kızları, verandalarda oturan kızları, çalıların arasında oğlanlarla oynayan kızları dikizledik. "San Antonio ne manyak yermiş meğer! Burası böyleyse Meksika nasıldır kimbilir! Hadi gazlayalım hemen!" Hastaneye gittik. Stan hazırды, iyileştğini söylüyordu. Sarılıp ballandıra ballandıra anlattık ona yaptıklarımızı.

Artık son yüzelli millik yolu aşıp büyülü kapıya dayanabilirdik. Arabayı çalıştırdık. Yorgunluktan geberiyordum. Uyuyakalmışım. Gözümü açtığımda Dilley'i ve Encinal'ı geride bırakmıştık, Lare-do'da bir büfenin önündeydik. Saat sabahın ikisiydi. Dean içini çekti: "Texas'ın ucu, Amerika'nın ucu. Sonra ne var bilmiyoruz." Hava korkunç sıcaktı, her tarafımızdan ter boşanıyordu. Çiy yoktu, oksijen yoktu, ampullere yapışan milyonlarca pervaneden ve gecenin sıcağında buharlaşan nehrin bunaltıcı ağır kokusundan başka hiçbir şey yoktu. Rio Grande: Rocky yaylalarından doğan, uçsuz bucaksız vadiler yaratan, ısınan sularım engin körfezde Mississippi'nin çamurlarına katan nehir.

Laredo o sabah uğursuz bir şehir görünümündeydi. Fırsatçı taksi şoförleri ve uyamak sımır fareleri av bekliyorlardı. Pek bir şey bulamayacaklardı, çünkü vakit geçti. Burası her türlü hainin mesken tuttuğu, yolunu şaşırmışların gerektiğinde sıvışabilecekleri bir diyara yakın olmak amacıyla yaşamayı seçtikleri yerdı. Basık, yapış yapış havaya kaçak mal kokusu sinmişti. Polisler kırmızı suratlı, terli ve memnuniyetsizdiler, kabadayıya benzemiyorlardı. Garson kızlar da pis ve bezgindiler. Büyük Meksika az ötedeydi, varlığını hissediyordunuz, tavalarda kızaran tortillaların kokusunu duymamz bile mümkündü nerdeyse. Meksika bir muammaydı. Tekrar deniz seviyesine inmiştik. Et yemeye kalkıştık, yutamadık, kalan parçaları peçeteye sarıp yammıza aldık. Son derece keyifsiz ve hüzünlüydük. Fakat nehrin üstündeki gizemli köprüyü geçince her şey bambaşka oldu: tekerleklerimiz en nihayet resmi Meksika toprağına değmişti, henüz arabalara sımır muayenesi yapılan alandaydık, ama caddenin öbür tarafı Meksika'ydı. Gözlerimizi oraya dikmiştik. Tıpkı Meksika gibi, diyorduk. Saat sabahın üçüydü ve beyaz pantolonlu, hasır şapkalı adamlar sıvaları dökülmüş dükkan duvarlarının diplerinde tembel tembel oturuyorlardı.

"Şu heriflere bakın," diye fısıldadı Dean. Derin bir nefes aldı. "Sabredin biraz." Görevli polisler sırtarak yammıza yaklaşp eşyalarımızı 'çıkarmamızı rica ettiler. Biz bütün dikkatimizi caddenin karşı tarafına yöneltmiştik. O sihirli İspanyol sokaklarında kaybolacağımız âm iple çekiyorduk. Halbuki Mukaddes Lhasa'da falan değil, Nuevo Laredo'daydık. "Bu herifler herhalde bütün gece ayaktadırlar," dedi Dean gene fısıldayarak. Alelacele belgelerimizi gösterdik. Memurlar sımır civarında musluk suyu içmememizi öğütleyip bagajı şöyle bir karıştırdılar. Hiç polise benzemiyorlardı. Uyuşuk ve kibardılar. Dean büyülenmişçesine onları izliyordu. "Bu ülkenin aynasızları bile başka! İnanamıyorum!" Gözlerini oğuşturdu. "Rüyadayım galiba." Artık paralarımızı değıştirtebilirdik. Bir masaya kat kat pesolar istiflenmişti. Sekiz peso aşağı yukarı bir Amerikan doları ediyordu. Paramızın çoğunu çevirttik ve kalın desteleri keyifle ceplerimize yerleştirdik.

Çekine çekine hedefimize yöneldik. Meksikalılar şapkalarının altından bizi gözlüyorlardı. Az ilerde kapılarından dumanlar çıkan yirmi-dört saat açık lokantalar ve müzik vardı. "Hey mübarek," diye mırıldandı Dean.

"Tamam." Polis sırtıyordu. "Mehika'ya hoşgeldiniz. İyi vakit geçirin. Paranıza dikkat edin. Araba kullanırken dikkat edin. Bunları şahsi söylüyorum. Adım Red. Herkes bana Red der. Red'i sorun. İyi yiyin. Merak etmeyin. Her şey güzel. Mehika'da eğlenmek zor değil."

"Evet," dedi Dean titreyerek. Arabayı parkedip uysal adımlarla caddeyi aştık. Donuk kahverengi ışıkların altında yanyana yürüyorduk. Kaldırımlarda sandalyelere yığılmış yaşlı adamlar gördük, gaip ten haber veren doğulu keşleri andırıyorlardı. Aslında kimse bize bakmıyordu ama her hareketimiz kaydediliyordu. Sola saptık ve rastladığımız ilk büfeye girdik. Otuzların Amerika'sından kalma müzik dolabından kampo gitarlarının sesi geliyordu. Ceketsiz taksi şoförleri ve hasır şapkalı modern gençler taburelere tünemiş tıkmıyorlardı, eciş bücüş tortular, fasulyeler, takolar. Şişesi otuz Meksika sentine üç soğuk bira, yani *cerveza* aldık, paketi altı sente de bilumum sigaralar. Hayran hayran pesolarımızı seyrediyorduk. Azaltılıyorlardı. Onlarla oynayıp etrafa gülücükler dağıtıyorduk. Koskoca Amerika'yı geride bırakmıştık. Hayata dair, yollarda yaşananlara dair bütün öğrendiklerimizi geride bırakmıştık. Sonunda sihirli ülke bize kucak açmıştı. Bu sihrin boyutlarını hayalimizde canlandı-ramıyorduk. "*Düşünsenize*, bu herifler bütün gece ayaktalar," diye fısıldıyordu Dean. "Bizi bekleyen dev kıtayı gözünüzün önüne getirin: filmlere konu olan Sierra Madre dağlarını, ta en aşağılara kadar uzanan bakir ormanları, Guatemala' nın ve daha kimbilir nerelerin parçası olan, bizimkilerle boy ölçüşebilecek genişlikteki çöl platosunu. Yaşasın! Neler yapacağız! Neler yapacağız! Kalkalım hadi!" Kalktık, arabamn yamna gittik. Rio Grande Köprüsünün sıcak ışıltısında Amerika'ya son kez şöyle bir göz attık ve kığımızı dönüp yola koyulduk.

Hemen çöle çıktık. Düzlükte hiç ışık yoktu, elli mil boyunca araba farıyla bile karşılaşmadık. Derken Meksika körfezinde şafak söktü, dört bir yanda yukaların ve boru kaktüslerin hayaletleri belirdi. "Amma yabancı ülke!" diye haykırdım. Dean de ben de canlanmıştık. Halbuki Laredo'da ceset gibiydik. Stan daha önce yabancı ülkelerde bulunmuştu, o yüzden arka koltukta böyle mışıl mışıl uyuyabiliyordu. Koca Meksika Dean'le ikimizin ayakları altına serilmişti.

"Geçmişimizden uzaklaşıyoruz Sal, yeni ve bilinmezliklerle dolu bir döneme başlıyoruz. Bütün o yıllar, sıkıntılar, eğlenceler... Şimdi sıra *bundal* Kafamızda ne varsa silip şöyle dimdik ilerleyebilir ve dünyayı *anlayabiliriz*. İşin doğrusu bugüne kadar hiçbir Amerikalı beceremedi bunu... Meksika'yı gördüler, yanılıyor muyum? Meksika Savaşında. Tanklardan."

"Amerikalı kanun kaçakları vaktiyle sınırı aşıp bu yoldan eski Monterrey'e kapağı atarlarmış," dedim. "Yani şu grileşen çölde tek başına dörtnala koşup sırta kadem basan bir mezar kedisi gözüne ilişirse bil ki..."

"Dünya işte," dedi Dean. "Ulu Tanrım!" Direksiyona vurdu. "Dünya işte. Eğer bu yol Güney Amerika'ya gidiyorsa Güney Amerika'ya gideriz. Düşünsene! *Anasını* satayım! Heyt *ulan*!" Hızlandık. Hava enikonu ağarmıştı. Artık çölün beyaz kumunu ayırdedebiliyorduk. Birazdan uzakta üç beş baraka belirdi. Dean meraklan-mıştı, frene bastı. "Bunlar harbi baraka işte, ancak Ölüm vadisi kadar sefil bölgelerde bulabileceğin türden. Buralarda oturanlar görünüşe *aldırmaz*." Yolumuzun üstünde olup da haritaya alınacak derecede önemli kabul edilen ilk yerleşim yeri Sabinas Hidalgo'ydu. Oraya ulaşmak için sabırsızlanıyorduk. "Bu otoban Amerika'dakiler-den pek farklı değil," dedi Dean. "Yalnız mesafeleri gösteren tabelalar kilometre cinsinden yazılmış ve hepsi de Mexico City'ye ne kadar kaldığım haber veriyor, çünkü ülkede başka büyük şehir yok, her şey oraya işaret etmek zorunda." Metropolise daha 767 mil vardı, kilometre olarak ise binli bir sayı. "Allah kahretsin! Birşeyler yapmam lazım!" diye uludu Dean. Bitkin düşmüştüm, gözlerimi kapadım ve bir süre onun direksiyonu yumruklayıp "Lanet olsun!", "İşte sana şenlik!", "Bu ne biçim ülke!" diye böğürmelerini dinledim. Sabah yedi civarında çöl bitti, Sabinas Hidalgo'ya vardık. İyice ya-

vaşlayıp Stan'i uyandırdık. Kasabayı keşfedecektik. Ana cadde delik deşik ve çamurluydu; kerpiçten, pis, yıkık dökük yapılarla kuşatılmıştı. Orada burada sırtları yüklü eşekler göze çarpıyordu. Evlerin loş girişlerinde kadınlar dikiliyordu yalınayak. Ortalık yeni bir güne başlayan Meksika köylüleriyle doluydu. Palabıyıklı ihtiyarlar bizi izliyorlardı. Kasabalarına o şık turistlerden olmayan, sakalları uzamış, kir pas içinde üç Amerikalı gencin gelmesine alışkın değillerdi. On mil hızla hoplaya hoplaya katediyorduk caddeyi, pürdik-kat. Hemen önümüzde bir grup kız yürüyordu. Yanlarından geçerken bir tanesi dönüp "Nereye böyle?" demesin mi!

Kulaklarıma inanamadım. "Sen de duydun mu Dean?"

Dean durmayı akıl edememişti. "Duymaz olur muyum? Kelimesi kelimesine duydum. Kurban olayım sana yavrum! Sabah sabah aklımlı başımdan aldın. Basiretim bağlandı. Sayende cennete kavuştuk. Daha iyisi olamazdı."

"Hadi çağıralım şunları!"

"Tamam." Dean hızı beş mile indirerek ilerlemeye devam etti. O kadar afallamıştı ki her zaman yaptığı şeyleri yapması beklenemezdi. "Yol boyunca belki bin tane göreceğiz böyle," dedi, ama sonra gayriihtiyari geri döndü. Kızlar tarlaya gidiyorlardı, bizi farkedince gülümsediler. Dean duygusuz gözlerle süzdü onları. "Vay be!" Derin bir nefes aldı. "Oh\ Rüya gibi. Bir yanda fıstıklar, bir yanda şu evler. Demin içlerine baktım da... İncecik koridorlar; saman yataklar; uyuyan, kıpırdanarak gözlerini açan, yataktan kalkan, uyku mahmurluğundan kurtulmaya çalışan kara kara veletler; madeni kaplarda yemek pişiren anneler; pencerelerin hepsine kepenk takılmış; yaşlılar heybetli, sakin, dünya yansa umurlarında değil; burada *kuşku* diye bir şey yok azizim, kayıtsızlık var, millet kahverengi gözlerini çekinmeden diyor insanın üstüne, tek laf etmeden, öylece, bakışlarından yufka yüreklilik ve uysallık taşıyor. Meksika hakkında okuduğun o uyduruk hikayeleri hatırla, uykucu gringoyu, İspanyolca konuşan Amerikalıların maceralarım. Neydi o saçmalıklar! Halbuki burada yaşayanlar dürüst ve iyikalpli, inşam arkadan vurmaz. Gel de hayret etme!" Dean çıplak yollardan başka bir şeyin bulunmadığı gecelerde büyümüşü ve şimdi yeniden doğuyordu. Direksiyona abanmış etrafı gözlüyor, hızlanmak istemiyordu. Sabinas

Hidalgo'nun öbür ucunda kısa bir mola verdik, benzin alacaktık. Antika pompaların önünde palabıyıklı, hasır şapkalı kovboyler kümelenmişti, itişip kakışıyorlardı. Tarlaların orada yaşlı bir adam ağaç dalından sopasıyla düşe kalka eşeğini yola getirmeye çabalıyordu. Ve pırıl pırıl bir güneş insan hayatımn ezeli, saflığımn kaybetmemiş etkinliklerini aydınlatıyordu.

İkinci durağımız Monterrey olacaktı. Karşımızda tepeleri karla kaplı ulu dağlar yükseliyordu, onlara doğru sürükleniyorduk. Derken bir geçit belirdi, bizi içine aldı. Birkaç dakika soma meskitli çölü geride bırakmıştık, havası serin bir yoldan tepelere tırmanıyorduk. Uçurumun kenarında uzanan taş duvara beyaz boyayla devlet başkanlarımn adlarımn yazmışlardı iri iri: ALEMAN! Yolda in cin top oynuyordu. Bulutların arasında döne döne zirvedeki engin platoya çıktık. Sanayi şehri Monterrey günün hırgürü içinde sağa sola savrulan yapağı gibi körfez bulutlarıyla dolu mavi göklere püskürtüyordu dumanlarımn. Monterrey'e girerken Detroit'e girer gibi oluyordunuz; o uzun, yüksek fabrika duvarları falan; yalmz onların dibinde güneşlenen eşekleri, tıkış tıkış kerpiç binalı civar semtlerde kapı önlerine yığılmış modern görünümlü yüzlerce üçkağıtçıyı, pencerelerden sarkan orospuları, ne sattığı belirsiz dükkanları ve Hongkong'-taki gibi bir insan güruhunun kapladığı daracık kaldırımları hesaba katmamanız gerekiyordu. "Ooo," dedi Dean, "hepsi de aynı güneşin altında. Meksika güneşine sen de takılıyor musun Sal? Kafa bulduruyor. Hey! Ayaklarımn yerden kesilsin istiyorum. Bu yol alıp götürür *benil*" Bir süre için Monterrey'in curcunasına karışabilirdik, ama Dean Mexico City'ye ne kadar çabuk varsak kârdır diyordu, ayrıca yolun ilersinde çok daha ilginç yerlerle karşılaşacağımız kanısındaydı, kafasında hep ilersi vardı, hep ilersi. O gün canavar gibi araba kullandı, yorulmak bilmedi. Bizim ise parmağımızı oynatacak halimiz yoktu, gözlerimiz kapamıyordu. Sızmak üzereyken eski Monterrey'in, kanun kaçaklarımn barındıran şehrin ötesinde esrarlı ikiz tepeler gördüm.

Montemorelos'a yaklaşıyorduk. Alçak bölgelere, sıcak havaya iniyorduk. Etraf ısındıkça garipleşiyordu. Dean dürttü: "*Aç gözünü Sal.*" Dikkatimi topladım. Bataklığın göbeğindeydik, yolun kenarında düzensiz aralıklarla hırpani kılıklı adamlar yürüyordu. Palalar

asmışlardı bellerine. Bir kısmı eğilmişot biçiyordu. Durup bizi izlemeye başladılar. Suratları ifadesizdi. Birbirine geçmiş otların arasından Afrika'dakiler gibi bambu duvarlı, saz çatılı kulübeler görünüyordu. Önlerine ay kadar gizemli kızlar dizilmişti, yolu seyrediyorlardı. "Gidip şu yavrulara parmak atabilseydim!" diye inledi Dean. "Ama büyükler kadın erkek ortalıkta, çoğu arkalarda oyalanıyor, yüz metre kadar içerde çalı çırpı topluyor, hayvanlarla uğraşıyor. Ve kızlar hiç yalmz kalmamış oluyor. Zaten bu ülkede kimse yalmz kalmıyor. Siz uyurken neler keşfettim neler! Düşündüklerimi bir anlatsam!" Terliyordu gene. Gözlerinde kırmızı çizgiler oluşmuştu, bakışları hem deliydi hem munis. Kendisi gibi insanlar bulmuştu. Sonsuz bataklıklar beldesinde tıngır mıngır ilerliyorduk, hızımız hep kırkbeşti. "Sal, bu atmosfer pek değişmeyecek galiba. Arabayı sen kullan da azıcık kestireyim."

Direksiyonu devraldım ve hayallere dalarak, sıcak, basık bataklık bölgesi Linares'i, Hidalgo yakınlarındaki buğulu Rio Soto la Marina'yı geride bıraktım. Upuzun yeşil tarlalarla, bakir ormanlarla kuşatılmış uçsuz bucaksız bir vadiye ulaştım. Dar bir köprüden geçtim. Görenlerin merakım uyandırırıyordum. Yükseklerle tırmamp çöl denebilecek bir yere çıktım. Gregoria civarındaydım. Çocuklar uyuyordu, ben de başımı dinliyordum. Yol ok gibi dümdüz uzanıyordu önümde. Bu topraklarda seyahat etmek Carolina'da, Texas'ta, Arizona'da ya da Illinois'de seyahat etmeye benzemiyordu; en nihayet kim olduğunuzu anlayabileceğiniz diyarlarda dolaşmak gibiydi; toprak adamı olan yerliler arasında; dünyamn beline takılmış kalın kemerde - Malaya'da (Çin'in uzun tırnağında), Hindistan'da, Arabistan'da, Fas'ta, Meksika'mn birbirinden ayırdedilemeyen çöllerinde ve balta girmemiş ormanlarında, okyanusun ötesindeki Polinez-ya'da, San Kaftan'ın mistik Siyam'ında- feryat ederek yaşamış ilk insanların akrabaları arasında; o feryatlar Cadiz'in çürümüş surlarında yankılanıyor, dünyamn başkenti Benares'in derinliklerinden taşıp 12,000 mil uzağa erişiyordu. Meksikalılar kesinlikle yerliydi. Ahmak Amerikan uygarlığının Pedro'larıyla, Panço'larıyla alakaları yoktu. Elmacık kemikleri çıkık, gözleri çekik, hareketleri yumuşaktı. Soylu, gözüpek yerliler olarak insanlığın kaynağı, babasıydı-lar. Denizler Çinlilerindir, karalar yerlilerin. Taş çölde ne kadar

gerçekse yeliler de "tarih" çölünde o kadar gerçektir. Biz, nedense kendini önemseyen cebi dolgun Amerikalılar, bir tarlakuşunun üstünde yanlarından geçerken onlar bunu biliyorlardı. Yeryüzündeki antik hayatın babası kim, oğlu kim, biliyorlardı. Ses etmediler, çünkü "tarih"in dünyasında kıyamet kopup da toprak adamı olan yerlinin vahiyi kimbilir kaçınıcı kere sökün ettiğinde insanlar hayatın başladığı, Adem'in süt emip düşünmeyi öğrendiği Bali mağaralarından da, Meksika mağaralarından da aym şekilde dışarıyı gözleyecekler. Güneşin pişirdiği Gregoria kasabasına girerken kafamda bunlar vardı işte.

San Antonio'da şamata yaparken Dean'le iddialaşmıştık, ona kız ayarlayabilir miyim ayarlayamaz mıyım diye. Gregoria'da bir benzin istasyonunda durmak üzereyken yolun karşı tarafında bir delikanlı gözüme ilişti. Ayakları çıplaktı. Otomobil camlarına konan güneşliklerden satıyordu. Arabaya yaklaştı. "İstersin? Altmış peso. *Habla Espanol? Sesenta peso.* Benim adım Victor."

"Yok, istemem, senyorita isterim," diye cevap verdim gırgırına.

"Tamam! Tamam!" Heyecanlanmıştı. "Her zaman kız var." Sonra birden hevesi kaçtı: "Sıcak günde iyi kız yok. Bekle. Perde istersin?"

Perde istemiyordum, kız istiyordum. Dean'i uyandırdım. "Sana kız bulacaktım, hatırladın mı? Gerinmen bitsin de kalk, kızlar bizi bekliyor."

"Ne?" Yerinden doğruldu yabani yabani. "Hani nerde?"

"Victor diye bir çocuk var, o gösterecek yerini."

"Hadi yürüyün!" Dışarı fırladı, Victor'in eline yapıştı. İstasyonun çevresinde başka oğlanlar türemişti, sırtıyorlardı, bir kısmı yalınayaktı, ama hepsinin ensesine inmiş bir hasır şapkası vardı. "Öğleden sonra başka nasıl vakit geçirilir ki? Denver'daki bilardo salonlarında ter dökmekten iyidir. Victor, kızlar nerde? *A dondel* Duydun mu Sal? İspanyolca konuşuyorum."

"Bir yerden çay edinebilir miyiz, sorsana. Hey, ufaklık, ma-ree-va-na var mı?"

Oğlan cesur bir edayla başım salladı. "Her zaman var. Gel."

"Yaşasın!" diye bağırdı Dean. Canlanmıştı, uykulu Meksika sokaklarında atlayıp zıplıyordu. "Hadi gidelim beraber." Öteki çocukları

çağırıp Lucky Strikes ikram ettim. Zevkten dört köşe olmuş bizi seyreliyorlardı, hele Dean'e bayılmışlardı. Ellerini kavuşturmuş işaretliyorlar, çatlak Amerikalı hakkında takır tukur yorumlarda bulunuyorlardı. "Kaçırma Sal, bizden bahsediyorlar, bizi inceliyorlar. Hey Allahım, ne dünya!" Victor'la birlikte arabaya bindik ve silki-nerek yola koyulduk. Stan Shephard horlamasının ortasında bizim çılgın gürültülerimize uyandı.

Tekrar çöle çıkıp kasabanın az ilersinde tekerlek izleriyle dolu bir toprak yola saptık. Araba hoplamaya başladı, hep hoplardı ama bu kadar değil. Victor'ın evi kaktüslü düzlüğün bitimine, seyrek ağaçlı bir alana inşa edilmişti. Tam bir köylü kulübesiydi, kerpiçten. Avluda tembel tembel yatan birkaç adam dikkatimizi çekti. "Kim onlar?" Dean heyecandan geberiyordu.

"Onlar kardeşlerim. Annem de orada. Kız kardeşim de. Ailem. Ben evliyim, kasabada otururum."

"Annen ne olacak?" diye sordu Dean çekine çekine. "Marijuana-ya ne der?"

"Bana o verir." Biz arabadan inmedik. Victor uzun ve rahat adımlarla eve girdi, yaşlı bir kadına birşeyler söyledi, kadın hemen arka bahçeye dolaştı, çöl güneşinde kurumaya bırakılmış marijuana yapraklarından toplamaya başladı. Victor'ın kardeşleri ağacın altından sırtıyorlardı. Bizle tamşmaya niyetlenmişlerdi, ama onlar yerlerinden kalkıp da yammıza gelinceye kadar akşam olurdu. Victor tatlı tatlı gülümsüyordu.

"Şu Victor hayatımda rastladığım en müthiş, en sevimli, en kaçık, en becerikli oğlan! Baksana şuna, şu gamsız yürüyüşüne! Telaşa gerek yok ki buralarda!" diyordu Dean. Arabanın içini bir çöl esintisi doldurmuştu, ne artıyordu, ne azalıyordu. Sıcaktan bunalı-yorduk.

Victor ön koltuğa, Dean'in yamna yerleşti. "Sıcak ha?" Ford'un kavrulan tavamm gösteriyordu parmağıyla. "Şimdi ma-reegvana var, sıcak yok. Bekle."

"Tabii," dedi Dean kara gözlüklerini düzelterek. "Beklemez olur muyum hiç?"

Victor'ın uzun boylu kardeşi bir gazete sayfasının üstüne yığılmış otlarla sallana sallana yammıza geldi. Otları Victor'ın kucağı-

na boşaltıp arabamın kapısına yaslandı teklifsizce. Başım eğip tebessüm etti, "Merhaba," dedi. Dean de*başım eğip tebessüm etti. Kimse konuşmuyordu. Hoş bir andı. O arada Victor görülmemiş büyüklükte bir bomba sardı, bir Corona purosuna edecek kadar çok çayla. Dean'in gözleri dışarı uğramıştı. Victor sakın sakın yakıp uzattı eserini. Bu mereti içmenin bacalardaki havayı solumaktan farkı yoktu. Genzinizde yakıcı bir fırtına patlıyordu. Dumanı içimize çektik, bi-. raz tutup bıraktık ve amnda kafayı bulduk. Alınlanımızdaki ter dondu. Sanki Acapulco sahilindeydik. Arkama baktım. Victor'in kardeşlerinden en acayip olanı, omzuna şal atmış ince uzun Perulu, bir direğe yaslanmış gülümsüyordu, bizle el sıkışmaya gelemeyecek kadar çekingendi. Araba boy boy kardeşlerle sarılmış hissim uyandırıyor, çünkü bir tane de Dean'in tarafında belirmişti. Sonunda çok tuhaf bir şey oldu. Herkesin kafası öyle iyiydi ki yol yordam diye bir şey kalmamıştı, o an ilgi çeken ne varsa üstüne gidiliyordu. Birtakım Amerikalılarla Meksikalıların çölün ortasında karşılıklı ter döküyor olmaları her iki topluluk için de zaten acayıptı; üstüne üstlük, başka bir evrene ait suratları, tenleri, tenlerdeki gözenekleri, parmakları, parmaklardaki nasırları ve utangaç elmacık kemiklerim ilk defa bu kadar yakından görüyorlardı. Böylece yerli biraderler bizim hakkımızda fısırtı fısırtı konuşmaya, yorumlarda bulunmaya başladılar. Bizi inceliyor ve "Yeh, yeh," diyerek izlenimlerini kıyaslayıp birbirlerine kah kafa sallıyor kah itiraz ediyorlardı. Biz de aynı şeyleri İngilizce yapıyorduk.

"Arkada, tebessümünün o memnuniyet dolu *komik* mahcupluğu zerre kadar eksilmeden, direğe yapışmış gibi dikilen esrarengiz biradere ne diyorsunuz? Ya şu solumdakine? O daha yaşlı ve kendinden daha emin, ama kederli, kafayı yemiş sanki, serseri olması bile mümkün. Victor ise saygın bir oğlan, çünkü evli, Mısır krallarına benziyor. Bunlar sahiden *baba herifler* yahu! Olur şey mi? Bizim hakkımızda fısıldaşıyorlar, bize kafa yoruyorlar. Biz de onlar hakkında fısıldaşıyoruz, onlara kafa yoruyoruz. Arada fark yok gibi; onlar da biz de dış görünüşle ilgileniyoruz; yalnız onlar bizim arabada taşıdığımız eşyaları, gülüşümüzü, koku alışımızı falan da garip buluyorlar. Gene de neler konuştuklarımı öğrenebilmek için ön dişlerimi feda ederdim. Hey Victor, demin kardeşin ne söylüyordu?"

Victor hüznü dolu muhteşem kahverengi gözlerini Dean'e çevirdi. "Tamam, tamam."

"Sorduğum soruyu anlamadın. Demin neden bahsediyordunuz?"

"Mar-gvanayı sevmediniz ha?" dedi Victor hayal kırıklığına içinde.

"Yoo, hayır, güzeldi. Ne *konusuyorsunuz* diye sordum ben."

"Konuşmak ha? Evet, konuşuyoruz. Meksika'yı sevdiniz?" Ortak bir dil olmadan bir yere varmak zordu. Birazdan herkes sakinleşip sustu ve marijuananın etkisiyle kendi ulusal, ırksal, kişisel sonsuzluğuna dalarak çöl esintisinin tadını çıkarmaya koyuldu.

Artık kız sorununa eğilebilirdik. Biraderler ağacın altındaki karargahlarına çekildiler. Anneleri evin güneşli kapısından dışarıyı gözlüyordu. Zangırdaya zangırdaya kasabanın yolunu tuttuk.

Bu seferki sarsıntı gayet hoştu; bize dünyanın en güzel, en zevkli turunu attırıyordu; sanki masmavi bir denizdeydik ve dalgalarla beraber yükselip alçalıyorduk. Dean, yüzünde normal olmayan, altın sarısı bir ışıltı, arabanın yaylarını anlamamızı ve yola konsantre olmamızı öğütüyordu. Top gibi zıplıyorduk, Victor da bizimle birlikte katıla katıla gülüyordu. Eliyle sol tarafa işaret etti: kız istiyorsak sapmalıydık. Dean tarifi imkansız bir coşkuyla başımı sola çevirdi ve direksiyonu kırıp arabayı yumuşak ama şaşmaz bir manevrayla hedefe doğru sürdü, bu arada Victor'ın bizle iletişim kurma çabalarına o abartılı üslubuyla karşılık vermeyi de ihmal etmiyordu: "E-vet, elbette! Hiç kuşku yok! Orası muhakkak! Tam üstüne bastın! Hay ağzımı öpeyim! Tabii öyle! Devam et lütfen!" Victor, İspanyolca'ya özgü akıcılıkla, ciddiyetini bozmadan konuşuyordu. Bir an Dean'in, o kasıp kavurucu mutluluğundan doğan ama nasıl doğduğuna bir türlü akıl erdiremediğim vahşi sezgileri ve meselelerin içyüzünü hemen kavrayıveren dehasıyla Victor'ın bütün söylediklerini anladığı hissine kapıldım. Soma da onu Franklin Delano Roosevelt zannettim. Alev alev yanan gözlerim ve kayıp giden beynim oynuyordu bu oyunu bana. Yerimden doğruldum, şaşkınlıktan nefesim kesilmişti. Diken gibi binlerce ilahi ışın Dean'i görmeme engel oluyordu, önümde oturan Tanrı'ydı sanki. Başımın dönmesi yüzünden arkama yaslanmak zorunda kaldım. Arabanın sarsıntısı içime uçuk titreşimler yolluyordu. Pencereden dışarıyı -zihnimde başka bir şeye dönüş-

muş olan Meksika'yı- seyretme fikri, bütün parçaları özenle seçilmiş ısıltı ısıltı bir define sandığına, bunca değerli mücevher biraraya toplanmışsa gözlerim dayanamayıp içeri göçer korkusuyla bakmayı reddetmek gibiydi. Habire yutkunuyordum. Gökyüzünden altın yağıyordu, bizim gariban arabamın tepesine, gözbebeklerime, gözbebeklerimden içeriye, her yere. Sıcak, güneşli sokakta evinin kapısında dikilen bir kadın dikkatimi çekti, bizim ettiğimiz her lafı duyuyor ve kafasını sallıyordu: çayın etkisiyle oluşan sıradan paranoyak kurnutlardı bunlar. Fakat altın sağanağı kesilmiyordu. Nerede olduğumuza, ne yaptığımıza dair bilincimi tamamen kaybetmiştim. Bir süre sonra bu sessiz yangından kurtuldum, uykudan uyamı ya da boşlukta yuvarlanırken küt diye bir rüyamın içine düşer gibi. Kendime geldiğimde Victor'ın evinin önündeydik, Dean arabayı park ediyor, Victor da çocuğunu kucağına almış, camdan bize gösteriyordu.

"Oğluma bakın. Adı Perez. Altı aylık."

"Aman Tanrım!" dedi Dean. O coşku, hatta huşu ifadesi daha silinmemişti yüzünden. "Hayatımda rastladığım en güzel çocuk!" Tavrı ciddi ve sevecendi. Bize döndü: "Sal, Stan, can dostumuz Victor'ın oğlu olan şu Meksikalı bebeğin gözlerine bakın ve onun nasıl büyüüp olgunlaşacağını tasavvur edin, o pencerelerden, o gözlerden sızan ruhuyla nasıl koca adam olacağım. Ruhların en güzelini dışavuran peygamber gözleri onlar." Konuşma etkileyiciydi. Çocuk da öyle. Victor meleğini seyre dalmıştı. Üçümüz de ilerde böyle bir oğlumuzun olmasını diliyorduk içimizden. Fakat çocuk, benliğine yönelen bu yoğun ilgide ne sezdi bilinmez, dudağım büküp ağlamaya başladı. Acısını bir türlü hafiflemedik, çünkü kökeni meçhuldü, zamamın derinliklerinde gizliydi, çok ama çok eskilerde. Ne yaptysak fayda etmedi. Victor ensesinden tutup salladı, Dean kumru gibi öttü, ben kollarını çimdikledim, gene de feryatlarım dindiremedik. "Özür dileriz Victor, bizim yüzümüzden mutsuz oldu yavrucak," dedi Dean.

"Mutsuz değil. Bebek ağlar." Victor'ın karısı kapımın eşliğinden bir yere kıpırdamamıştı; gencecik, yalınayak, çekingendi; o yumuşak esmer kollarıyla bebeğine tekrar sarılacağı âm bekliyordu içi titreyerek. Victor oğlunu bize beğendirmiş olmanın gururuyla arabaya atladı, eliyle sağ tarafa işaret etti.

"Tamam," deyip gazladı Dean. Cezayir'i hatırlatan dar sokaklara daldık. Meraklı gözler aşırıya kaçmadan bizi izliyorlardı. Sonunda geneleve vardık. Sapsarı güneş ışıklarının altında göz kamaştıran, kum, kireç ve çimento karışımıyla sıvanmış bir binaydı. Açık duran pencerelerinin önünde düşük pantolonlu iki polis dikiliyordu, can sıkıntısından esnemekteydiler, bizi farkedince birkaç saniyelğine canlandılar. İçeri girip tam üç saat tepindik burunlarının dibinde. İşimiz bittiğinde hava kararmıştı ve onlar hâlâ oradaydılar. Vic-tor'm sözünü dinleyip ikisinin de eline yirmidört sent tutuşturduk, âdet öyleymiş.

Genelev kız kaymyordu. Bir kısmı dans pistinin öbür tarafındaki divanlara uzanmıştı, bir kısmı sağ duvarı boydan boya kaplayan barda kafa çekiyordu. Ortada bir kemer vardı, belediye plajlarındaki kabinleri andıran ufak kübik bölmelerin bulunduğu bir alana açıliyordu. Bu bölmelerde iç avlunun güneşi nedeniyle pişiyordunuz. Genelevin sahibi bardaydı, genç bir adam, biz mambo müziği istediğimizi söyler söylemez koşup bir kucak dolusu plak getirdi, çoğu Pe-rez Prado'nundu, hepsini hoparlörün karşısına dizdi. Sala de Ba-ile'de yaşanan güzel günler bir anda bütün Gregoria'yı saracaktı. Ve genelevin salonunda bir gümbürtü koptu. Müzik dolabının asıl amacı unutulmamıştı burada. Önce üçümüz de bozulduk: müziği böyle bangır bangır dinlemekten hoşlandığımızı neden daha önce keşfetmemiştik? Yer gök inliyordu, tepeden tırnağa titredığımızı hissediyorduk. Bir iki dakikaya kalmadan kasaba halkının yansı karırlarla *danscden Americanosü* görebilmek için pencerelere üşüşmüştü. Pis kaldınmın üstünden bizim aynasızlarla omuz omuza içeriyi dikizliyorlardı. "More Mambo Jambo", "Chattanooga de Mambo", "Mambo Numero Ocho": bu muhteşem parçalar Meksika öğlesonrasımın gizemli altın havasında yankılanırken, o günün dünyanın son günü olduğu, İsa'mn yakında döneceği hissine kapılıyordunuz. Trompetler gümbür gümbürdü, eminim sesleri ta çölden işitiliyordu, doğdukları yerden. Davullar çıldırmıştı. Mambo temposu Afrika'mn ve dünyanın nehri Kongo'dan kopup gelen konga temposu-dur, yani dünyanın temposu. Oom-ta, *ta.-pu-puum*, oom-ta, *ta-pvpu-um*. Piyano montunoları hoparlörden üstümüze fişkınyordu. Solonun haykışları havayı yaran dev soluklardı. Chattanooga plağının

son trompet parçası, coşup doruklarda gezinen konga ve bongo davullarıyla başlıyordu. Dean dondu kaldı, ürperdi, terledi, trompetler mağaralardakilere benzer yankılarla uykulu atmosferi döverken gözlerini önce iri iri açtığım soma sımsıkı yumduğunu farkettim, sanki şeytanın yüzünü görmüştü. Ben ise ipleri müziğin elinde bir kuklaydım, trompetler tepemdeki ışıkların ufak ediyor, ayaklanm botların içinde zangır zangır titriyordu.

"Mambo Jambo" hızlıydı, o çalarken çılgınca dansettik. Taşkınlığımız sayesinde kızların kişiliklerine nüfuz edebiliyorduk. Müthiş yaratıklardı doğrusu. En yabanileri onsekiz yaşında Venezülalı bir melezd. Soylu bir aileden geldiği izlenimim uyandırıyordu. Bu yaşta, bu pürüzsüz yanaklar ve bu zarif endamla kerhanede işi neydi? Hayat onu yaralamış olmalıydı. Sünger gibi içiyordu. Bir içkiyi bitirmeden öbürünü ısmarlıyor ve habire bardak deviriyordu, biraz da bizi masrafa sokmak için galiba. Dean'ın boynuna sarıldı,- deli gibi dansettiler. Ricaları tükenmek bilmiyordu. Dean'ın kafası yerinde değildi, kızlarla mambo arasında bocalıyordu. Sonunda beraber kilitli odalara seğırttiler. Ben o sırada tombulluğundan ve yavru köpeğinden başka özelliği olmayan bir kızla uğraşıyordum. Hayvan beni ısırarak için fırsat kolladığından sinirim tepemdeydi, üstelik kız köpeğine kötü davranıyorum diye surat asıyordu, soma yumuşa-yıp onu dışarı bırakmaya razı oldu ama döndüğünde ben çoktan başka birinin pençesine düşmüştüm. Bu seferki çirkin sayılmazdı fakat sülük gibi yapışıyordu insana. Bir yolunu bulup elinden kurtulmam lazımdı, çünkü salonun öteki ucunda, gömleği andıran kısa elbisesinin açık bir yerinden göbek deliğini kurcalayarak oturan onaltı yaşındaki melankolik tavırlı zenci kızı gözüme kestirmiştim. Ama bir bok beceremedim. Stan, onbeş yaşında, teni badem rengi, elbisesi boydan boya düğmeli bir kızla işi pişirmişti. Halimiz komikti. Yirmi kadar adam pencereden bizi dikizlemeye devam ediyordu.

Bir ara benim körpe esmerin (meğer zenci değilmiş) annesi belirdi içerde. Baş başa verip konuştular. Galiba bir dertleri vardı. Bu sahneyi izlerken duyduğum utanç o kadar derindi ki arzuladığım kızın yamna bile yaklaşamazdım artık. Kendimi bırakıp sülüğümlle birlikte genelevin arka tarafına sürüklendim. Yatak müziğin gürle-melerine uyarak yanm saat indi kalktı, hani rüyalarda olur ya, öy-

le. Kare şeklinde bir odadaydık, tavan olması gereken yere tahta tirizler döşenmişti, bir köşede ikon, bir köşede lavabo vardı. Kızlar dört bir yandan "*Agua, agua caliente*" diye sesleniyorlardı, "sıcak su" demekti bu. Dean de ortadan kaybolmuştu. Benim kızın ücreti otuz pesoydu, yani üçbuçuk dolar falan, ama o uzun bir hikaye anlatıp on peso fazla istedi. Meksika parasının değeri konusunda bir fikrim yoktu, bütün bildiğim cebimde bir milyon peso olduğuydu. Banknotları çıkarıp yatağa fırlattım. Koşarak dans pistine döndük. Sokak kalabalıklaşmıştı. Polisler hâlâ rehavet içindeydiler. Dean'ın güzel Venezülalısı beni kolumdan çeke çeke genelevin öbür barına götürdü. Tuhaf bir mekandı burası. Genç barmen bir yandan bardakları siliyor, bir yandan da karşısında oturan palabıyıklı, açık sözlü ihtiyara laf yetiştiriyordu. Onlar da bir hoparlör edinmişlerdi. Yeryüzü çalkalanıyordu. Venezüelah dilber boynuma sarılıp içelim diye yalvarmaya başladı. Barmen hiç istifini bozmadı. Kız sonunda bir kadeh içki koparmayı başardı ama onu da döktü. Bu defa sahidan eli çarpmıştı, çektiği ıstırap çökük gözlerinden okunuyordu. "Sakin ol yavrum," dedim. Taburede duramıyordu, kolunu bıraktığım anda aşağı kayıyordu. O güne kadar hiç ayyaş bir kadınla karşılaşmamıştım, üstelik bu daha onsekizindeydi. Bir içki daha söyledim. Hemen dikip bitirdi. Minnettarlığım ifade edebilmek için pantolonumu çekiştiriyordu. Onunla yaramazdım, vicdanım elvermezdi buna. Halbuki benim orospu otuz yaşındaydı ve kendine bakıyordu. Kollarımın arasında kıvranan Venezüela'yı dipteki odalardan birine götürüp soyduğumu hayal ediyor, soma da kendi kendime, sadece dertleşiriz diyordum. Fakat onun için de, öbür küçük esmer için de çıldırıyordum.

Zavallı Victor bütün bu süre boyunca barın çevresindeki piriñ tırabzanın yamndan ayrılmadı. Yüzü salona dönüktü, Amerikalı dostlarının nasıl tepindiklerini görebilmek için havaya sıçrayıp duruyordu, mutluydu. Kadeh kadeh içki ısmarladık ona. Kızlara içi gitti fakat hiçbirine kapılmadı, karısına sadıktı. Bizden para almak istemiyordu, Dean zorla verdi. O gün Dean'ın resmen kafayı üşütmüş olduğunu anladım: göz göze geldik ve beni tammadı. Bu patırtı hiç sona ermeyecek gibiydi. Sanki başka birinin Arabistan'da geçen uzun öğleden soma rüyasıydı: Ali Baba, dar koridorlar ve cariyeler. Bir

kere daha odaya kapandım benimkiyle. Dean'le Stan de kızları değişip arka tarafa çekilmişlerdi. Böylece gösterimize ara vermiş oluyorduk. Seyirciler biraz sabredeceklerdi. Çok ağır ilerleyen, gamsız bir öğlesonrasıydı bu.

Kocamış Gregoria esrarlı bir karanlığa bürünmek üzereydi. Mambo pes etmiyordu, bakir ormanlarda yapılan sonsuz yolculuklar gibi azgındı. Gözlerimi küçük esmer kıza dikmiştim. Salonda dolaşırken kraliçelere benziyordu. Asık suratlı barmen içki dağıtmak ve etrafı süpürmek türünden ayak işlerini onun üstüne yıkmıştı. Genelevdeki kızlar arasında paraya en çok ihtiyacı olan oydu, hatta annesi evdeki öteki çocukları doyuracak parası kalmamış olduğu için uğramıştı belki. Meksikalılar yoksuldu. Gidip kıza bahşış verebilirdim, ama parayı alırken beni aşağılar diye korktum. O tozutmmuşlu-ğumla alenen aşık olmuştum, birkaç saatliğine, aynı baş ağrısı, aynı güceniklik, aynı iç çekişler, aynı yürek sızısı ve aym cesaretsizlikle, işin garibi Dean'le Stan de onun yanma yaklaşamamışlardı. Sarsılmaz gururu bu eski genelevde yalnız kılıyordu onu. Bir ara Dean'in heykel gibi öne eğildiğini farkettim, hedefi oydu ve uçmaya hazırды, ama kız öyle bir bakış fırlattı ki harekete geçemedi, göbeğini kaşıyıp yenilgiyi kabul etti. Bir kraliçeyle karşı karşıya olduğunu anlamıştı.

Hiç beklemediğimiz bir anda Victor gelip kolumuza yapıştı, telaş içindeydi, birtakım işaretler yapıyordu öfkeli öfkeli.

"Ne var?" Derdini anlatamıyordu bir türlü. En nihayet kendisine pis pis bakmakta olan barmenin önünden bir fatura kapıp getirdi. Böylece oraya toplam üçyüz peso, yani otuzaltı Amerikan doları ödemek zorunda olduğumuzu öğrendik, hiçbir genelevin talep edemeyeceğı kadar yüksek bir rakamdı bu. Ne var ki biz sarhoştuk, yorgunluktan ölsek de, uzun ve zahmetli bir yolun sonunda kavuşmuş olduğumuz bu Arap cennetini terkedemezdik. Fakat akşam oluyordu ve gövdelerimiz bize lazımdı. İlk ayılan Dean oldu, kaşlarını çatıp düşünmeye başladı. Ardından ben de toparlandım. En iyisi çıkıp gitmekti, hem de hiç oyalanmadan. "Bu iş buraya kadar oğlum. Zaten değişik bir şey olacağı da yok."

"Doğru!" diye bağırdı Dean. Gözleri cam gibiydi. Kendinden ge- çip tahta bir sıraya yığılmış olan Venezülalısının yamna koştu. Ki-

zm ipek elbisenin kıvrımları arasından bacakları görünüyordu bembeyaz. Penceredekiler nerdeyse içeri "düşeceklerdi. Dışarda, onların arkasında kızıl gölgeler titreşiyordu. Bir bebek ağlaması duyup kulak kabarttım, şıp diye kesildi. Tabii ya, Meksika'daydım, gördüklerim uyuşturucunun etkisiyle oluşan pornografik hayaller değildi.

Kendimizi dışarı attık. Yalpalıyorduk. Hemen sonra Stan'i unutmuş olduğumuzu farkedip geri döndük. O arada genelevin gececi kızları işbaşı yapmışlardı. Stan'i onlara gülücükler dağıtırken bulduk. Galiba burada sabahlamak niyetindeydi. İçince boyu ikibuçuk metreymişçesine hantallaşır ve rastladığı her kadına sulanırdı, onlar da hemen mayışırıldardı nedense. Şimdi de, daha ilginç, daha marifetli senyoritalar becereceğim diye tutturmuştu. Arkasından kısıkıvrak yakalayıp dışarı sürükledik. Çıkarken herkese - kızlara, aynasızlara, seyircilere, sokakta oynayan çocuklara - el salladı, Gregoria'-mn alkışlarına öpücüklerle teşekkür etti, düşe kalka ama gururla yürüdü kalabalığın arasından, birşeyler geveledi, bu güzel öğlesonrası-nın bana bağışladığı mutluluğu ve yaşama sevincini sizlerle paylaşmak istiyorum gibilerinden. Millet gülmekten yerlere yatıyordu. Sırtına birkaç şaplak indirdiler. O arada Dean polisler pesolarını takdim etti, el sıkışıp yerlere kadar eğildiler karşılıklı. Arabaya bindik. Kızlar etrafımızı sardı. Venezüela bile uyamp gelmişti. İncecik elbiseleriyle birbirlerine sokulmuş bize gülegüle diyorlar, uzanıp yanaklarımıza öpücükler konduruyorlardı. Venezüela hüngür hüngür ağlıyordu, bizim için değildi bu gözyaşları, ama üstümüze alınabilirdik. Benim kara dilberim genelevin içini kaplayan loşlukta kaybolmuştu. Elveda! Dean gaza bastı ve yüzlerce pesoluk saltanatımızı geride bıraktık. Daha iyisi can sağlığıydı. Mambo birkaç blok öteye kadar eşlik etti bize. "Hoşçakal Gregoria!" diye haykırdı Dean, camdan dışarı bir öpücük yollayarak.

Victor bizimle de kendisiyle de gurur duyuyordu. "Şimdi yıkanmak istersiniz?" dedi. İstemez olur muyduk?

Ve bizi dünyanın en tuhaf yerine götürdü. Kasabanın bir mil ilerisine, otobanın kenarına inşa edilmiş, şapır şupur yüzen ufaklıklarla dolu havuzu ve içindeki bölmelerde birkaç sentavoya sabun, havlu falan edinip duş yaptığımız taş binasıyla, ilk bakışta Amerika'daki-

lerden farkı olmayan bir hamamdı burası. Ama çocuk parkı da sayılabılırdi; çünkü salıncakları ve kırık bir dönmedolabı vardı; ölgünleşen güneş ışıktanmn altında, inşam hüzne boğan, müthiş etkileyici bir görünüm sergiliyordu. Stan'le ben birer havlu kapıp soluğu duşlarda aldık. Su buz gibiydi, ikimizi de diriltti. Dean kendini sıkıntıya sokmayıp uslu Victor'la dolaşmaya çıkmıştı kolkola. Çocuk parkından onlan seyrettik: Dean yine aşka gelmişti, ikide birde durup Victor'a doğru eğiliyor ve yumruklarıyla havayı dövüyordu, o sakin-leşince tekrar kolkola giriyor ve yürümeye devam ediyorlardı. Yakında Victor'la yollarınız ayrılacaktı. Dean giderayak onunla baş-baş kalm fırsatım bulmuş olmaktan memnun, civan keşfediyor, hayat hakkındaki görüşlerini dile getiriyor ve başka kimsede olmayan becerisiyle onun kişiliğine nüfuz ediyordu.

Victor bizle vedalaşırken dokunsan ağlayacak haldeydi: "Beni unutmazsınız?"

"Hiç unuttur muyuz?" dedi Dean. Birlikte Amerika'yı gezmekten dem vurdu. Victor da ona iyice düşünüp taşınmadan böyle bir işe kalkışamayacağını anlatmaya çalıştı: "Benim karım var. Çocuğum var. Param yok. Bakarım." O tatlı, nazik tebessümüyle kızılığın ortasında dikiliyordu biz arabadan el sallarken. Onunla beraber mahzun park da, çocuklar da geride kaldı.

Gregoria'dan sonra yokuş aşağı inmeye başladık. Yolun iki tarafında yüksek ağaçlar belirdi. Hava karardıkça çevredeki milyarlarca böceğin cırıltısı birleşip kulak tırmalayıcı bir çığlığa dönüşüyordu. "Vay canına!" dedi Dean. Far düğmesine bastı, farlar yanmadı. "O-lamaz! Olamaz! Allah belam versin geberesice alet!" Kontrol paneline vuruyor, sövüp sayıyordu. "Bu vahşi ormandan körlemesine geçeceğiz, ne feci düşünsenize, yol azıcık işlek olsaydı önümüzü görürdük ama şu ana kadar bir tek arabayla bile karşılaşmadık Allah için. Ne bok yiyeceğiz şimdi?"

"Yavaş yavaş gideriz. Geri mi dönelim sence?"

"Hayır, katiyen! Devam edelim. Yolu zor da olsa seçebildiğimi-

ze göre kıvırırız bu işi." Zifiri karanlıkta, böceklerin nidalarını yararak ilerliyorduk. Ağır, boğucu bir koku kaplamıştı ortalığı. Birden Gregoria'nın hemen altında Yengeç Dönencesinin yer aldığı hatırladık. "Başka bir dönencedeyiz artık! Kokuya boşverin! Nefes alın!" Başımı camdan dışarı uzattım, suratıma sinekler yapıştı, rüzgarın ürkütücü feryatlarını dinledim. Derken farlar da düzeldi, göğe doğru otuz kırk metre yükselen salkım saçak, yılan gibi ağaçların oluşturduğu iki aşılmaz duvar arasında uzanan kimsesiz yolu aydınlattı.

Stan "*Eşşoleşşekler! Batsın bu dünya!*" diye böğürüyordu arka koltukta. Meğer kafası hâlâ dumanlıymış, somadan anladık ve gül gül öldük.

"Anasını satayım, kendimizi şu lanet olası ormana atıp orada uyuyalım bu gece, hadi!" diye bağırdı Dean. "Babamız Stan haklı! Babamız Stan hiçbir şeyi dert etmiyor! Bir yandan kadınlar, bir yandan çay, bir yandan da şimdi bile kulaklarımda davul çaldıran o zaptedilmez, bangır bangır, cennetlik mambo. Kafayı öyle bulmuş ki ne yaptığımı biliyor!" Tişörtlerimizi fora edip ormana daldık. Ne bina ne bir şey, kayıp bir orman, millerce, gitgide alçalan zemin, gitgide ısınan hava, canhıraş böcek çılgınlıkları ve genzimizi yakacak derecede keskinleşmesine rağmen alıştığımız, hatta hoşlanmaya başladığımız o çürümüşlük kokusu. "Ben anadan doğma soyunup toprakta yuvarlanacağım," dedi Dean. "Ciddiyim, uygun bir yer arıyorum." Aniden bir orman köyü çıktı karşımıza, Limon köyü, üç beş donuk ışık, koyu gölgeler, sonsuz bir gökyüzü ve dağımk bir ahşap kulübe öbeğinin önünde kümelenmiş adamlar: tropikal bölge kavşağı-

O tasavvur edilmez asudelikte durduk. Hava New Orleans'ta bir ekmek finmmn içi haziran gecelerinde ne kadar sıcak olursa o kadar sıcaktı. Herkes maaile sokakta oturmuş gevezelik ediyordu. Arada sırada kızlar geçiyordu yanımızdan, ama yaşları çok ufak olan ve bizle sırf meraktan ilgilenen kızlar, yalınayak ve pis. Ahşap verandalı bir dükkan görüp o tarafa yöneldik. Her şey satılıyordu dükkanda. Tezgaha un çuvalları yığılmıştı,, vitrindeki çürük ananasın üstü sinek kaymyordu. İçerde bir gaz lambasının aydınlığı, dışar-da da gene öyle titrek iki üç ışık vardı, ötesi kör karanlıktı. Ve biz

külçe gibiydik, gözlerimiz kapanıyordu. Arabayı toprak bir yoldan aşağı iterek köyün arkasına getirdik. Hava öyle bunaltıcıydı ki uyumak imkansızdı. Dean kızgın yumuşak kum zemine bir battaniye yayıp hemen sızdı, Stan Ford'un ön koltuğuna serilip öylece kaldı, ben de arka koltukta sıcakla cebelleşmeye başladım. Kapılar açıldı güya, ama dışarda esinti yoktu ki içerde cereyan olsun. Buram buram terliyordum. Köydekiler hemencecik yataklarına çekilmişlerdi. Köpek havlamalarından başka ses duyulmuyordu. Nasıl uyuyacaktım? Sivrisinekler kaşla göz arasında uçümüzü de haşat etmişlerdi. Göğsümüz, kollarımız ve ayak bileklerimiz ısıruk doluydu. Aklıma parlak bir fikir geldi. Arabanın tepesine tırmamp sırtüstü uzandım. Ormanda yaprak kıpırdamıyordu hâlâ; ama çeliğin serinletici bir tarafı vardı; terimi kuruttu; derime yapışmış böcek ölülerini kaskatı bir kalıp haline getirdi. Anladım ki orman inşam avcunun içine alı ■ yor ve orman insan oluyordu. O sıcakta arabamın üstünde kara göğe bakarak yatmamın yaz gecesi kapağı kapalı bir sandıkta yatmaktan pek farkı yoktu. Hayatımda ilk defa havanın beni okşayan, donduran ya da terleten bir şey olmadığım, benimle bir olduğunu hissediyordum. Atmosferle birleşmişim. Yüzüme o nokta gibi böceklerden yağıyordu, incecik, yumuşak, ferahlatıcı bir çiseleme halinde. Gökyüzü yıldızsızdı, bulutlar nedeniyle algılanamıyordu bile. Orada bütün gece yatabilirdim, cennete karşı, üstümdeki kadife örtünün dokunuşundan başka bir şey cammı acıtmazdı. Ölü böcekler etimle kaynaşıyor, canlı sivrisinekler kanımdan paylarına düşeni alıyorlardı. Her tarafım karıncalanıyordu. Azgın, sıcak, çürümüş ormanı saçlarımla, suratımla, ayaklarımla, ayak parmaklarımla kokluyor-dum. Pabuçlarımı çıkarmıştım tabii. Terlemem daha da azalsın diye böcekli tişörtümü giyip tekrar yattım. Yolun karanlığında bir açılma olmuştu, Dean'ın uyuduğu yer görülebiliyordu. Onun da Stan'in de horladığım duyuyordum.

Ara ara köyde bir ışık parlayıp sönüyordu. Orman gecesinde kendi kendine birşeyler mırıldanarak el feneriyle etrafı kolaçan eden şerifti bu. Bir süre soma ışığın hayli yakınımızda hareket ettiğini, birinin ezilmiş kum ve çalı yığınlarını çıtırdatarak yaklaştığını sezdim. Durdu, feneriyle arabayı aydınlattı. Doğrulup ona baktım. Dean'i gösterdi ve yumuşak, titrek bir sesle, sızlanıyormuşçasına,

"*Dormiendo*" dedi. "Uyku" anlamına geliyordu bu.

"*Si, dortniendo.*"

"*Bueno, bueno,*" diye kendi kendine söylenerek kasvetli turlarına döndü. Gönülsüz ve kederliydi. Neden Tanrı Amerika'ya böyle şirin polisler ihsan etmez? Ne kuşku, ne yaygara, ne zahmet: uyuyan köyün bekçisiydi o.

Tekrar çelik yatağıma uzandım, kollarımı açtım, Tepemde dallar mı vardı, yoksa hemen gökyüzü mü başlıyordu, bilmiyordum, ne farkedirdi ki? Orman atmosferini ağzımdan derin derin soludum. Hava değildi bu; havayla alakası yoktu; ağaçlardan ve bataklıklardan fişkıran, nerdeyse elinizle tutabileceğiniz, canlı bir şeydi. O gece gözümü kırpmadım. Biryerlerden, eğreltiotlarının ötesinden horozlar şafağı müjdeledi. Havasız, esintisiz ve çiyşiz Yengeç Dönencesi bizi ait olduğumuz yere, toprağa çivilemişti bütün ağırlığıyla. Gökyüzü şafağa direniyordu. Karanlığın içinde birden öfkeli köpek havlamaları oldu, sonra da belli belirsiz toynak sesleri, ama giderek daha yakında, daha yakında. Gece vakti ata binen bu çılgın da kimdi? Bir silüet seçtim: vahşi bir at, hayalet gibi beyaz, dörtnala Dean'in üstüne geliyordu, peşinden de kavgacı köpekler. Köpekleri göremiyordum; muhtemelen pis, kocamış orman itleriydiler; ama at kar beyazı dev cüssesiyle fosfor gibi ışıldıyordu. Dean'i ezecek diye paniğe kapılmadım. Onu farketti, başım kıl payı sıyrarak geçti yanından, sonra arabayı da geride bıraktı, gemi gibiydi, kişneyerek köye daldı, köpekler rahat vermiyordu, öbür uçtan tekrar ormana girdi ve birazdan dıgıdıklar işitilmez oldu. Köpekler sakinleştiler, oturup yalanabilirlerdi artık. Bu at in miydi, cin miydi, neydi? Dean uyamınca anlattım. Rüya görmüşsündür dedi. Ama somadan kendisi rüyasında beyaz bir atla karşılaştığım hatırladı. Rüya değildi dedim. Stan Shephard kıpırdanıyordu, uyanmak üzereydi. Tere batmıştık bile. Ortalık hâlâ zifiri karanlıktı. "Hareket edelim de azıcık rüzgar çarpsın yüzümüze! Ben daha fazla dayanamayacağım!" diye bağırdım.

"Tamam!" Köyden çıkıp o manyak otobanda yol almaya başladık. Saçlarımız uçuşuyordu. Şafak çabuk söktü. Havayı gri bir pus kaplamış, iki tarafımızda göçükler oluşturan kesif bataklıklar, yosunlu uzun gövdelerini öne eğmiş kimsesiz ağaçlar aydınlanmıştı.

.Bir süre demiryolunu takip ettik. Derken Ciudad Mante radyo istasyonunun o acayip anteni gözüktü, sanki Nebraska'daydık. Bir benzin istasyonu bulup depoyu doldurttuk. Orman gecesinin son böcekleri siyah bir bulut halinde önce lambalara sonra da ayaklarımıza hücum ettiler. İçlerinde kanatlarının boyu abartısız on santim olanlar vardı; ufak kuşları yutabilecek kadar gelişmiş iğrenç yusufçuklar vardı; ayrıca vızıldayan binlerce sivrisinek ve bir yığın da isimsiz böcek, türlü türlü. Dehşete kapılmıştım, kaldırımda havaya sıçrayıp duruyordum. Sonunda arabaya sığınmayı akıl ettim, ayaklarımı tutarak korkuyla dışarı baktım, tekerleklerle üşüşmüşlerdi şimdi de. "Gidelim çabuk!" diye uludum. Dean'le Stan hiç rahatsız olmamışlar, soğutucunun orada ayaküstü birkaç Mission Orange devirmişlerdi, boş şişeleri tekmeleyerek arabaya döndüler. Onların da üstü başı böcek kam olmuştu, kokuyordu.

"Biliyor musunuz, bu koku hoşuma gitmeye başladı," dedi Stan. "Artık kendi kokumu duymuyorum."

"Acayip bir koku, bence de güzel," dedi Dean. "Gömleğimi Mexico City'ye kadar değiştirmeyeceğim. Koku beynime kazınsın istiyorum." Tekrar yola koyulduk, derileri kalınlaşmış terli suratlarımız serinledi.

Birazdan uzakta yeşil dağlar görüldü. Onları aşınca ortadaki büyük platoya varmış olacaktık, sonra doğru Mexico City. Göz açıp kapayana kadar deniz seviyesinden binbeşyüz metre yükseğe tırmandık. Sisli geçitlerden geçiyorduk, aşağıda dumanlı nehirler akıyordu, ünlü Moctezuma'nın kolları. Çevrede esrarengiz tipli yerliler türemişti. Ayrı bir milleti bunlar: dünyayla PanAmerikan Karayolundan başka bağlantıları olmayan, bodur, esmer, dişleri dökülmüş, sırtlarındaki balyaların ağırlığından iki büklüm olmuş dağlılar. Derin yeşil koyakların kenarlarından inip çıkıyor, o dik yokuşlarda yama yama uzanan tarlalarında ekinleriyle uğraşıyorlardı. Dean bir şey kaçırmayalım diye hızı beş mile düşürmüştü. "İnanamıyorum! Dünyada böyle yerler de varmış demek!" Rocky dağlarının zirveleri kadar yüksek bir tepede muz yetiştiriyorlardı. Dean arabayı durdurup dışarı atladı. Bir süre göbeğini kaşıyarak etrafı seyretti. Düz bir çıkıntıdaydık. Sazdan bir kulübe yeryüzü uçuşunun kenarına bırakıvermişti kendini. Güneş artık bir milden de fazla aşağıda kalmış

olan Moctezuma'yı altın bir pus perdesiyle gizliyordu.

Kulübenin avlusundan iki üç yaşlannda bir kız çocuğu kocaman olmuş kahverengi gözlerle parmağım emerek bizi izliyordu. Dean içini çekti: "Herhalde buraya parkeden birini görmemiştir hayatında. Merha-ba canım. Nasılsın? Bizi sevdin mi?" Kız utanıp başım çevirdi, dudaklanm sarkıttı. Soma biz lafa daldık, o da parmağı ağzında incelemesine döndü. "Hayallah, keşke ona verecek bir şeyim olsaydı. *Düşünsenize*, bu uçurumun kenarında doğmuş, bu uçurumun kenarında büyümüş, hayata dair her şeyi bu uçurum temsil ediyor onun için. Babası muhtemelen koyağın yamacında bir halatla debeleniyor, oyuklardan ananas koparıyor, tahta yontuyor, yere seksen derece açıyla, altında da o derin çukur. Bu çocuk ömrünün sonuna kadar burada kalacak, dış dünyayı hiç tammayacak. Başka bir millet. Kimbilir reisleri ne vahşidir! İç kısımlarda, şu sarp arazilerde en yabanileri yaşıyordur, Pan-Amerikan Karayolu yakın çevresini kısmen de olsa uygarlaştırmıştır çünkü. Kızın almındaki ter damlalarını görüyor musunuz?" Duyduğu acıma hissinden yüzü buruş-muştu. "Bizim terimize benzemiyor, yağlı ve *hep orada*, yılın *her* günü sıcak olduğu için terlememek nasıl bir şey bilmiyor zavallı, terli doğmuş terli ölecek." Çocuğun almındaki boncuklar yoğun ve hareketsizdiler, akıyorlar, öylece durup saf zeytinyağı gibi parlıyorlar-dı. "İnsanların ruhları kimbilir nasıl etkileniyor bundan! Kaygıları, değerlendirmeleri, arzuları kimbilir ne kadar farklı!" Huşu içindeydi, arabaya bindikten epey soma kendine geldi. Saatte on mil hızla, gözlerimiz fıldır fıldır, daha da yükseklere tırmandık.

Hava serinlemişti. Yolun bir yerinde şallı kızlara rastladık. Arkamızdan seslendiler ümitsizce. Durduk. Topladıkları ufak kaya kristallerini satma derdindeydiler. İri masum kahverengi gözlerinde öyle bir duygu yoğunluğu vardı ki hiçbirimiz belden aşağı dürtüler hissetmedik. Hem daha çocuk sayılacak yaşıydılar, fakat kimisi onbirinde olduğu halde otuzunda gösteriyordu. "Şu gözlere bakın!" dedi Dean fısıldayarak. Meryem Ana'nın küçükkenki gözlerini hatırlıyorlardı. İçlerinde İsa'mn şefkatini, bağışlayıcılığını görüyorduk. Karşı konması imkansız bir ısrarla bizimkilere bakıyorlardı. Sinirli mavi gözlerimizi oğuşturduk. O acı yüklü, hipnotize edici ışınlar içimize işlemeye devam etti. Kızlar konuştukları zaman gülünç oluyor-

lardı. Sustukları zaman kendileriydiler. "Bu kristalleri satmayı *daha yeni* öğrenmiş olmalılar. Karayolu aşağı yukarı on yıl önce yapıldığına göre diyebiliriz ki millet olarak düne kadar *suskunmuşlar*."

Arabanın etrafında sızlanıyorlardı. Aşın hassas izlenimim uyanıran bir tanesi Dean'ın terli koluna yapışıp yerli diliyle ağlanmaya başladı. "Evet camm, evet yavrum," dedi Dean müşfik bir sesle, yüreği burkulmuş. Arabadan inip arkada bavulunu, o kaderin sillesini yemiş Allahlık bavulunu karıştırdı ve bir kol saati çıkardı. Çocuğa gösterdi. Çocuk mestoldu. Ötekiler hayranlıkla ikisinin başına üşüştüler. Dean kızın avcundan "buralara benim için getirilmiş, dünyanın en güzel, en saf, en minik kristali" dediği, dağ çileği kadar küçük bir taş aldı. Ve ona kol saatini uzattı sallayarak. Kızların ağızları kilise korolarında şarkı söyleyen çocukların ağızları gibi açılmıştı. Talihli kız saati göğsüne, lime lime olmuş elbisesinin üstüne bastırdı. Hep birlikte Dean'ın kollarına atıldılar, teşekkür ettiler. Dean ortalannda, kararış yüzü göğe dönük, onlara gönderilmiş bir peygamberdi sanki. Arabaya bindi. Kahroldular. Ve çok, çok uzun bir süre, biz ilerki düz geçidi aşana kadar el sallayarak arkamızdan koştular. Sonra yol kıvnldı, onları göremez olduk. "İçim fena oldu," diye inledi Dean göğsünü yumruklayarak. "Bu sadakat, bu büyülenmişlik daha ne kadar sürecek? Ne olacak halleri? Yavaş gitseydik ta Mexico Cit/ye kadar peşimizden mi geleceklerdi?"

"Evet, geleceklerdi," dedim. Biliyordum.

Sierra Madre Oriental'ın üstünde, baş döndürücü bir yükseklikte yol alıyorduk. Muz ağaçları pusun içinde altın ışıltılar saçıyordu. Uçurumun kenarındaki taş duvarın ötesi uykulu bir sis tabakasıyla örtülüydü. Moctezuma aşağıdaki yeşil hasın san simli bir lif gibi süslüyordu. Yeryüzünün zirvesine çekilmiş köylerden geçiyorduk, şallı yerliler şapkalannın ve rebezolannın altından bizi süzüyorlardı. Hayat ağır, karanlık ve kalübeladan kalmaydı. Herkes kudurmuş direksiyonunun başında şahin gözleriyle ciddi ve marazi bir tablo çizen Dean'e bakıyordu, ellerini uzatıyordu ona. Gerideki dağlarda ve daha yukarılarda yaşayanlar uygarlığın kendilerine sunacağı sandıkları nimetler için ta buralara kadar taban tepmişlerdi, onun yarattığı hüzünden ve hayal kırıklığından habersiz. Bir tek bombanın bütün köprüleri, bütün yolları yıkmaya yeteceğinden, günün bi-

rinde bizim de onlar gibi yoksul olup onlar gibi dileneceğimizden habersiz. Otuzlardan kalma külüstür Amerikan Ford'umuzla geride bıraktık onları. Tozun içinde gözden kaybolduk.

Son platoya yaklaşmıştık. Güneş altın şansı, hava berrak maviydi, çöl ise üç beş akarsuyu, yakıcı kumları ve Kitabı Mukaddes'ten fırlamış ağaç gölgeleriyle tam bir hengame. Dean uyumuş, direksiyonu Stan devralmıştı. Yolda çobanlar vardı, eski zamanlarda giydikleri uzun kabarık kepeneklerden giymişlerdi. Kadınlar keten bal-yaları taşıyordu, erkekler dal yığınları. Çobanlar donuk donuk titreşen çölün ulu ağaçları altında dinlenirken koyunlar güneşte toprağa bulanarak eşeleniyorlardı. "Dean! Dean! Kalk!" diye bağırdım. "Şu çobanları kaçırma! İsa'nın altın yurdundayız!"

Yerinden doğruldu, feri azalan kızıl güneşin kuşattığı manzaraya şöyle bir bakıp küt diye geri yattı. Uyanınca gördüklerini aynntı-lanıyla aktardı. "İyi ki seslendin. Tannm, ne yapayım, nerelere gide-yim?" Göbeğini kaşdı, kanlanmış gözlerini gökyüzüne dikti, nerdey-se ağlayacaktı.

Yolculuğumuz sona ermek üzereydi. İki tarafımızda geniş tarlalar belirmişti, aralardaki ağaçlardan akşamüstü güneşinin alabalık rengine boyadığı eski misyon binalarına doğru asil bir rüzgar esiyordu. Bulutlar sıkışık, iri ve gül pempesiydi. "Karanlık basmadan Me-xicoCity'de olacağız!" Başarmıştık: Denver'ın öğlesonrası avlulann-dan yeryüzünün bu engin Kitabı Mukaddes topraklarına toplam bin-dokuzyüz mil. Ve çok yakında hedefimize ulaşacaktık.

"Böcekli tişörtlerimizi değiştirecek miyiz?"

"Şehre kadar duracaklar. Karanmız karar." Ve Mexico Cit/ye vardık.

Kısa bir dağ geçidinden sonra şehir, banndırdığı volkanik krater, kustuğu dumanlar ve yaktığı ilk ışıklarla gözümüzün önüne seri-liverdi. Uçarcasına indik tepeden. Önce Insurgentes Bulvanı, ardından şehir merkezi Reforma. Boş mahzun arsalarda veletler toz kaldırarak futbol oynuyorlardı. Birtakım taksi şoförleri arkamızdan yetişip bize kız ayarlamayı teklif ettiler. İstemedik. Ovada kerpiç evli viran mahalleler uzanıyordu boydan boya. Dar ve loş sokaklarda yalnız silüetler gördük. Birazdan gece olacaktı. Yavaş yavaş şehrin patirtisine kanşıyorduk: insan dolu kafeler; tiyatrolar; ışıklar; bize

doğru atılan gazeteci çocuklar; alet takımlarıyla sallana sallana ilerleyen, tulumları paçavraya dönmüş, yalınayak tamirciler; korna çalarak yolumuzu kesip trafiği altüst eden, gene yalınayak, kaçık yerliler. Muazzam bir gürültü vardı. Arabalara ses filtresi takılmamıştı ve sürücüler var güçleriyle basıyorlardı klaksonlara. "Demek öyle! Seyredin şimdi!" diye haykırdı Dean. Ve beklenmedik manevralar yaparak milletle kafa bulmaya başladı. Yerli sürücülerini taklit ediyordu. Reforma Bulvarında kimseye yol vermeden, muzafferane bir daire çizdi, *izquierda*. Koltukta dansediyor, çığlıklar atıyordu. "İşte hep hayal ettiğim trafik! *Akıyor!*" Bir ambulans geliyordu. Amerika'da ambulanslar önleri açılın diye kışkırtım yırtarlar, ama gene de oradan oraya savrulmak zorunda kalırlar. Bu toprak insanların ambulansları ise bütün araçlar kenara çekildiği için caddeleri saatte seksen mil hızla, hiçbir engele takılmadan aşabiliyordu. O günkü de şehir merkezinin trafik keşmekeşini rüzgar gibi geride bırakıp gözden kayboldu. Sürücüsü yerliydi. Bulvarda yaşlı kadınlar da dahil bir sürü yaya yavaşlamaya bile tenezzül etmeyen otobüsleri yakalamaya çalışıyordu. Genç iş adamları pes etmeyip koşuyor ve tek hamlede basamağa atlayıveriyorlardı. Otobüslerin şoförleri ayakka-bısız, delişmen ve alaycıydılar. Normalden daha aşağıda olan kocaman direksiyonların başında, tişörtlü, bodur, oturuyorlardı. Tepelerinde ikonlar asılıydı. Arkalan yeşilimsi kahverengi ışıklı lambalarla aydınlatılmıştı, tahta sıralarda karanlık suratlar yolculuk ediyordu dipdibe.

Etrafta bir dolu modern tip vardı, çıplak etlerine geniş robalı ceketlerden giymiş, hasır şapkalannı enselerine indirmişlerdi. Kuytu köşelerde çarpmıha gerilmiş İsa heykelleri ve marijuana satıyorlar, Meksika usulü striptiz gösterilerinin sunulduğu barakalann hemen yanında bulunan derme çatma kilisede diz çöküp dua ediyorlardı. Bazı sokaklarda molozdan yürünmüyordu, kanalizasyonlar açıktaydı ve daracık kapılardan kerpiç duvarlı, tuvalet büyüklüğünde barlara giriliyordu. Bir hendeği aşp içkinize kavuşuyordunuz, bu hendeğin dibinde Azteklerin gölü yatıyordu, dolayısıyla bardan ayrılırken duvara tutunmak zorundaydınız. Kahve, rom ve hindistancevizi kanşımından güzel içkiler içiyor ve karanlıkta sizi çağıran, yanyana dizilmiş orospularla karşılaşuyordunuz. Her yerden mambo çarpıyordu

kulaklarınıza. Rüyada gibi dolaşıyor, ne görseniz saldırıyordunuz. İçinde, dev bir marimbayla ortalığı inleyen, kimi yaşlı kimi genç bir grup marimbacıya ek olarak, gitar çalıp şarkı söyleyerek masaların arasında gezinen müzisyenler ve bir kenarda aletleriyle başbaşa dikilen trompetçiler de bulduğunuz, her tarafı tuğladan, ilginç bir Meksika kafeteryasında kırksekiz sente tadı damağımızda kalan biftekler yiyordunuz. Soma ekşi ekşi kokan bir pulkeciye dalıp iki sente bir bardak kaktüs suyu yuvarlıyordunuz. Dinlenmek diye bir şey yoktu. Şehir sabaha kadar ayakta idi. Dilenciler tahta perdelerden yoldukları reklam afişlerine sarınarak uyuyorlardı. Kaldırımlarda ailecek flüt çalıp gülen dilencilere rastlıyordunuz. Bu havaya kalkmış çıplak ayaklar ve titrek titrek yanan mumlarla Meksika uçsuz bucaksız bir bohem kampıydı. Köşe başlarında ihtiyar kadınlar, acı soslu haşlanmış inek başı parçalarıyla doldurdukları tortillalanan gazete kağıtlarına sarıp pazarlıyorlardı. Burası, yolun sonunda karşımıza çıkacağından emin olduğumuz, yeryüzünde tek kalmış, şahane, vahşi, bakir, çocuksu toprak şehriydi. Dean kollarım zombi gibi sarkıtmış, gözleri fıldır fıldır turluyordu. Perişan halde sürdürdüğümüz kutsal gezinti, şafakta, hasır şapkalı bir veletle çene çalarken sona erdi. Çocuk daha kovalamaca oynamak istiyordu, çünkü hiçbir şeyin bitmemesine alışılmıştı burada.

O sabah ateşlendim. Bilincimi kaybedip sayıklamaya başlamışım. Dizanteri. Zihnimdeki kara girdaptan kurtulduğum anlarda deniz seviyesinden ikibinbeşyüz metre yüksek, dünyanın damı gibi bir yerde, bir yatakta olduğumu hatırlıyordum. Koca bir hayat yaşamıştım, ama başka hayatlar da gizleniyordu etimin zavallı ölümlü zerrelerinde, rüyalarım giriyorlardı. Bir ara mutfak masasının yanında Dean'i gördüm, aradan birkaç gün geçmişti ve bizimki Mexi-co City'yi terketmeye hazırlanıyordu. "Ne yapıyorsun sen?" diye inledim.

"Ah camm, ah canım, çok hastasın. Stan sana bakacak. Bu halinle beni dinleyebilir misin bilmiyorum ama haber vereyim: Camil-le'den boşandım, bu gece New York'a çola çıkıyorum, Inez'e. İşal-lah araba oraya kadar dayanır."

"Sil baştan, ha?" dedim kıvrınarak.

"Evet, sil baştan sevgili dostum. Beni bekleyen bir hayatım var.

Keşke yanında kalabilseydim. Dua et, geri geleyim." Bağırsaklarındaki kramplar korkunçtu, ellerimi karnıma-bastırıyor ve feryat ediyordum. Tekrar gözümü açtığımda atılğan ve soylu arkadaşım Dean, elinde o eski bavulu, başucumda dikilmiş bana bakıyordu. Onu tanıyacak halde değildim, bunun farkındaydı, battaniyeyi yukarı çekip omuzlarımı örttü. "Evet, evet, evet, gitmem gerekiyor artık. Allahaismarladık benim baygın dostum." Ve gitti. Oniki saat sonra idrak ettim bunu, esef yüklü bir humma içinde. Muz dağlarında sürükleniyor olmalıydı, gece vakti, yalnız başına.

Ne nankör biri olduğu iyileşince kafama dank etti. Fakat hayatının o imkansız karışıklığım, beni hasta yatağımda bırakıp kanlarına ve dertlerine koşmasını anlayışla karşılamak zorundaydım. "Tamam Dean, söyleyecek lafım yok."

BEŞİNCİ BÖLÜM

Dean Mexico City den ayrıldıktan sonra Gregoria'ya uğrayıp Vic-tor'ı görmeyi de ihmal etmeden epey yol yapmış o Allahlık Ford'la, ta Louisiana'ya kadar, fakat Lake Charles'ta korktuğu başına gelmiş, arabanın arkası kendim koyuvermiş, o da Inez'e telgraf çekip para istemiş ve yolun kalan kısmım uçakla katetmiş. New York'a varır varmaz, elinde boşanma kağıtları, kolunda Inez, Nevvark'a gitmiş. Evlenmişler. Aynı günün gecesi, Inez'i her şey halloldu, merak etme, ama hayat inşam beklenmedik acılarla karşı karşıya getirebilir türünden uzun bir konuşmayla serseme çevirdikten sonra gene o berbat kıta yolculuğunu yapma pahasına otobüse atlayıp San Francisco'da almış soluğu, Camille'e ve kızlarına kavuşmak için. Sonuç olarak üç kere evlenip iki kere boşanmış ve ikinci karısına dönmüş oluyordu.

Sonbaharda ben de evimin yolunu tuttum. Texas topraklarına ayak bastıktan soma, Laredo sınır kapısının az üstünde, gecenin bir vakti sıcak asfaltta dikilmiş, tepemdeki lambamn yaz pervanelerini yakıp kül edişini seyrederken, karanlığın içinden yaklaşan ayak sesleri duydum. Io, uzun beyaz saçlı, iri yarı, yaşlı bir adam, sırtında bir denk, oflaya poflaya asfalta çıktı, bana baktı, "*Tabana kuvvet evlat,*" dedi ve oflaya poflaya tekrar karanlığa daldı. Kutsal seferimin Amerika bölümünü yaya olarak gerçekleştireceğimi mi ima etmişti yoksa? Ödüm koptu, New York'a dar attım kendimi. Bir gece Manhattan'ın karanlık bir sokağında durup yukarıya, arkadaşlarımı bulacağımı sandığım bir çatı katının penceresine seslendim. Güzel bir kız camı açıp "Kim o?" diye bağırdı.

"Sal Paradise," dedim. Adım terkedilmiş mahzun sokakta yankılandı.

"İçeri buyurun, ben de kakao içecektim." Merdivenleri tırman-

dım ve yıllardır aradığım, masum, içten, billur gözlü kızla tanıştım. Fena halde tutulduk birbirimize. O kış düşündük taşındık, San Francisco'ya yerleşmeye karar verdik. Bir kamyon ayarlayıp neyimiz var neyimiz yok yükleyecektik. Dean'e mektup yazıp tasarımızdan bahsettım. Cevabı, Denver'daki çocukluk ve gençlik yılları üstüne onsekizbin kelimelik bir destan oldu. Bizi San Francisco'ya kendi seçeceği kamyonla bizzat götüreceğini söylüyordu. Taşınma parasım biriktirebilmek için altı haftamız vardı. İkimiz de işe girmiştik, sürekli hesap yapıyorduk. Ve Dean çıkageldi, kararlaştırdığımız tarihten beşbuçuk hafta önce. Kimsede planı uygulayacak para yoktu.

Geceyarısı yürüyüşe çıkmıştım. Duygularımı paylaşma arzusuyla koşarak geri döndüğümde sevgilim tuhaf tuhaf gülümsüyordu nedense. Ağzımı açar açmaz odadaki sessizliği farkettilim, şöyle bir bakındım ve radyonun üstünde duran parçalanmış kitabı gördüm, Dean'in ebedi öğleden sonra Proust'unu, ardından da hayal gibi, karanlık salonda pıtır pıtır gezinmekte olan Dean'i. Konuşma yeteneğini kaybetmişti. Hoplayıp zıplıyor, kıkırdıyor, kekeliyor, ellerini çırpıyordu. "Ah, ah, dinleyin." Dinleyecektik dinlemesine ama söyleyeceğini unutmuştu. "Dinleyin - ciddiğim - öhöm - Salağım - Lauracı-ğım - ben geldim - gitmişim - yani - bir dakika - evet." Taşlaşmış bir hüznle ellerine dikti gözlerini. "Konuşamıyorum artık - anlıyor musunuz - olabilir yani - ama dinleyin!" Dinliyorduk. Gecenin seslerine kulak kabartıp "Evet!" diye fısıldadı huşuyla. "Fakat görüyorsunuz - artık konuşmaya gerek yok - hiç yok."

"İyi de, neden bu kadar erken geldin Dean?"

Yeni tanışmışız gibi baktı yüzüme. "Ah - evet - bu kadar erken - öğreneceğiz - yani bilmiyorum - tren pasosuyla geldim personel vagonları - sert banklı kompartımanlar - Texas - flüt çaldım - minik tahta flütümü - devamlı." Flütünü çıkardı, birkaç gıcırıltılı nota üfledi. Çoraplı ayaklarıyla sağa sola saldırdı. "Yakında konuşacağım elbet Sal sana anlatacağım çok şey var yerinde duramayan kuş beynimde yol boyunca şu uçuk Proust'u okudum ve bir sürü şeye kafa patlattım herhelde sana anlatmaya ZAMAN bulamayacağım biliyorsun Meksika'da öyle ayrılıvermiştik sen hastaydın DAHA konuşmadık o konuda, ama konuşmamıza gerek yok, konuşmayacağız, tamam mı?"

"Tamam, konuşmayacağız." Ve yolculuğunu anlatmaya girişti, makineli tüfek gibi, en ince ayrıntısına kadar. LA'de bir aileyi ziyaret etmiş, akşam hep beraber yemek yemişler, baba, oğullar, kızlar, sohbet etmişler, dış görünüşleri nasılmış, mobilyaları nasılmış, neler yiyorlarmış, neler düşünüyorlarmış, neler hesaplıyorlarmış, neler hissediyorlarmış... Bu ıcık cıcık tanımlamalar tam üç saat sürdü. "Sana ASIL söylemek istediğim şey şu - çok sonra - Arkansas'ta -trende - flüt çalarken - çocuklarla kağıt oynarken - hani şu pis iskambillerim varch ya - epey para kazandım - naçizane repertuvan-mı sundum denizcilere - beş gün beş gece berbat bir yolculuk - bitmek bilmedi - sırf seni GÖRMEK için Sal," dedi sonunda.

"Camille'den ne haber?"

"Ses etmedi tabii - beni bekliyor - artık hiç ayrılmayacağız."

"Inez ne oldu?"

"Ben - ben - ben - onu Frisco'ya götürmek istiyorum - şehrin öbür tarafında bir evimiz olur - saçma mı? Buraya neden geldim bilmiyorum." Sonra boş bulunup ağzından kaçırdı: "Kız arkadaşım merak etmişim aslında - çok sevindim bu işe - seni severim." New York'ta üç gün kaldı, ama trene binmek ve o tozlu personel vagonlarında, sert banklı mezbelekliklerde beş gün beş gece daha sürünmek için sabırsızlanarak. Biz kamyon parasım denkleştiremediği-mizden yerimizden kıpırdayamıyorduk tabii. Bir gece Inez'le buluştular, Dean yalvarıp yakarmış, ter dökmüş, direnmiş, ama sonucu değiştirememiş: Inez onu kapı dışarı etmiş. Ertesi gün benim kanalımla ona gönderilmiş bir mektup çıktı postadan. Camille'dendi. Okumadan edemedim: "Seni çantanla rayların yamnda dikilirken görünce incindiğimi hissettim. Sağ salım dönmen için dua ediyorum... Sal'la arkadaşının bizimle aynı sokakta oturmalarını yürekten isterim... Sana güvenmememe rağmen, aldığımız karara rağmen tedirginim... Sevgili Dean, yüzyılın yansım geride bıraktık, öbür yarıda bizimle olman dileğiyle seni hasretle kucaklıyor, öpüyoruz. [İmza] Camille, Amy ve minik Joanie." Dean'ın hayatı en sadık, en gücenik ve en sezgili karısının yamnda sükuta ermiş oluyordu böylece. Onun adına Tanrı'ya şükrettim.

Son görüşmemiz garip ve dokunaklı oldu. Remi Boncoeur dünyanın denizlerini kimbilir kaçınıcı kere dolaşıp New York'a gelmişti.

Dean'le tamşacaklar diye seviniyordum. Tanıştılar, ama Dean konuşamıyordu, tek kelime etmedi, Remi de bozuldu. O gece Metropolitan Opera'da Duke Ellington'ın konseri vardı, Remi kız arkadaşıyla beraber oraya gidiyordu, Laura'yı ve beni de davet etti ısrarla, hayır diyemedik. Eski dostum şişman ve hüzünlü bir tip olmuştu, fakat hâlâ o şekilci, titiz centilmendi, her şeyin *adabına uygun* yapılmasını istiyordu. İşlerini yürüten adama bir Cadillac kirala ve bizi konsere götür diye talimat verdi. Hava çok soğuktu. Cadillac kapının önünde durdu. Bindik. Dean, elinde çantası, Penn İstasyonundan trene atlayıp kıtayı gerisin geri katetmeye hazır, arabaya yaklaştı.

"Hoşçakal Dean. Keşke şu konser işi çıkmasaydı."

"Kırkinci Caddeye kadar size takılabilir miyim acaba?" diye sordu fısıldayarak. "Ne kadar görüşsek kârdır evlat. Hem bu New York'un soğuğu..." Remi'ye söyledim çaktırmadan. Kabul etmedi. Beni seviyordu ama geri zekalı arkadaşlarıma tahammülü yoktu. Onun özel akşamlarım berbat etme huyumdan vazgeçmeyecek miydim? 1947'de San Francisco'da Alfred'in Yeri'nde Roland Major'la yaptıklarımı unutmamıştı.

"Kesinlikle olmaz!" O gece için bir kravat yaptırmıştı: üstüne konser biletleri resmedilmiş; Sal, Laura, Remi, Vicki (kız arkadaşı) adları yazılmış; ayrıca birtakım duygulu espriler ve onun "Yılların üstadına ders veremezsin!" gibi meşhur laflarından karalanmış bir kravat.

Sonuç olarak Dean bize takılamadı. Direksiyondaki adam da istifini bozmamıştı. Cadillac'ın arka koltuğundan el sallayabildim ona ancak. Sırtında doğunun dondurucu soğuğundan korunmak için satın almış olduğu güve yenikli kabam, yürüyordu. Sonra, uzaklara bakarak, hafif kambur, köşeden Yedinci Caddeye kıvrıldı. Bu onu son görüşümdü. Lauracığım ağlamamak için kendini zor tutuyordu, Dean'in hikayesini öğrenmişti benden.

"Onu bırakamayız böyle! Birşeyler yapalım!"

Gitti koca Dean, diye geçirdim içimden. Ama ağzımdan çıkan cümle şu oldu: "Başının çaresine bakar o." İç karartıcı ve ruhsuz bir konser bizi bekliyordu. Hiçbir şey dinleyecek halim yoktu. Bütün gece onu düşündüm. Nasıl dönecekti? O üçbin millik iğrenç yolu bir

daha nasıl katedecekti? Buraya neden gelmiş olduğunu bile bilmiyordu, beni özlemiş olması dışında.

Ya işte böyle, Amerika'da günbatımı olunca bazen nehrin kenarındaki yıkık iskeleye oturur, New Jersey'nin üstünde göz alabildiğine uzanan gökyüzünü seyreder, inanılmayacak kadar büyük tek bir tümsek halinde Batı Kıyısına doğru yuvarlanan o toy toprakların, başım alıp giden yolların ve sonsuzlukta oturup hayal kuran insanların varlığını hissedirim, derim ki Iowa'da çocuklar ağlıyordur şimdi, ağlamalarına izin verilen yerde, o gece gökte yıldız olmayacaktır, Tanrı bir Paf Puf Ayı'dır orada, bilmez misiniz, akşam yıldızı çayırın üstüne ölgün ışıklarını dökmektedir, az soma esaslı bir gece çekecektir, dünyayı kutsayan, bütün nehirleri karartan, tepeleri sarıp sarmalayan, son kıyıyı da kapayan gece, ve kimse kimseye ne olacağını bilmeyecektir, yaşlanmanın çaresiz sefaletinden başka, işte o zaman Dean Moriarty gelir aklıma, ardından ihtiyar Dean Moriarty, bulamadığımız baba, ve gene Dean Moriarty.

~oOo~